

ห้องเรียน สร้างสรรค์

กระทรวงศึกษาธิการ

ปฏิบัติการเรียนรู้

หนังสือความรู้สำหรับครู

ห้องเรียนสร้างสรรค์

แปลจาก

Positive Classroom Management: A Step-by-Step Guide
to Successfully Running the Show Without Destroying
Student Dignity

รอนเบิร์ต ดีจูลิโอ เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญใจ พลโกด แปล

สถาบันการแปลหนังสือ

กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

**Positive Classroom Management: A Step-by-Step Guide to
Successfully Running the Show Without Destroying Student Dignity**

Copyright 2000 by Robert DiGiulio and Corwin Press Inc. A Sage
Publications Company, U.S.A., London and New Delhi

All rights reserved. Use of the reproducible forms on pp. 79-92, 99-102, and 104-106
is authorized for local schools and noncommercial entities only. Except for that usage,
no part of this book may be reproduced or utilized in any form or by any means,
electronic or mechanical, including photocopying, recording, or by any information
storage and retrieval system, without permission in writing from the publisher.

หนังสือแปลอันดับที่ 193 สาขาการศึกษา

จัดพิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2545 จำนวน 45,000 เล่ม

ลิขสิทธิ์เป็นของกระทรวงศึกษาธิการ

แปลและจัดพิมพ์โดย

สถาบันการแปลหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทร. 0 2282 9222 ต่อ 509

โทรสาร 0 2628 5336 E-Mail: bdctran @ emisc.moe.go.th

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

دیجูลิโอ, รอเบิร์ต

ห้องเรียนสร้างสรรค์. = Positive Classroom Management: A Step-by-Step
Guide to Successfully Running the Show Without Destroying Student
Dignity. --กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2545

188 หน้า.

1. การจัดการชั้นเรียน. I. เพียงใจ ผลโชค, ผู้แปล. II. กรมวิชาการ. III. ชื่อเรื่อง.
371.1024

ISBN 974-269-2572

ห้องเรียนสร้างสรรค์

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นด้วยความมุ่งหมาย
เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวการจัดการศึกษา
แห่งพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการ ได้จัดทำหนังสือแปลเรื่อง ห้องเรียนสร้างสรรค์ ซึ่งแปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ เรื่อง *Positive Classroom Management: A Step-by-Step Guide to Successfully Running the Show Without Destroying Student Dignity* ของ Robert DiGiulio เพื่อใช้เป็นหนังสือความรู้สำหรับครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ตลอดจน นักการศึกษาทั่วไป

กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ใน โรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2545

(นายสงบ ลักษณะ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

หนังสือเรื่อง *ห้องเรียนสร้างสรรค์* นี้แปลจาก *Positive Classroom Management: A Step-by-Step Guide to Successfully Running the Show Without Destroying Student Dignity* ของ Robert DiGiulio เป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดชั้นเรียนเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมเอื้อผลดีต่อสังคม อำนวยประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคมทั่วไป เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้มุ่งเน้นประเด็นสำคัญที่ทำให้การจัดการชั้นเรียนในเชิงสร้างสรรค์ประสบผลสำเร็จโดยไม่ใช้การข่มขู่ คำหิติดיעน ลงโทษ หรือให้รางวัล มิติสำคัญในการจัดชั้นเรียนเช่นนี้มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพที่เน้นวิธีการจัดชั้นเรียนให้ปลอดภัยและมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนแบบสร้างเสริม ด้านการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการพื้นฐานที่จะช่วยให้ชั้นเรียนดำเนินไปอย่างราบรื่น และด้านการจัดการทั่วไปเพื่อตรวจสอบงานประจำด้านอื่นๆ ที่มีใช้การสอน อีกทั้งยังนำเสนอแผนที่ช่วยให้การจัดการชั้นเรียนประสบความสำเร็จ เนื้อหาเหล่านี้ล้วนมาจากประสบการณ์อันยาวนานของกลุ่มครูที่มีศักยภาพ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ครูทั้งหลายที่กำลังแสวงหายุทธวิธีที่มีประสิทธิภาพ และให้ประสิทธิผลในการจัดการชั้นเรียนของตน

กรมวิชาการตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการชั้นเรียนในเชิงสร้างสรรค์เช่นนี้ ซึ่งจำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนในยุคปฏิรูปการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ขอความร่วมมือผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญใจ ผลโชค แปลหนังสือเล่มนี้ และรองศาสตราจารย์ทองสุข เกตุโรจน์ เป็นผู้ตรวจการแปล หวังว่าสาระที่บรรจุในหนังสือเล่มนี้

จะช่วยให้ครูผู้สอนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ได้มองเห็น
ประเด็นสำคัญของการจัดการห้องเรียนในเชิงสร้างสรรค์ซึ่งจะให้ผลสำเร็จ
ต่อการพัฒนาการเรียนรู้ และนำไปปรับใช้ในการจัดการห้องเรียนของตน
อย่างเหมาะสม

กรมวิชาการขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่ได้ให้ความ
ร่วมมือในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ไว้ ณ โอกาสนี้

(นายประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์)

อธิบดีกรมวิชาการ

16 พฤษภาคม 2545

สารบัญ

ถ้อยแถลง

เกี่ยวกับผู้เขียน

หน้า

บทนำ: ครูคือความหวังสุดท้ายที่ดีที่สุด

19

ภาคที่ 1 การจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

32

1. สร้างชั้นเรียนเชิงเอื้อสังคม: เลิกกฎเกณฑ์ที่เป็น
เครื่องมือต่อต้าน

33

2. การสอนข้อตกลงพื้นฐาน: ข้อกำหนดและมารยาท

53

ภาคที่ 2 มิติสำคัญสามประการ เพื่อการจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

74

3. การจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและ
สร้างสรรค์: มิติด้านกายภาพ

75

4. การสอนที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อการเรียนรู้:
มิติด้านการเรียนการสอน

81

5. การจัดการชั้นเรียนให้ดำเนินอย่างราบรื่น:
มิติด้านการจัดการ

104

ภาคที่ 3 แผนสู่ความสำเร็จ

129

6. การจัดเตรียมชั้นเรียน

130

7. การฝึกไต่ร่องเพื่อพัฒนาการสอน

154

	หน้า
บทสรุป: การเป็นครูสอนตัวเองที่ดีที่สุด	172
แหล่งข้อมูล: ตารางการจัดการชั้นเรียน เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม	180
บรรณานุกรม	182
หนังสืออ่านเพิ่มเติม	186

ด้อยแฉลง

ครู ก็ต้องการความช่วยเหลือเหมือนคนอื่นๆ แต่ความช่วยเหลือนั้นจะต้องเหมาะสม การมีอาชีพเป็นนักการศึกษา มา 30 ปี ทำให้ข้าพเจ้าได้เห็นสภาพที่ครูตอบสนองความช่วยเหลือที่มีลักษณะสรรค์สร้าง สนับสนุน ชัดเจน และปฏิบัติได้เป็นอย่างดี เรื่องนี้เป็นจริงอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้ สังคมของเรา - และครูของเรา - ต้องพบความท้าทายอย่างที่ไม่เคยเกิดมาก่อน ในปัจจุบัน สังคมเรียกร้องจากครูมากกว่าในอดีต เพราะหวังว่าบรรดาครูจะสอนนักเรียน (ทั้งพวกด้อยโอกาส และพวกมีสิทธิพิเศษเหนือคนอื่น ๆ) ให้ประพฤติตนแบบผู้มีอารยธรรม และใฝ่รู้ ครูจะต้องช่วยนักเรียนให้ตระหนักถึงศักยภาพแบบผู้ใหญ่ว่า เพื่อทำการกิจเช่นนี้ให้สำเร็จ สังคมได้มอบห้องเรียน กระดาษ คอมพิวเตอร์ สิ่งอื่นๆ อีกเล็กน้อย ให้แก่เรามาใช้จัดงานใหญ่ที่สังคมคาดหวังจากพวกเราทั้งหลายที่เป็นครู

เมื่อ 20 ปีที่แล้ว ในฐานะครูใหญ่คนใหม่ ข้าพเจ้าได้ช่วยครูจัดการชั้นเรียน ทำให้ข้าพเจ้าได้ความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียน และทำให้ข้าพเจ้าพัฒนาหลักสูตรและเปิดรายวิชาขึ้นมา 1 รายวิชา ในมหาวิทยาลัยเวอร์มอนต์ โดยตั้งชื่อวิชานั้นว่า “การจัดการและความเข้าใจเรื่องพฤติกรรมเด็ก” (Managing and Understanding Children's Behavior) ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาข้าพเจ้าได้พัฒนาแนวคิดและสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ครูจัดการชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ทำให้นักเรียนเสียศักดิ์ศรี

ถึงแม้ว่าจะมีหนังสือและแหล่งความรู้ที่กล่าวถึงกับการควบคุมชั้นเรียนและแนวทางปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนมีความประพฤติดี แต่หนังสือเล่มนี้แตกต่างไปจากเล่มอื่น ๆ ในแง่ที่ว่าหนังสือเล่มนี้จะประเด็นสำคัญที่ทำให้การจัดการชั้นเรียนประสบผลสำเร็จ ไม่มีการข่มขู่ การดำเนินคดีตามกฎหมาย การให้รางวัล การลงโทษ และการขอโทษ สิ่งต่างๆ ที่กล่าวมานี้มักจะเกิดเมื่อครูไม่สามารถคุมชั้นเรียนได้ ทั้งที่ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่แล้ว หนังสือของข้าพเจ้านั้นสิ่งที่ครูที่มีประสิทธิภาพเรียนรู้จากประสบการณ์อันยาวนาน ครูกลุ่มนี้รู้ว่ นักเรียนต้องการข้อจำกัดและโครงสร้าง แต่ต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ชวนให้ตื่นตัว และสร้างเสริมให้เกิดสิ่งอื่น ๆ ด้วยการที่นักเรียนรับฟัง และรับเอาความคาดหวังของครูไว้ภายในใจของตน มิใช่เพราะได้รับคำสั่งและการบังคับจากครู แต่โดยอาศัยพลังของการสื่อสารและการอภิปรายข้อตกลงพื้นฐานต่างหาก นักเรียนจะพัฒนาได้ในห้องเรียนที่มีกิจกรรมและแนวคิดทั้งแบบเก่าและใหม่

ครูที่มีประสิทธิภาพรู้ว่ นักเรียนเรียนรู้พฤติกรรมเอื้อสังคม (prosocial behavior) – นั่นคือ พฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อส่วนตัว ต่อผู้อื่น และต่อสังคมทั่วไป พฤติกรรมเอื้อสังคมเป็นพฤติกรรมที่สามารถ

นำมาประยุกต์ได้ และเป็นเรื่องของชีวิตจริงที่นักเรียนนำไปใช้นอกห้องเรียนได้ ระบบการจัดการชั้นเรียนเชิงบวก (positive classroom management) ช่วยให้ครูสอนพฤติกรรมเอื้อสังคมได้ดีที่สุด

มีงานวิจัยที่ทำการวิเคราะห์คำตอบของครูจำนวน 105 คนซึ่งมหาวิทยาลัยเวอร์มอนต์คัดเลือกมาว่าเป็นครูสอนดีและอุทิศตนทำงาน เพื่อเด็กเล็กและวัยรุ่น ผลงานวิจัยชี้ให้เห็นว่าแนวคิดของครูกลุ่มนี้สอดคล้องกับแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น ข้าพเจ้าได้ติดต่อครูกลุ่มนี้ และสอบถามเรื่องการดำเนินการในชั้นเรียน โดยเจาะจงถามว่า สอนเรื่องพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมให้นักเรียนได้อย่างไร คำตอบที่ได้จากครูเกือบทุกคนล้วนสะท้อนให้เห็นทัศนคติเชิงบวกและความเชื่อในการกระทำเชิงบวก ครูทุกคนเชื่อว่านักเรียนสามารถเรียนรู้พฤติกรรมเอื้อสังคม นอกจากนั้น ครูเหล่านี้กล่าวถึงความสำคัญของบทบาทของแต่ละคน ทั้งยังเชื่อว่าพฤติกรรมเอื้อสังคมเป็นสิ่งที่สอนได้และควรสอน ครูทุกคนในกลุ่มนี้ล้วนสอนเรื่องพฤติกรรมเอื้อสังคม

ความมุ่งหมายของข้าพเจ้าในการเขียนหนังสือเล่มนี้ เพื่อให้ครูทั้งหลายได้แนวทางที่นำไปใช้ปฏิบัติได้จริง จึงนำเสนอเป็นขั้นตอนสำหรับให้นำไปใช้จัดชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพ การจัดการชั้นเรียนเชิงบวกช่วยให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมเอื้อสังคม และมีโอกาสใช้กระบวนการที่ผ่านการรับรองมาแล้วว่าเป็นกระบวนการที่ให้ความคิดทางบวก ช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์ได้ดีกว่าการจัดชั้นเรียนเชิงลบที่มีการลงโทษ ถึงแม้ว่าตัวอย่างต่าง ๆ ในหนังสือเล่มนี้ จะเกี่ยวข้องกับครูโรงเรียนประถมศึกษา ระดับชั้น 5-8 และระดับมัธยมศึกษา แต่ยังมีเนื้อหาอีกหลายประการที่เหมาะสมกับครูระดับเด็กเล็กและอนุบาล ข้าพเจ้าขอยืนยันว่า เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ยังใช้ได้ดีกับการสอนระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา เพราะเราจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง

สอนพฤติกรรมเอื้อสังคม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อคนทุกวัย ตั้งแต่ระดับอนุบาล จนถึงระดับวิทยาลัย

เนื้อหาในบทนำกล่าวถึงการจัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพโดยละเอียดว่า ทำไมจึงจำเป็นต้องมีการจัดชั้นเรียนแนวนี และมิเนื้อหาที่ครอบคลุมเรื่องประโยชน์ของกระบวนการเชิงบวกและเอื้อสังคม ภาคที่ 1 เป็นการอธิบายเรื่องการจัดการชั้นเรียนและการตรวจสอบสิ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรมต่อต้านสังคม โดยเน้นเรื่องของกฎเกณฑ์ ที่เป็นอุปสรรคต่อพฤติกรรมเอื้อสังคมของนักเรียน

ภาคที่ 2 เน้นเรื่องแนวปฏิบัติเกี่ยวกับมิติสำคัญ 3 ประการในด้านการจัดการชั้นเรียนเชิงบวก คือ มิติด้านกายภาพ เน้นวิธีการจัดชั้นเรียนให้ปลอดภัยและมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนแบบสร้างเสริม มิติด้านการเรียนการสอน กล่าวถึงวิธีการสอนที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง มิติด้านการจัดการ จะตรวจสอบงานประจำที่มีใช้การสอนและกระบวนการพื้นฐานที่จะช่วยจัดการให้ชั้นเรียนดำเนินไปได้อย่างราบรื่น

ในแต่ละมิติครูจะเข้าไปแทรกแซงได้ 3 รูปแบบ คือ การแทรกแซงเชิงป้องกันก่อนมีการสอนจริง การแทรกแซงเชิงสนับสนุนในขณะที่มีการสอน และการแทรกแซงเชิงแก้ไขหลังจากเกิดพฤติกรรม ซึ่งจัดได้ว่าเป็นการตอบสนองสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว การแทรกแซงเชิงป้องกันและการแทรกแซงเชิงสนับสนุนที่ปฏิบัตินั้น เป็นแนวเอื้อสังคม ด้วยเหตุนี้จึงเป็นการสร้างสรรค์มากกว่าการแทรกแซงเชิงแก้ไขซึ่งเป็นแนวปฏิริยาข้าพเจ้าเชื่อว่าครูจะปฏิบัติงานได้ผลดีที่สุดเมื่อเข้าไปดำเนินการแทนที่จะตอบโต้

ภาคที่ 3 เป็นเรื่องของแผนที่ช่วยให้การจัดการชั้นเรียนประสบความสำเร็จ มีเรื่องของการเตรียมการและการไต่ตรองอย่างเป็นระบบ

รายการตรวจสอบที่เป็นขั้นตอนรวมอยู่ในตอนนี เพื่อช่วยครูให้มีความพร้อมในการจัดการชั้นเรียนทั้งมิติด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน และด้านการจัดการ ครูใหม่อาจใช้ประเด็นสำคัญ ๆ ของการสรุปประเมินผลรวมที่มีอยู่ในแบบฟอร์มของรายการตรวจสอบในช่วงเตรียมการก่อนโรงเรียนเปิด หรือครูที่มีประสบการณ์ซึ่งต้องการทบทวน ประเมินผล หรือตรวจสอบการทำงานของตนเองอย่างละเอียด ก็อาจใช้การสรุปประเมินผลรวมนี้ได้ หนังสือเล่มนี้เขียนสำหรับครูทุกประเภท ทั้งครูผู้เคยมีและไม่เคยมีประสบการณ์ ครูเก่าแก่และครูฝึกสอน ความเป็นเลิศทางการสอนอยู่ที่มีการพัฒนา ไม่ยึดติดอยู่กับที่ ไม่มีครูเก่งคนใดที่จะรู้สึกว่าเป็นด้านการสอนนั้น ตนเองไม่ต้องเรียนรู้อะไรอีกแล้ว หรือมีสิ่งที่จะต้องเรียนรู้อยู่น้อยมาก ตราบเท่าที่เรายังเป็นครูอยู่ พวกเราจะยังพยายามทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อจะได้เป็นครูที่ดีที่สุด

การไตร่ตรองมีส่วนสำคัญยิ่งในการช่วยให้เราเป็นครูที่ดี ครูที่หมั่นทบทวนการปฏิบัติงานของตนเอง ได้เริ่มก้าวแรกเพื่อแก้ไขความยุ่งยากที่มักเกิดในการสอน การไตร่ตรองอย่างเป็นระบบจะช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพของการสอน และเผชิญกับการท้าทายของชั้นเรียนในยุคปัจจุบัน การแก้ไขปัญหาในการจัดการชั้นเรียนเป็นเรื่องของครูทุกคนที่พร้อมจะเตรียมการและดำเนินการให้สำเร็จ รวมถึงการไตร่ตรองผลที่เกิดขึ้นด้วย ข้าพเจ้าคิดว่าความคิดและยุทธวิธีในหนังสือเล่มนี้จะมีประโยชน์

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอขอบคุณบรรดาผู้ตรวจทานที่ช่วยพัฒนาการพิมพ์ครั้งที่ 2 คือ ชูชาน ฮันเซน นักการศึกษาต่อเนื่องแห่งมหาวิทยาลัยเนแบรสกา-ลิงคอล์นในเมืองซูลเลอร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์โจแอนน์

โฮเฮนบริงก์ จากวิทยาลัยโอไฮโอ โดมินกันในเมืองโคลัมบัส มลรัฐโอไฮโอ
ซูซาน ชวาทซ์ แมกคอตเตอร์ นักศึกษาปริญญาเอกสาขาการศึกษา
ระดับประถมศึกษาและมัธยมต้น แห่งมหาวิทยาลัยจอร์เจียในเมืองเอเธนส์
มลรัฐจอร์เจีย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บรุกส์ อัยเลอร์ แห่งมหาวิทยาลัย
ลาซาลในฟิลาเดลเฟีย มลรัฐเพนซิลเวเนีย

ผู้ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในขณะที่ข้าพเจ้าจัดทำ
ต้นฉบับ เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ประกอบด้วยครูที่มีประสบการณ์
และนักการศึกษาด้านการฝึกหัดครู คือ เจนนิเฟอร์ จี. ฮาร์วีย์ ครูและ
สมาชิกกลุ่มหลากหลายวัยที่โรงเรียนแครบแอปเปิล ในเมืองรอสเวลล์
มลรัฐจอร์เจีย ที. พอเลตต์ ควอร์เรลล์ ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาและภาษา
อังกฤษ เกรด 6 ที่โรงเรียนมัธยมต้นเดมิง เมืองเดมิง มลรัฐนิวเม็กซิโก
ศาสตราจารย์จอห์น แมกฟาดเด็น แห่งคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่ง
มลรัฐแคลิฟอร์เนีย เมืองแซคราเมนโต คาร์ลีน แอมิลตัน แห่งโรงเรียน
เอลรันโซ ในเมืองคามาริลโล มลรัฐแคลิฟอร์เนีย คริส จากิซิก ครูใหญ่
โรงเรียนประถมวิลโลว์โกรฟ เมืองบัฟฟาโลโกรฟ มลรัฐอิลลินอยส์

ทริช มุลาร์ซัค เป็นครูต้นแบบเพื่อนรักของผู้เขียน ให้คำแนะนำ
ที่มีค่า ทริชเป็นครูการศึกษาพิเศษที่โรงเรียนประถม MLA เกาะเมอร์ริตต์
มลรัฐฟลอริดา ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีอย่างยิ่งที่ได้ปฏิบัติงานกับสำนักพิมพ์ที่
มีชื่อเสียงคือสำนักพิมพ์คอร์วิน เริ่มจาก บรรณาธิการแอนน์ แมกมาร์ติน
เป็นผู้ที่นำทำงานด้วยตั้งแต่เริ่มแรก ต้นฉบับที่เธอคืนมาเป็นผลงานที่แจ่มแจ้ง
ชัดเจนและมีประโยชน์น่าพอใจมาก นอกจากนี้เธอยังปฏิบัติงานทุกอย่าง
ที่เราอร้องด้วยความสุภาพและรวดเร็ว เอส. มาร์ลีน เฮด, โทบี ฮอปส์โตน,
และซูซาน แมกเอลรอย ได้ช่วยเหลือข้าพเจ้าเป็นอันมากเช่นเดียวกัน
เจย์ วิตนีย์ ได้ช่วยแนะนำในการเตรียมฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 นี้ให้ลุล่วงไปได้

ด้วยดี เมื่อกล่าวถึงความเป็นผู้มีวิชาชีพแล้ว ข้าพเจ้าถือว่าโชคที่ได้ปฏิบัติงานร่วมกับกลุ่มนักศึกษาที่ประสบความสำเร็จมาแล้วและได้ให้การสนับสนุนข้าพเจ้า - บุคคลเหล่านี้คือเพื่อนร่วมงานในคณะครุศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยจอห์นสันสแตทในมลรัฐเวอร์มอนต์ ได้แก่ อะลิซ ไวติง, แครอล สตอร์, เอิร์ย ทิลลีย์, มาริลีน เพจ, บรูซ มาร์โลว์, เคน ไบรตัน, ดาร์ลีน วิตต์, แพต เอย์เลอร์, แอนนามารี แอนเดอร์สัน, และมาร์ทาวอลส์เลอร์

ข้าพเจ้ายังต้องขอบคุณครู 105 คนที่มหาวิทยาลัยเวอร์มอนต์ ยกย่องว่าเป็นครูดีเด่น การที่บุคคลเหล่านี้ได้เข้าร่วมในการศึกษาวิจัยของข้าพเจ้าช่วยทำให้มองเห็นลู่ทางว่าครูเหล่านี้ทำอะไรบ้างจึงประสบความสำเร็จในการจัดชั้นเรียนและการสอนพฤติกรรมเอื้อสังคมให้แก่ นักเรียน นอกจากนั้น ข้าพเจ้ายังขอบคุณนักเรียนของข้าพเจ้าทุกคนในช่วงเวลาหลายปีที่ได้ให้ความรู้แก่ข้าพเจ้าเป็นอย่างมาก

ข้าพเจ้าขอขอบคุณแม่แบบที่มีบทบาทเด่นเป็นพิเศษที่ปลูกฝังจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูให้ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้รับแรงบันดาลใจจากครูคนสำคัญคือป้าฟลอรา จิกันเตมาแต่อ่อนแต่ออก ป้าฟลอราเป็นแม่ทุนหัวของข้าพเจ้าด้วย และในครอบครัวขยายขนาดใหญ่ของเรา คุณป้าเป็นทั้งความภาคภูมิใจและความสุขของพวกเรา เมื่อข้าพเจ้ามีอายุเพียง 5 ปีนั้น คุณป้าเป็นคนผึ่งผาย ทันสมัย และดูเหมือนจะสูงส่งถึง 7 ฟุต !

คุณป้าเป็นสตรีอเมริกันเชื้อสายอิตาลีคนแรกที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ในโรงเรียนของรัฐแห่งหนึ่งในนครนิวยอร์ก ป้าฟลอราจึงเป็นวีรสตรีของข้าพเจ้า ทุก ๆ ฤดูร้อนคุณป้าจะเดินทางรอบโลก นำเอาสิ่งของต่าง ๆ ความคิดเห็น และนิทานมาเล่าให้นักเรียนทั้งหลาย (และหลานชายคนหนึ่ง!) ของคุณป้าฟัง สิ่งของ ความคิดเห็น และนิทาน

เหล่านี้มาจากเนปาล ชูตาน หมู่เกาะฟอล์กแลนด์ เม็กซิโก และสถานที่อื่นๆ ในโลก คุณป้าเอาหนังสือและความฝันมาฝากข้าพเจ้า และหนังสืออื่นใด คุณป้ายังส่งเสริมให้ข้าพเจ้ารักและหลงใหลโลกใบนี้ รวมทั้งให้กระตือรือร้นที่จะหาประสบการณ์จากโลกด้วยการเดินทางและการเรียนรู้ ความกระตือรือร้นของคุณป้าที่สอนให้คนอื่นรู้จักโลกติดต่อยังข้าพเจ้าด้วยเหมือนกัน

ในฐานะสตรีที่เป็นนักปฏิบัติ ป้าพลอราจะนำข้าพเจ้าไปยังโรงเรียนของรัฐที่บร็องซ์ นครนิวยอร์กที่คุณป้าเป็นครูใหญ่อยู่ และแนะนำข้าพเจ้าด้วยความสุภาพให้รู้จักครูในบังคับบัญชาของคุณป้า ทั้งยังบอกข้าพเจ้าว่า ครูคนไหนทำงานดีในด้านไหน คุณป้าเป็นนักการศึกษาเชิงรุกคนหนึ่ง มีความสามารถ เข้มแข็ง และไม่ก้มหัวให้ใครง่าย ๆ ด้วย ถึงแม้ว่าจะเป็นคนแข็งแกร่งก็ตาม แต่คุณป้าก็ไม่เข้มงวดหรืออาฆาตแค้นใคร ๆ ป้าพลอราเป็นคนแข็งแกร่งในทางบวกมากกว่า ข้าพเจ้าไม่เคยได้ยินป้าพลอร่าบ่นหรือว่าร้ายใคร ไม่เคยวิพากษ์วิจารณ์นักเรียนหรือครู และไม่ทำตนให้ตกเป็นเหยื่อของคนอื่น แทนที่จะนินทาใครต่อใคร คุณป้าจะชี้ให้เห็นตัวแบบที่ดีเยี่ยม อธิบายความมุ่งหวังของท่านอย่างชัดเจน แล้วทำงานมุ่งไปสู่สิ่งที่คุณป้าเห็นว่ามีคุณค่า แรงบันดาลใจของท่านทำให้ข้าพเจ้าตัดสินใจเป็นครูและไม่เคยนึกเสียใจสักครั้งเดียวที่ได้ตัดสินใจเช่นนี้

เกี่ยวกับผู้เขียน

รดาเบิร์ต

ดีจูลิโอ เป็นศาสตราจารย์ทาง
การศึกษา ณ มหาวิทยาลัย

จอห์นสันสเตท ในมลรัฐเวอร์มอนต์ ได้รับปริญญา Ph.D. ทาง
พัฒนามนุษย์และทางการศึกษาจากมหาวิทยาลัยคอนเนตทิคัต
และ B.A. กับ M.S. ทางการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
ดีจูลิโอเริ่มอาชีพครูในโรงเรียนของรัฐในนครนิวยอร์ก ซึ่งเขาได้
ปฏิบัติงานมาหลายปี ตลอดระยะเวลา 30 ปีในฐานะนักการศึกษา
งานของดีจูลิโอประกอบด้วยการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา
โรงเรียนระดับ 5-8 (middle school) โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น (junior high school) และโรงเรียนระดับวิทยาลัย ทั้ง
มีประสบการณ์จากโรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวนมากในเมืองใหญ่
ไปจนถึงโรงเรียนที่มีชั้นเรียนเดี่ยว ดีจูลิโอยังคงดำรงตำแหน่ง
ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา นักวิจัยทางการศึกษา ที่ปรึกษา
และนักเขียนอีกด้วย

ในฐานะที่ปรึกษาทางการศึกษา ตีจูลิโอได้ร่วมพัฒนา “Teen Test” ซึ่งเป็นโปรแกรมการให้คำปรึกษาด้านอาชีพสำหรับเด็กวัยรุ่น นอกจากนี้เขายังได้เข้าร่วมเขียนซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ด้านการศึกษาชื่อ *Language Activities Courseware* และเขียนคู่มือครูให้ด้วย บทความในนิตยสาร *Teacher* ชื่อว่า “The ‘Guaranteed’ Behavior Improvement Plan” ได้รับการยกย่องว่ามีผู้อ่านมากที่สุดบทความหนึ่ง

ตีจูลิโอได้เขียนหนังสือหลายเล่ม รวมทั้ง *When You Are a Single Parent*, *Effective Parenting*, *Beyond Widowhood*, และ *After Loss* ซึ่งได้รับการคัดเลือกจาก *Reader’s Digest* ให้เป็นหนังสือที่ย่อได้กะทัดรัดที่สุดประจำเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1994 เขายังเป็นผู้เขียนให้ *The Oxford Companion to Women’s Writing in the United States* และ *Marriage and Family in a Changing Society* ทั้งยังเป็นผู้เขียนหนังสือ *Straight Talk About Death and Dying* ร่วมกับคนอื่นด้วย

ตีจูลิโอสนใจวิจัยเรื่องการพัฒนามนุษย์ การศึกษาระหว่างประเทศ เทคนิคในการเป็นบิดามารดา และเทคนิคในการสอน รวมทั้งการจัดการชั้นเรียน

ตีจูลิโออาศัยอยู่กับครอบครัวทางตอนเหนือของมลรัฐเวอร์มอนต์

บทนำ

.....
ครูคือความหวังสุดท้ายที่ดีที่สุด

ดู เหมือนชื่อเรื่องของบตอนนี้จะส่งเสียงร้องบอกเราว่า “โรงเรียนของพวกเรากำลังล่มสลาย” “นักเรียนของเราเรียนอ่อนกว่านักเรียนของประเทศอื่น” “ต้องมีการปฏิรูปการฝึกหัดครู” “ผู้ปกครองให้ความสนับสนุนครูน้อยมาก” เราได้อ่านและได้ฟังรายงานที่แสดงความรู้สึกรู้สึกท้อแท้ต่อสภาพการศึกษาและโรงเรียนของเราอยู่เสมอ เนื้อหาของการรายงานจะวนเวียนอยู่แต่การแสดงมุมมองในแง่ร้าย ทั้งกล่าวเยาะเย้ยถากถางสภาพที่เป็นอยู่ เมื่อ ค.ศ. 1853 รายงานของโรงเรียนรัฐบาลในมลรัฐนิวแฮมป์เชียร์ (New Hampshire Board of Education) แสดงให้เห็นว่าประชาชนทั่วไปก็มีความเห็นเช่นเดียวกัน ในปีนั้น นักเรียนออกจากโรงเรียนกลางคันมากเกินไป นักเรียนที่มีความประพฤติดีหรือทุ่มเทเวลาให้การเรียนรู้ก็มีน้อยเกินไป มีการแบ่งช่วงเวลาเรียนออกเป็นช่วงย่อยๆ มีรายวิชาเรียนมากเกินไปและมี “ความเร่งรีบและสับสน” มากเกินไป (หน้า 21) ในปีเดียวกันนั้นครูไม่ได้รับการฝึกอบรมที่ดีพอ ทั้งได้เงินเดือนต่ำและแบกรับภาระหน้าที่มากมาย คณะกรรมการโรงเรียนคิดว่าทั้งครูและนักเรียนต้องเข้าไปรับผิดชอบสภาพการณ์แบบนี้มากที่สุด ทั้งยังกล่าวตำหนิพ่อแม่ด้วยว่าเลี้ยงดูเด็กไม่ดี โดยเฉพาะละเลยการสอนพฤติกรรมและมารยาทที่ดี เรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องใหม่ !

อันที่จริง บุคคลที่ถูกตำหนิเมื่อ ค.ศ. 1853 คือบุคคลกลุ่มเดียวกับที่ถูกตำหนิอยู่ในปัจจุบัน คนพวกนี้คือนักเรียน พ่อแม่ และครู แต่ทว่าการตำหนิเดียวกันนั้นไม่ช่วยให้สภาพการศึกษาตลอดช่วงเวลา 150 ปีที่ผ่านมากลับดีขึ้นได้

การกล่าวโทษกันเป็นการขวางกั้นเรา จากการแก้ปัญหาด้วยวิธีปฏิบัติที่สรรค์สร้าง

ข้อความที่กล่าวไว้ข้างต้นนี้ เป็นสิ่งที่นำไปประยุกต์ใช้ได้กับกลุ่มผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มที่เข้ามาร่วมเล่นเกมกล่าวโทษกัน คือ กลุ่มนักเรียน พ่อแม่ และครู ลองพิจารณาดูว่าเรากล่าวโทษนักเรียนได้อย่างไร ครูไม่น่าที่จะกล่าวโทษนักเรียนได้ ไม่ว่านักเรียนจะมีความสามารถเล็กน้อยสักเพียงใด พวกเราเห็นหน้าที่สอน มิใช่ตัดสินความผิดของนักเรียน เราเห็นหน้าที่จะต้องทำให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น มิใช่กล่าวโทษความไม่เอาใจใส่ของเด็ก ครูจะมีประโยชน์ได้อย่างไรถ้านักเรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้ ครูทั้งหลายจะมีเหตุผลอะไรมาสนับสนุนวิชาชีพของตน ถ้าเด็กที่เกิดมาไม่อยู่ในสภาพที่ครูจะสอนได้ (สภาพเช่นนี้ เป็นเหมือนเรื่องตลกเกี่ยวกับจิตแพทย์คนหนึ่งที่ไม่สนใจออกไปและพูดว่า “หมอช่วยอะไรคุณไม่ได้หรอก คุณเป็นบ้า !”)

ผู้คนมักจะกล่าวตำหนิพ่อแม่ ผลของแบบสำรวจแฮร์ริส (A Harris Survey) ที่ได้มาจากการสำรวจครูจำนวนกว่า 1,000 คน แสดงให้เห็นว่า ครูส่วนใหญ่ (71%) เห็นพ้องกันว่า “การขาดการควบคุมดูแลของพ่อแม่ที่บ้าน” คือ “ปัจจัยสำคัญ” ที่มีส่วนทำให้เกิดความรุนแรงที่โรงเรียน (Metropolitan Life Insurance Company [MLIC], 1993,

หน้า 35-38) ความคิดดังกล่าวของครูอาจถูกต้องครบถ้วน คนที่มีได้ทำหน้าที่ของพ่อแม่ที่ดีมีอยู่จริงๆ แต่ทว่าทั้งการกล่าวโทษพ่อแม่และนักเรียนล้วนไร้ประโยชน์ เพราะถ้านักเรียนแสดงอาการออกมาให้เห็นเมื่อตอนที่อยู่ในโรงเรียนว่าเหลือเกินจริงๆ ชีวิตของพ่อแม่เด็กพวกนี้ก็ยากจะง่ายมากด้วยเช่นกัน! เสียเวลาที่จะกล่าวโทษพ่อแม่ อีกทั้งเราก็ไม่ควรคาดหวังให้รัฐบาลดำเนินการได้ทันทีด้วยการจัดโปรแกรมเข้ามาช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กนับล้านคน – หรือโปรแกรมที่จัดมาช่วยตัวครูของเด็กเหล่านั้นเอง เพราะสภาพในช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา นั้น แม้จะมีการจัดการศึกษา การมอบหมายงาน การประชุม การพูดคุยเร่งรัดงานกันในเรื่องเกี่ยวกับการสร้างโครงสร้างการศึกษาใหม่ (educational restructuring) แต่ก็ยังไม่มีใครเห็นความสำคัญของการศึกษาและของครู จึงอาจกล่าวได้ว่าสภาพการศึกษาและสภาพของครูกลับเป็นสิ่งที่ได้รับความสำคัญน้อยกว่าเมื่อ ค.ศ. 1853 เสียอีก

เมื่อเป็นเช่นนี้เราควรจะทำอะไร จะโทษนักการเมือง หรือประเทศอื่น หรือความโชคร้าย แต่ไม่ว่าจะยกความผิดไปให้ใคร ไม่ว่าจะถูกต้องหรือไม่ ก็จะไม่ช่วยให้แก้ปัญหาได้ การกล่าวโทษกันกลับจะเป็นสิ่งขัดขวางเรามิให้ได้แนวทางในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สร้าง ไม่มีประโยชน์อะไรที่จะเสียเวลาหาตัวผู้ที่ต้องถูกตำหนิ

**การเข้าไปควบคุมดูแลสิ่งที่เราสามารถเปลี่ยนแปลงได้
ย่อมจะบังเกิดผล และทำได้สำเร็จอย่างน่าทึ่ง**

หลายปีมาแล้ว เมื่อข้าพเจ้าได้ฟังความรู้สึกท้อแท้และมองเห็นท่าทีเยาะหยันของพวกนักเรียนเกรด 5 ของข้าพเจ้า ที่อาศัยอยู่ในเขต

ยากจน ข้าพเจ้ารู้สึกประหลาดใจมาก ข้าพเจ้าก็เหมือนกับครูคนอื่นๆ ที่มาจากชนชั้นกลาง ที่ต้องประหลาดใจกับความโกรธแค้นและทัศนคติต่อโลกของนักเรียนพวกนี้ ซึ่งเห็นว่าโลกนี้ชั่วร้าย มีแต่อันตราย นักเรียนกลุ่มนี้มีท่าทีเหมือนเด็กคนอื่นๆ ที่ถูกทำร้าย เพราะพวกเขากลัวโทษความยากจนและโชคชะตาที่ทำให้ชีวิตของตนเองต้องตกเป็นเบี้ยล่าง

ข้าพเจ้าได้รับรู้ถึงความเจ็บปวดของเด็กนักเรียน แต่ถึงแม้ข้าพเจ้าจะผิดหวังกับสภาพสังคมและระบบการเมืองที่ปฏิบัติต่อกลุ่มคนระดับต่ำที่สุดในสังคม (underclass) พวกนี้ ข้าพเจ้าก็มั่นใจว่า เรายังมีคำตอบให้ - เรื่องของสภาพการตกเป็นเหยื่อสังคม ความโกรธแค้น และพฤติกรรมต่อต้านสังคมของคนเหล่านี้ - คำตอบนั้นมาจากภายในตัวของพวกเราเอง โดยที่เราจะต้องเริ่มเปลี่ยนแปลงโลก โดยเริ่มกันตั้งแต่ในห้องเรียน การเปลี่ยนแปลงจะเริ่มเกิดขึ้นในห้องเรียน - เริ่มขึ้นทีละน้อย แล้วจึงค่อยๆ แผ่ขยายออกไป ข้าพเจ้าตระหนักว่า ภาระความรับผิดชอบยังอยู่ที่ตัวครู - คือตัวข้าพเจ้าเอง ในฐานะที่ข้าพเจ้ามีอำนาจอยู่เพียงผู้เดียวในห้องเรียน แม้อำนาจนั้นจะเพียงเล็กน้อย แต่ข้าพเจ้าก็ต้องใช้อำนาจนั้นอย่างชาญฉลาด ด้วยการใช้อำนาจผู้นำ ใช้การกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง นักเรียนอยู่ในสภาวะที่ต้องการแบบอย่าง - เป็นแบบอย่างที่แตกต่างกันจากที่พวกเขาเห็นกันนอกห้องเรียน อีกทั้งแบบอย่างนั้นต้องเป็นสิ่งสมจริงและเป็นรูปธรรม ข้าพเจ้าต้องวางแผนและปฏิบัติการให้แผนนั้นสำเร็จ ข้าพเจ้าต้องสร้างสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เป็นรูปแบบจำลองของโลกที่พูดให้นักเรียนฟัง ต้องใช้การกระทำมาสนับสนุนสิ่งที่พูดไว้ ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าต้องทำงานอย่างหนักที่สุดในชีวิตของการเป็นครูในช่วง 5 ปีแรก แต่ข้าพเจ้าก็ได้เรียนรู้อย่างรวดเร็วว่า การเข้าไปควบคุมดูแลสิ่งที่อาจเปลี่ยนแปลงได้ ย่อมจะต้องได้รับผล อีกหลายปีต่อมา เมื่อ

ข้าพเจ้าได้รับตำแหน่งครูใหญ่เป็นครั้งแรก ทีมงานในโรงเรียนของพวกเราทำงานหนักอยู่ 4 ปี ผลที่เกิดขึ้น คือ โรงเรียนประถมของพวกเรา (ซึ่งอยู่ในเขตยากจนที่สุดของมลรัฐ) ได้รับการยกย่องให้เป็นโรงเรียนตัวอย่างในเรื่องระเบียบวินัย โดยคณะกรรมการระเบียบวินัยไฟเดลตาแคปปาของมหาวิทยาลัยมลรัฐโอไฮโอ (Phi Delta Kappa's Commission on Discipline at Ohio State University)

ประสบการณ์ของข้าพเจ้ามิได้แตกต่างไปจากของคนอื่น ๆ มีครูหลายคนที่เพิ่งได้รับการยกย่องจากมหาวิทยาลัยเวอร์มอนต์ ให้เป็นผู้สอนดีเยี่ยมและเป็นผู้ทิศตนทำงานเพื่อเด็ก ครูเหล่านี้ล้วนพูดถึงงานของตนอย่างอ่อนน้อมถ่อมตน และมิได้เห็นว่าสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปเป็นสิ่งสูงส่งต่างไปจากสภาพปกติทั่วไป ครูกลุ่มนี้มีความเชื่อเหมือนกันว่า นักเรียนทุกคนล้วนมีความสามารถ การปฏิบัติของครูมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของนักเรียน (DiGiulio, 1994)

การสอนเป็นงานหนัก ถ้าเรามุ่งมั่นจะทำให้ได้ดี ครูที่ประสบความสำเร็จล้วนรู้ว่าต้องทุ่มเทแรงงานในการสอน ต้องใช้การประเมินผลเข้ามาช่วยตัดสินใจในการทำงานมากกว่าคนในอาชีพอื่น ๆ เช่น แพทย์หรือผู้ทำหน้าที่ควบคุมการจราจรทางอากาศ ครูต้องคิดเองอยู่ตลอดเวลา ต้องรับข้อมูล จัดดำเนินการ และตัดสินใจในเรื่องที่ทำให้นักเรียนได้รับผลประโยชน์สูงสุด

การสอนยังเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาอย่างมากด้วย เมื่อถึงเวลาเลิกงานงานสอนก็ยังไม่จบสิ้น การสอนที่แท้จริงต้องใช้เวลาเตรียมการมากกว่าวิชาชีพหรืออาชีพอื่น ๆ การเตรียมการต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เหมือนการเตรียมอาหารในวันหยุด ข้าพเจ้ายังจำได้ว่าพ่อแม่ของข้าพเจ้าใช้เวลาเตรียมอาหารเย็นในวันขอบคุณพระเจ้ากันอย่างไร มีการตกลงกันว่า

เลิฟอาหารอะไร นึกย้อนไปถึงเรื่องอาหารที่จัดกันในวันหยุดครั้งก่อน ๆ ตรวจสอบรายชื่อแขกที่เชิญมา (โดยปกติจะมีจำนวน 10 ถึง 20 คน) ตกลงกันว่าจะให้ใครนั่งตรงไหน และเตรียมการเรื่องอื่น ๆ อีก ต่อจากนั้น พ่อแม่ก็ลงมือดำเนินการ มีการทำความสะอาดอย่างขะมักเขม้น ชื่อของทำอาหาร ทำขนมปัง เลิฟอาหารให้แขก ข้าพเจ้ายังจำได้ดีว่า เมื่อเสร็จสิ้นงานเลี้ยง บ้านอยู่ในสภาพใด พ่อแม่เหนื่อยมาก ต้องนอนอยู่ที่เก้าอี้และโซฟาชั้นล่างเพราะทำงานจนหมดแรง วันรุ่งขึ้นก็ยังคงคิดทบทวนอีกว่า - งานที่เพิ่งเสร็จไป มีอะไรที่ทำแล้วดี มีอะไรที่ควรปรับปรุงสำหรับงานครั้งต่อไป

เรื่องที่เล่ามานี้ มีกระบวนการที่คล้ายคลึงกับการสอน เพียงแต่การสอนมีสิ่งที่ยากกว่าอยู่ 2 ประการ ประการแรก คือ ครูมักจะมีแขกมาร่วมรับประทานอาหารราว 20 ถึง 30 คน และแขกมักจะกลับมาเยี่ยมอยู่เสมอ เท่ากับว่าต้องมีการจัดงานวันขอบคุณพระเจ้าอย่างต่อเนื่องกันถึงเกือบ 200 ครั้ง!

สิ่งที่ยากที่สุดมิใช่การสอนเนื้อหา แต่กลับเป็นเรื่องการจัดการชั้นเรียน ซึ่งสังคมโดยทั่วไปก็ให้ความสนใจอยู่ด้วย สมาคมการศึกษาแห่งชาติ (National Education Association) ทำการสำรวจความคิดเห็นของครู และรายงานว่ สิ่งที่ทำทลายครูมากที่สุด และยังเป็นสิ่งที่บั่นคั้นครูมากที่สุดด้วย คือ “การจัดการระเบียบวินัยของชั้นเรียน” (managing classroom discipline) ผลการสำรวจความคิดเห็นประจำปีของประชาชนเกี่ยวกับโรงเรียนรัฐบาล (มีการรายงานผลการสำรวจตีพิมพ์ไว้ใน *Phi Delta Kappan* ทุกเดือนกันยายน) ก็สะท้อนให้เห็นความสนใจของประชาชนในการจัดการชั้นเรียน และประชาชนยังมีความเห็นว่าวินัยมักจะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียน

อันที่จริง มีเหตุผลอยู่ว่าทำไมครู (และผู้ที่กำลังจะเป็นครู) จึงควรวิตกกังวลว่าจะจัดดำเนินการชั้นเรียนได้ดีเพียงไร เหตุผลพื้นฐานประการแรก คือ สภาพของการเรียนและสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนกำลังอยู่ในสภาพน่าเป็นห่วง ผลงานวิจัยแสดงว่านักเรียนได้เรียนมากขึ้น – และเรียนได้ดีขึ้น – ภายในชั้นเรียนที่ดำเนินไปได้ดี เมื่อเร็วๆ นี้มีรายงานผลการวิเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาที่ใช้เวลาทำ 50 ปีว่า ในการประเมินปัจจัย 28 ประการ การจัดการชั้นเรียนมีผลสำคัญที่สุดต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน การวิจัยที่ใช้ฐานข้อมูล 11,000 ชุดสรุปไว้ว่าการจัดการชั้นเรียนส่งผลต่อการเรียนมากกว่าปัจจัยอื่นๆ เช่น สิ่งแวดล้อมที่บ้าน กระบวนการการรู้คิด (cognitive processes) บรรยากาศที่โรงเรียน นโยบายโรงเรียน และการสนับสนุนของพ่อแม่ (Wang, Haertel, & Walberg, 1993/1994)

นอกเหนือจากงานวิจัย เรายังรู้ได้ด้วยสามัญสำนึกว่า สภาพชั้นเรียนที่ล้นสนวนววยย่อมส่งผลให้นักเรียนไม่สนใจการเรียน ไม่เข้าเรียนขาดความสนใจ และไม่มีสมาธิ ความไม่มีระเบียบทำให้เสียเวลาและเป็นอุปสรรคต่อการที่นักเรียนจะใช้ศักยภาพทางการศึกษาของตนได้อย่างเต็มที่ สถานที่ซึ่งมีแต่ความล้นสนวนววย ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการที่นักเรียนจะได้ใช้ศักยภาพทางสังคม และการรู้จักเคารพผู้อื่นของกลุ่มเด็กหรือคนหนุ่มสาว

ประการที่ 2 ชั้นเรียนที่จัดการได้ดี จะทำให้ท่านทำงานได้ง่ายขึ้น และเอื้อต่อการสอน สภาพที่เอื้อต่อการสอนจะส่งผลให้เราารู้สึกว่าประสบความสำเร็จ สภาพห้องเรียนที่ล้นสนวนววย ไร้ระเบียบ ย่อมทำให้เกิดความรู้สึกอัดอัด จนไม่สามารถที่จะช่วยให้ครูรู้สึกว่าตนเองประสบความสำเร็จได้

ประการที่ 3 ท่านมีความเสี่ยงด้านงานอาชีพ เพราะไม่ว่าท่านจะเห็นด้วยหรือไม่ ก็มักจะมีการใช้สภาพการจัดการชั้นเรียนมาตัดสินประสิทธิภาพการทำงานของครู ตามความเป็นจริงแล้ว ความยากลำบากในการจัดชั้นเรียนผลักดันให้ครูจำนวนมากหันไปประกอบอาชีพอื่น นอกเหนือไปจากเงินเดือนต่ำแล้ว การที่นักเรียนขาดวินัยก็เป็นเหตุผลที่ครูซึ่งกำลังจะอำลาอาชีพครูและครูที่ลาออกไปแล้วเอ่ยถึงมากที่สุด (MLIC, 1986, หน้า 19-20) ในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ในช่วงระยะเวลา 5 ปี มีครูจำนวนครึ่งหนึ่งเลิกเป็นครู เหตุผลส่วนใหญ่คือ “ปัญหาด้านระเบียบวินัย” (Marshall, 1998, หน้า 2)

ประการที่ 4 ท่านอาจตกเป็นจำเลยในคดีความได้ แม้ว่าในอดีตจะยังไม่เคยมีคดีใดที่ชนะการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายโดยกล่าวหาว่าครูปฏิบัติสิ่งที่เลวร้ายต่อการศึกษา (นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน) แต่ก็มีคดีที่ฟ้องร้องครูและชนะคดี (ต้องชดใช้เงินส่วนตัว) เมื่อทนายฝ่ายโจทก์ทำให้ลูกขุนหรือผู้พิพากษาเชื่อได้ว่าการบาดเจ็บของนักเรียนเกิดขึ้นเพราะความเลินเล่อของครู เราย่อมไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ในเรื่องการบาดเจ็บของนักเรียน เพราะแม้แต่ชั้นเรียนที่มีการจัดการอย่างดีที่สุด อีกทั้งมีครูผู้มีประสบการณ์คอยดูแลอยู่ นักเรียนก็อาจได้รับบาดเจ็บสาหัสได้ แต่ครูที่คิดสร้างและคอยดูแลให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและมีระเบียบให้แก่นักเรียน ย่อมจะเป็นฝ่ายได้เปรียบในเวลาที่ต้องขึ้นศาลเพื่อปกป้องตนเอง

ประการสุดท้าย สังคมของเรากำลังต้องการพฤติกรรมเอื้อสังคมอย่างยิ่ง ความเป็นผู้นำและอิทธิพลของครูจะก่อให้เกิดผลได้อย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน เพราะถึงแม้ว่าพ่อแม่และผู้นำทางศาสนาจะยังมีส่วนช่วยกันสร้างพฤติกรรมเอื้อสังคม แต่โรงเรียนก็ได้รับการร้องขอให้เข้ามาร่วม

รับผิดชอบมากกว่าในอดีต ไม่ว่าเราจะเห็นด้วยหรือไม่ ความรับผิดชอบใหม่นี้กลายเป็นส่วนหนึ่งของภาระงานของครูมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งเป็นความเสี่ยงสูงต่อการที่ต้องปฏิบัติภายในรูปแบบของสังคมอิสระอย่างพวกเรา นอกจากนักสังคมสงเคราะห์และทนายความเพียงไม่กี่คนแล้ว ครูเป็นอาชีพเดียวในสังคมปัจจุบัน – รวมไปถึงในอนาคตด้วย – ที่อยู่กลางระหว่างนักเรียนกับคุณ เพราะถ้าหากว่านักเรียนมิได้เรียนรู้พฤติกรรมเอื้อสังคม การมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนและการมีพฤติกรรมเชิงต่อต้านสังคม ก็จะต้องใช้กฎหมายเข้ามาจัดการและต้องลงเอยด้วยการเข้าคุก

สิ่งที่ทำให้สถานการณ์ยุ่งยากมากยิ่งขึ้น คือ สภาพที่เทคโนโลยีทำให้เกิดการแยกตัวออกไปอยู่โดดเดี่ยวมากขึ้น ดังที่ในช่วงทศวรรษ 1960 มีผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อทำนายไว้อย่างน่าทึ่งว่า โทรทัศน์จะก่อให้เกิดหมู่บ้านของโลก นามมนุษย์มาใกล้ชิดกันมากขึ้น ผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้บอกว่า “เทคโนโลยีทางอิเล็กทรอนิกส์จะสร้างและส่งเสริมการมารวมเป็นหนึ่งเดียวกัน รวมถึงชักนำให้เข้าไปมีส่วนร่วมด้วย” (McLuhan & Fiore, 1967, หน้า 8, 67) แต่ดูเหมือนว่า สิ่งที่กำลังเกิดขึ้นกลับตรงกันข้ามกับการคาดการณ์ เพราะโทรทัศน์กลับมามาดูเอาพวกเราไป และทำให้พวกเรากลับโดดเดี่ยวยิ่งขึ้น

โทรทัศน์สร้างประสบการณ์ให้แก่พวกเรา ซึ่งยังส่งผลได้แม้แต่ในขณะที่เราไม่ได้ดูโทรทัศน์ เมื่อเราพบเพื่อสนทนากัน เรากลับมีสิ่งที่สนใจร่วมกันน้อยลงกว่าเดิม ที่เป็นเช่นนี้เพราะประสบการณ์ของเรา (คือสิ่งที่เรารู้จากทีวี) มีลักษณะเป็นเอกเทศเพิ่มขึ้น ดังเช่นเมื่อ ค.ศ. 1954 ทุกคนดูรายการทีวี *ฉันรักลูซี่* (*I Love Lucy*) เมื่อรายการแต่ละตอนจบก็ได้มาพูดคุยกันเกี่ยวกับเนื้อหาของแต่ละตอน แต่ในปัจจุบัน มีรายการทีวีให้เลือกดูได้นับร้อย ๆ รายการ จึงเกิดสภาพว่าท่านอาจดูรายการที่แตกต่างไปจากรายการที่เพื่อน ๆ และเพื่อนบ้านของท่านดู

สภาพดังกล่าวเกิดขึ้นเพราะโทรทัศน์ดึงดูดความสนใจของผู้ชมไปทั้งหมด โทรทัศน์ไม่เอื้อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ และเนื้อหาที่ปรากฏก็มักจะไม่นำพหุติกรรมเอื้อสังคม อันที่จริงแล้ว แม้ใน ค.ศ. 1950 พ่อแม่ก็เริ่มวิตกกังวลกับสภาพความรุนแรงจากโทรทัศน์ที่มุ่งหมายให้เด็กดู (Witty, 1950) และแต่นั้นมา ภาพความรุนแรงปรากฏทางโทรทัศน์มากขึ้นเรื่อย ๆ การวิเคราะห์ที่ทำอยู่ 3 ปี (*National Television Violence Study, 1996 – 1998*) เป็นการวิเคราะห์เครือข่ายเกือบ 3,000 แห่ง รวมทั้งรายการโชว์ทางเคเบิลทีวี มีข้อสรุปว่า รายการส่วนใหญ่ทางโทรทัศน์แสดงภาพความรุนแรง มีรายการสำหรับเด็กหลายรายการ แสดงภาพความรุนแรงที่ส่งเสริมให้เกิดการเลียนแบบในกลุ่มเด็ก ทั้งนี้ เราก็อทรอบกันต้อยอยู่แล้วว่า เด็กเลียนแบบความก้าวร้าวและพฤติกรรมรุนแรงตามภาพที่เห็นในจอโทรทัศน์ (National Institute of Mental Health, 1982) และพฤติกรรมเหล่านี้ก็จะยังคงเป็นอยู่ต่อเนื่องไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ (Zuckerman & Zuckerman, 1985)

โทรทัศน์ยังผลาญเวลาของนักเรียนไปมาก ผลการใช้แบบสำรวจแอร์ริสเมื่อไม่นานมานี้แสดงให้เห็นว่า ในช่วงวันที่มีการเรียน นักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลใช้เวลาดูโทรทัศน์นานมาก โดยที่นักเรียนส่วนใหญ่จะดูโทรทัศน์ไม่น้อยกว่า 2 ถึง 3 ชั่วโมง และนักเรียนจำนวน 1 ใน 4 คนใช้เวลาดูโทรทัศน์ในวันที่มีการเรียน วันละไม่น้อยกว่า 4 หรือ 5 ชั่วโมง (MLIC, 1993, หน้า 31) การดูโทรทัศน์วันละ 5 ชั่วโมง เป็นเวลา 1 ปี ก็เท่ากับใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ติดต่อกันโดยไม่หยุดพักเลยเป็นเวลา กว่า 2 เดือนครึ่ง

เนื่องด้วยเด็กมีความโดดเด่นมากขึ้นจากการดูโทรทัศน์ รวมทั้งพ่อและแม่ต่างทำงานนอกบ้าน ตลอดจนอิทธิพลของครอบครัวขยาย

(extended family) และองค์กรทางศาสนาลดลง ทำให้มีโรงเรียนเท่านั้นที่เหมาะสมจะใช้เป็นสถานที่เพื่อการสอนและเสริมลักษณะของพฤติกรรมเอื้อสังคม ทั้งยังกลายเป็นสถานที่ เพียงแห่งเดียว ทั้งในเขตที่อยู่ของคนรวยและคนจน ที่นักเรียนได้เรียนรู้พฤติกรรมเอื้อสังคม

ขอให้นึกถึงสภาพการมารับประทานอาหารร่วมกัน ในบ้านของชาวอเมริกันปัจจุบัน ช่วงระหว่างตอนโรงเรียนเลิกกับตอนเข้านอน จะได้เห็นแค่เพียงวัยรุ่นคนหนึ่ง กับเตาไมโครเวฟและโทรทัศน์ ผลก็คือ ช่วงเวลารับประทานอาหารในโรงเรียนเป็นโอกาสเดียวที่เด็กและเยาวชนจำนวนนับล้าน ๆ คน ได้รับประทานอาหารร่วมกับคนอื่น ๆ จึงเป็นโอกาสเดียวที่จะได้เรียนรู้วิธีการปฏิบัติตนในระหว่างรับประทานอาหาร

นักวิจัยด้านสาธารณสุขของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ทำการวิเคราะห์พฤติกรรมเด็กเป็นเวลา 20 ปี (Buka & Earls, 1993) และได้พบว่าปัญหาด้านพฤติกรรมในช่วงปฐมวัยเป็นสิ่งที่ใช้ได้ดีที่สุดในการคาดการณ์พฤติกรรมรุนแรงและการต่อต้านสังคมที่จะเกิดขึ้นเมื่อโต เมื่อวิเคราะห์วัยรุ่นและผู้ใหญ่ที่เคยได้เข้าร่วมในโปรแกรมต่าง ๆ สมัยที่ยังเป็นเด็ก เช่น โปรแกรมของเฮดสตาร์ท (Head Start) นักวิจัยผู้หนึ่งรายงานวาทักษะทางสังคมที่ได้เรียนรู้ตั้งแต่ยังเป็นเด็กจะติดตัวอยู่ได้นาน วัยรุ่นที่เคยเรียนทักษะทางการเอื้อสังคม (prosocial skills) เมื่อตอนเป็นเด็กในโปรแกรมเฮดสตาร์ท จะยังคงมีทักษะนี้อยู่ แม้ว่าความรู้ด้านวิชาการที่เคยได้รับจะลืมนั่นไปแล้ว (Whitmire, 1994) จึงเป็นเรื่องแน่นอนว่า เวลาและความพยายามที่ครูใช้ในการสอนพฤติกรรมด้านทักษะเอื้อสังคมนั้นก็คือการลงทุนเพื่ออนาคต

ข้อความในตอนท้ายนี้มีค่าควรแก่การกล่าวซ้ำอีก คือ คำกล่าวที่ว่า ครูอาจจะเป็นความหวังสุดท้ายที่ดีที่สุดของเรา และอาจจะเป็นเพียง

สิ่งเดียวที่เราจะฝากความหวังไว้ได้อย่างแท้จริง ในการที่จะเข้าไปดำเนินการในเรื่องที่สำคัญยิ่งของสังคม คือ การรู้จักเคารพความแตกต่างกัน การให้เกียรติเพื่อนมนุษย์ และการทำให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าพวกเราจะคงอยู่ต่อไปในฐานะเป็นชาติหนึ่ง

สิ่งที่เป็นข่าวดี คือ การจัดการชั้นเรียนเอื้อสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ นั้นเป็นสิ่งที่ครูทุกคนทำได้ เทคนิคและทักษะต่างๆ เป็นสิ่งที่เรียนรู้กันได้ อันที่จริงข้าพเจ้ายังเชื่อว่า ในระยะเวลา 10 ปี ถึง 20 ปีข้างหน้า บรรดานักการศึกษาที่สามารถสอนนักเรียนในเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมเอื้อสังคม จะกลั้บกลายเป็นสมาชิกชุมชนผู้มีค่า ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นของพวกเรา

ภาคที่ 1

การจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

บทที่ 1

สร้างชั้นเรียนเชิงเอื้อสังคม

เลกกฏเกณ 'ที่เป็นเครื่องมือต่อต้าน

ก่อน

จะกล่าวถึงยุทธวิธี (strategies) ที่เป็น
ประโยชน์ต่อการจัดการชั้นเรียนและส่งเสริม
พฤติกรรมเอื้อสังคม (prosocial behavior) ข้าพเจ้าขอสรุป
ให้ท่านเห็นภาพรวมของการจัดการชั้นเรียนดังนี้

เมื่อมองในแง่บวก การจัดการชั้นเรียนมีความสำคัญยิ่งกว่า
ระเบียบวินัยหรือการบังคับนักเรียนให้ประพฤติตัวให้ดีขึ้น
การจัดการชั้นเรียนมีสาระสำคัญว่า ครูคือผู้นำ ครูสร้าง
สถานการณ์ชั้น ทำให้เหตุการณ์ดำเนินไป ช่วยคุ้มครองให้
นักเรียนปลอดภัย และครูต้องดำเนินการได้ดีพอที่จะทำให้เกิด
การเรียนการสอน สิ่งที่สำคัญคือ การจัดการชั้นเรียนเชิงบวก
เป็นเรื่องสร้างสรรค์ มีการสร้างสรรค์สถานการณ์ที่ดีที่สุดให้
นักเรียนได้เรียนและครูได้สอน ถ้าจัดในรูปแบบที่เลวที่สุด ก็
เกิดการจัดการชั้นเรียนในทางลบและทำให้ครูเป็นศัตรูกับ

นักเรียน นักเรียนกระทำการต่อต้านครูและเพื่อนนักเรียนด้วยตนเอง แต่ความต้องการของผู้เรียนและครูไม่จำเป็นจะต้องขัดแย้งกัน การสอนและการเรียนไม่จำเป็นต้องเป็นการแข่งขันกัน ไม่จำเป็นจะต้องมีฝ่ายแพ้เพื่อจะให้อีกฝ่ายหนึ่งชนะ ถ้าการจัดการชั้นเรียนไร้ประสิทธิภาพ การกระทำที่มีลักษณะสร้างเสริมและสร้างสรรค์ของครู ก็จะกลับกลายเป็นการสร้างปฏิกริยาและพฤติกรรมแบบต่อต้าน

ทำไมสภาพเช่นนี้จึงเกิดขึ้น ทำไมครูจึงมีปฏิกริยาเป็นปฏิกษกับนักเรียน คำตอบคือครูก็เป็นมนุษย์ เมื่อมีความเครียด มนุษย์ย่อมมีสัญชาตญาณกลัวการสูญเสียอำนาจในการควบคุม เมื่อต้องพบสถานการณ์ในชั้นเรียนที่มีความเครียดสูง ทางเลือกที่มีอยู่ก็จะลดลงเหลือเพียง 2 ตัวเลือก ครูอาจยอมแพ้เพื่อหนีปัญหา และยอมให้คนอื่นคิดว่าตัวครูเองไร้ประสิทธิภาพ หรือครูอาจจะตึงตันที่จะใช้การต่อต้านอย่างรุนแรงต่อไป เพื่อที่จะสร้างระเบียบขึ้นให้ได้

ความกลัวเป็นปฏิกริยาได้ตอบตามธรรมชาติของมนุษย์ ความกลัวจะเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์ต้องเผชิญกับสิ่งที่ตนเองไม่คุ้นเคยหรือไม่รู้จัก ครูบางคนเห็นว่า ชั้นเรียนใหม่เป็นสิ่งที่น่ากลัว รวากับว่ามีคางคาวอยู่เต็มไปหมด เมื่อครูจำเป็นจะต้องเตรียมตัว ทั้งวางแผน จัดดำเนินการปฏิบัติการตามลำดับก่อนหลัง และประเมินผล ครูบางคนก็จะรู้สึกว่ายานมิงานท่วมท้น ครูกลุ่มนี้จะไม่รู้ว่ายานเองควรจะทำอะไร หรือจะเริ่มตันที่ตรงไหน สภาพเช่นนี้มิได้แสดงว่าครูกลุ่มนี้ผิดปกติ เพียงแต่ครูกลุ่มนี้มีความวิตกกังวล เพราะยังไม่เคยเรียนรู้วิธีการที่จะจัดการชั้นเรียนในทางสร้างสรรค์และในเชิงบวก

ครูบางคนใช้ยุทธวิธีที่ดูแข็งแกร่งเพื่อตอบสนองความกลัว โดยพยายามใช้วิธีการที่ไม่ช่วยให้เกิดพฤติกรรมที่ดี คือ ใช้กฎ การข่มขู่ และ

การลงโทษเข้ามาปราบปรามนักเรียน ในทำนองเดียวกัน การจัดการชั้นเรียนด้วยความก้าวร้าวรุนแรงโดยเน้นการลงโทษและการควบคุมภายนอก เช่น กาเครื่องหมายไว้บนกระดานหรือใส่ลูกหินไว้ในโต๊ะ ก็มีได้ ช่วยส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อสังคม ในแผนการสอนเช่นนี้ ครูไม่อาจส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อสังคมได้ แต่จะสนับสนุนให้นักเรียนเห็นด้วยกับกฎเกณฑ์ ที่เป็นเชิงปฏิบัติและไร้ความปรานีแทน บางครั้งนักเรียนอาจจะยอมทำตาม เพราะกลัวถูกลงโทษ แต่พฤติกรรมที่เป็นผลมาจากการดำเนินการเช่นนี้จะคงอยู่ได้เพียงชั่วระยะเวลาสั้น ๆ เนื่องจากพฤติกรรมที่ตีมิได้เกิดมาจากภายใน จึงไม่สามารถจะถ่ายทอดต่อไปในที่อื่น ๆ ได้ เช่น ที่สนามโรงเรียนหรือโรงอาหาร ที่เลวร้ายไปกว่านี้คือ วิธีการเหล่านี้กลับเปลี่ยนครูให้กลายเป็นหุ่นยนต์ที่สับสนมั่วแต่ใช้เวลาคอยจับผิดและต่อต้านนักเรียนมากกว่าที่จะมุ่งทำการสอน

ถ้าดำเนินการไปในทางที่ตรงกันข้ามโดยสิ้นเชิง คือจัดการชั้นเรียนแบบที่ปล่อยให้เด็กทำตามใจชอบ ไม่มีการกำหนดกรอบหรือให้คำแนะนำใด ๆ แก่เด็กนักเรียน ก็อาจจะเท่ากับเป็นการทำลายศักดิ์ศรีของเด็กนักเรียนเหมือนกระทำเกินกฎระเบียบที่มีอยู่ ใคร ๆ ก็ให้อิสระเด็ก ๆ ได้ด้วยการอนุญาตให้เด็กทำตามใจตนเอง แต่จงระลึกไว้ว่าการให้เด็กและวัยรุ่นได้เรียนรู้ จะต้องทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาเองมีความปลอดภัยในโรงเรียน และความปลอดภัยนั้นรวมถึงการคุ้มครองให้ปลอดภัยจากการที่ถูกนักเรียนคนอื่น ๆ ทำร้าย นักเรียนทุกคนต้องการอิสระที่จะเลือก และต้องการประสบการณ์ของการได้ใช้อำนาจ - คือมีอำนาจควบคุมสิ่งที่ตนเองกำลังเรียนรู้อยู่ - แต่สภาพการเรียนรู้เช่นนี้ก็ต้องเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่มีแบบแผนและปลอดภัย ด้วยเหตุนี้การจัดการชั้นเรียน จึงต้องมีลักษณะเอื้อสังคม กล่าวคือ ต้องส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของ

นักเรียนในสิ่งแวดล้อมที่มั่นคงและปลอดภัย ประการสุดท้าย การจัดการชั้นเรียนต้องสอนให้นักเรียนเรียนรู้วิธีดำเนินการให้ตนเองได้รับสิ่งที่ตนต้องการได้โดยไม่คดโกงหรือใช้ความรุนแรงต่อบุคคลอื่น

เปรียบเทียบการจัดการธุรกิจกับการจัดการชั้นเรียน

ครูบางคนไม่ชอบใช้คำว่า จัดการ เพราะคิดว่าคำๆ นี้พาดพิงถึงการนำอำนาจมาใช้อย่างไม่ยุติธรรม ความคิดเช่นนี้เกิดจากการได้รับฟังอยู่เสมอว่า รัฐบาลและผู้นำทางธุรกิจใช้อำนาจไปในทางที่ผิด ครูจึงอาจรู้สึกไม่สบายใจที่จะใช้อำนาจมาจัดการชั้นเรียน ข้าพเจ้าเองขอเสนอแนะว่าครูจำเป็นต้องใช้อำนาจ แต่ลักษณะการใช้อำนาจนั้นแตกต่างไปจากลักษณะที่ใช้กันในทางธุรกิจ

ขอให้ท่านลองเปรียบเทียบโลกธุรกิจกับการสอน ทั้งสองฝ่ายมีเป้าหมายแตกต่างกัน เป้าหมายของธุรกิจคือผลกำไร ส่วนเป้าหมายของการเรียนการสอนในโรงเรียน เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเด็กทุกคน มิใช่มุ่งหาผลกำไร เมื่อเป้าหมายแตกต่างกัน วิธีการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายก็แตกต่างกันด้วย ธุรกิจใช้วิธีการรุนแรงเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เช่น มีการข่มขู่ที่จะลดค่าจ้าง หรือปลดผู้ที่ไม่สามารถทำการผลิตหรือทำงานได้ตามมาตรฐานออกจากงาน เมื่อวงการธุรกิจสามารถไล่คนงานออกได้ ผู้ที่ออกจากงานก็ต้องไปหางานที่สถานประกอบการอื่น แต่โรงเรียนรัฐบาลไม่สามารถไล่นักเรียนที่สอบตกออกจากโรงเรียนได้ นักเรียนที่สอบตกยังจะต้องอยู่ในโรงเรียนต่อไป มีสภาพเป็นพลเมืองชั้นสองที่เรียกกันว่า “เด็กเรียนอ่อน” “พวกก่อความวุ่นวาย” และ “คนแพ้” คำเหล่านี้ตรึงอยู่ในใจกลายเป็นอัตมโนทัศน์ (self-concept) ของนักเรียนซึ่งจะยังฝังใจนักเรียน

อยู่อีกนานแม้ว่านักเรียนจะออกจากการเรียนกลางคัน หรือเรียนจบไปแล้ว

ถึงแม้นักปฏิรูปโรงเรียนบางคนจะให้คำแนะนำว่าการดำเนินการเกี่ยวกับโรงเรียนควรทำแบบเดียวกับการดำเนินการทางธุรกิจ แต่ทว่าปัญหาในปัจจุบันกลับเกิดมาจากการจัดการโรงเรียนกันมาเป็นแบบธุรกิจนั่นเอง ครูที่มีความตั้งใจดีนับไม่ถ้วนจะใช้วิธีการแบบธุรกิจในการทำงาน มีการให้รางวัลและการบังคับ ในที่สุดนักการศึกษาที่ใช้วิธีการเช่นนี้ก็มักจะตัดสินใจตัดสินปัญหาด้วยการใช้อำนาจในทางที่ผิด ด้วยการไล่นักเรียนออกจากโรงเรียน (ด้วยการให้นักเรียนสอบตกและการให้นักเรียนพักการเรียนมากเกินไป)

กล่าวโดยสรุปก็คือว่าในเมื่อปัจจุบันพื้นฐานของบริษัทอยู่การให้ได้ผลกำไรเป็นตัวเงิน เพื่อผลประโยชน์ของบริษัทและผู้ถือหุ้น แต่ปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียนอยู่การศึกษาของนักเรียนเพื่อผลประโยชน์ของนักเรียนเป็นรายบุคคลและสังคมส่วนใหญ่ ดังนั้นวิธีการของโรงเรียนที่มุ่งจะบรรลุมเป้าหมายเหล่านั้นจึงต้องมีรูปแบบเอื้อสังคม ธุรกิจที่ล้มเหลวสิ้นสุดลงด้วยสภาพการล้มละลายที่เข้าไปเพิ่มจำนวนคดีล้มละลายในตุ่เอกสารของศาล แต่นักเรียนที่ล้มละลายทางการศึกษาและทางสังคม จะไม่สูญหายไปได้ง่าย ๆ แบบนั้น

ผลเสียหายจากกฎเชิงปฏิบัติ

เรายังโชคดีที่มีโอกาสได้เลือกแนวปฏิบัติเพื่อดำเนินงานโรงเรียนตามแบบธุรกิจ ทั้งยังมีโอกาสได้เลือกรูปแบบการให้รางวัลและการทำโทษ การใช้กฎเชิงปฏิบัติในห้องเรียน ขอให้ลองคิดถึงอารยธรรมของมนุษย์ที่ดำรงอยู่ได้นานที่สุด ซึ่งก็คืออารยธรรมที่ไม่มีระบบกฎหมายอย่างเป็นทางการ

ทางการ ตัวอย่างเช่น ชาวเอสกีโมเผ่าเนตซิลิก (The Netsilik Eskimos) ทางตอนเหนือของประเทศแคนาดา ดำรงอยู่ได้ท่ามกลางความยากลำบากมานานนับหมื่นปีโดยไม่มีกฎหมายเป็นทางการ พวกเขาเนตซิลิกต้องพึ่งพาสิ่งที่เป็นศูนย์รวมอยู่ 3 สิ่ง เป็นกฎข้อปฏิบัติที่มีได้ตราไว้เป็นลายลักษณ์อักษร คือ มี *ความร่วมมือ* ที่ทุกคนทำงานล่าสัตว์ด้วยกัน ทำอาหาร และแบ่งปันกันกิน มี *ความเป็นญาติพี่น้อง* คือการรักษาเครือข่ายให้คงอยู่ในสภาพครอบครัวหน่วยกลางและครอบครัวแบบขยาย และมี *ความสัมพันธ์ที่เป็นระบบ* (patterned relationship) สร้างสภาพความเป็นหุ้นส่วนร่วมกันทำงาน (ที่เรียกว่า “dyads”) ด้วยการนำกลุ่มคนที่มีได้เป็นญาติกันมาร่วมงานกันในโลกแถบอาร์กติกที่มีสภาพไม่เอื้อต่อความเป็นอยู่ (Balikci, 1970, บทที่ 3-6) มีการสอนกันเป็นรายบุคคล โดยใช้หลักความประพฤติมาสอนเรื่องพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชาวเนตซิลิกมิได้ใช้เรื่อนำและศาลเพื่อส่งเสริมหลักความประพฤติแต่ใช้การกดดันทางสังคม การเป็นสมาชิกของสังคมถือว่ามีคุณค่า ทำให้มาตรการคว่ำบาตรใช้ได้ผลโดยที่ไม่จำเป็นต้องเจาะจงลงไปว่า สมาชิกคนนั้นคือ “ผู้ทำตามกฎหมาย” หรือเป็น “อาชญากร” ชาวเนตซิลิกส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อทั้งรายบุคคลและสังคมส่วนรวม กล่าวโดยย่อ สภาพดังกล่าวนี้คือระบบที่เอื้อสังคม

ในสภาพสังคมที่กว้างใหญ่ ซับซ้อน และคนเราไม่ค่อยรู้จักกัน กฎหมายและกฎเชิงปฏิบัติกริยาอาจเป็นสิ่งจำเป็น แต่กลับไม่เหมาะสมกับสภาพของโลกขนาดเล็กอย่างชั้นเรียนที่มีแต่ครูและนักเรียน งานในชั้นเรียนมีสภาพเดียวกับระบบของชาวเนตซิลิก งานในชั้นเรียนจะทำได้ดีที่สุดเมื่อใช้แนวทางการทำงานแบบที่ปฏิบัติในสังคมเล็ก ๆ ที่ไม่ซับซ้อน แต่น่าเสียดายที่ครูหลายคนคิดว่ากฎเชิงปฏิบัติและกฎหมายเป็นส่วนหนึ่งของโลกแห่งความเป็นจริงอันกว้างใหญ่ และครูก็ต้องเข้าไปจัดการส่วนสำคัญ ๆ

ของการบริหารชั้นเรียน แต่ทว่ากฎหมายเป็นสิ่งชั่วร้ายที่ยังจำเป็นสำหรับโลกแห่งความเป็นจริง เพราะสังคมกว้างของเรานั้นทั้งซับซ้อนและมีขอบเขตกว้างใหญ่ เราจึงไม่สามารถจะใช้รูปแบบความเข้าใจแบบเนตซิกิกที่เป็นเรื่องของบุคคลต่อบุคคลได้ (การจับมือกัน - มิใช่เป็นการแสดงความเห็นด้วยอีกต่อไป) เรื่องนี้กลับต้องอาศัยระบบกฎหมายที่ไร้ความปรานี (impersonal) และเป็นทางการของผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ทนายความ ศาลและเรือนจำ และเรายังไม่อาจจะเชื่อมั่นได้ว่ามาตรการการควบคุมเหล่านี้จะมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง¹

เมื่อครูใช้วิธีการที่ครอบคลุมสังคมวงกว้างและไร้ความปรานีในการสอน ก็ต้องใช้วิธีการหาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษแทนที่จะใช้เวลาในการสอนพฤติกรรมที่ดี อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสภาพของห้องเรียนมิใช่สังคมใหญ่ที่ซับซ้อน พวกเราที่เป็นครูจึงยังสามารถนำวิธีการที่ใช้กับสังคมขนาดเล็กมาใช้ในการบริหารชั้นเรียนได้

อันที่จริง ชั้นเรียนในปัจจุบันมีรูปแบบที่หลากหลายต่างกับสังคมของพวกเนตซิกิก พวกเราสอนนักเรียนที่มาจากเผ่าพันธุ์หรือเชื้อชาติต่างๆ และนักเรียนจากครอบครัวที่มีค่านิยมต่างกันมาก แต่ความแตกต่างเหล่านี้ทำให้ครูต้องสนใจที่จะช่วยให้นักเรียนตระหนักว่า ตนเองมีอะไรที่เหมือนกัน ในฐานะที่เป็นมนุษย์ เราทุกคนต้องการความปลอดภัย มีความรักคนอื่น และมีคนอื่นรักเรา เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เจริญงอกงามด้วยสติปัญญา และการเรียนรู้ด้วยตนเอง สิ่งเหล่านี้เป็นจริงสำหรับพวกเนตซิกิก และเป็นจริงสำหรับนักเรียนทุกคนในชั้นเรียนของเราไม่ว่าจะเป็นชั้นชน (class) ไດเชื้อชาติ เพศ กลุ่มชาติพันธุ์ หรือกลุ่มใด

เราสามารถสร้างข้อตกลงพื้นฐานได้ในชั้นเรียนซึ่งเป็นสังคมเล็กๆ เช่นนี้เท่านั้น ในสถานที่ดังกล่าว เราสามารถใช้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ในการอภิปราย ตั้งข้อกำหนดขึ้นมาแล้วดำเนินการฝึกปฏิบัติ และในท้ายที่สุดสร้างตัวแบบและสอนนักเรียนให้มีพฤติกรรมเอื้อสังคม ถ้าเราไม่หันไปใช้ชั้นเรียนที่เป็นสังคมขนาดเล็ก เราก็จะไม่สามารถสอนพฤติกรรมเอื้อสังคมได้ ไม่ว่าจะต้องใช้เงินมากเพียงใด หรือจะใช้เวลานานเป็นวันหรือเป็นปีในโรงเรียน การสร้างชั้นเรียนให้เป็นสังคมขนาดเล็ก จะต้องเริ่มด้วยการแบ่งแยกกฎที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ (proactive rules – กฎในเชิงรุก) และกฎที่มีได้ทำให้เกิดการเรียนรู้ (reactive rules – กฎเชิงปฏิกิริยา) กฎเชิงปฏิกิริยามีรูปแบบที่เน้นการข่มขู่และการทำโทษ ยังมีกฎเชิงปฏิกิริยาแบบอื่นๆ อีก คือกฎที่นำไปในทางที่ผิด และกฎเชิงปฏิกิริยาที่เป็นเรื่องบิดเบือนกฎทั้งสองแบบนี้ ไม่จัดว่ามีลักษณะของการจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

ข้อเสียที่ร้ายแรงที่สุดของกฎเชิงปฏิกิริยาในโรงเรียน น่าจะเป็นในแง่ที่ว่ากฎเหล่านี้มีผลหลังจากเกิดเหตุการณ์แล้ว ถึงแม้ว่าเราอาจจะนำกฎเหล่านี้มาใช้ ข่มขู่ ว่าจะมีการทำโทษ แต่ก็ยังไม่สามารถจะช่วยให้มีการ ป้องกัน พฤติกรรมที่ไม่ดีได้ เปรียบเสมือนระเบิดเวลาที่เราจะต้องเผารอคอยการเริ่มระเบิดกฎ เผารอคอยให้เกิดสิ่งเลวร้ายก่อน ดังกรณีที่เราจะใช้กฎหมายของพวกเรามาตัดสินคดีความได้ก็ต่อเมื่อมีเหตุการณ์ที่ชวนให้สงสัยว่าเป็นเรื่องผิดกฎหมายเกิดขึ้น กฎเชิงปฏิกิริยาจะไร้อำนาจและไม่ก่อให้เกิดผลใดๆ จนกว่าจะมีหลักฐานว่ามีการละเมิดกฎขึ้น

ตามความเป็นจริง กฎหมายและกฎเชิงปฏิกิริยากลับทำให้เกิดปัญหา ดังจะเห็นได้ว่าสหรัฐอเมริกาที่มีกฎหมายมากกว่ากฎหมายของประเทศต่างๆ รวมกัน และรัฐบาลเองก็ได้รับประโยชน์จากกฎหมายเหล่านั้น แต่จำนวนประชากรในเรือนจำของสหรัฐอเมริกา กลับมีเปอร์เซ็นต์สูงกว่าประเทศอุตสาหกรรมอื่นๆ ในปัจจุบันคนอเมริกันเกือบ 1,250,000 ล้านคนอยู่ในคุก (Gilliard & Beck, 1998) ถ้านับคนอเมริกันจำนวน

567,000 คน ที่กำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีหรืออยู่ในระหว่างการ
รอลงอาญาเป็นเวลาต่ำกว่า 1 ปี ในจำนวนคนอเมริกัน 150 คน จะมีคน
ติดคุกมากกว่า 1 คน ระบบกฎหมายมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เพราะในช่วง
7 ปีที่ผ่านมา จำนวนนักโทษเพิ่มขึ้นกว่า 60%

ระบบกฎหมายของเรานั้นแท้ที่จริงแล้วคือการตอบโต้ ทั้งมี
ประสิทธิภาพในการระบุดัวอาชญากร แต่การกระทำเช่นนี้ก็สร้างปัญหา
อย่างอื่นขึ้นมาแทน คือ จะทำอะไรกับอาชญากรที่ถูกขังไว้ เพราะเมื่อ
เรามีคนที่เราเรียกว่า “อาชญากร” สิ่งเดียวที่เราจะทำได้ก็คือสร้างคุกไว้
ขังพวกเขา เมื่อจำนวนอาชญากรเพิ่มขึ้น (อย่างในสภาพปัจจุบัน) จำนวน
เรือนจำก็ต้องเพิ่มขึ้นด้วย ในขณะที่การปฏิบัติเช่นนั้นเป็นการดำเนินการ
ในการสกัดกั้นที่มีราคาแพงให้แก่สังคม ภายในโรงเรียนของเรา การใช้กฎ
เชิงปฏิกริยาไม่มีสิทธิ์ไล่เบี้ยใคร โรงเรียนจะปฏิบัติอย่างไรกับนักเรียนที่
โรงเรียนตัดสินว่าเป็น “อาชญากร” โรงเรียนได้แต่พักการเรียนหรือไล่ออก
เราอาจกล่าวได้โดยไม่เกินเลยจากความเป็นจริงว่า ยิ่งนักเรียนถูกพัก
การเรียนและไล่ออกมากขึ้นเท่าใด เราก็ยังต้องการโรงเรียนน้อยลงเท่านั้น
แต่ยังมีโรงเรียนน้อยลงเท่าใด เราก็ยังต้องการเรือนจำมากขึ้นเท่านั้น²

กฎเชิงปฏิกริยาแบบที่ 1 : แบบข่มขู่

การเปรียบเทียบเรื่องของเรือนจำและโรงเรียนที่กล่าวไว้นั้น
มิใช่เป็นการกล่าวอย่างเลื่อนลอยหรือเกินความเป็นจริง ดังเช่นกรณี
ที่เพิ่งเกิดขึ้นที่โรงเรียนคอนเนตทิคัต (Connecticut middle school) ซึ่งมี
เด็กหญิง 30 คนถูกครูพลศึกษา ผู้ช่วยครูใหญ่ และเจ้าหน้าที่รักษาความ
ปลอดภัย เปื้อนเสื้อผ้าเพื่อทำการตรวจค้น เพราะมีนักเรียนคนหนึ่งแจ้ง

ว่าเงินหายไป 50 ดอลลาร์ เด็กๆ ถูกข่มขู่ว่าจะเอาตำรวจมาจับถ้าปฏิเสธ ไม่ยอมถอดเสื้อผ้าให้ตรวจค้น เด็กหญิงทั้ง 30 คนยินยอม แต่ก็ไม่มีพบเงิน ผลก็คือ ผู้ดูแลโรงเรียนสั่งพักงานผู้หญิงสามคนที่ทำการถอดเสื้อผ้าเด็ก เพื่อตรวจค้น และต้องขอโทษเด็กหญิงและครอบครัวของเด็กเหล่านั้นด้วย (Schuster, 1997)

มีนักการศึกษาที่สนับสนุนการตอบสนองที่รุนแรง (เช่น การให้ถอดเสื้อผ้าเพื่อตรวจค้น) โดยคิดว่าเป็นการกระทำที่เหมาะสมกับกรณีที่มีการสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิด (เช่น การลักขโมย) แต่ก็ไม่มีประจักษ์พยานใด ๆ ที่แสดงให้เห็นว่าวิธีการเหล่านี้ช่วยลดอาชญากรรม หรือความรุนแรงในโรงเรียน (Skiba & Peterson, 1999) และยังมีหลักฐานชี้ให้เห็นว่า การตรวจค้นโดยให้ถอดเสื้อผ้าออก อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อภาวะทางอารมณ์ของนักเรียน (Hyman & Perone, 1998)

อย่างไรก็ตาม พวกเรากียังได้ยินคำพูดที่ว่า “ให้การลงโทษ สาสัมกับความผิด” แต่ตามความเป็นจริงแล้ว การลงโทษมิได้ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมเอื้อสังคม ปรัชญาโบราณบอกไว้ว่าการลงโทษ (หรืออย่างน้อยการขู่ว่าจะลงโทษ) เป็นสิ่งจำเป็นในการสอนให้นักเรียนมีความประพฤติที่ดี แต่ขอให้ลองคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า การลงโทษ หรือการขู่ว่าจะลงโทษนั้นที่จริงเป็นการสกัดกั้นกระบวนการเรียนรู้ เพราะการลงโทษเป็นการขวางกั้นนักเรียนไว้จากการประพฤติดนในแนวที่เอื้อสังคม การมีกฎไว้ขู่ ทำให้นักเรียนมีทางเลือกว่า “อย่าละเมิดกฎ แต่ถ้าละเมิดก็จะถูกลงโทษ” จากสถานะเช่นนี้ นักเรียนก็สามารถตัดสินใจยินดีรับโทษแทนการปฏิบัติตามหน้าที่ที่จะต้องให้ความเคารพซึ่งกันและกัน สิ่งเดียวที่ครูจะทำได้ในสถานะเช่นนั้น คือการตั้งหลักประหาร โดยหวังว่าจะมีคนเพียงไม่กี่คนที่อยากทำความผิด แต่จะต้องมีความเข้าใจว่า พฤติกรรม

เอื้อสังคมในชั้นเรียนเป็นสิ่งที่ต้องบังคับ มิใช่เป็นเรื่องที่แต่ละคนตัดสินใจได้เองว่าจะปฏิบัติหรือไม่ หรือมีข้อกำหนดไว้ให้เป็นตัวเลือกได้แน่นอนทีเดียว แม้ว่าท่านจะให้ (หรือควรให้) นักเรียนมีทางเลือกได้หลากหลายในระหว่างที่อยู่ในโรงเรียน แต่การมีพฤติกรรมเอื้อสังคม ก็เป็นเป้าหมายที่พวกเราทุกคน - ทั้งครูและนักเรียน - ต้องมุ่งมั่นดำเนินการที่จะทำให้เกิดขึ้น เพราะพฤติกรรมเอื้อสังคมเป็นสิ่งจำเป็นต่อการอยู่รอดของทั้งตัวบุคคลและของกลุ่ม ไม่มีใครสามารถจ่ายเงินเพื่อช่วยให้ตนเองไม่ต้องทำตามข้อบังคับเหล่านี้ หรือ “อ่อนวอนกับตำรวจ” หรือหลุดรอดไปได้จากบ่วงที่วางไว้ในชั้นเรียน (ยังจำเรื่องของเนตซิกได้หรือไม่) พฤติกรรมเอื้อสังคมเป็นมาตรฐานของทุกคน จึงให้ทุกคนลงมือปฏิบัติจนกว่าจะเกิดการเรียนรู้ - มีใช้ปฏิบัติไปจนกว่าจะมีคนเบี่ยงหนีหรือหันไปเลือกการถูกลงโทษแทน

กฎเชิงปฏิกริยาแบบที่ 2 : กฎนำสู่ทางที่ผิด

กฎอาจชักนำเราให้หลงผิดได้ ถ้าเรานำกฎเหล่านั้นมาสอน แทนที่จะเชื่อคำพูดหรือการกระทำ ดังจะเห็นได้ว่า เด็กเล็กมิได้เรียนรู้เรื่องของพฤติกรรมที่ดีจากกฎที่ตั้งไว้ การวิจัยชี้ให้เห็นว่า เด็กไม่คิดว่ากฎหมายและกฎช่วยสร้างพฤติกรรมที่ดี กฎที่เขียนหรือบอกไว้ล้วนเป็นเรื่องนามธรรมสำหรับเด็ก (เด็กรับรู้ภาษาของกฎเหล่านั้นได้เพียงผิวเผินและไม่ได้จดจำไว้) กฎเป็นเรื่องภายนอกสำหรับเด็กโตและเด็กก่อนวัยรุ่น ซึ่งจะรับรู้เรื่องกฎว่าเป็นแค่การพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคม แล้วนำมาขยายให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม (Reimer, Paolitto, & Hersh, 1983 หน้า 39-42)

นอกจากนั้น เด็กจะเห็นว่าศีลธรรม (การปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้อง) เป็นเรื่องของความยุติธรรม เด็ก ๆ มิได้เห็นว่า ความยุติธรรม หมายถึง

การปฏิบัติตามกฎ ถ้าถามเด็กอายุ 4 ปีว่า การตอยเด็กคนอื่นเป็นเรื่องถูกต้องหรือไม่ เด็กส่วนใหญ่จะตอบว่า “ไม่ถูกต้อง” ถ้าถามว่ามีกติกาให้ตอยได้จะตอยเพื่อนหรือไม่ ด้วยเหตุที่เด็กมองความยุติธรรมขั้นพื้นฐานว่าเป็นเรื่องของการตอยคนอื่นและถูกคนอื่นตอย เด็กก็จะยังตอบว่าเป็นเรื่องไม่ถูกต้อง – แม้ว่าโรงเรียนจะมีกติกาให้ตอยเด็กคนอื่นได้ – การตอยคนอื่นก็ยังจัดว่าเป็นความผิด (Shweder, Turiel, & Much, 1981, หน้า 6) ถึงแม้ว่าธรรมชาติของเด็กจะมองออกได้เองว่าการตอยคนอื่นเป็นเรื่องไม่ถูกต้อง การสอนเนื้อหาเกี่ยวกับความประพฤติที่เอื้อสังคมก็ยังคงต้องทำอยู่ ต้องสอนทั้งในลักษณะของการให้เห็นรูปแบบและสอนอยู่เสมอ (Eisenberg & Mussen, 1989, หน้า 6) เราไม่ควรจะปล่อยให้เด็กเรียนรู้เอง ทั้งไม่ควรปล่อยให้เด็กเกิดความรู้สึกเรื่องความยุติธรรมแล้วสร้างสมขึ้นมาเป็นพฤติกรรมที่ดีของตัวเองโดยไม่เข้าไปจัดการ

แม้ว่าเราจะไม่รอให้เด็กคิดได้เอง แต่เราก็ต้องไม่ใช่วิธีการที่สุดขั้วอีกด้านหนึ่งคือการใช้มาตรการรุนแรง เพราะถึงครุบางคนจะใช้วิธีการขู่ว่าจะลงโทษ เพื่อทำให้เด็กมีพฤติกรรมหรือไม่มีพฤติกรรมบางอย่าง การข่มขู่ไม่ได้ช่วยให้เยาวชนเรียนรู้พฤติกรรมเอื้อสังคม เด็กและวัยรุ่นเรียนรู้พฤติกรรมเอื้อสังคมได้จากประสบการณ์ที่มีกับสิ่งแวดล้อม (เรื่องของสิ่งของ) เรียนรู้ได้ด้วยประสบการณ์ที่มีกับผู้อื่น (เรื่องของคน) และจากตัวของเด็กเอง การเรียนรู้พฤติกรรมเอื้อสังคมนี้ เป็นการพัฒนาความสามารถในการเข้าไปรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นและรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เช่น ในกรณีที่ถูกเด็กคนอื่นตอย เด็กวัย 5 ปีจะเรียนรู้เรื่องความยุติธรรมได้ทันที เด็กจะรู้ว่าการตอยคนอื่นเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ไม่ว่าจะมิหรือไม่มีการเขียนหรือการบอกกฎไว้ในเชิงสนับสนุนหรือคัดค้าน แม้ว่าผู้ใหญ่จะพูดถึงเรื่องการตอยตีว่า “สมควรแล้วที่นักเรียนจะถูกตี” (ตามกฎหมายการ

ลงโทษแบบตาต่อตา) เด็กก็ยังคงรู้สึกว่าเป็นเรื่องของความยุติธรรม อยู่ดี “ไม่ควรจะต่อใคร ไม่มีใครมีสิทธิ์ที่จะต่อเด็กคนอื่น” (น่าเศร้าที่ เรายังมีเด็กที่เชื่อว่า “ตัวฉันสมควรมีสิทธิ์นั้น”)

ในที่สุด กฎที่ชักนำให้หลงผิดจะทำให้ตัวเด็กเกิดความสับสนใน เรื่องความยุติธรรม ทั้งที่เป็นธรรมชาติที่มีอยู่แล้วในตัวเด็ก ความรู้สึก เกี่ยวกับเรื่องความยุติธรรมนี้ มิได้เกิดจากภายนอกตัวตนของเด็ก (มิใช่ เพราะกฎ) แต่จะพัฒนาขึ้นภายในตัวเด็ก (คือการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น) เด็กวัย 11 เดือนส่วนใหญ่สามารถเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น – สนใจที่จะมี การตอบสนองผู้อื่น โดยเฉพาะคนที่มีความทุกข์ ฮอฟฟ์แมน (Hoffman, 1979) สรุปงานเขียนเกี่ยวกับพฤติกรรมเอื้อสังคมของเด็กไว้ว่า การเข้าไป รับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นเกิดขึ้นในช่วงอายุก่อนครบรอบขวบปี และพฤติกรรม เอื้อสังคมที่มีให้แก่ผู้อื่นก็เช่นนั้น เป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้และสื่อสารถึงกัน ได้ตั้งแต่ยังเป็นเด็กเล็กอายุเพียง 2 ปี

กฎบางข้อชักนำเราให้หลงผิดและมิได้สอนอะไรเรา เมื่อกฎ เหล่านี้แสดงออกในทางลบ ด้วยการบอกเราว่า *ไม่ควร* ทำอะไรบ้าง การมี กฎ (“ห้ามด่ากัน”) และการสอนนักเรียนให้แสดงออกในทางสร้างสรรค์ เป็นคนละเรื่องกัน การที่เราพูดว่า “ห้ามวิ่งในขณะที่มีการฝึกซ้อมการ ปฏิบัติตนเมื่อเกิดอัคคีภัย” ไม่เกี่ยวข้องกับการสอนนักเรียนให้เดินอย่างไร และเดินไปทางไหนในช่วงที่มีการฝึกเตรียมความพร้อมเมื่อเกิดอัคคีภัย และมีการสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ

เราทุกคนคงจะเคยได้ยินข้อความที่ว่า “กฎแฉมิไว้สำหรับคน ชื่อสัตย์” คำพูดนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้กฎแฉเพื่อประโยชน์ในการป้องกัน นั้นเป็นเรื่องไม่จริง คนที่จะเข้าใจเรื่องนี้ได้ดีคือคนที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ (เหมือนตัวผู้เขียน) และมีคนบุกรุกเข้าไปในอะพาร์ตเมนต์ได้ (ผู้เขียนเคย

มีประสบการณ์แล้ว) ทั้งที่ใส่กุญแจประตูไว้ (ใส่กุญแจหน้าต่างด้วย) คนที่ตั้งใจจะขโมยเครื่องขยายเสียงของผู้เขียนย่อมจะไม่ชะงักเมื่อเห็นกุญแจ แต่คนที่ไม่คิดจะขโมยจะไม่สังเกตเห็นเลยว่าประตูและหน้าต่างของผู้เขียนมีกุญแจติดอยู่ ทั้งสองกรณีนี้แสดงว่าความสนใจที่จะขโมยเป็นแรงจูงใจพฤติกรรม มิใช่เพราะมีกุญแจหรือไม่มีกุญแจติดอยู่

ดังนั้นครูอย่างพวกเราจึงไม่จำเป็นต้องเสียพลังงานไปสร้างกุญแจ (กฎ) เพิ่มขึ้น แต่เราต้องสอนให้เปลี่ยนทัศนคติที่สร้างพฤติกรรมนั้น (คือความสนใจที่จะขโมย) และไม่มุ่งมั่นที่จะทำให้นักเรียนสนใจแต่เรื่องของกุญแจ (กฎและการขู่ว่าจะลงโทษ)

สิ่งที่ได้กล่าวมานี้ไม่ยากอย่างที่คิด เมื่อท่านเดินเข้าไปในงานเลี้ยงฉลองแต่งงานของญาติ แม้จะเป็นครั้งแรกที่ท่านเข้าไปในงานประเภทนี้ แต่ท่านก็ไม่ได้รับใบแจ้งกฎที่ต้องปฏิบัติ เพราะเป็นเรื่องที่ต้องรู้กันอยู่แล้ว (ยังจำเรื่องของเนตซิกได้หรือไม่) ท่านรู้ว่าท่านจะต้องไม่ขโมยกระเป๋าสตางค์ของป้าเพกกีและจะต้องมีพฤติกรรมเอื้อสังคม ถึงแม้ว่าท่านจะไม่ค่อยชอบญาติของท่านเท่าใดนัก แต่ท่านก็ยังถูกคาดหวังให้แสดงความสุภาพกับญาติของท่าน ท่านปฏิบัติเช่นนั้นเพราะท่านรู้ข้อกำหนดที่ต้องปฏิบัติในสถานการณ์นั้นอยู่แล้ว ผู้จัดการชั้นเรียนแบบเอื้อสังคมจะนำแนวคิดแบบเดียวกันนี้มาใช้ในห้องเรียน โดยคาดหวังให้มีพฤติกรรมเอื้อสังคมต่อบุคคลต่าง ๆ ไม่เว้นแม้แต่คนที่ท่านไม่ชอบ

กฎที่ชักนำให้หลงผิดทำให้ครูมีความเชื่อมั่นในทางที่ผิด ๆ ได้ ข้าพเจ้าขอยกตัวอย่างที่ข้าพเจ้าเคยประสบเมื่อสมัยที่เป็นครูใหญ่และไปเยี่ยมห้องเรียนห้องหนึ่ง ข้าพเจ้าเห็นผืนผ้าขนาดใหญ่ติดอยู่เหนือกระดานดำ ผืนผ้าผืนนั้นมีขนาดใหญ่เกือบเท่าความกว้างของห้องเรียน บนแผ่นผ้ามีกฎเขียนไว้ 10 ข้อ ใช้ตัวอักษรชนิดตัวพิมพ์หนาขนาดใหญ่ ครูที่อยู่ห้องนั้นนั่ง

ว่าทำไมชั้นเรียนของเธอจึงเกิดความวุ่นวายขึ้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม ทั้งที่เธอก็ติดกฎไว้ให้เห็นชัดเจนและนักเรียนเองก็มีส่วนช่วยกันร่างกฎเหล่านั้นขึ้นมา

มีอะไรผิดพลาดในกรณีดังกล่าวข้างต้นนี้

มีข้อผิดพลาดอยู่อย่างหนึ่ง คือ เมื่อข้าพเจ้านั่งลงคุยกับครู ครูก็ตระหนักว่าครูยังไม่เคยสอนวิธีการประพฤติตน เธอทำตามแบบครูคนอื่น ๆ ที่คาดหวังว่าเมื่อมีกฎแล้ว ทุกอย่างก็จะเรียบร้อยไปเอง (เธอบอกว่า “ดิฉันบอกกฎไว้ชัดเจนแล้วนะ ตัวหนังสือที่ติดประกาศไว้ก็ใช้แบบตัวใหญ่ด้วย”)

กฎเชิงปฏิกริยาแบบที่สาม : กฎที่ทำให้เกิดการบิดเบือน

ประการสุดท้าย กฎที่บิดเบือนคือกฎที่ไม่ได้ช่วยให้ นักเรียน รับผิดชอบพฤติกรรมของตนเอง กฎเหล่านี้ทำให้นักเรียนมีความคิดผิดๆ โดยเฉพาะเรื่องความรับผิดชอบส่วนบุคคล เช่น กฎข้อหนึ่งที่ทำให้นักเรียนระดับประถมศึกษาไม่มีการพัฒนาพฤติกรรมตามธรรมชาติ คือ “ถ้าไม่ส่งการบ้านสามครั้งก็จะได้ไม่ออกไปพักหนึ่งคาบ” นักเรียนจะมีเหตุผลตอบสนองกฎนี้ว่า “ถ้ามีข้อกำหนดให้ขาดได้สามครั้ง ก็เท่ากับอนุญาตให้ขาดส่งการบ้านได้สองครั้งใช่หรือไม่” ถ้าพิจารณาด้วยความยุติธรรม ท่านคงเห็นด้วยกับความคิดนี้ แต่แทนที่จะคอยให้นักเรียนขาดส่งการบ้านเป็นครั้งที่ 3 แทนที่จะปล่อยให้ นักเรียนจำนวน 25 คนในชั้นเรียนขาดส่งการบ้าน 50 ครั้ง และแทนที่จะต้องตั้งกฎข้อนี้ขึ้นมา ท่านควรจะทำให้ นักเรียนมีความรับผิดชอบที่จะทำการบ้านทุกครั้ง ดังนั้นเมื่อจอห์นขาดส่งการบ้านหนึ่งครั้ง จอห์นก็ต้องรับผิดชอบ ครูต้องถามจอห์น แทนที่จะตั้ง

กฎที่เปิดโอกาสให้นักเรียนขาดส่งการบ้านได้สองครั้ง ครูต้องให้นักเรียนรู้ว่าการบ้านเป็นเรื่องสำคัญ จะละเลยไม่สนใจการขาดส่งการบ้านแม้แต่เพียงครั้งเดียวก็ไม่ได้ คือ “นักเรียนต้องส่งการบ้าน” ไม่จำเป็นจะต้องมีการสอบถาม การตำหนิ การแก้ตัว และด้วยวิธีดังกล่าวนี้ นักเรียนจะเผชิญความจริง คือผลลัพธ์ที่มีผลต่อนักเรียนแต่ละคนจริง ๆ โดยทั่วไปถ้านักเรียนมีปัญหาอย่างต่อเนื่อง ข้าพเจ้าก็จะเพิ่มการดำเนินการ เช่น อาจให้พ่อแม่ส่งใบรายงานประจำวัน เพื่อช่วยยืนยันว่านักเรียนทำการบ้านเสร็จ แต่ข้าพเจ้าจะไม่ยอมใช้กฎเข้ามาทำให้นักเรียนไม่ต้องรับผิดชอบการบ้านของตนเอง (ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมหาวิทยาลัย)

แทนที่จะวางแผนเตรียมขั้นตอนไว้ล่วงหน้า ตามแนวทางการจัดการชั้นเรียนแบบมีปฏิภริยา จงวางแผนการจัดการให้มีขั้นตอนตามธรรมชาติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ - คือให้เลื่อนไหลไปตามสถานการณ์เป็นขั้นตอนตามธรรมชาติที่เน้นว่านักเรียนต้องรับผิดชอบทำงานของตนเอง ไม่เน้นให้ครูเป็นผู้รับผิดชอบทั้งในด้านมีปฏิภริยาตอบโต้และสนับสนุน

อาจมีการบิดเบือนกฎได้เช่นกัน โดยเฉพาะเมื่อมีการแสดงออกตามกฎหมายหรืออย่างเป็นทางการ กฎไปทำให้ความยุติธรรมเบี่ยงเบนได้ โดยทำให้นักเรียนเก่งกลายสภาพเป็นทนายความประจำห้อง และครูต้องเข้ามาโต้เถียงเพื่อตีความกฎของห้องหรือโรงเรียน เด็กวัยรุ่นบางคนมีความชำนาญในเรื่องนี้ และสภาพการณ์ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะการโต้แย้ง แต่ก็ทำให้มีการเบี่ยงเบนเป้าหมายไปจากพฤติกรรมเอื้อสังคม สิ่งที่เราเสียไปกว่านั้น คือการที่นักเรียนมีความคิดเบี่ยงเบนในเรื่องความยุติธรรม นักเรียนคิดว่า “ถ้าฉันเถียงชนะ ก็เท่ากับว่าไม่มีการละเมิดกฎใดๆ และเมื่อฉันไม่ได้ละเมิดกฎ ก็เท่ากับว่าฉันไม่ได้ทำผิดเลย!” (พวก

เราได้อ่านตัวเลขที่ประกาศไว้ จะเห็นว่ามีผู้ถูกกล่าวหาว่าทำผิดออกมา ปฏิเสธข้อกล่าวหาเพราะสภาพบ้านเมืองของเราถือว่าผู้ถูกกล่าวหา ยังเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีการพิสูจน์ได้ว่าผิดจริง ผู้ถูกกล่าวหา ก็มักจะมีเทคนิคต่าง ๆ ในการแก้ตัวว่าตนเป็นผู้บริสุทธิ์) การโต้แย้งอย่างชาญฉลาด ทำให้ผู้กระทำผิดจำนวนมากได้รับการยกเว้นโทษเพราะไม่อาจตัดสินชี้ขาด ได้ว่ากระทำความผิดจริง

ดังนั้นรูปแบบระบบกฎหมายของเราจึงนำมาใช้ไม่ได้กับครูและนักเรียนในชั้นเรียนที่มีการจัดการแบบเอื้อสังคม การเรียนรู้พฤติกรรมเอื้อสังคม ต้องอาศัยครูที่ช่วยนำนักเรียนออกจากการโต้เถียงว่า ทำไม (ซึ่งเป็นการพูดเข้าข้างตนเอง) ให้หันไปสนใจสาระว่า ทำอะไร (การปฏิบัติ) กับคนอื่น

การต่อyardเด็กคนอื่นเป็นความผิดแม้จะไม่มีประจักษ์พยาน การต่อyardเด็กคนอื่นเป็นความผิดแม้เธอจะมีพยานบอกว่าเด็กคนนั้นด่าเธอก่อน การต่อyardเด็กคนอื่นเป็นความผิดแม้จะไม่มีกฎบอกว่า “ห้ามต่อyardกัน”

ท้ายที่สุด การเน้นกฎเชิงปฏิบัติ และเรื่องกฎหมายมากเกินไป จะทำให้สังคมของเราตกต่ำได้ เมื่อเร็ว ๆ นี้ ข้าพเจ้าจอดรถในบริเวณที่พักรถบนถนนสายที่เชื่อมต่อระหว่างรัฐหมายเลข 95 (Interstate 95) ที่เมืองลอเรล มลรัฐแมริแลนด์ เมื่อลงจากรถเดินไปที่ตึกข้าพเจ้าเห็นป้ายที่มีขนาด และลักษณะตัวอักษรต่างๆ อยู่เต็มไปหมด มีป้ายบอกว่า “ห้ามจอดรถ” “ห้ามเข้า” “ทางเดียว” “ลดความเร็ว” “หยุด” “ห้ามเดินบนสนามหญ้า” เมื่อมองไปอีกด้านหนึ่ง ก็เห็นเนินเขาสวยอยู่ฝั่งตรงกันข้ามกับตึกนี้ บนเนินเขานั้น มีป้ายนำเกลียดสีน้ำตาลขนาดใหญ่เท่าป้ายโฆษณาสินค้า มีข้อความว่า

ห้ามบุกรุก กรมทางหลวง

ทางขวามือมีป้ายประกาศเขียนว่า “ห้ามบุกรุก – กรมทางหลวง” อีกป้ายหนึ่ง และยังมีป้ายอื่นๆ อีกมากมาย (แต่ทว่ารอยเท้าบนพื้นที่บริเวณใต้ป้ายประกาศนั้น เป็นหลักฐานให้เห็นว่าคนก็ยังเข้าไปเดินบนหญ้า – ทั้งที่มีเครื่องป้องกันอยู่มากมาย เหมือนเรื่องกฎแฉที่กล่าวมาแล้ว!)

ไม่ว่าจะเป็นบริเวณที่จัดไว้ให้จอดพักรถข้างถนน หรือในชั้นเรียนของโรงเรียนรัฐบาล กฎเชิงปฏิบัติ - ที่เขียนไว้ด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่ – เป็นสัญญาณแสดงออกถึงความสิ้นหวัง ในห้องเรียนของพวกเรา สัญลักษณ์ที่มีขนาดใหญ่กว่า ดูท่าทางน่ากลัวกว่า และคาดโทษที่รุนแรงไว้ ไม่ได้ช่วยสอนเด็กนักเรียนให้มีพฤติกรรมเอื้อสังคมเลย จะมีก็แต่เพียงครูเท่านั้นที่จะช่วยสอนให้เด็กมีพฤติกรรมเอื้อสังคมได้

กฎเชิงรุก : กฎที่สอนได้

ข้าพเจ้าขออธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจก่อนที่จะท่านจะคิดว่า ข้าพเจ้านับสนุนอนาธิปไตยในชั้นเรียน กล่าวคือ ชั้นเรียนที่ประสบผลสำเร็จต้องมีกฎที่เหมาะสม ครูที่ประสบความสำเร็จจะตั้งข้อกำหนดและตระหนักถึงความสำคัญของผลที่เกิดขึ้น แต่เพราะเหตุผลตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ครูจึงไม่ใช้กฎและการลงโทษในการสอน ครูที่มีประสบการณ์และประสบความสำเร็จ (รวมทั้งตัวอย่างของครูดีเด่นของมลรัฐเวอร์มอนต์)

หลีกเลี่ยงการจัดการชั้นเรียนที่ไม่ปรานีต่อนักเรียน และไม่มีการลงโทษผู้กระทำผิด แต่จะสร้างชุมชนชั้นเรียนขึ้นแทน ครูเหล่านี้ใช้กฎเป็นเครื่องมือช่วยสร้างข้อตกลงพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมเอื้อสังคมก่อนที่จะเกิดพฤติกรรมไม่เหมาะสม มิใช่ตั้งกฎหลังจากเกิดพฤติกรรมขึ้นแล้ว (ครูคนหนึ่งกล่าวว่า “เมื่อเริ่มปีการศึกษา จะมีการอภิปรายกันอย่างละเอียดในหัวข้อเกี่ยวกับคำว่า ‘เคารพยกย่อง’ รวมทั้งประเด็นต่างๆ ทั้งหมดที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในชั้นเรียน” ครูอีกคนหนึ่งกล่าวว่า “เราจัดเวลาในชั้นเรียนไว้มากสำหรับการพูด การสาริต และการเน้นเรื่องความประพฤติที่เหมาะสม”) ครูที่มีประสบการณ์และประสบความสำเร็จจะอภิปรายก่อน - แล้วจึงตั้ง - ข้อกำหนด แล้วครูเหล่านี้ก็จะสามารถสอนพฤติกรรมเอื้อสังคมให้นักเรียนได้อย่างชัดเจนและจริงจัง (ครูคนที่ 3 แนะนำว่า “รูปแบบของพฤติกรรมที่ให้การยกย่องและใส่ใจในตัวนักเรียนเป็นสิ่งที่ช่วยสอนทักษะให้นักเรียนได้โดยตรง - อย่าทักท้วงหรือปล่อยให้เป็นเรื่องที่จะเกิดขึ้นเอง”) แต่ทัศนคติอะไร ความรู้แบบไหน และทักษะแบบใด ที่ครูผู้ประสบความสำเร็จสอนให้นักเรียนได้อย่างแท้จริง ครูเหล่านี้มีวิธีการเลือกอย่างไร จึงหันมาใช้กฎเชิงปฏิบัติ คำตอบก็คือว่าบรรดาครูเหล่านี้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการวางกฎให้โอกาสนักเรียนได้คิด ได้อภิปราย แล้วจึงนำกฎที่สร้างไว้และมีแนวโน้มว่าจะเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนต่อพฤติกรรมเอื้อสังคมมาปฏิบัติจริง กฎที่พัฒนามาตามแนวทางเช่นนี้จะทำให้เกิดผลได้มากและมีพลัง เพราะมีสภาพที่ส่งเสริมการปฏิบัติ แทนที่จะเป็นการตอบโต้ ทั้งยังมีลักษณะเรียกได้ว่าเป็น “ความเข้าใจขั้นพื้นฐาน” ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงสภาพชั้นเรียนทุกรูปแบบ นับตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับวิทยาลัย

หมายเหตุ

1. นักวิจัยสาธารณสุขกลุ่มหนึ่งซึ่งดำเนินการวิเคราะห์สภาพความรุนแรงที่ทวีขึ้นในสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวไว้ว่า การตอบสนองด้านความยุติธรรมต่ออาชญากรที่เคยปฏิบัติต่อเนื่องกันมานานเป็นการกระทำที่ไร้ผล “การตอบสนองที่เป็นเรื่องธรรมดาสามัญที่สุดของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อความรุนแรงเป็นการตอบสนองเชิงปฏิกิริยา – ด้วยการทุ่มเทพยายามเพื่อสกัดกั้นและทำให้อาชญากรไร้ความสามารถด้วยการจับกุม การควบคุมตัว การพิจารณาโทษ และการจำคุก ตามหลักกฎหมายอาญา อย่างไรก็ตาม กลยุทธ์ดังกล่าวนี้มิได้ทำให้เห็นความแตกต่างชัดเจนนัก ถึงแม้ว่าในระหว่าง ค.ศ. 1975 ถึง ค.ศ. 1989 สหรัฐอเมริกาจะเพิ่มโทษจำคุกคดีอาชญากรรมรุนแรงขึ้นเป็นสามเท่า แต่ระดับของอาชญากรรมก็มิได้ลดความรุนแรงลงเป็นสัดส่วนที่สอดคล้องกัน” (Mercy, Rosenberg, Powell, Broome, & Roper, 1993, หน้า 11)

2. นักวิจัยชื่อสคิปาและปีเตอร์สัน (Skiba and Peterson, 1999) เสริมว่า “ในการใช้วิธีการควบคุมและการจำกัดออกไป เพื่อแก้ไขความวุ่นวายในโรงเรียน เท่ากับเราทำให้ระบบการลงโทษกลายมาเป็นปฏิบัติการอย่างแรกที่จะจัดการกับเยาวชนที่สร้างปัญหา แม้เมื่อเราเลิกใช้การแทรกแซงในเชิงบวกแล้ว” (หน้า 381)

ความคล้ายคลึงระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่กับเรือนจำมีมากขึ้นเรื่อย ๆ อาชญากรรม - โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเภทที่รุนแรงมาก ๆ - มักจะเกิดขึ้นในโรงเรียนขนาดใหญ่ในสหรัฐอเมริกา โรงเรียนขนาดใหญ่ (ที่มีนักเรียน 1,000 คนขึ้นไป) มีอาชญากรรมรุนแรงกว่าในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางกว่าสามเท่า (United States Department of Education, 1998)

บทที่ 2

การสอนข้อตกลงพื้นฐาน

ข้อกำหนดและมารยาท

เมื่อ

ประมาณ 100 ปีที่แล้ว นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศส ชื่อ เอมีล ดุร์แคง (Emile Durkheim) กล่าวไว้ว่า วิธีทำให้เยาวชนเรียนรู้พฤติกรรมเอื้อสังคม ต้องเริ่มด้วยการชักจูงให้เยาวชนมีความปรารถนาที่จะเห็นผู้อื่นมีความเป็นอยู่ที่ดี หรือมีสิ่งที่เขาเรียกว่า “การรวมหมู่” (collectivity) เขายังกล่าวไว้ด้วยว่า “พฤติกรรมทางศีลธรรม เกิดได้จากการมีความโน้มเอียงไปในทางการรวมหมู่” (Durkheim 1925/1961, หน้า 233) แต่ก่อนที่จะสอนให้เด็กรู้ วิธีการที่จะมีพฤติกรรมดี เราต้องเริ่มทำให้เด็ก มีความประสงค์ ที่จะ มีพฤติกรรมเช่นนั้น เป็นประการแรก ดุร์แคงเน้นว่าความโน้มเอียงที่จะทำเช่นนั้น มิได้เกิดโดยอัตโนมัติ แต่จะต้องสอนให้เด็ก ถึงแม้ว่าเขาจะยอมรับว่าบ้านและครอบครัวมีความสำคัญ แต่ดุร์แคงก็ยังรู้สึกว่าการและโรงเรียนมีสภาพที่ได้เปรียบบ้านและครอบครัว ในด้าน

การส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อสังคม ซึ่งหมายถึงการมี “พฤติกรรมทางศีลธรรม” กับผู้อื่นที่มีได้เป็นญาติพี่น้องกัน

แต่มีปัญหาว่า พฤติกรรมทางศีลธรรมแบบใดที่ครูควรส่งเสริมให้เด็กมี และควรจะใช้วิธีการแบบใดที่ไม่ต้องอาศัยกฎ เมื่อเรานึกถึงการนำปัญหาทั้งสองข้อนี้มา “ปฏิบัติจริง” ขอให้เราพิจารณาตัวบุคคลที่มีอยู่ในโลกจริง ๆ (ขอให้นึกถึงคำของดรูว์แค่งว่า “ความโน้มเอียง”) ตัวอย่างเช่น เมื่อท่านเดินเข้าไปซื้อแสดมปีในที่ทำกาการไปรษณีย์ ท่านก็มีโอกาสฝึกพฤติกรรมเอื้อสังคมนับร้อยอย่าง นับตั้งแต่เรื่องเล็กๆ น้อยๆ ไปถึงเรื่องสำคัญๆ มีตั้งแต่การยืนเข้าแถว พุดเสียงดังพอที่จะสื่อสารขอซื้อแสดมปีและอื่น ๆ การมีพฤติกรรมเอื้อสังคมในชีวิตปกติ ท่านก็ไม่ได้ปรึกษาใคร (หรือไม่จำเป็นต้องขอคำปรึกษา) เมื่อท่านเข้าไปอยู่ในสถานการณ์แบบที่ทำกาการไปรษณีย์ ไม่มีใครบอกให้ท่านแสดงความเคารพผู้อื่น (ไม่มีใครมาจับกุมท่าน ถึงแม้ว่าท่านจะไม่ยืนเข้าแถว) แต่ท่านก็มีแนวโน้มที่นึกถึงความผาสุกของผู้อื่นได้เอง ท่าน ต้องการ ที่จะประพุดติสิ่งที่ติงาม ท่านมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติเองเพราะท่านตระหนัก - คือท่านเรียนรู้มาแล้ว - ว่าต้องใช้ข้อกำหนดและมารยาทใดที่เหมาะสมกับสถานการณ์สังคมในขณะนั้น ข้อกำหนดคือตัวกรอบ ส่วนมารยาทคือสิ่งที่เราพุดและปฏิบัติ

ข้อกำหนดในที่ที่ทำกาการไปรษณีย์คือการที่ท่านยืนเข้าแถวต่อจากคนสุดท้ายที่ยืนอยู่ในแถวเมื่อตอนที่ท่านไปถึง (และไม่เข้าไปแซงคนที่ยืนอยู่ในแถว) ข้อกำหนดเป็นสิ่งที่ป้องกันท่านไว้มิให้เดินแทรกเข้าไปในแถวเพื่อไปที่ช่องให้บริการ ข้อกำหนดยังขึ้นอยู่กับลสถานที่ด้วย เช่น ท่านอาจจะส่งเสียงเรอออกมาได้เมื่ออยู่คนเดียวในป่า แต่ท่านจะไม่ทำเมื่อยืนอยู่ในแถวในที่ที่ทำกาการไปรษณีย์ ทั้งท่านจะไม่แสดงกิริยาหยาบคายหรือพุดส่งเสียงดังกับคนอื่น

มารยาท คือ การปฏิบัติต่อผู้อื่น การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น - มีความตระหนักว่าคนอื่นก็มีความรู้สึก ทั้งยังรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นด้วย เมื่อเห็นคนสูงอายุไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชายพยายามจะเปิดประตู ข้าพเจ้าก็จะเดินออกจากแถวในที่ทำการไปรษณีย์เพื่อออกไปเปิดประตูให้ ถ้าท่านเดินมาสะดุดกระเป๋าสารของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าก็จะใช้คำพูดบอกความรู้สึก (เช่น “ขอโทษ”) และใช้คำพูดที่ข้าพเจ้าหวังว่าท่านกำลังรู้สึกอย่างไร (เช่น “ไม่เป็นอะไรใช่ไหมคะ/ครับ”) ความกังวลที่ข้าพเจ้ามีต่อท่านเช่นนี้เป็นเรื่องส่วนตัว มิใช่เพราะข้าพเจ้ากลัวจะถูกลงโทษ

จงจำไว้ด้วยว่า ไม่มีกฎของทางการหรือกฎหมายที่กล่าวถึงพฤติกรรมเหล่านี้ ท่านและข้าพเจ้าต่างก็ตระหนักดีถึงข้อกำหนดและมารยาทเมื่ออยู่ในที่ทำการไปรษณีย์ เพราะเราเรียนรู้ได้โดยใช้ประสบการณ์ส่วนตัวที่เคยมีกับผู้คนในสถานที่อื่น โดยเฉพาะที่บ้านและโรงเรียน โรงเรียน (และสื่อ) ช่วยสอนเรื่องความหลากหลายได้ดี - ช่วยบอกให้เรารู้ว่าสิ่งใดทำให้มนุษย์แตกต่างกัน - แต่พฤติกรรมเอื้อสังคมคือการที่นักเรียนต้องเรียนรู้สิ่งที่เหมือนกัน สิ่งที่สำคัญ (ซึ่งเป็นเรื่องเร่งด่วนที่สุด) คือ การเรียนรู้ว่าคนอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมกับเราในโลกนี้ก็มีความต้องการและความรู้สึกเช่นกัน ในชั้นเรียนซึ่งเป็นสังคมเล็กๆ นักเรียนจะได้เห็น ได้ฟัง และรับรู้ความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่น เมื่อนักเรียนของเรา (พวกเราเองเป็นผู้แนะนำ) พัฒนาดนขึ้นมามีความโน้มเอียงที่จะร่วมกันทำความดี เด็กเหล่านี้จะมีพฤติกรรมเอื้อสังคมทุกครั้งเมื่อก้าวเข้าไปในที่ทำการไปรษณีย์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ของชาวยิว หรือซูเปอร์มาร์เก็ต

ข้อกำหนดคือกฎที่สอนเรา การให้ข้อกำหนดแก่เด็กและวัยรุ่นต้องทำอย่างต่อเนื่องเพื่อช่วยให้เด็กกลายเป็นผู้ใหญ่ที่เอื้อสังคม ในสถานที่อย่างชั้นเรียน (หรือสถานที่อื่น ๆ) สิ่งที่เป็นข้อกำหนดคือขอบเขตที่

อนุญาตให้ปฏิบัติได้ เนื่องจากเป็นขอบเขตของการปฏิบัติ ข้อกำหนดจึงต้องชัดเจน กระชับ และเป็นรูปธรรม เช่น เรื่องเกี่ยวกับระดับเสียง ต้องบอกว่าใช้ระดับเสียงดังได้ขนาดไหนในห้องเรียนซึ่งเป็นสถานที่สำหรับทำงาน หลังอาหารกลางวันแล้ว จะไปที่ไหนได้บ้าง จะเล่นตบลูกบอลในห้องเรียนได้หรือไม่ ถ้าไม่ให้เล่น จะให้ไปเล่นที่ไหนได้บ้าง

ครูต้องแจ้งข้อกำหนดที่สำคัญๆ และสิ่งที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำในวันแรกที่เปิดเรียน และนักเรียนต้องปฏิบัติทุกวันในสัปดาห์แรก ตัวอย่างนี้รวมถึงเรื่องการจำกัดอาณาเขตที่เป็นเขตส่วนตัวและของใช้ส่วนตัว (รายละเอียดดูในรายการตรวจสอบชุดที่ 2 และ 3 ของบทที่ 6)

เมื่อนักเรียนทราบเรื่องข้อกำหนดที่สำคัญและสิ่งที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำแล้ว เราควรสอนเรื่องข้อกำหนดด้วยการอภิปรายเป็นดีที่สุด โดยบอกนักเรียนและพูดคุยกับนักเรียน วิธีการนี้ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสทบทวนและนำแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเอื้อสังคมที่มีอยู่ก่อนมาปรับให้ทันสมัย ขอให้ดูการอภิปรายของนักเรียนเกรด 4 ดังต่อไปนี้

“ปีที่แล้วผมเอาปิ่นฉีดยาน้ำมาโรงเรียน เพราะครูมาร์อนุญาตให้พวกเราเอาปิ่นฉีดยาน้ำมาโรงเรียนได้!”

“มาร์ก การเอาปิ่นฉีดยาน้ำมาโรงเรียนได้นี้ ทำให้นักเรียนมีความสุขหรือเปล่า”

“ครับ สุขครับ ‘เวลาที่ได้ไปแกล้งคนอื่น!’” (ทุกคนหัวเราะ)

“แล้วเด็กคนที่ถูกแกล้งล่ะ สตีฟ เธอเคยถูกฉีดยาน้ำใส่หรือเปล่า”

“ครับ ที่หลังห้องคุณครูมาร์มีเด็ก 3 คนมารุมผม พัดฉีดยาน้ำใส่หน้าผมด้วย...”

“แล้วเธอคิดว่าสนุกไหมล่ะ”

“เอ้อ ... ก็ ... ไม่ครับ ผมคิดว่ามัน ... เย่มาก”

“ไมค์ล่ะ”

“ผมฉีบน้ำใส่พี่ชาย พี่ผมโกรธ ขว้างแก้วน้ำใส่หน้าผม ผมโมโห ขึ้นมาบ้างก็เลยตอยเขา”

“แองเจลาล่ะ ว่ายังไง”

“เมื่อตอนรับประทานอาหารกลางวันวันนี้สตีฟโกรธ เพราะทุกคนหัวเราะตอนที่เขาถูกฉีบน้ำเข้าหู”

ขอให้สังเกตกระบวนการ สังเกตเรื่องข้อตกลงพื้นฐานที่เกิดขึ้นว่า มีดังนี้ คือ

-
1. การตกเป็นเป้าให้คนอื่นแกล้งไม่ใช่เรื่องสนุก
 2. การขายหน้าเป็นเรื่องเจ็บปวด
 3. มันทำให้เราอยากตอบโต้กลับไปบ้าง
-

ขอให้สังเกตด้วยว่าสถานการณ์นี้จะขยายขอบข่ายออกไปได้มากเพียงใด สังเกตแนวโน้มที่จะช่วยให้นักเรียนนึกถึงความรู้สึกของผู้อื่น ซึ่งจัดว่าแตกต่างกับสภาพที่ครูตั้งกฎและตีประกาศกฎเชิงปฏิบัติยาออกมา

สิ่งที่อาจจัดได้ว่ามีส่วนช่วยสร้างข้อตกลงพื้นฐานได้มากที่สุด คือ การที่ครูไม่ต้องเข้าไปข้องแวะกับรายละเอียดทุกขั้นตอนของกระบวนการนี้ ตัวนักเรียนเองสามารถนำข้อตกลงพื้นฐานที่ยอมรับกันแล้วไปเผยแพร่ในที่อื่นๆ เมื่อเผยแพร่ไปแล้ว นักเรียนก็นำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์อื่นๆ ถ้าเข้าใจกันว่าการที่ต้องเป็นเป้าให้คนอื่นล้อเล่นไม่สนุกเลย นักเรียนก็จะนำความเข้าใจเช่นนี้ไปประยุกต์กับเรื่องอื่นๆ ได้ เช่น การรวมกลุ่ม

กันแก่ง การหาเรื่องนักเรียนคนอื่น ๆ หรือพูดล้อเลียนใครสักคนต่อหน้าคนอื่น ๆ

คราวนี้ลองพิจารณาข้อตกลงพื้นฐานข้อที่ 2 คือ การขายหน้า เป็นเรื่องเจ็บปวดบ้าง ขอให้สังเกตว่าข้อกำหนดเกิดขึ้นได้โดยธรรมชาติ จากข้อตกลงพื้นฐานที่มองเห็นได้ง่าย คือ อย่าใช้ของเล่นมาทำให้ผู้อื่นขายหน้า ปีนฉีดยน้ำใช้ประโยชน์อะไรได้นอกจากจะนำมาทำให้ผู้อื่นขายหน้า ดังนั้นจึงควรเก็บไว้ที่บ้าน (สถานการณ์นี้นำมาขยายความได้ว่า ของเล่น อย่างอื่น ๆ ที่นำมาเล่นแล้วทำให้ผู้อื่นขายหน้า ก็ควรเก็บไว้ที่บ้านด้วย เหมือนกัน) บางทีการขยายความที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้มากที่สุดอีกประการหนึ่งที่ควรให้นักเรียนได้รับทราบไว้ คือ ข้อกำหนดสำคัญเป็นพิเศษที่เป็นเรื่องเร่งด่วนสำหรับสถานการณ์ของโรงเรียนหลายแห่งในปัจจุบัน

การขายหน้า = ความเจ็บปวด = ไม่มีปืนฉีดยน้ำ = ไม่มีปืน

กฎต่าง ๆ เครื่องตรวจหาโลหะ ยามรักษาความปลอดภัย หรือ สุนัขตำรวจ ไม่สามารถที่จะสอนข้อกำหนดข้อนี้ได้

นอกจากข้อกำหนดต่าง ๆ มารยาทก็เป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงพื้นฐานในห้องเรียน มารยาทแสดงออกได้ด้วยคำพูดและการกระทำที่แสดงความสนใจผู้อื่นและปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความมีน้ำใจ มารยาทเป็นสัญญาณแสดงออกถึงความเอาใจใส่ต่อผู้อื่น ช่วยให้เราสื่อสารกับผู้อื่นเมื่อเกิดข้อผิดพลาดขึ้น ถ้าข้าพเจ้าเดินไปชนนักเรียนคนหนึ่ง ความมีมารยาทจะช่วยให้รู้จักคิดหาคำพูดให้นักเรียนคนนั้นเกิดความเข้าใจว่า ข้าพเจ้ามิได้มีเจตนาจะทำเช่นนั้น และช่วยให้ข้าพเจ้าคิดหาคำพูดแสดงความรู้สึกเสียใจที่อาจทำให้นักเรียนคนนั้นบาดเจ็บ มารยาทยังจะช่วยให้

นักเรียนคนนั้นมีคำพูดที่ช่วยให้ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการเรียนเองก็ได้เจ็บหรือโกรธ เช่นเดียวกับข้อกำหนด มารยาทต้องมีการสอนกันอย่างจริงจังและทำให้เห็นเป็นรูปธรรม มิใช่นำหัวข้อเรื่องมาอภิปรายกันเท่านั้น แต่ต้องนำมาปฏิบัติในชั้นเรียนด้วย และเช่นเดียวกับข้อกำหนด มารยาทยังเกิดจากข้อตกลงพื้นฐานว่าการชนผู้อื่นอาจเป็นเรื่องที่ทำให้บาดเจ็บได้

ข้อตกลงพื้นฐานอย่างอื่น ๆ : ข้อกำหนดเพื่อให้เกิดการเอื้อสังคม

ลำดับเนื้อหาที่จัดไว้ให้ต่อไปนี้เป็น “รายการเริ่มต้น” เกี่ยวกับข้อตกลงพื้นฐาน 4 ประการที่เหมาะสมกับทุกระดับ คือระดับประถมศึกษา ระดับชั้น 5-8 หรือระดับมัธยมศึกษา ลำดับรายการต่อไปนี้ (หรือรูปแบบที่ท่านสร้างขึ้นเอง) สามารถช่วยสร้างสาระสำคัญของการอภิปราย ทั้งยังจะช่วยเป็นสิ่งนำทางให้ครูอย่างท่าน ในระหว่างปีการศึกษา ควรจะมีการเพิ่มเนื้อหาและพูดถึงข้อตกลงพื้นฐานอื่น ๆ ที่จำเป็นจะต้องเพิ่มเติม (ลำดับเนื้อหาต่อไปนี้เป็นโรงเรียนสามารถนำไปใช้เป็นรายการเริ่มต้นในชั้นเรียน)

1. ความยกย่องนับถือเป็นสิ่งที่ไม่สามารถขอเจรจาต่อรองได้ ต้องให้เกียรตินักเรียนทุกคน แต่ละคนต้องมีความยกย่องนับถือกันและกัน ครูก็ต้องยกย่องนับถือนักเรียน และนักเรียนต้องยกย่องนับถือครู สิ่งนี้เป็นข้อตกลงพื้นฐานที่สำคัญในด้านพฤติกรรมเอื้อสังคม ตัวอย่างเช่น การทำร้ายหรือดูถูกผู้อื่นจัดว่าเป็นสิ่งผิด เพราะเป็นการละทิ้งความยกย่องนับถือที่บุคคลหนึ่งจะมีให้กับคนอื่น ๆ

ตัวอย่างการอภิปรายแนวเอื้อสังคม ท่านเคยอนุญาตให้ใช้ภาษา พุดหยาบคายหรือไม่ ถ้าเคยทำ ท่านอนุญาตให้ใช้ได้เมื่อใด (เรื่องข้อกำหนด) การพุดหยาบคายนั้นจะเจงไปที่ใครหรือไม่ (เรื่องข้อกำหนดและมารยาท) ท่านกระทำการสิ่งที่ไม่สุภาพต่อผู้อื่นได้หรือไม่ ถ้ากระทำ ท่านจะทำได้เมื่อใด (เรื่องข้อกำหนดและมารยาท) ตัวอย่างต่อไปนี้จะเกิดขึ้นในชั้นเรียนเกรด 3

“เพื่อนชายของแม่ชื่อรอย พุดหยาบคายจริง ๆ โดยเฉพาะเวลาที่เขาโกรธ”

“เออ ฉันรู้ว่าเธอหมายความว่ายังไง พี่ชายของฉันก็เหมือนกัน ชอบพุดหยาบบ่อย ๆ”

“จึน่า เธอคิดยังไงเวลาที่มีคนพุดคำหยาบ”

“แย่มากเลยคะ ! หนูบอกให้เขา ‘หุบปากเสีย’ และแม่ก็บอกเขาด้วย”

“โอโฮ ผมไปบอก ‘ลุงรอย’ ให้หุบปากไม่ได้หรอก ผมทำได้แค่เดินหนีไปห้องอื่น”

“แล้วเราจะแน่ใจได้ยังไงว่าในห้องเรียนจะไม่เหมือนกัน จามาลละ คิดว่ายังไง”

“เราคงเดินหนีไปไม่ได้นะ เรายังต้องอยู่ในห้องเรียนใช่ไหมครับ”

“อะเลกซิส ว่ายังไง”

“ไม่ต้องเดินหนีไปไหนหรอกครับ ถ้าทุกคนต่างทำตัวดีกับคนอื่น ๆ ทุกคนต้องมีความสุภาพให้แกกัน การพุดคำหยาบเอาไว้ใช้เวลาพุดตามลำพัง หรือไว้พุดกันนอกห้อง หรือตอนที่ไม่มีใครได้ยิน...”

“แล้วก็ เราจะพุดกันในกลุ่มเวลาที่เราโมโห เราจะพุดเพียงว่า ‘มีเรื่องที่ทำให้ฉันรู้สึกไม่ค่อยสบายใจนัก’ แทนที่จะพุดคำหยาบลับหลังคนอื่น

“แล้วที่พูดว่า ‘หุบปากเสียที’ ละ จามาลจะว่ายังไง”

“เราพูดว่า ‘หุบปาก’ ไม่ได้ละ – เพราะพูดอย่างนั้นมันหยาบคาย ถ้าทุกคนพูดกันดี ๆ ก็คงไม่มีใครพูดหยาบอย่างนั้น”

“ใช่ ถ้าเธอโกรธ ก็เพียงแต่เดินไปที่อื่นแทนที่จะอยู่ในชั้นเรียน และไม่ต้องพูดอะไรทั้งนั้น พ่อของฉันทบอกไว้ว่า ‘ก็เพียงเดินหนีไปเสีย’ ไม่ต้องพูดว่า ‘หุบปากเสีย’ หรือไม่ต้องพูดอะไรเลย”

ขอให้สังเกตกระบวนการ ท่านจะเห็นว่ามี การสร้างข้อตกลงพื้นฐาน (หลังการอภิปราย มีการนำหัวข้อเหล่านี้มาเรียงไว้บนกระดานติดประกาศ และนำมาวางไว้ในบริเวณห้องเรียนที่ทุกคนมองเห็นได้ชัดเจน เพื่อนำมาใช้อ้างอิงในครั้งต่อไป) ข้อตกลงมีดังนี้ คือ

ก. ให้ใช้ถ้อยคำ ใช้การเจรจา

ข. ถ้าโกรธ ก็ให้คอยจนกว่าจะสามารถใช้คำพูดที่สุภาพได้

ค. การแยกจากกันดีกว่าการขัดแย้งกัน

2. ร่วมมือกันดีกว่าแข่งขันกัน การที่นักเรียนคนหนึ่งช่วยแก้ปัญหาวิทยาศาสตร์ให้นักเรียนอีกคนหนึ่งในชั้นเรียนนั้น ส่วนใหญ่มิใช่ “การโกง” หรือเป็นเรื่องไม่ยุติธรรม ครูมีหน้าที่ต้องทำให้เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจน วิธีที่ดีที่สุดคือ ทำให้ในชั้นเรียนมีการเรียนแบบร่วมมือกันเป็นปกติวิสัย โดยเฉพาะการเรียนแบบร่วมมือกันทั้งในด้านการวางแผนและการปฏิบัติการ โดยจัดให้นักเรียนทำงานกันเป็นคู่และเป็นกลุ่มย่อย อย่างน้อยที่สุดก็ให้ใช้เวลาครึ่งหนึ่งของระยะเวลาที่อยู่ในโรงเรียน (ดู Slavin, 1994) เพราะเมื่อมีความเข้าใจพื้นฐานว่าการร่วมมือกันเป็นสิ่งปกติวิสัย นักเรียนก็จะสามารถเรียนรู้ได้ว่าในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ

บางสถานการณ์ (เช่นในช่วงการสอบใหญ่หรือสอบย่อย) เป็นช่วงเวลาของการแข่งขัน ซึ่งเป็นช่วงเวลาเพียงไม่กี่ครั้งที่การแบ่งปันข้อมูลกันนั้นไม่ใช่เรื่องที่ต้องการ

ตัวอย่าง มีอะไรบ้างที่จัดได้ว่าเป็นการโกง (เรื่องของการกำหนด) นักเรียนจะช่วยเพื่อนได้อย่างไรบ้าง (เรื่องของการขาย) ตัวอย่างต่อไปนี้ได้มาจากชั้นเรียนเกรด 7

“การช่วยเหลือและการโกงแตกต่างกันอย่างไร”

“เอ้อ ถ้าถูกจับได้ก็เป็นการโกง”

“อะลิเซีย จัน ถ้าจับไม่ได้ ก็ไม่ได้โกงนะซิ แล้วการโกงเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือเปล่า”

“ไม่ใช่ค่ะ ... เอ หนูไม่แน่ใจค่ะ”

“จินา ดูเหมือนหนูอยากจะพูดอะไรนะ เอาเลย บอกมาซิ”

“การโกงเกิดขึ้นตอนที่เราคิดว่าเรากำลังช่วยคนคนหนึ่งอยู่ แต่ที่จริงแล้ว เรากำลังทำร้ายเขา”

“ทำร้ายหรือ ? หนูหมายความว่ายังไง”

“คือ ถ้าครูกิดว่างานชิ้นนี้เป็นงานที่เจย์ทำ แต่ที่จริงแล้วเขาไม่ได้ทำ ก็เหมือนกับกำลังโกหก”

“แอนดรูว์ แล้วเมื่อไรที่เธอจะไม่ช่วยคนอื่น”

“เอ้อ เวลาที่มีการสอบ ต้องไม่ช่วยคนอื่นทำข้อสอบ”

“ถูกต้อง แต่ถ้าทั้งสองคนช่วยกันทำงานโครงการ ช่วยกันหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหาละ จะทำได้ไหม”

“เอ้อ ได้ครับ ถ้าเจย์ทำโครงการวิทยาศาสตร์กับผม นั่นไม่ใช่การโกง แต่เรากำลังช่วยกันเรียน”

ขอให้สังเกตว่าเกิดข้อตกลงพื้นฐานขึ้นในขณะที่แสดงความคิดเห็น
ดังนี้

-
1. การช่วยเหลือผู้อื่นเป็นเรื่องปกติ
 2. บางครั้งเราต้องทำงานและไม่ต้องไปช่วยคนอื่น
 3. การช่วยเหลือและการรับการช่วยเหลือเป็นสิ่งดี
-

3. เห็นคุณค่าของความสำเร็จ เราต้องทำให้การร่วมมือกัน กลายเป็นสิ่งปกติวิสัยรวมถึงต้องมีทั้งการคาดหวังและความยินดีกับความ ความสำเร็จของนักเรียน สิ่งหนึ่งที่สามารถทำได้ คือ การขยายขอบเขต ของสิ่งที่เราคาดหวังว่านักเรียนจะประสบความสำเร็จ เนื่องจากโรงเรียน ทั่วไปจะเน้นเนื้อหาด้านภาษาและคณิตศาสตร์มากกว่าวิชาอื่น ๆ มาแต่เดิม ครูหลายคนจึงใช้ทฤษฎีของเฮาเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner, 1983) มาเป็นสิ่งที่ชักนำให้เกิดการส่งเสริม การยอมรับและช่วยการสอน เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของความสามารถพิเศษ (เรื่องของ สติปัญญา) เช่น ด้านดนตรี ด้านการเคลื่อนไหว การใช้พื้นที่ และ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ครูระดับมัธยมศึกษาบางคนใช้ทฤษฎีของการ์ดเนอร์ (Gardner's theory) ในสาขาวิชาต่าง ๆ สภาพเช่นนี้ช่วยให้นักเรียนที่ อายุมากขึ้นมีโอกาสประสบความสำเร็จได้มากขึ้น ชั้นเรียนเชิงบวกส่วนใหญ่ มีทัศนคติในด้านการให้คุณค่าแก่สัมฤทธิ์ผลต่าง ๆ โดยมีได้คำนิ้งว่าจะเป็น สัมฤทธิ์ผลด้านใด

ตัวอย่างเช่น นักเรียนควรจะได้สิทธิพิเศษเมื่อสอบได้ 100% หรือไม่ (เรื่องของข้อกำหนด) การคุยโอ้อวดว่าตนเองประสบความสำเร็จ

นั้นสมควรจะทำหรือไม่ ท่านควรจะปฏิบัติตนอย่างมีเมตตากับนักเรียนคนอื่น ๆ ที่ท่านคิดว่าไม่ควรจะให้ความสนใจหรือไม่ (เรื่องของมารยาท) ตัวอย่างที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้เป็นเรื่องของนักเรียนเกรด 4

“เร็ว ๆ นี้ เราจะมี ‘การแสดงภาคฤดูหนาว’ 4 กลุ่ม เป็นการแสดงความสามารถพิเศษทุกรูปแบบที่มีอยู่ในกลุ่ม การแสดงครั้งนี้สำคัญมากให้ใช้เวลา 5 นาทีพูดเรื่องงานต่าง ๆ และบทบาทที่เราเขียนไว้ในตาราง ให้บอกด้วยว่าคนในกลุ่มแต่ละคนจะทำงานอะไรและมีบทบาทอย่างไร”

“สเตฟาน กลุ่มของเธอได้ข้อสรุปอะไรบ้าง”

“เอ่อ มาเรียพูดเก่ง - ไซโหมล่ะ- พวกเราก็เลยคิดว่ามาเรียนน่าจะเป็นผู้บรรยายที่ดี ฟิลิปจะเอากีตาร์มาเล่น ผมไม่เก่งอะไรสักอย่างก็เลย ...”

“ไม่เก่งอะไรเลยหรือ ขอถามกลุ่มของสเตฟานก่อน ฟิลิป เธอคิดว่าสเตฟานทำอะไรเก่งบ้าง”

“สเตฟานเขียนสคริปต์ได้ เขาได้คะแนนการเขียนดี ทั้งด้านการเขียนรายงานเกี่ยวกับหนังสือและพวกเรื่องลัทธิเพเทร๊ะ”

ขอให้สังเกตว่าเกิดข้อตกลงพื้นฐานขึ้นดังนี้ คือ

ก. ความสามารถพิเศษแบบต่าง ๆ ที่มีในกลุ่ม

ล้วนมีความสำคัญ

ข. พวกเราแต่ละคนมีความเก่งด้านใดด้านหนึ่ง

ค. เราเห็นคุณค่าของความเก่งทุกประเภท

4. **ปฏิบัติการให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์** คำว่า การเข้ามามีส่วนร่วม (inclusion) มีความหมายในเชิงกฎหมายว่า แม้มีการข่มขู่ว่าจะลงโทษตัวท่านหรือโรงเรียน นักเรียนก็ต้องอยู่ในห้องและยังคงมีสิทธิ์ใช้อุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เท่าเทียมกับนักเรียนคนอื่น ๆ เมื่อพิจารณาในด้านเอื้อสังคมซึ่งจัดได้ว่ามีความสำคัญยิ่งขึ้นไปอีก จะเห็นได้ว่าชั้นเรียนมิใช่เป็นเพียงสถานที่ที่มีบุคคลมารวมกัน การเข้ามามีส่วนร่วมในชั้นเรียนแนวเอื้อสังคม มีความหมายครอบคลุมไปถึงการที่นักเรียนได้เห็นและมีแนวโน้มที่จะมีสำนึกถึงสิ่งที่ดีสำหรับส่วนรวม ซึ่งเป็นความดีเพื่อคนอื่น ๆ นอกเหนือไปจากความดีเพื่อตนเอง นักเรียนจะได้เรียนรู้การมีชีวิตร่วมกับผู้อื่นและได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ซึ่งทำให้ได้เรียนรู้วิธีการที่จะนำไปสู่การมีวิธิดำเนินการให้ได้สิ่งที่ตนเองปรารถนาโดยไม่สร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น ดังนั้นการได้มีส่วนร่วมจึงช่วยสร้างพื้นฐานให้แก่สังคมเล็กๆ ในชั้นเรียน (ยังจำเรื่องของเนตซิกได้หรือไม่) ที่มีความหมายว่านักเรียนทุกคนเป็นเจ้าของชั้นเรียน ไม่มีใครจะออกไปจากห้องเรียน ยกเว้นกรณีที่มีสถานการณ์ผิดปกติ

ตัวอย่าง พฤติกรรมอย่างไรที่ไม่เอื้อต่อกลุ่ม (เรื่องของข้อกำหนด) พวกเราปฏิบัติต่อนักเรียนใหม่ในชั้นเรียนอย่างไร เมื่อไรจึงจะขัดจังหวะการพูดได้ (เรื่องของมารยาท) จงดูตัวอย่างต่อไปนี้

“ที่โรงเรียนเก่าของหนู พวกเด็กๆ จะเย่อหยิ่ง นักเรียนที่ใส่เสื้อผ้าไม่ดี จะเข้ากับใครไม่ได้”

“ครูฟังดูแล้ว รู้สึกแย่งเลยนะ แลทธิเชีย แล้วนี่ต่างกันไหม?”

“ค่ะ... ก็ ... ต่างกันนิดหน่อย ที่จริงแล้วก็ค่อนข้างจะเหมือนกัน แต่คิดว่าที่ไม่เหมือนกันก็คือชั้นเรียนนี้ ครูคงจะเข้าใจความหมายของ หนูนะค่ะ”

“คือเธอรู้สึกสบายใจในชั้นเรียนนี้ ก็ดีนะ แล้วยังมีใครอีกบ้างไหม ที่รู้สึกสบายใจในชั้นนี้ แदनละ ว้ายใจ”

“ผมก็เห็นด้วยกับแลทธิเชีย พวกเด็ก ๆ ที่นี้ก็เหมือนกับเด็กคนอื่น ๆ - เวลาอยู่นอกชั้นเรียน ก็ทะเล่ดิงดิง ... แต่พอเราอยู่ที่นี้เราจะไม่แกล้งกัน”

“ทำไมถึงเป็นอย่างนั้นละ”

“อาจจะ ... อาจจะเป็นเพราะพวกเราต้องเข้ากันได้ ก็พวกเรา อยู่ห้องเดียวกันหมดทุกคน ไม่รู้ชินะ แต่พวกที่เรียนด้วยกันนี้ เข้ากันได้ ง่ายกว่าพวกที่ไม่ได้เรียนห้องเดียวกัน”

ขอให้สังเกตว่ามีการสร้างข้อตกลงพื้นฐานเกิดขึ้น ดังนี้

-
- ก. ห้องเรียนห้องนี้ (โรงเรียน) เป็นสถานที่ที่น่าอยู่
 - ข. แต่ละคนได้รับสิ่งที่ตนเองต้องการ
 - ค. ทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของห้องนี้
-

การส่งเสริมข้อตกลงพื้นฐาน

ในการสร้างข้อตกลงพื้นฐาน จำเป็นต้องมีเงื่อนไขสำคัญของ ห้องเรียนหลายประการ ดังนี้ คือ

ประการแรก ดังจะเห็นได้ในการสนทนาในตัวอย่างสุดท้ายว่า ห้องเรียนของท่านควรเป็นสถานที่ที่ปลอดภัย นักเรียนต้องรู้สึกว่าคุณ

มีอิสระที่จะพูดและกระทำการต่าง ๆ ได้โดยไม่ถูกเยาะเย้ยหรือถูกเพิกเฉย ดังนั้นครูต้องให้สัญญาณให้นักเรียนพูด – นักเรียนจะดูว่าท่านมีปฏิกริยาอย่างไรต่อความคิดเห็นและการปฏิบัติตนของนักเรียน สำหรับนักเรียนทุกคนแล้ว ในเรื่องความปลอดภัยจำเป็นต้องมีข้อกำหนด ควรให้คำอธิบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับปฏิกริยาอันเหมาะสมที่จะแสดงออกเมื่อมีผู้แสดงความคิดเห็น

ประการที่ 2 ท่านต้องตระหนักว่า “การเลี้ยงดูเด็กคนหนึ่ง จะต้องอาศัยคนทั้งหมู่บ้าน” ไม่ว่าชั้นเรียนของท่านจะเป็นการศึกษาในระดับใด ท่านจะต้องใช้แหล่งความรู้ (resources) ในชุมชนของท่าน และสร้างชุมชนภายในห้องเรียน แซร์โจวันนี (Sergiovanni, 1994) กล่าวไว้ว่าโรงเรียนต้องเน้นเรื่องการสร้างสรรคในชั้นเรียนระดับประถมและมัธยมซึ่ง “มีสภาพเสมือนกลุ่มครอบครัวเล็กๆ” (หน้า 127-128) เขาอธิบายว่ากฎแฉสำคัญที่จะหยุดยั้งความรุนแรงได้คือการฟื้นฟูสภาพ “รวมใจชุมชน” ให้เกิดในกลุ่มนักเรียน ถ้าไม่มีสภาพนี้ คนรุ่นหนุ่มสาวจะหาสิ่งชดเชยด้วยการนำเอาความรุนแรง และการต่อต้านสังคมเข้ามาแทนที่

พ่อแม่มีความสำคัญต่อชุมชนใหญ่ภายนอกและชุมชนในห้องเรียนของท่านเอง จงสนทนากับบรรดาพ่อแม่เหล่านี้ในเรื่องข้อตกลงพื้นฐานที่ท่านพยายามทำให้เกิดขึ้น ท่านไม่จำเป็นจะต้องบังคับให้พ่อแม่นำสิ่งเหล่านี้ไปปฏิบัติกับเด็ก ๆ ที่บ้าน (การกระทำดังกล่าวอาจจะถือเป็นการดูหมิ่นหรือเป็นการให้งานที่พ่อแม่ไม่สามารถทำได้) พยายามโน้มน้าวให้พ่อแม่เข้ามามีส่วนร่วม – อย่างน้อยที่สุด – โดยบอกว่าท่านกำลังมุ่งสร้างให้เกิดสิ่งหนึ่งขึ้น นั่นคือพฤติกรรมเอื้อสังคม

ประการที่ 3 ท่านเป็นตัวแบบและเป็นผู้แสดงพฤติกรรมเอื้อสังคม นักเรียนจะเลียนแบบพฤติกรรมของเรามากกว่าปฏิบัติตามคำพูด

ของเรา โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับความประพฤติ มีการศึกษาที่น่าสนใจ เรื่องผลจากการสร้างตัวแบบที่มีต่อเด็ก นักวิจัยจัดสถานการณ์ให้ผู้ใหญ่ เล่นเกมกับเด็ก เด็กที่ชนะจะได้รับเงิน (Bryan & Walbek, 1970) ไกลๆ กับบริเวณที่เล่นนี้ มีกล่องรับบริจาคสำหรับ “เด็กอนาถา” ผู้ใหญ่นั่งเล่นเกมกับเด็ก ผู้ใหญ่จะพูดถึงกล่องรับบริจาคเงิน ถ้าไม่บ่นเรื่อง การบริจาค ก็จะสนับสนุนให้ช่วยบริจาค ผู้ใหญ่จำนวนครึ่งหนึ่งของกลุ่มที่ สนับสนุนการบริจาค จะลุกขึ้นไปใส่เงินบริจาค และผู้ใหญ่อีกครั้งหนึ่งของ กลุ่มที่บ่นเรื่องการบริจาค ก็ลุกขึ้นไปบริจาคด้วย ผลที่เกิดขึ้นคือเด็กๆ มีแนวโน้มที่จะทำตามการกระทำของผู้ใหญ่มากกว่าทำตามที่ผู้ใหญ่พูด เด็กที่เห็นผู้ใหญ่บริจาคมีแนวโน้มที่จะทำตาม โดยไม่สนใจว่าผู้ใหญ่จะพูด สนับสนุนหรือคัดค้านการบริจาค เด็กที่เห็นว่าผู้ใหญ่ไม่ได้บริจาคก็ไม่ บริจาคตามไปด้วย ถึงแม้ว่าผู้ใหญ่จะพูดว่าเห็นด้วยกับการบริจาคก็ตาม

ประการที่ 4 ท่านควรจะต้องระวังเรื่องการให้รางวัล โดยเฉพาะ การให้รางวัลเป็นวัตถุ ถึงแม้ว่าสิ่งที่เป็นรูปดอก ดาว และของขวัญ จะ ทำให้เกิดความพอใจเพียงชั่วคราว แต่สิ่งเหล่านี้ก็อาจทำให้นักเรียนได้ความ คิดเห็นผิดๆ เพราะทำให้นักเรียนคิดว่า เมื่อมีพฤติกรรมดีก็จะได้รับรางวัล อย่างไรก็ตาม ข้อตกลงพื้นฐานคาดหวังให้ทุกคนมีพฤติกรรมเอื้อสังคม มิใช่หวังจะให้เกิดขึ้นเฉพาะในกลุ่มของผู้แข่งขันให้ได้รางวัลเท่านั้น และ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ข้อตกลงพื้นฐานมิใช่เป็นสิ่งที่ให้มาเลือก เราจึง ไม่ควรพิจารณา - หรือนำเสนอเรื่องเหล่านี้ให้นักเรียนเลือก เหมือนกับ การเลือกอาหารกลางวัน อันที่จริง เราควรทำให้พฤติกรรมเอื้อสังคม กลายเป็นแบบอย่างที่ควรปฏิบัติตาม และให้การยกย่องผู้ปฏิบัติ เช่น พูดว่า “จอห์น วันนี้เธอทำงานกลุ่มร่วมกับซูและจิมได้เยี่ยมมาก” “เจสซี ขอขอบคุณที่ช่วยเปิดประตูให้จินา - ตอนที่จินาหอบหนังสืออยู่” “โซ ครูว่า

เธอนี้เยี่ยมมาก ที่ช่วยให้แองเจลาเข้ากับชั้นของเราได้” อย่าให้วัตถุเป็นรางวัลเมื่อนักเรียนให้ความร่วมมือ เมื่อนักเรียนรู้จักเคารพผู้อื่น หรือรู้จักรักษาดูแลร่างกายตัวเอง การยกย่องพฤติกรรมเอื้อสังคมและการให้รางวัลเป็นวัตถุ มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย แต่ก็สำคัญอย่างยิ่งยวด ดังจะเห็นได้ว่า เมื่อ ค.ศ. 1993 แอลฟี โคน (Alfie Kohn) เคยกล่าวคัดค้านการให้รางวัลที่มีได้คำนึงถึงจิตใจ เขากล่าวไว้ว่ารางวัลประเภทนั้น “ไม่ได้ช่วยเปลี่ยนทัศนคติที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรม มิได้ช่วยให้เกิดการรู้จักคุณค่าหรือเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน รางวัลประเภทนี้เพียงแต่ช่วยเปลี่ยนสิ่งที่เราทำเพียงชั่วขณะหนึ่งเท่านั้น” (หน้า 784)

ประการสุดท้าย ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด คือการที่ท่านสร้างข้อตกลงพื้นฐานในระดับรายบุคคล ข้อตกลงพื้นฐานมิใช่หลักการที่เป็นรูปธรรม หรือมีใช้กฎระเบียบแบบทางการที่นักเรียนเห็นด้วยหรือสัญญาว่าจะยึดถือ คำพูดอาจลวงให้เราคิดว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้แล้ว เพราะมีการเชื่อมโยงกันเล็กน้อยระหว่างสิ่งที่นักเรียนพูดกับสิ่งที่นักเรียนปฏิบัติงานวิจัยที่มีชื่อเสียงในระยะแรก ๆ ศึกษาพบว่า นักเรียนโง่มีแนวโน้มที่จะบอกว่าการโง่เป็นสิ่งที่ผิด เหมือนกันกับนักเรียนที่ไม่เคยโง่เลย (Hartshorne & May, 1930)

“การทำให้เป็นเรื่องรายบุคคล” คือการให้นักเรียนเข้ามามีส่วนรับผิดชอบการกระทำของตนเอง การอภิปรายต้องมีใช้การมุ่งให้เกิดการท่องจำแบบนกแก้วนกขุนทอง แต่ต้องมุ่งให้เกิดพฤติกรรมรายบุคคล การสร้างข้อตกลงพื้นฐานต้องใช้คำแทนตัวว่า - ครู พวกเรา และ เธอ แต่ส่วนใหญ่แล้วจะใช้คำว่า เธอ “ช่วยบอกครูซิว่าเมื่อเข้านี้มีคนช่วยเธอยังไงบ้าง เขาทำอะไรให้เธอที่เรียกได้ว่าเป็นการช่วยเหลือ”

หรือครูพูดว่า “ครูตั้งใจที่เธอช่วยเหลือนักเรียนใหม่ในชั้นเรียน คอมพิวเตอร์ เธอให้แอสลีย์นั่งด้วยและยังให้เข้าร่วมทีมด้วย ! ”

ข้อกำหนดและมารยาทที่เป็นเรื่องของข้อตกลงพื้นฐานนี้ จะเป็นเรื่องของรายบุคคล มิใช่เป็นเรื่องของศาสนา ทั้งไม่ควรที่จะผลักดันให้เข้าไปเป็นเรื่องของศาสนาหรือแนวคิดทางศาสนา ถึงแม้ว่าจะมีศาสนาอยู่หลายศาสนาที่มีเรื่องของพฤติกรรมตามหลักจริยธรรมเข้าอยู่ในระบบความเชื่อ ข้อตกลงพื้นฐานมีบทบาทในการส่งเสริมเรื่องเพียงเรื่องเดียว คือเรื่องความมั่งคั่งของมนุษย์ ซึ่งมีได้เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา เพราะเราจะไม่สามารถมั่งคั่งได้ในรูปแบบของวัฒนธรรม (หรือในรูปของชาติหรือเผ่าพันธุ์) ถ้าหากว่าเราไม่ได้สอนคนหนุ่มสาวของเราให้มีความเข้าใจพื้นฐานว่าเราต้องเข้ากับผู้อื่นได้

ในระดับโรงเรียน เราอาจใช้แนวสร้างสรรค์เข้ามาใช้สอนข้อตกลงพื้นฐาน เปโดร โนเกรา (Pedro Noguera, 1995) เคยอธิบายไว้ว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโอกแลนด์ มลรัฐแคลิฟอร์เนีย เลือกวิธีการว่าจ้างให้คนยาคุณยายในท้องถิ่นมาดูแลเด็กนักเรียนแทนที่จะจ้างพนักงานรักษาความปลอดภัย “ไม่มีการถอดเสื้อผ้าเพื่อตรวจค้นอาวุธ และเมื่อจะให้เด็กปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง สตรีผู้นี้จะใช้วิธีการโอบกอดเด็ก ๆ แทนที่จะใช้วิธีข่มขู่ว่าจะทำร้ายร่างกาย” (หน้า 206) เมื่อปรากฏผลว่าการโอบกอดยังไม่ทำให้เกิดพฤติกรรมเอือมระอา สตรีผู้นี้ก็เลยไม่ลงโทษ “สตรีผู้นี้จะดักเตือนให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดี โดยบอกว่าเธอคาดหวังว่าเด็ก ๆ จะมีความประพฤติที่ดีกว่าเดิม” (หน้า 206) ถึงแม้ว่าเด็กบางคนอาจหัวเราะคิกคักที่มีการว่าจ้างคนรุ่นคุณย่าคุณยาย แทนที่จะจ้างยามพกอาวุธ โรงเรียนมัธยมต้นแห่งนี้กลับเป็นโรงเรียนเดียวในท้องถิ่นนั้น ที่ไม่มีการรับอาวุธนักเรียนไว้ เพราะไม่มีนักเรียนพกอาวุธมาโรงเรียน โนเกรา (Noguera, 1995) ยัง

เดินทางไปเยี่ยมโรงเรียนมัธยมที่ครูใหญ่ปิดโรงเรียนในช่วงเวลาอาหารกลางวัน (เพื่อรักษาความปลอดภัย) เป็นโรงเรียนที่ “ไม่มีการสร้างรั้วหรือเครื่องมือรักษาความปลอดภัยใดๆ มีแต่การทำให้นักเรียนไม่คิดว่า จะต้องออกไปหาอาหารทานนอกโรงเรียน โดยจะบอกนักเรียนว่า การหาซื้ออาหารทำได้หลายวิธี และในปัจจุบันนักเรียนก็จัดตั้งร้านค้าขึ้นในโรงเรียน โดยมีครูและนักเรียนเป็นผู้สนับสนุน” (หน้า 206)

ครูในโรงเรียนระดับมัธยมช่วยส่งเสริมให้เกิดข้อตกลงพื้นฐาน ได้ดีด้วยการแทรกเรื่องของข้อตกลงพื้นฐานเข้าไปในเนื้อหาหลักสูตร วิชาภาษาอังกฤษในระดับมัธยมชื่อ บาร์บารา สแตนฟอร์ด (Barbara Stanford, 1995) แทรกเนื้อหาเรื่องวิธีการจัดการกับความขัดแย้งไว้ในหน่วยการเรียนรู้เรื่องสั้น หน่วยการเรียนรู้นี้เริ่มต้นด้วยกิจกรรมที่นักเรียนจะพิจารณาเรื่องความขัดแย้งในชีวิตของตนเอง นักเรียนเขียน “บันทึกความขัดแย้ง” ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความปลอดภัย โดยสมมติให้เป็นเรื่องของนักเรียนคนหนึ่ง นักเรียนคนอื่น ๆ ในชั้นจะช่วยกันเพิ่มเติมเนื้อหาของบันทึกนั้นทุกวัน นักเรียนแต่ละคนมีสมุดบันทึกส่วนตัว เพื่อวิเคราะห์สภาพการเข้าไ้จัดการความขัดแย้งนั้น เนื้อหาของแต่ละคนจะถูกนำไปรวมไว้เป็นส่วนหนึ่งของบันทึกรวมของนักเรียนทั้งชั้น ครูจะค่อย ๆ ชักจูงให้นักเรียนพิจารณาความขัดแย้งที่มีไ้เป็นเรื่องของตนเอง นักเรียนจะใช้เรื่องสั้นนี้ทดลองจัดการกับความขัดแย้ง ชั้นเรียนนี้จะใช้บทบาทสมมติและกิจกรรมที่ช่วยสร้างความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น งานของสแตนฟอร์ดประสบความสำเร็จมากขึ้น เมื่อเธอขยายการเรียนรู้ออกไปนอกชั้นเรียน โดยให้เนื้อหาครอบคลุมเรื่องชีวิตของตัวนักเรียนเอง

กล่าวโดยสรุปก็คือ กฎเชิงปฏิบัติกริยา ไม่ได้ช่วยสอน ทั้งตัวท่าน และนักเรียนควรเลิกคิดเรื่อง “การทำผิด-และ-การลงโทษ” แต่จงสร้าง

ข้อตกลงพื้นฐานกับนักเรียนด้วยการสอนให้นักเรียนรู้จักเรื่องของข้อกำหนดและมารยาท นักเรียนต้องการกฎที่มีลักษณะเป็นการสอนแนวทางที่จัดให้มีครูเป็นผู้ส่งเสริมข้อตกลงพื้นฐานให้นักเรียนทั้งชั้นนำไปปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้ได้ด้วยการจัดให้ชั้นเรียนของท่านเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยสำหรับนักเรียน ใช้คำพูดและการกระทำของท่านเองสร้างตัวแบบพฤติกรรมที่เอื้อสังคม พูดคุยกับผู้ปกครองและคนอื่น ๆ ตามที่ท่านเห็นว่าสมควร ปฏิบัติต่อนักเรียนของท่านเหมือนกับที่ท่านจะปฏิบัติกับมนุษย์คนหนึ่ง ไม่ใช่เชลยศึก จงยกย่องและแสดงการยอมรับนักเรียนเมื่อนักเรียนปฏิบัติตนเยี่ยงมนุษย์คนหนึ่ง แต่อย่าให้รางวัลตอบแทนในการที่นักเรียนปฏิบัติตนเช่นนั้น สร้างข้อตกลงพื้นฐานในรูปแบบที่มนุษย์ธรรมดากระทำได้ สอนอย่างมีชีวิตชีวา สอนในลักษณะของรูปธรรมและท่านเองก็ต้องปฏิบัติด้วย

หนังสือเรื่อง *Miracle in East Harlem* ของ ชาย ฟลิเกล (Sy Fliegel, 1993) สรุปความคิดเหล่านี้ไว้ได้ดีว่า “เมื่อเราปฏิบัติต่อชั้นเรียนที่มีนักเรียนมาจากแหล่งเสื่อมโทรม เสมือนว่าพวกเขาเป็นกลุ่มอาชญากรแห่งอนาคตที่เราไม่สามารถจะสอนให้ดีขึ้นมาได้ นักเรียนกลุ่มนี้ก็จะไม่ทำให้ท่านผิดหวัง แต่เมื่อท่านปฏิบัติต่อพวกเขาด้วยการให้ความรัก ให้ความยกย่องนับถือ และให้เกียรติ ท่านก็จะได้เห็นพวกเขาเติบโตอย่างงดงาม” (หน้า 24)

คติพจน์ที่กล่าวว่า “การเลี้ยงดูเด็กหนึ่งคน จะต้องใช้คนทั้งหมู่บ้าน” นั้น ฟังแล้วอาจจะรู้สึกว้าเหว่และจับใจ แต่ในปัจจุบันหมู่บ้านในอเมริกาหมดไปแล้ว และชุมชนของหมู่บ้านก็กำลังหมดไปอย่างรวดเร็ว อเมริกาในปัจจุบันต้องใช้โรงเรียนและชั้นเรียนที่มีลักษณะเชิงบวก เพื่อช่วยอบรมสั่งสอนเด็กและคนหนุ่มสาว สถานที่เหล่านี้ก็คือหมู่บ้านและ

ชุมชนที่คิตพจน์กล่าวไว้ นอกจากนี้ก็ยังเป็นสถานที่ซึ่งคนแปลกหน้ามารวมกลุ่มกันทำสิ่งที่สร้างสรรค์ มีความผูกพันกันเพราะสนใจเรื่องของเยาวชนและเพื่อนบ้านเหมือนกัน โดยเฉพาะนักเรียนผู้มีสภาพชีวิตที่บ้าน และมีเพื่อนบ้านที่มีแต่ความรุนแรงและการเฆาะเขี่ยตากกลาง โรงเรียนและห้องเรียนเชิงบวก จะทำให้เกิดสภาพที่เอื้อ – และอาจจะเพียงพอ – ต่อการช่วยสลายวงจรความรุนแรง ที่นำไปสู่การจำขังและการไปสู่พฤติกรรมเดิม โรงเรียนของอเมริกาไม่สามารถทำหน้าที่แบบเก่าที่มีลักษณะกึ่งตำรวจกึ่งผู้พิพากษา หรือมีลักษณะของทัศนสถาน เพราะยังมีงานเร่งด่วนอื่น ๆ อีกมากมายที่โรงเรียนจะต้องทำ

ภาคที่ 2

มติสำคัญสามประการ
เพื่อการจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

บทที่ 3

การจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์

มิติด้านกายภาพ

โรงเรียน

และชั้นเรียนเป็นสิ่งแวดล้อมที่
คนเราประดิษฐ์ขึ้นเพื่อการเรียนรู้

การสอน ขอให้ท่านนึกถึงสภาพที่เราจัดให้นักเรียนกลุ่มหนึ่ง
ประมาณ 20 ถึง 30 คน (หรืออาจจะมากกว่านั้น) ต้องมานั่งรวมกัน
ในห้องที่ร้อนจัดเพราะแสงฟลูออเรสเซนต์นานถึง 6 ชั่วโมง
นักเรียนบางคนมีความกระตือรือร้น บางคนไม่ยอมนั่งอยู่กับที่
บางคนรู้สึกเบื่อหน่าย แต่ตัวท่านเองก็ยังยืนกรานที่จะให้นักเรียน
กลุ่มนี้นั่งอยู่ในสิ่งแวดล้อมดังกล่าว และ/หรือสั่งให้นั่งเงียบ ๆ
อยู่ตลอดวัน

ครูจำนวนไม่น้อยพยายามหาวิธีการต่าง ๆ มาจัดสภาพที่
น่าเบื่อหน่าย เช่น จัดวิธีการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจกันเรียน
แต่ในปัจจุบันมีนักเรียนจำนวนมากเหลือเกินที่ตกอยู่ในสภาพที่
เหมือนกับเรียนอยู่ในห้องเก็บสัมภาระของโรงเรียน และสภาพ
ในบางครั้งกลับเลวร้ายยิ่งกว่านั้น เพราะนักเรียนต้องอยู่ใน

สภาพแวดล้อมที่เสมือนคุก ทำให้บั่นทอนจิตวิญญาณ ทำลายความอยากรู้อยากเห็นและความสนุกที่จะเรียนรู้

ถ้าจะถามว่าสภาพดังกล่าวมานี้ เพียงพอสำหรับการเรียนรู้หรือไม่ และจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้หรือไม่ คำตอบก็คงเห็นได้ชัดว่าเป็นอย่างไร แต่ความหวังก็ยังมียู่ โดยต้องเริ่มที่ตัวท่าน เพราะท่านคือครูผู้ต้องการทำให้โรงเรียนมีสภาพเอื้อต่อการเรียนรู้ ท่านอาจจะเคยพบครูที่ใช้สิ่งของเพียงไม่กี่ชิ้นในห้องเรียน ก็สามารถสร้างสภาพที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ มีครูที่นำงานของนักเรียน – เช่น งานศิลปะ – มาใช้ตกแต่งห้องเรียน หรือครูที่ช่วยทำให้ห้องเรียนเป็นสถานที่ปลอดภัย ในขณะที่สภาพถนนภายนอกโรงเรียนมีอันตรายอยู่มากมาย หรืออาจจะมีครูผู้ใช้จินตนาการจัดเฟอร์นิเจอร์ในห้องเรียน ทำให้นักเรียนไม่ต้องถูกตรึงอยู่กับที่นั่งครั้งละหลาย ๆ ชั่วโมง

การสอนพฤติกรรมเอื้อสังคมมิใช่เกิดขึ้นได้ในสุญญากาศ แต่ต้องเกิดขึ้น ณ ที่ใดที่หนึ่ง สถานที่ดังกล่าวหรือสภาพแวดล้อมแห่งนั้น (มักจะเป็นชั้นเรียน) คือมิติทางกายภาพที่เกิดจากการจัดการชั้นเรียนเชิงบวก มิติกายภาพเป็นปัจจัยประการแรกและประการสำคัญที่สุดที่ท่านต้องให้ความสนใจ ก่อนเริ่มการสอนและก่อนที่ท่านจะเสนอประเด็นปัญหาในการจัดการชั้นเรียน ท่านต้องคิดและดำเนินการในเรื่องของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของชั้นเรียนที่ท่านและนักเรียนจะต้องใช้ เรื่องนี้เป็นการแทรกแซงเชิงป้องกัน (preventive intervention) ที่จะต้องปฏิบัติก่อนเริ่มงาน มีสิ่งที่ท่านอาจเปลี่ยนแปลงได้ในวงจำกัด กล่าวคือ ท่านไม่สามารถเปลี่ยนแปลงขนาดของตึก ขนาดของห้องเรียน จำนวนนักเรียนหรือกลุ่มสังคม ตลอดจนรายได้ของครอบครัวของนักเรียนที่จะมาเรียนในห้องเรียนของท่านได้ ถึงกระนั้นยังมีอีกหลายเรื่องที่ท่านทำได้ (และต้องทำ)

เริ่มตั้งแต่การสร้างความปลอดภัยให้แก่คนที่เข้ามาในห้องเป็นครั้งแรก ไปจนถึงความสะดวกสบาย และความปลอดภัยของนักเรียน ท่านต้องอาศัยความคิดและการวางแผนบ้างเล็กน้อยเพื่อสร้างสภาพดังกล่าว แต่ท่าน也不需要ใช้เวลาและเงินมากนัก

ถ้ากล่าวให้เจาะจงลงไปก็คือ เราสามารถจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้มีลักษณะปลอดภัยและเกิดผลดีได้อย่างไร เรื่องแรกที่จะนำมาพิจารณาคือเราต้องมุ่งไปที่ปัจจัยสามอย่างต่อไปนี้ ปัจจัยอย่างแรก คือ “ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ” (เช่น โต๊ะทำงาน โต๊ะทั่วไป ชั้นวางหนังสือ และสิ่งของอื่นๆ) ปัจจัยอย่างที่ 2 คือ มนุษย์ (มนุษย์จะใช้สิ่งของเหล่านี้อย่างไร) และปัจจัยอย่างสุดท้ายคือ สิ่งแวดล้อม (สิ่งที่ช่วยสร้างความรู้สึกที่มีต่อห้องเรียนนั้น) และในขณะที่ท่านกำลังอ่านอยู่นี้ ท่านอาจจะมีกระดาษและปากกาพร้อมอยู่แล้ว และพร้อมที่จะบันทึกสภาพของสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ

สิ่งแรกที่ต้องพิจารณาคือสิ่งที่เรามองเห็นและจับต้องได้ รวมถึงพวกเครื่องตกแต่งห้องและข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ เนื่องจากนักเรียนแต่ละคน ทั้งหญิงและชาย ล้วนต้องมีสถานที่ทำงานและพื้นที่สำหรับเก็บสิ่งของ จงตัดสินใจว่า จะให้นักเรียนใช้โต๊ะแบบใด จะใช้โต๊ะทำงานหรือโต๊ะที่ใช้ได้ทั่วไป ตรวจสอบว่าโต๊ะเหล่านั้นมีสภาพดีและเหมาะสมกับนักเรียนหรือไม่ ควรมีแสงสว่างเพียงพอที่จะไม่ทำให้เมื่อยตา ห้องไม่ควรร้อนมากเพราะจะทำให้นักเรียนหลับได้ แต่ก็ไม่ควรเย็นมากถึงขนาดที่ทำให้มีหยาดน้ำแข็งเกาะที่จมูกของนักเรียน ตรวจสอบระดับความดังของเสียงว่าเป็นอย่างไร มีเสียงหนวกหูหรือเสียงดังในโรงเรียนจนทำให้ขาดสมาธิหรือไม่ สภาพภายนอกโรงเรียนเป็นอย่างไร ไม่ควรมีปัญหาด้านความปลอดภัย ซึ่งรวมถึงต้องมีทางเข้าออกที่เพียงพอด้วย

จงพิจารณาปัจจัยด้านมนุษย์ด้วยว่า ท่านและนักเรียนของท่าน จะ “อยู่ร่วมกัน” ในพื้นที่แออัด (หรือโหรงเหรง) ตลอดทั้งปีได้อย่างไร ท่านจะจัดเนื้อที่ให้นักเรียนได้รับประโยชน์สูงสุดทางการศึกษาได้อย่างไร

สิ่งสำคัญคือทั้งนักเรียนและตัวท่านจะต้องมองเห็นและได้ยินเสียงของกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นห้องเรียนแบบใด จะต้องไม่มีสิ่งใดมา กีดขวาง คือ ท่านต้องจัดสภาพให้มองเห็นกันได้รอบห้องเรียน เห็นทั้ง ประตู โต๊ะครู กระดานดำ ทั้งต้องคำนึงถึงทิศทางสำหรับระดับสายตา และระดับเสียงของนักเรียนด้วย ขอให้จินตนาการว่าถ้าท่านเป็นนักเรียน กระดานและป้ายประกาศจัดวางอยู่ในระดับพอดีกับสายตาหรือไม่ โต๊ะนักเรียนและโต๊ะทั่วไปมีขนาดและความสูงเหมาะสมแล้วหรือยัง

สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การตระหนักว่ามนุษย์ต้องมีการ เคลื่อนไหว ต้องตรวจสอบว่ามีพื้นที่ให้เคลื่อนไหวได้สะดวกหรือไม่ ขนาด ของพื้นที่จะทำให้มีการกระทบกระแทกกันหรือเปล่า เราจะหลีกเลี่ยง ปัญหาด้านพฤติกรรมได้ ถ้ามีพื้นที่กว้างขวางให้เคลื่อนไหวได้สะดวก ท่าน คงจะต้องการให้นักเรียนทำงานได้อย่างสะดวกสบายในเวลาพัก แต่ท่านก็ ต้องตระหนักว่า อย่าให้มีความสะดวกสบายมากเกินไป เพราะอาจทำให้นักเรียนของท่านหลับได้ (ข้าพเจ้าเคยเห็นการจัดเก้าอี้โซฟาที่มีเบาะนุ่ม และอ่างอาบน้ำหรรษาในห้องเรียน ซึ่งทำให้นักเรียนรู้สึกง่วงได้เร็ว)

ขอให้พิจารณาสิ่งที่จับต้องไม่ได้ด้วย คำว่า “สิ่งแวดล้อม” ที่ แปลมาจากภาษาฝรั่งเศสว่า *Ambience* นั้น อาจเป็นสิ่งแวดล้อมหรือ สภาพบรรยากาศรอบตัวเรา - เป็นความรู้สึกที่อธิบายไม่ได้ แต่เมื่อก้าว เข้าไปในห้องจะเป็นสิ่งที่เรารู้สึกได้ ความรู้สึกนี้เกิดมาจากทุกสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวเรา - อันได้แก่ กลิ่น ความชื้น การระบายอากาศ ฝุ่นซอลัก ความร้อน ความหนาว เสียง เสียงสะท้อน และความเงียบ สิ่งเหล่านี้มารวมกัน ทำให้เกิดเป็นบรรยากาศ เวลาที่ท่านเดินเข้าไปในห้อง จงเดินเข้าไปด้วย

ความรู้สึกว่าตนเองไม่คุ้นเคยกับสถานที่นั้น แล้วใช้ประสาทสัมผัสทุกส่วนสังเกตว่ามีอะไรมากระทบท่าน มีอะไรทำให้ท่านเกิดความรู้สึกที่ดี หรือที่ท่านคิดว่าควรจะต้องเปลี่ยนแปลง

ครูสอนเกรด 4 ในนครนิวยอร์กชื่อ แมรี ซัลลิแวน (Mary Sullivan) ร่วมมือกับครูและนักออกแบบชาวแคลิฟอร์เนียชื่อ แฟรงก์ การ์เซีย (Frank Garcia) ช่วยกันสร้างความเปลี่ยนแปลงของห้องเรียนด้วยการใช้วัสดุราคาไม่ถึง 100 ดอลลาร์ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น คือการออกแบบป้ายประกาศด้วยสีเส้นใหม่ ๆ จัดศูนย์การอ่านและจัดแสดงหนังสือที่น่าสนใจ จัดศูนย์การเรียนรู้ศิลปะแนวใหม่ (novel art) ทั้งยังมีที่นั่งน้ำหนักเบาเป็นพิเศษ เพื่อที่ครูจะได้ไม่ต้องนั่งบนขอบโต๊ะหรือหมอบคดคู้ ในขณะที่ทำงานกับนักเรียน (Murray, 1994)

จงอย่าละเลยความสำคัญของบรรยากาศในห้อง เพราะห้องแต่ละห้องมีการสื่อ “ความรู้สึก” ได้ คนที่เข้าไปในห้องเพียง 6 นาที และคนที่ถูกกักขังอยู่นานวันละ 6 ชั่วโมง ต่างก็รับความรู้สึกนี้ได้ อาจใช้น้ำหอมราคาถูก ที่ช่วยทำให้อากาศสดชื่น และมีกลิ่นหอมอยู่ได้นานถึง 3 เดือน หรือใช้แสงอาทิตย์มาช่วยสร้างความสดชื่นให้แก่มุมมืดในห้อง ใช้ต้นไม้ใบสีเขียวมาช่วยทำให้อากาศสดชื่น (ข้าพเจ้าเคยทราบมาว่า พวกพืชพรรณไม้เลื้อยช่วยขจัดก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์) ครูอาจเชิญชวนนักเรียนให้มาร่วมพัฒนาสภาพแวดล้อมของห้องเรียน นักเรียนไม่จำเป็นต้องไปหาซื้อดอกไม้ เพราะอาจนำดอกไม้มาจากสวนของตนเอง (รวมทั้งดอกแดนดิไลอันที่ออกงามอยู่ทั่วนครนิวยอร์ก ชิคาโก ลอสแอนเจลิสและมียูในเมืองต่าง ๆ ทั่วประเทศ)

ก่อนที่จะเข้าไปแทรกแซงเชิงป้องกัน ครูจะต้องจัดการเรื่องทางด้านกายภาพทั้งขณะที่อยู่ในชั้นเรียนและในขณะที่สอนจริง สิ่งเหล่านี้คือการแทรกแซงเชิงสนับสนุน (supportive intervention) ในระหว่างมี

การเรียนการสอน ตัวอย่างเช่น เมื่อท่านมีแผนการสอนที่จะให้นักเรียนทำงานกลุ่มแบบร่วมแรงร่วมใจ (cooperative group work) การใช้เก้าอี้แบบเคลื่อนย้ายได้ จะช่วยให้นักเรียนจัดกลุ่มได้ง่ายขึ้น

นักเรียนทุกวัย ล้วนต้องการมี “สัญลักษณ์ตัวตน” (symbolic identification) ในชั้นเรียน คือ ต้องการให้มีสิ่งที่แสดงว่าตนเองมีส่วนร่วมลงทุน หรือมีส่วนเป็นเจ้าของชั้นเรียน ครูสามารถส่งเสริมการจัดตัวบ่งชี้แสดงตัวตน (identification) ด้วยการให้นักเรียนทำงานในห้องเรียนหรือบริเวณใกล้เคียงห้องเรียน ด้วยความสนใจงานของนักเรียน และด้วยการส่งเสริมให้นักเรียนแบ่งงานกันทำ แบ่งรายงานกันทำ และทำโครงการร่วมกับคนอื่นในห้อง

เมื่อกล่าวถึงเรื่องนี้ ข้าพเจ้าขอแนะนำให้ท่านหลีกเลี่ยงการใช้สีแดงกรอกคะแนนและใช้เขียนงาน ข้าพเจ้าใช้ดินสอสีเขียวเท่านั้นสำหรับเขียนให้คะแนนสอบ เขียนโน้ต และเขียนสื่อสารเรื่องต่าง ๆ เพราะสีแดงให้ความรู้สึกที่แสดงความมั่งร้าย ข้าพเจ้าซื้อปากกาสีเขียวมาใช้เมื่อข้าพเจ้าทราบว่านักเรียนเกาหลีไม่ชอบเห็นชื่อของตนเองเขียนด้วยสีแดง (ในวัฒนธรรมเกาหลี สีแดงหมายถึงความตาย)

ประการสุดท้าย ท่านจำเป็นต้องพิจารณาการแทรกแซงเชิงแก้ไข (corrective intervention) คิดเผื่อไว้ว่า ถ้าท่านต้องใช้ปฏิกิริยาตอบโต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น ท่านจะใช้สภาพห้องเรียนที่มีอยู่อย่างไร การเข้าไปจัดการทำนองนี้ อาจจะต้องใช้พื้นที่ที่ตามปกติจะใช้กันในเวลาพัก หรือต้องใช้พื้นที่ที่เจียบสงบ/เป็นส่วนตัว ที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน แต่จงจำไว้ว่า ถึงแม้มีเวลาอยู่มากมายที่ครูทุกคนจะใช้ปฏิกิริยาด้วยการแทรกแซงเชิงแก้ไขก็จริง แต่การแทรกแซงเชิงป้องกันและการแทรกแซงเชิงสนับสนุนจะมีประโยชน์ต่อนักเรียนและครูมากกว่า

บทที่ 4

การสอนที่ใช้นักเรียนเป็น ศูนย์กลางเพื่อการเรียนรู้ มิติด้านการเรียนการสอน

มิติ

ด้านการเรียนการสอน มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการสอนที่นักเรียนเป็นทั้งศูนย์กลางและได้เรียนรู้ด้วยเหตุที่ความเกี่ยวเนื่องระหว่างวิธีการสอนกับการจัดการชั้นเรียนไม่ปรากฏชัดเจน หลายคนจึงสับสนไปว่า วิธีการที่ครูสอน – สิ่งที่ครูพูดและปฏิบัติ – เป็นส่วนสำคัญที่สุดในการจัดการชั้นเรียน เนื้อหาการเรียนการสอนมีความสำคัญที่ท่านไม่ควรมองข้าม แม้ว่าครูที่ซื้อชุดการสอนวิชาต่างๆ แบบสำเร็จรูปมาใช้ มักจะมองไม่เห็น เพราะเนื้อหาในชุดการสอนสำเร็จรูปมักจะใช้ไม่ได้ผลดีเนื่องจากไม่เหมาะสมกับความเป็นจริง ทั้งยังละเลยความจริงที่ว่าลักษณะการสอนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียน ครูที่ประสบความสำเร็จทราบว่า การแทรกแซงเชิงป้องกัน เชิงสนับสนุน และเชิงแก้ไข เป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการเรียนรู้พฤติกรรมเอื้อสังคมยิ่งกว่าชุดการเรียนการสอน โปรแกรม แผนการ หรือชุดการเรียนสำเร็จรูปใดๆ ก็ตาม

มีการแทรกแซงอยู่หลายแบบที่ครูอาจช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมเอื้อสังคมในกลุ่มของนักเรียนด้วยตนเอง ข้าพเจ้าใช้ประสบการณ์จากการทำงานเป็นครูและครูใหญ่ รวมทั้งวิธีการที่เคยอ่านพบในหนังสือด้านวิชาการศึกษา แล้วนำมาสร้างเป็นวิธีดำเนินการแทรกแซงเชิงสนับสนุนที่มีลักษณะเด่นเพื่อช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้และสร้างพฤติกรรมเอื้อสังคมได้ 4 ประการ คือ

ประการแรก ครูต้องบอกให้นักเรียนทราบว่า ครูมีความคาดหวังอะไรจากการเรียนการสอน ครูระดับมัธยมศึกษาในมลรัฐแคลิฟอร์เนียชื่อ โฮเม เอสกาลันเต ในภาพยนตร์เรื่อง *Stand and Deliver* ตื่นตระหนกที่เพื่อนร่วมงานคาดหวังในตัวนักเรียนต่ำมาก ครูเอสกาลันเตมีความคาดหวังในตัวนักเรียนสูง (แต่ก็ดูสมจริง) ซึ่งทำให้เขาช่วยยกระดับความสำเร็จของนักเรียนได้อย่างน่าทึ่ง เขาทำให้นักเรียนระดับมัธยมส่วนใหญ่ของเขาซึ่งอยู่ในเขตที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย ได้รับการยอมรับให้เข้าเรียนในรายวิชาระดับสูงที่มีการจัดลำดับที่เพื่อเข้าเรียนในระดับวิทยาลัย เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ไม่น่าประหลาดใจ เพราะพฤติกรรมของนักเรียนในห้องเรียนของเขาดีขึ้น เพื่อตอบสนองความคาดหวังด้านวิชาการที่ตั้งไว้สูง

ประการที่ 2 ครูที่มีความกระตือรือร้นกับเนื้อหาและการสอน จะทำให้นักเรียนกระตือรือร้นไปด้วย อันที่จริง วงการการศึกษาพูดถึงเรื่องความกระตือรือร้นไว้มากกว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของครูผู้ประสบความสำเร็จ ความกระตือรือร้นของครูจะช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงบวกและส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จด้วย ความกระตือรือร้นนี้แสดงออกได้หลายวิธี เช่น การชักจูงให้สนใจค้นคว้า การใช้เสียง การเคลื่อนไหวไปรอบๆ ห้อง และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการเข้าไปมีส่วนร่วมและการแสดงความสนใจในเนื้อหาวิชา เอสกาลันเตกล้าแสดงให้นักเรียนเห็นว่าตัวครู

เองก็สนใจคณิตศาสตร์ – เขาใช้วิธีคิดแบบใหม่ ๆ ที่น่าสนใจมาแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ทั่วไป ทำให้นักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างสนุกสนาน ลักษณะเด่นของเขาคือเขาทำให้ชั้นเรียนมีสภาพเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยที่นักเรียนสามารถแสดงความกระตือรือร้นออกมาได้

ประการที่ 3 ครูต้องยึดหลักว่านักเรียนต้องรับผิดชอบงานของตนเอง เมื่อนักเรียนทราบกำหนดวันส่งงานและงานที่ต้องทำแล้ว ครูก็ดำเนินการให้นักเรียนเกิดความตระหนักว่า ต้องทำงานอะไรและต้องส่งงานตามกำหนดเวลา เมื่อนักเรียนต้องรับผิดชอบงานของตนเอง นักเรียนก็จะมีทางเลือกเสียง ปริมาณและคุณภาพของงานย่อมจะต้องสูงขึ้น เมื่อนักเรียนต้องหมกมุ่นอยู่กับการสร้างผลงานและต้องเข้ามามีส่วนรับผิดชอบงานของตนเอง ก็จะทำให้พฤติกรรมไม่ดีในห้องเรียนเกิดขึ้นน้อยมาก

เพื่อให้บรรลุสิ่งที่กล่าวนี้ ครูต้องตระหนักว่ากำลังมีอะไรเกิดขึ้นในห้องเรียน บ๊อฟลอราของข้าพเจ้า เริ่มสอนหนังสือตั้งแต่ก่อนยุคภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ (Great Depression) ท่านเคยกล่าวไว้ว่า “ครูดีมีตาอยู่ที่ท้ายทอย” ครูต้องนำคำกล่าวนี้นี้มาใช้พัฒนาการเคลื่อนไหวในชั้นเรียน บางครั้งข้อความนี้ อาจหมายถึง การนำมาเกี่ยวโยงกัน (dovetailing) คือการทำสิ่งต่าง ๆ สองสิ่งพร้อมกัน หลายปีต่อมาเมื่อบ๊อฟลอราได้เป็นครูใหญ่ ข้าพเจ้าเคยเห็นคุณบ๊อฟพูดกับนักเรียนเกรด 6 ในโรงเรียนระดับประถมในนครนิวยอร์ก ในขณะที่คุณบ๊อฟกำลังพูดอยู่กับนักเรียนทั้งชั้น ข้าพเจ้าเห็นคุณบ๊อฟเดินเข้าไปหาเด็กคนหนึ่งชื่อจอห์น ซึ่งนั่งบนดินสอทำเสียงดังอยู่บนโต๊ะ คิดดูซิว่าคุณบ๊อฟจะอย่างไร คุณบ๊อฟแก้ปัญหาอย่างเจียบ ๆ ด้วยการใช้มือแตะไปที่โต๊ะของจอห์น ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้หยุดพูดและไม่ได้ละสายตาไปจากชั้นเรียนทั้งชั้น ทำให้จอห์นหยุดเล่นดินสอทันที

คุณป้าทำอย่างนั้นทั้งที่ยังคงพูดกับนักเรียนทั้งชั้นอยู่ ข้าพเจ้าที่นั่งเห็นคุณป้าใช้วิธีการง่าย ๆ เข้าจัดการสถานการณ์ได้เป็นอย่างดี

ประการที่ 4 ครูสอนเพราะมุ่งให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ประเด็นที่ 4 นี้มีผลอย่างใหญ่หลวงต่อการสร้างพฤติกรรมเอื้อสังคม พฤติกรรมสามประการของครูที่ล้วนเป็นปัจจัยทำให้มั่นใจได้ว่านักเรียนจะประสบความสำเร็จ คือ การที่ครูชักนำให้เด็กเกิดความรู้สึกหรือรับการสื่อสารให้นักเรียนทราบความคาดหวัง และการนำนักเรียนเข้ามามีการรับผิดชอบ ความสำเร็จของนักเรียน – คือการทำงานในโรงเรียนได้ดีนั้น – จะเกี่ยวข้องกับที่พวกเราในฐานะนักการศึกษายึดถือว่ามีค่ายิ่ง นั่นคือการที่นักเรียนมีโอกาสได้งานดี มีความนับถือตนเอง และเป็นสมาชิกที่ช่วยเหลือสังคม

ความจริงสามประการที่ทำให้นักเรียนพบความสำเร็จ และการจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

งานของพวกเราที่เป็นครูต้องมีใช้เพียงแค่การถือบ่วงไว้ให้นักเรียนกระโดดลอดออกไป งานของครูมีเหนือการตัดสินใจว่านักเรียนสอบได้หรือสอบตก งานของครูมีมากกว่าการคาดหวังว่า นักเรียนจะประสบความสำเร็จ งานของครูคือการลงมือปฏิบัติสิ่งที่ไม่แน่ใจได้ว่าจะช่วยให้นักเรียนพบความสำเร็จ และเราจะมาดูกันว่าความสำเร็จของนักเรียนเกี่ยวพันกับการจัดการชั้นเรียนอย่างไร

นักเรียนที่รู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จ

มักจะไม่ค่อยมีปัญหาด้านพฤติกรรม

ครูทุกคน ยกเว้นครูที่มีจิตใจแข็งกระด้างที่สุด ล้วนต้องการให้นักเรียนรู้สึกตัวนักเรียนเองจะประสบความสำเร็จ เมื่อนักเรียนสอบตกในการทดสอบครั้งแรก ครูก็จะเข้ามาช่วยดำเนินการทำให้งานของนักเรียนพัฒนาขึ้น ครูบางคนจะพยายามจัดโรงเรียนให้เป็นสถานที่ที่เรียนได้อย่างสบาย ด้วยการลดหย่อนความเข้มงวด และให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มากขึ้น ส่วนครูบางคนอาจจะเพิ่มความเข้มงวด หรือเรียกร้องนักเรียนให้ปฏิบัติตามให้อยู่ในกรอบที่จัดไว้ให้ การตอบสนองของครูทั้งสองกลุ่มต่างก็ไม่ถูกต้อง การตามใจนักเรียนและการควบคุมแบบเผด็จการ ล้วนเป็นสิ่งที่สุดขั้ว และแม้ทั้งสองสิ่งนี้จะช่วยให้ครูเข้ากับเด็กได้ดีขึ้น หรือครูควบคุมเด็กได้เข้มงวดขึ้น ก็ไม่ช่วยให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการซึ่งก็คือการช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จมากขึ้น คำถามจึงอยู่ที่ว่า จะปฏิบัติอย่างไรจึงทำให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณเองประสบความสำเร็จ

นักเรียนจะต้องมีประสบการณ์จริง ในการประสบความสำเร็จ จึงจะรู้สึกได้ว่า ตนเองเป็นผู้มีความสำเร็จ

การยอมรับ การยกย่อง และรางวัลตอบแทนที่ได้จากครูอาจทำให้นักเรียนรู้สึกดีขึ้นได้เพียงชั่วขณะหนึ่ง แต่ก็มิได้ช่วยนำนักเรียนไปสู่ความสำเร็จ ถึงแม้ว่านักเรียนจะได้คะแนนสูง (ตัวบ่งชี้ดั้งเดิมที่แสดงความสำเร็จในโรงเรียน) คะแนนก็ยังมิใช่สิ่งที่ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จ แต่ในทางตรงกันข้าม เมื่อนักเรียนมีประสบการณ์ของความสำเร็จอย่างแท้จริง ประสบการณ์นั้นจะมีพลังเหนือคำพูดของครูเหนือคะแนน เหนือรางวัลตอบแทน แต่นักเรียนจะต้องเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเอง เพื่อให้ได้ประสบการณ์ของความสำเร็จ

การที่นักเรียนจะประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง นักเรียนต้องทำสิ่งที่มีคุณค่ามาก่อน

นักเรียนจะรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จได้ ก็ต่อเมื่อนักเรียนได้ลงมือกระทำการสิ่งที่มีคุณค่าอย่างแท้จริง - สิ่งที่มีคุณค่าเหล่านี้ คือ การมีส่วนร่วม การแสดงออก การสร้างสรรค์ การลงมือปฏิบัติจริง การออกแบบ การลงมือผลิต การลงมือปฏิบัติการทดลอง การทำการบ้านให้เสร็จ หรือการได้ทำกิจกรรมอื่นๆอีกมากมาย เมื่อนำทุกสิ่งทุกอย่างมาพิจารณาแล้ว สิ่งที่นักเรียนทำจะมีผลกระทบต่อความสำเร็จของนักเรียน (และความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อความสำเร็จของตนเอง) มากกว่าที่ครูรู้ มากกว่าที่ครูพูด และมากกว่าที่ครูเชื่อ

หลักความจริงสามประการตามหัวข้อที่กล่าวไว้ข้างต้นนั้นเหมาะกับการสอนในระดับโรงเรียนประถมและระดับชั้น 5 - 8 เพราะช่วงเวลาเหล่านั้นเป็นช่วงเวลาที่เด็กจะซึมซับกิจกรรมและต้องการปฏิบัติสิ่งดี ๆ ผู้ที่เคยสอนนักเรียนเกรด 2 จะเคยเห็นนักเรียนเหล่านี้โบกกระดานไปมาเพื่อเรียกร้องความสนใจและความเห็นชอบจากครู เด็กพวกนี้จะถามว่า “ถูกไหมคะ (ครับ)” เด็ก ๆ จะสงสัยว่า “งานนี้ดีหรือเปล่า” ครูในโรงเรียนประถมและระดับ 5-8 จะเห็นนักเรียนในเกรด 6 และเกรด 7 หมกมุ่น วุ่นวายอยู่กับงานที่ไม่มีความหมายอะไร

การทำงานได้ดีที่โรงเรียน ไม่ว่าจะทำได้จริงหรือไม่ ล้วนมีความหมายสำหรับเด็ก แต่น่าเศร้าที่เด็กๆ เรียนรู้ว่สิ่งใดคือความล้มเหลว

สิ่งใดคือความสำเร็จได้อย่างรวดเร็ว เด็กในระดับอนุบาลพร้อมที่จะบอกว่า เด็กคนไหนเป็นเด็กดี (ประพฤติตัวดี) และเด็กคนไหนเป็นเด็กไม่ดี ในโรงเรียนระดับประถมหรือระดับ 5-8 นั้น นักเรียนพร้อมที่จะชี้ว่าใครคือ ผู้ชนะ (เด็กที่ประสบความสำเร็จ) และใครคือผู้แพ้ (คนอื่น ๆ ที่เหลืออยู่)

นักเรียนระดับมัธยมก็ต้องการความสำเร็จด้วยเช่นกัน เด็กเหล่านี้ กำลังพัฒนาลักษณะความเป็นผู้ใหญ่ และความสำเร็จของแต่ละคนทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ ซึ่งก่อให้เกิดความเชื่อมั่น ความสำเร็จในระดับมัธยมเป็นตัวสร้างรูปแบบของชีวิตในอนาคตของนักเรียน กล่าวคือ เป็นตัวกำหนดแผนหลังการเรียนจบระดับมัธยมว่าจะมีลักษณะอย่างไร เมื่อนักเรียนโตเป็นผู้ใหญ่จะทำอาชีพอะไร จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับใครบ้าง และโลกแห่งความเป็นจริงจะเห็นคุณค่าในตัวนักเรียนอย่างไร

ท่านจะเข้าไปจัดการกับสิ่งที่ท้าทายดังกล่าวได้อย่างไร ที่สำคัญยิ่งกว่านั้นคือท่านจะเข้าไปช่วยได้อย่างไรโดยไม่ต้องไปทำอะไรเพิ่มเติมจากงานประจำที่แสนจะวุ่นวายอยู่แล้ว มีคำตอบง่าย ๆ ว่า ท่านจะทำได้ ด้วยการทำงานที่กำลังทำอยู่ในปัจจุบันให้แตกต่างไปจากเดิมเพียงเล็กน้อย แล้วท่านจะสามารถช่วยยกระดับความสำเร็จของนักเรียนในชั้นของท่าน และยังทำให้ประสบความสำเร็จได้บ่อยขึ้นด้วย

ข้าพเจ้ารวบรวมยุทธวิธีการสอนที่ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติได้จริง มา 12 วิธีที่ท่านอาจนำไปใช้ในชั้นเรียนเพื่อช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จได้ ยุทธวิธีเหล่านี้เหมาะสมกับนักเรียนทุกระดับ ตั้งแต่ชั้นอนุบาล จนถึงชั้นมัธยม ในขณะที่ท่านกำลังอ่านยุทธวิธีเหล่านี้ ขอให้ท่านระลึกถึงความจริง 3 ประการ คือ

1. นักเรียนที่รู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จมักจะไม่ค่อยมีปัญหาด้านพฤติกรรม
2. นักเรียนจะต้องมีประสบการณ์จริงในการประสบความสำเร็จ จึงจะรู้สึกได้ว่าตนเองเป็นผู้มีความสำเร็จ
3. การที่นักเรียนจะประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง นักเรียน ต้องทำสิ่งที่มีคุณค่ามาก่อน

ในแต่ละสัปดาห์ตั้งแต่กลางเดือนกันยายนจนถึงเดือนธันวาคม (12 สัปดาห์) หรือในช่วงที่นาน 12 สัปดาห์ช่วงใดช่วงหนึ่งในปีการศึกษา ขอให้ท่านใช้ยุทธวิธีต่อไปนี้ได้อย่างหนึ่งในแต่ละสัปดาห์ จงทำกิจกรรมนั้นตลอดสัปดาห์ ตรวจสอบตนเองทุกวันว่าดำเนินยุทธวิธีนั้น ๆ ได้ดีเพียงใด

ยุทธวิธีการสอน 12 วิธี

ยุทธวิธีการสอนที่ปฏิบัติได้ 12 วิธี และควรนำมาใช้เพื่อเพิ่มพูนผลสัมฤทธิ์และพฤติกรรมเอื้อสังคมของนักเรียน มีดังต่อไปนี้

ประการแรก (ประการนี้เป็นพื้นฐานของการสอนที่มีคุณภาพในชั้นเรียน) จัดการสอนให้เหมาะสมกับระดับความยากของเนื้อหา บรรดาครูใหม่มักจะเสียเวลาในการสอนสิ่งที่ง่ายเกินไป หรือไม่ก็ยากเกินไปสำหรับนักเรียน จงพยายามจัดการสอนในชั้นเรียนของท่านให้มีระดับเหมาะสม – สอนเนื้อหาที่ยากกว่าความสามารถของนักเรียนเพียงเล็กน้อย จงเริ่มด้วยการพิจารณาก่อนว่านักเรียนมีความสามารถในระดับใด เช่น

เย็นวันนี้ ก่อนที่ท่านจะเก็บผลงานของนักเรียนที่ท่านตรวจ/หรือให้คะแนนแล้ว จงรวบรวมงานเหล่านั้นมาดูคร่าว ๆ ว่า มีความยากอยู่ในระดับใด งานง่ายหรือยากเกินไป แล้วนำไปปรับปรุงให้เหมาะสม จงมีความอดทน เพราะแม้แต่ครูที่มีประสบการณ์ก็ยังคงเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายความสามารถเช่นนี้เสมอ นั่นคือ การหาระดับความยากที่นักเรียนพอจะเรียนได้

ประการที่ 2 จงทำให้ความสำเร็จเกิดขึ้นได้จริงและความล้มเหลว เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ เมื่อฟังดูแล้ว คำกล่าวเช่นนี้ อาจจะดีเกินกว่าที่จะเป็นจริงได้ แต่ที่จริงแล้วก็มีใช่เป็นสิ่งที่ยากเกินไปนัก จงแบ่งการสอนออกเป็นส่วนการเรียนย่อย ๆ เช่น การสอนนักเรียนให้ใช้คอมพิวเตอร์ ครูก็ต้องฝึกนักเรียนให้ใช้เมาส์และ/หรือใช้แป้นพิมพ์ จงแน่ใจว่าท่านสอนเรื่องของแป้นพิมพ์ในระดับพื้นฐานก่อนที่นักเรียนจะเรียนเรื่องอินเทอร์เน็ต ถ้าท่านเตรียมตัวนักเรียนให้เรียนรู้สิ่งที่จำเป็นไว้ก่อน นักเรียนก็จะทำงานได้สำเร็จ

ประการที่ 3 สร้างกระสวนและความสัมพันธ์ของบทเรียนแต่ละบท ในการเรียนแต่ละครั้ง เราจะเก็บข้อมูลไว้ในใจได้ประมาณสี่หรือห้าส่วน สมมุติว่ามีคำศัพท์ใหม่ 20 คำ – เป็นคำศัพท์ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือสังคมศึกษา จงสอนนักเรียนให้สร้างกระสวนเพื่อให้รู้จักคำศัพท์ แบ่งคำศัพท์ออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ 4 หรือ 5 กลุ่ม โดยจัดกลุ่มคำศัพท์ตามอักษรตัวแรก (hemlock, hickory, hawthorne, holly, hornbeam) จัดตามกระสวนที่จะช่วยให้จำได้ง่าย (เช่น Argentina, Brazil, Chile) หรือให้นักเรียนคิดกระสวนของตนเองก็ได้

การเชื่อมความสัมพันธ์กัน (Association) หมายถึงนำแนวคิดใหม่หรือการเรียนรู้ใหม่มาเชื่อมโยงเข้ากับความรู้เดิม จัดให้นักเรียนพัฒนาต่อเติมสิ่งที่นักเรียนรู้อยู่แล้วด้วยการใช้การเปรียบเทียบ การขัดแย้งกันหรือใช้วิธีนำเนื้อหาใหม่มาเปรียบเทียบกับเนื้อหาเก่า เช่น เมื่อเริ่มสอนแนวคิดเรื่องการคูณ นักเรียนระดับประถมก็จะได้พบว่า ที่จริงแล้วการคูณ (ซึ่งเป็นแนวคิดใหม่ที่นักเรียนยังไม่คุ้นเคย) เป็นเรื่องเดียวกับการบวกที่นักเรียนรู้จักดีอยู่แล้ว การคูณแบบขั้นตอนวิธี คือ 3×5 ที่เป็นของแปลกใหม่สำหรับเด็ก ที่จริงแล้วก็คือการบวกของ $5 + 5 + 5$ ครูสอนวิทยาศาสตร์ในระดับมัธยม สามารถใช้การเชื่อมโยง ด้วยการเชื่อมต่อกฎของแบร์นูลลี (Bernoulli) เข้ากับการยกปีกเครื่องบินขึ้น หรือเชื่อมโยงเข้ากับการโค้งของลูกเบสบอล (pitched baseball)

ประการที่ 4 ตรวจสอบติดตามการทำงานของนักเรียน

กระบวนการตรวจสอบการทำงานของนักเรียนนั้น มีลักษณะเหมือนกับสภาพที่เรือเคลื่อนผ่านช่องว่างระหว่างประตูกักน้ำในคลอง มีการดำเนินการตรวจสอบเป็นพิเศษ ทั้งกลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง และงานที่ใช้เวลานาน (เช่น รายงาน การทดลอง โครงการ การนำเสนอ) ในการตรวจสอบงานในแต่ละวันหรือแต่ละสัปดาห์ จงให้นักเรียนเสนอข้อคิดเห็นในเชิงวิจารณ์ตลอดเวลาของการดำเนินการ ไม่ต้องคอยให้โครงการเสร็จก่อนจึงจะทำหรือมิฉะนั้นก็ให้ทดลองทำดังนี้ คือแทนที่ท่านจะตรวจสอบความก้าวหน้าด้วยตนเอง อาจบอกให้เพื่อนนักเรียนร่วมชั้นเรียน ผลัดกันตรวจสอบความก้าวหน้าของงานที่กำลังทำ อาจจัดหาบัญชีรายการตรวจสอบให้นักเรียนกรอกรายละเอียดด้วยตนเอง เพื่อใช้ประเมินงานของนักเรียนและ/หรือเพื่อประเมินโครงการของเพื่อนร่วมงาน การปฏิบัติเช่นนี้จะเป็ประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับนักเรียนระดับมัธยม

ประการที่ 5 ท่านจะมั่นใจได้ว่าท่านประสบความสำเร็จก็ต่อเมื่อท่านช่วยให้นักเรียนได้รับสิ่งมีค่าที่สุดจากท่าน - นั่นคือ เวลา จงหลีกเลี่ยงการกระจายเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อย ๆ เพราะจะทำให้งานช้าลง จงให้เวลานักเรียนมากพอที่จะดำเนินการ - มากพอที่นักเรียนจะทำอะไรได้บ้าง - ให้โอกาสนักเรียนได้ทำสิ่งที่พวกเขาเรียนรู้ งานวิจัยแสดงให้เห็นว่า เมื่อนักเรียนมีโอกาสปฏิบัติสิ่งที่ตนเองเรียนรู้ ความสนใจนั้นจะอยู่ได้นานขึ้น และนักเรียนจะมีความรู้มากขึ้นด้วย

ท่านจะหลีกเลี่ยงการกระจายเนื้อหาออกเป็นส่วนเล็กส่วนน้อยได้อย่างไร ในกรณีที่มีการตั้งคำถาม นักเรียนต้องมีเวลาคิด ก่อนที่จะตอบคำถาม เมื่อท่านตั้งคำถามแล้ว จง คอย ประมาณ 3 ถึง 5 วินาที (ครูหลายคนให้เวลานักเรียนคิดไม่ถึง 1 วินาทีหลังจากตั้งคำถามแล้ว!) ช่วงเวลาที่ครูให้นักเรียนมีโอกาสคิด ทำให้นักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วม นักเรียนได้ตอบสนองมากขึ้น และยังได้นำเอานักเรียนที่ทำงานช้าเข้ามามีส่วนร่วม โรงเรียนประถมปลายและโรงเรียนระดับ 5-8 บางแห่งจัดเวลาเรียนทั้งคาบ (จัดช่วงเวลาการสอนให้นานขึ้น) เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินมือปฏิบัติสิ่งที่ตนเองเรียนรู้

สำหรับเรื่องของเวลา ความสำเร็จจะเกิดขึ้นแน่นอนถ้าท่านขจัดเวลาว่างที่สูญเปล่าไปเสียได้ วิธีการหนึ่งที่ข้าพเจ้าใช้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ คือ การจัดให้นักเรียนทำงานทันที ข้าพเจ้าจะให้งานนักเรียนทำทันทีที่นักเรียนเข้าห้องเรียนโดยเขียนบอกไว้บนกระดาน การทำเช่นนี้ก็เพื่อหลีกเลี่ยงการเสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ ซึ่งอาจจะนำไปสู่สิ่งต่างๆที่ไม่ดีได้ การให้ทำงานโดยทันที ทำให้นักเรียนไม่ต้องเสียเวลาเตรียมตัว (ไม่มีการเจรจาขอต่อรอง) ครูบางคนให้นักเรียนทำรายงานทันทีที่เข้าห้อง ครูบางคนจัดให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม ตรวจสอบงานกันในกลุ่ม หรือให้

ทำงานในบริเวณที่จัดไว้ให้ทำกิจกรรม แต่ไม่ว่าจะทำในรูปแบบใด งานที่
ให้ทำโดยทันทีช่วยให้นักเรียนมีจุดสนใจและช่วยเหลือตนเองได้ ทั้งยัง
ช่วยครูให้ได้ทำงานด้านบริหาร และนักเรียนก็ได้พัฒนาพลังความสามารถ
ที่ตนเองมีอยู่

ท่านมีวิธีการใดอีกบ้างที่จะช่วยนักเรียนให้ได้ใช้สิ่งที่ตนเองเรียนมา
จะเกิดอะไรขึ้นถ้าให้พวกเขา เด็ก ๆ สอนกันเอง การจัดการให้เด็กและเยาวชน
นำสิ่งที่ตนเองรู้ไปสอนคนอื่นเป็นวิธีที่ได้ผลอย่างยิ่ง วิธีการให้นักเรียน
ได้ใช้สิ่งที่ตนเองเรียนรู้นั้น ควรจัดให้มีการหมุนเวียนกันทำ เพื่อให้
นักเรียนทุกคนมีโอกาสได้เป็นผู้สอน

**ประการที่ 6 การประสบ ความสำเร็จ ที่ทั้งบรรลุเป้าหมาย
และได้ผลงาน มิใช่ชัยชนะ** ในกีฬาออกกรีฑาหรือฟุตบอล เมื่อทีมหนึ่งชนะ
อีกทีมก็เป็นฝ่ายแพ้ แต่ชั้นเรียนมิใช่สถานที่ที่มีกติกาว่า ฉัน-ชนะ-นั่นคือ-
เธอ-แพ้ ถ้านักเรียนสามารถทำงานได้ตรงตามเกณฑ์ที่ท่านตั้งไว้ ก็จะมี
ความเที่ยงตรง ให้เกรด A ให้มากที่สุดเท่าที่ท่านจะทำได้ ท่านไม่ควรจะใช้
การตั้งเกณฑ์ไว้ว่า จะจำกัดให้เกรดสูงแก่นักเรียนเพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้น

รอบีร์ต สลาบิน แห่งมหาวิทยาลัยจอร์จทาวน์ฮอปกินส์ ผลงาน
เขียนที่น่าเชื่อถือไว้มากมาย ล้วนเป็นเรื่องที่แสดงคุณค่าของการร่วมมือ
กันเรียน (cooperative learning) เขาเขียนถึงสภาพการเรียนที่นักเรียนผู้
มีความสามารถในด้านต่าง ๆ กัน มาทำงานร่วมกันเป็นทีม (เป็นการรวบรวม
ความสามารถด้านต่างๆ เข้าด้วยกัน) เพื่อช่วยกันทำความเข้าใจเนื้อหาที่
ครูสอน ยิ่งกว่านั้น การเรียนแบบร่วมมือกันยังเอื้อต่อการจัดการชั้นเรียน
ในเชิงบวก สลาบินยอมรับว่า “ชั้นเรียนที่มีการเรียนแบบร่วมมือกันเรียน
ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ดี เพราะนักเรียนจะมีแรงจูงใจในการเรียนและ
กระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียน” (Slavin, 1990, หน้า 115)

จงทำการประเมินให้มากขึ้น แต่ลดการตัดสินลง พยายามหลีกเลี่ยงการแบ่งแยกงานที่ทำเสร็จแล้วว่า ดี-เลว สอบผ่าน-ไม่ผ่าน การแบ่งแยกเช่นนั้นไม่เหมาะสม โดยเฉพาะในการเริ่มเข้าสู่บทเรียน การทำโครงการร่วมมือกันผลิตงานเขียน การอ่านบทกวี การจัดแสดงทางวิทยาศาสตร์ การจัดทำฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ โครงการงานด้านชุมชน การสอบถามความคิดเห็นทางการเมือง การแกะสลัก และยังมีการทำงานต่าง ๆ อีกมากมาย บางครั้งพวกเราที่เป็นครู ก็มักจะใช้เวลาในการตัดสินมากกว่าทำการสอน นักเขียนความเรียงชาวฝรั่งเศสชื่อ โจเซฟ ชูแบร์ (Joseph Joubert, 1928) เตือนว่า “เด็กต้องการแบบอย่างมากกว่าการติเตียน”

ประการที่ 7 ท่านช่วยให้นักเรียนมีความสำเร็จได้ ถ้าท่านรู้ความสามารถด้านอื่น ๆ ของนักเรียนด้วย การขยายขอบข่ายเนื้อหาเพื่อช่วยนักเรียนให้แสดงความสำเร็จทางการเรียนได้ ต้องเริ่มด้วยการค้นหาว่านักเรียนชอบและไม่ชอบอะไร นักเรียนเก่งด้านใด จัดการให้เด็กได้สร้างสิ่งที่น่าสนใจได้สำเร็จ จัดการให้เด็กเล็กเขียนรายการสิ่งที่ตนเองทำได้ดีเมื่ออยู่นอกโรงเรียน

การใช้ทฤษฎีพหุปัญญาของเฮาเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner's theory of multiple intelligences - 1993) เป็นเครื่องมือที่ทำให้การสอนครอบคลุมความสามารถที่หลากหลายของนักเรียน การ์ดเนอร์เน้นเรื่องความสามารถที่เรียกว่า “ปัญญา” (Intelligences) ซึ่งรวมถึงสติปัญญาด้านการใช้เหตุผลเชิงตรรกะและคณิตศาสตร์ (logical-mathematical) สติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (spatial) สติปัญญาด้านดนตรี (musical) สติปัญญาด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ (bodily-kinesthetic) สติปัญญาด้านการเข้าใจผู้อื่น (interpersonal) สติปัญญา

ด้านการเข้าใจตนเอง(intrapersonal) และสติปัญญาด้านความเข้าใจในธรรมชาติ (naturalist) แต่เดิมมาโรงเรียนจะเน้นเรื่องของปัญญา (intelligences) อยู่สองประการ คือ ด้านภาษาศาสตร์และการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกะ แต่การยอมรับและการสอนสติปัญญาด้านต่างๆ ด้วยจะช่วยให้ความสำเร็จของนักเรียนขยายไปสู่ด้านอื่น ๆ ได้แก่ การวาดภาพ การจัดระบบ การสังเคราะห์ การก่อสร้าง การสร้างสิ่งใหม่ ๆ การออกแบบ การทำนาย และเรื่องอื่น ๆ อีกมากมาย (เรื่องเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีของการดเนอร์ให้ได้ผลดี ขอให้ดูหนังสือของทอมัส อาร์มสตรอง (Thomas Armstrong, 1996 *Multiple Intelligences in the Classroom - พหุปัญญาในชั้นเรียน*) นักเรียนเกรด 5 คนหนึ่งของข้าพเจ้าชื่อแมรี ต้องฝึกการอ่านอยู่หลายปีในโรงเรียนเก่า แม่ของเธอบอกว่า - “ต้องแก้ไขแมรีแทบตาย” แต่เมื่อได้พูดกับแม่ของแมรี พวกเราก็พบว่าแมรีมีพรสวรรค์ทางการถ่ายภาพ เธอมีกล้องใส่องเท้าที่มีภาพถ่ายดอกไม้สีสันสะดุดตาที่เธอเป็นคนถ่ายไว้เอง และแมรีก็ได้จัดแสดงผลงานที่น่าทึ่งของเธอในงานเทศกาลของสมาคมครูผู้ปกครองในปีนั้น

ประการที่ 8 การสอนให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง อาจจัดได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ไม่มีสิ่งใดพิสูจน์ได้ว่าท่านเป็นครูที่ยอดเยี่ยมมากไปกว่าการสอนนักเรียนให้มีความรับผิดชอบงานครูส่วนใหญ่ทำให้นักเรียนต้องพึ่งพาครูมากเกินไป ทำให้นักเรียนจำนวนมากให้คำจำกัดความของ “ความสำเร็จในโรงเรียน” ว่าเป็นเพียงความสามารถที่จะทำตามคำสั่งและตอบคำถามของครูได้ นักเรียนจึงมักจะทำตามสิ่งที่ครูเห็นว่ามีคุณค่า แต่แม้ว่าการปฏิบัติตามคำสั่งจะเป็นทักษะอย่างหนึ่งของการทำงานแบบเอกนัย (convergent tasks) (ซึ่งเป็นวิธีการแก้ปัญหาบางอย่างได้) แต่การกระทำเช่นนั้น ถ้ามากเกินไปก็อาจ

เป็นสิ่งที่ขัดขวางมิให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง

ครูมอบหมายให้นักเรียนกระทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ได้ด้วยการชักนำนักเรียนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนของตนเองมากขึ้น เมื่อข้าพเจ้าสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนประถมที่บรูกลิน ข้าพเจ้าสร้างแผ่นโน้ตดนตรี (songsheet) แบบง่าย ๆ ให้นักเรียนเกรด 4 ที่กำลังเรียนเป่าขลุ่ย และส่งแผ่นโน้ตดนตรีนั้นไปให้ฝ่ายถ่ายเอกสาร แต่ครูใหญ่กลับเขียนโน้ตมาวางไว้ที่ตู้จดหมายของข้าพเจ้าว่า “ขอพบ” เมื่อข้าพเจ้าไปพบและถามว่า “เรื่องแผ่นโน้ตดนตรีที่ส่งมามีอะไรผิดพลาด” ครูใหญ่ก็ตอบว่า “คุณช่วยเด็กมากเกินไป นักเรียนของคุณรู้วิธีเขียนเครื่องหมายกุญแจซอลแล้วหรือยัง” ข้าพเจ้าก็ยอมรับว่า “ยังไม่รู้” ครูใหญ่ก็คาดคั้นว่า “ถ้าอย่างนั้น ก็ให้กระดาศเป่าไปแล้วให้เด็กเขียนตัวโน้ต และสัญลักษณ์ดนตรีเอง”

ครูใหญ่ท่านนั้นทำถูกต้อง อีกหลายปีต่อมา เมื่อข้าพเจ้าเลื่อนขึ้นเป็นครูใหญ่ ข้าพเจ้าก็ยังสื่อสารข้อความในทำนองเดียวกันนี้กับครูในโรงเรียน โดยข้าพเจ้าจะบอกว่า “ถ้าคุณทำงานให้เด็กมากเกินไป ก็เท่ากับว่าคุณกำลังฉกฉวยโอกาสที่เด็กควรจะได้ทำงานด้วยตัวเอง” ถ้าพิจารณาแล้วในขั้นร้ายแรง ก็อาจถึงกับทำให้เด็กไร้ความสามารถทางการศึกษา การช่วยตัวเองไม่ได้เป็นวงจรที่ชั่วร้าย เด็กที่ไม่รู้จักช่วยตัวเองในวงจรนี้ ก็จะกลายเป็นคนที่ช่วยตัวเองไม่ได้ในอนาคต

ครูควรให้เด็กเข้ามามีส่วนตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อช่วงเวลาในวัยเรียนของเด็ก เมื่อท่านสอน จงพยายามพูดคุยกับกลุ่มเด็ก สร้างบรรยากาศสบาย ๆ พยายามพูดโน้มน้าวให้เด็ก ๆ เข้ามาร่วมวางแผนการจัดเวลาของตนเอง เช่น ในเช้าวันหนึ่ง ข้าพเจ้าจะแจ้งให้นักเรียนทราบอย่างคร่าว ๆ ว่าวันนั้นจะมีกิจกรรมอะไรบ้าง กิจกรรมบางอย่างจะมาขอรับรองให้เปลี่ยนแปลงไม่ได้ (เช่น การเริ่มทำแบบฝึกหัด เรื่องการสอบ

เรื่องอาหารกลางวัน เป็นต้น) แต่เรื่องอื่นๆ อาจยืดหยุ่นได้ เช่น “ครูคิดว่า เข้านี้เราจะเรียนเรื่องคณิตศาสตร์ให้มากขึ้น เพื่อที่นักเรียนจะได้มีเวลาทำเรื่องเศษส่วนที่เราเริ่มกันเมื่อวานนี้ แล้ว (การแสดงหุ่น) ของพวกเรา ก็คงจะไปทำกันหลังอาหารกลางวัน อย่างนี้ดีไหม” ข้าพเจ้าถามนักเรียน และพร้อมที่จะทำตามความคิดเห็นที่เสนอมา ถ้าความคิดเห็นนั้นมีเหตุผล

สัญญา เป็นเทคนิคที่มีประโยชน์อีกอย่างหนึ่ง ที่ช่วยนักเรียนในระดับประถม ระดับ 5-8 และระดับมัธยม ให้เข้ามารับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง นักเรียนและ/หรือครูเป็นผู้ร่างสัญญาที่บอกสิ่งที่จะต้องทำ และเวลาที่ต้องทำให้เสร็จ แล้วให้นักเรียนและครูเป็นผู้เซ็นสัญญา

ประการที่ 9 ถ้านักเรียนมีความสนใจ นักเรียนก็จะประสบความสำเร็จได้มากขึ้น อาจจะไม่มีการใด ๆ เห็นได้ชัดมากไปกว่าวิธีนี้ – แต่วิธีการนี้มักจะถูกละเลย ถ้าเราสนใจสิ่งที่เราลงมือปฏิบัติ เราก็มักมีแนวโน้มที่จะทำงานได้ดี นักการศึกษาทราบมานานแล้วว่า นักเรียนที่สนใจสิ่งที่ตนเองกำลังทำอยู่ จะทำงานได้อย่างสนุกสนาน ทำได้นาน และเรียนรู้ได้มากจากการทำงานนั้น งานของพวกเราที่เป็นครู คือการทำให้เด็กมีความสนใจมากขึ้น

ในฐานะที่เป็นครู ท่านจะอย่างไรให้เด็กมีความสนใจมากขึ้น สำหรับกรณีนี้มีวิธีอยู่สองวิธี วิธีแรก คือ การจัดวิธีสอนแบบหลากหลาย แทนที่จะใช้วิธีการสอนวิธีเดียว (เช่น การบรรยายพร้อมเขียนบนกระดาน) จัดให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน เช่น มีการสาธิต ใช้สถานการณ์จำลอง หรือจัดการอภิปรายในชั้นเรียน นักเรียนที่พูดไม่เก่ง ในชั้นเรียนมักจะเป็นพวกแรกที่เข้ามาร่วมกิจกรรมที่มีการอภิปรายอย่างน่าสนใจ ในทำนองเดียวกัน นักเรียนที่ไม่ค่อยจะแสดงออกทางการเขียน ก็อาจจะเปลี่ยนไปได้ ถ้าได้ทำกิจกรรมเช่นการให้ใช้คอมพิวเตอร์ในการเขียน

มีวิธีการอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยเพิ่มความสนใจของนักเรียนได้ คือการสอนโดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย (multiple modalities) เวลาในชั้นเรียน 70 – 90 เปอร์เซ็นต์หมดไปกับกิจกรรมทางคำพูด เช่น การบรรยาย การอ่านจากตำรา การเขียน แต่เนื่องจากคำพูดและตัวเลขเป็นนามธรรม จึงยากที่จะนำมาเกี่ยวโยงกันได้ โดยเฉพาะกับพวกเด็กเล็กและผู้ที่เรียนซ้ำ กิจกรรมที่ประกอบด้วยคำพูดอย่างเดียวหรือเป็นส่วนใหญ่ จะทำให้เกิดความเบื่อได้ง่าย ดังนั้น แทนที่จะใช้คำพูดมากมายในการสอน ควรจัดให้มีการสาธิต การใช้รูปภาพ และการจัดกิจกรรมที่ผสมผสานประสาทสัมผัสด้านต่าง ๆ ซึ่งใช้รูปแบบที่เห็นเป็นภาพและเป็นรูปธรรม รูปแบบสองประการสุดท้ายนี้ดีที่สุดสำหรับผู้เรียน – แม้แต่เด็กโต – ซึ่งมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องของแนวคิดหรือหัวข้อที่กำลังเรียน ถ้าได้เรียนด้วยภาพ จะดีกว่าการใช้คำพูด แต่สิ่งที่เป็นรูปธรรม – เป็นของจริง – จะใช้ได้ดีที่สุด การใช้ภาพจะใช้ได้ดีเมื่อไม่สามารถหาสิ่งที่เห็นเป็นรูปธรรมมาแสดงให้เห็นได้ ถ้าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานมาแล้ว สิ่งที่เป็นนามธรรม (พวกคำพูดและตัวเลข) จะเหมาะสมมากกว่า แต่การใช้นามธรรม – ไม่ว่าคำพูดเหล่านั้นจะมีลีลนลัทธิเพียงใด – ก็ไม่สามารถช่วยให้นักเรียนเข้าใจได้ดีเท่ากับการใช้สิ่งของที่จับต้องได้

แนวคิดดังที่กล่าวไว้ข้างต้นแสดงว่าการสอนแบบใหม่และแบบหลากหลายในชั้นเรียนจะช่วยเร่งความสนใจได้ แต่พึงระวังด้วยว่า การมีของแปลกใหม่หรือมีความหลากหลายมากเกินไปในระยะเวลาอันสั้น จะทำให้นักเรียนกลายเป็นเพียงผู้ดูที่เฉื่อยชาได้ (โทรทัศน์ทำให้ผู้ชมกลายเป็นคนนิ่งเฉยได้ เพราะนำเสนอภาพที่แปลกใหม่ และเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็ว ผู้ชมจึงเป็นเพียงผู้นั่งดู และไม่ต้องทำอะไรเลย) เรื่องแปลกใหม่ที่มีอยู่อย่างมากมายในชั้นเรียน มีแต่จะให้ความสนุกสนาน ชักจูงความสนใจจากนักเรียนไปอยู่ที่ผู้แสดง (คือครู) ในทำนองเดียวกัน การให้นักเรียน

ได้มีตัวเลือกหลายอย่างเกินไปอาจทำให้ได้ผลในทางตรงกันข้าม ทำให้เกิดความคาดหวังลม ๆ แล้ง ๆ เกี่ยวกับธรรมชาติและความเป็นจริงของการทำงานและการมีปฏิสัมพันธ์ในสังคมแบบผู้ใหญ่ การจัดให้มีทางเลือกมากเกินไป อาจทำให้นักเรียนไม่มีจุดสนใจ และถึงขั้นทำให้หมดความสนใจไปได้

ประการที่ 10 มีการประเมินผลอย่างจริงจัง และแจ้งผลการประเมินอย่างละเอียดและโดยทันที การประเมินผลอย่างจริงจังช่วยให้นักเรียนได้เชื่อมโยงสิ่งที่ตนเองเรียนกับโลกแห่งความเป็นจริง ตัวอย่างเช่น การให้ทำข้อสอบแบบหลายตัวเลือกเรื่องระบบสุริยะ เป็นเรื่องไม่สมจริง และช่วยนักเรียนได้น้อยกว่าการให้นักเรียนสร้างแบบจำลองระบบสุริยะ การสร้างแบบจำลองดังกล่าวเป็นการทดสอบตามสภาพจริงมากกว่าการทำข้อสอบแบบหลายตัวเลือก เพราะแบบจำลองนี้ใกล้เคียงของจริงมากกว่า

ผลย้อนกลับจากครูเป็นรูปแบบการประเมินผลที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งถ้าจะทำให้มีประสิทธิภาพ ผลย้อนกลับจะต้องกระทำโดยทันที (ทำทันทีในเวลานั้น) และมีการให้รายละเอียด (แจ้งไว้อย่างชัดเจน) ทำทันทีหมายความว่าให้คะแนนและส่งข้อสอบหรือรายงานของนักเรียนคืนให้นักเรียนเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ การให้รายละเอียด หมายความว่าแจ้งผลการประเมิน ต้องมิใช่เป็นเพียงเรื่องของตัวเลขหรือตัวอักษรบอกคะแนน ต้องอธิบายด้วยว่านักเรียนทำอะไรได้ดีและทำงานอะไรที่ไม่ตรงตามความต้องการ การแจ้งแต่เพียงว่า “ยอดเยี่ยม” หรือ “งานดี” ไม่ได้ช่วยนักเรียนได้เท่ากับการบอกว่า “ครูดีใจที่เธอยังจำได้และมีการวิจารณ์บทราฟิงของแฮมเลต” หรือ “ดูซิ วันนี้ครูอ่านลายมือเธอออกแล้วลายมือเธอดีกว่าที่เขียนในรายงานเมื่อเดือนกันยายน !”

จงจำไว้ว่า การชมเชยเป็นผลย้อนกลับอย่างหนึ่งที่ทำให้ผลอย่างมหัศจรรย์ แต่ถ้าจะให้ได้ผลดีที่สุด คำชมเชยควรเป็นไปตามสภาพจริง และจำเพาะเจาะจง อย่าชมเพียงเพราะความสงสาร หรืออย่ากล่าวชมเชยมากจนเกินไป

ประการที่ 11 เรียนรู้ที่จะถาม - และฝึก - ตั้งคำถามที่ดีๆ
เบนจามิน บลูม (Benjamin Bloom, 1980) เรียกการตั้งคำถามว่าเป็น “ตัวแปรที่เปลี่ยนแปลงได้” (alterable variable) ซึ่งหมายถึงว่า เป็นทักษะที่ครูเรียนรู้และพัฒนาได้

มีคำถามที่ไม่สร้างสรรค์อะไรเลย เช่น คำถามว่า “เมืองหลวงของมลรัฐโอคลาโฮมาคือเมืองอะไร” มีคำถามชนิดที่ช่วยให้นักเรียนรู้จักคิด เช่น “พูดให้ต่างไปจากนี้ได้อย่างไรบ้าง” “ทายซิว่าฝุ่นในเครื่องดูดฝุ่นนี้มีลักษณะอย่างไรเมื่อดูด้วยกล้องจุลทรรศน์” “ทะเลทรายมีอะไรที่เหมือนกัน”

เมื่อถามนักเรียนทั้งชั้น จงใช้คำถามกว้าง ๆ แบบปลายเปิด แทนที่จะใช้คำถามประเภทที่ให้ตอบว่าใช่หรือไม่ใช่เพียงอย่างเดียว หากความหมายและกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันเสริมต่อคำตอบของนักเรียนที่ตอบเป็นคนแรก เทคนิคที่ดี คือ การตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา เมื่อท่านเริ่มตั้งคำถามให้ทั้งกลุ่มตอบ จงเลือกนักเรียนมาตอบหนึ่งคน ตัวครูเองมักจะฝ่าฝืนหลักการนี้โดยพูดว่า “ทอม ประเทศอะไรใหญ่ที่สุดในทวีปเอเชีย” เพราะถ้าครูถามเช่นนั้น ก็จะมีแต่ทอมเท่านั้นที่เป็นผู้ตอบ แทนที่จะถามเช่นนั้น ครูควรพูดว่า “ครูจะตั้งคำถาม แล้วจะเรียกให้นักเรียนคนหนึ่งตอบนะ ขอให้เตรียมพร้อมด้วย”

วิธีใดที่ดีที่สุดสำหรับครูที่จะตอบคำถามหรือตอบสนองนักเรียน นักจิตวิทยาชื่อ เดวิด เอลคินด์ (David Elkind, 1987 หน้า 119 – 124) แนะนำให้พ่อแม่และครูตอบสนอง “ระดับความมุ่งหมาย” ที่เด็กตั้งไว้ เช่น

ถ้าเด็กอายุ 4 ปีถามว่า ทำไมพระอาทิตย์จึงส่องแสง จะเหมาะสมหรือไม่ที่จะอธิบายว่า การส่องแสงของพระอาทิตย์เป็นเรื่องที่ “เกิดมาจากกลุ่มก๊าซที่ลุกโชติช่วง แล้วเกิดการเผาไหม้อย่างรวดเร็ว” เพราะการถามของเด็กมีระดับความมุ่งหมายอยู่ที่การได้คำตอบเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับตนเอง แสงอาทิตย์มีความหมายสำหรับเด็กในแง่ที่ว่า “เมื่อมีแสงแดดแล้วฉันก็ออกไปเล่นข้างนอกได้” เมื่อท่านตอบคำถามของนักเรียน จงอย่าเติมเต็มเกินกว่าสิ่งที่เด็กอยากรู้อยากเห็น โดยเฉพาะในกรณีที่ท่านเป็นครูโรงเรียนมัธยม และสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะด้าน จงอย่าคิดว่าท่านต้องตอบคำถามได้หมด การปล่อยให้เด็กเรียนยังคงมีคำถามอยู่ มีค่ามากกว่าการให้คำตอบ ยิ่งกว่านั้น คำถามที่ดีที่สุดคือคำถามที่ท่านไม่สามารถจะตอบได้อย่างง่ายดายทันที และสำหรับนักเรียนก็เช่นเดียวกัน

ภาษากายของท่านเป็นอย่างไรเมื่อท่านตอบคำถาม ท่านมีท่าที่แสดงว่าสนใจการตอบสนองของนักเรียนหรือไม่ ท่านทำท่าว่าเบื่อหน่ายหรือไม่ ท่านแสดงอาการว่าไม่มีความอดทนหรือไม่ จงทดลองตั้งกระຈกเงาไว้ที่ฝานั่งด้านหลังห้องในบริเวณที่ตรงกันข้ามกับที่ซึ่งท่านมักจะยืนพูดกับนักเรียนในชั้น จงชำเลืองดูภาพสะท้อนของตัวเองที่ท่านเวลาที่ท่านตั้งคำถามหรือจัดให้มีคนถ่ายวิดีโอในขณะที่ท่านสอน เมื่อข้าพเจ้าบังคับตนเองให้ดูภาพของตัวเองในขณะที่กำลังสอนเด็กนักเรียน ในตอนแรกข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดและกระฉก แต่กระຈกเงาก็ช่วยให้ข้าพเจ้าปรับจ้งหะการถามคำถาม และยังช่วยทำให้ข้าพเจ้าแน่ใจว่าข้าพเจ้าปฏิบัติได้ดีแล้ว

ประการที่ 12 ดำเนินงานไปอย่างสม่ำเสมอและทำให้น่าสนใจ ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และไม่ให้การสอนตะกุกตะกัก บางครั้งครูเองก็ทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ ด้วยการชี้ไปที่กระฉกเงาซึ่งวางอยู่บน

พื้นห้องและประกาศว่า “ห้องนี้รกมาก ครูเบื่อจริง ๆ ที่เห็นกระดาษเกลื่อนอยู่ทั่วห้อง!” คำพูดเช่นนั้นทำให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในห้องเรียน และทำให้นักเรียนหันเหความสนใจไปจากงานที่ทำอยู่ ที่ร้ายที่สุดก็คือการที่ตัวท่านเองกลายเป็นตัวตลกที่ไม่ทำให้คนอื่นรู้สึกขบขันด้วย เสียงกระดิ่งที่ดังขัดจังหวะขึ้นมา และจากพฤติกรรมของนักเรียนที่ไม่เรียบร้อย ล้วนขัดขวางการดำเนินงาน ท่านเองไม่อาจเข้าไปจัดการกับเสียงกระดิ่งได้ แต่นักเรียนนั้นเป็นคนละเรื่องกัน จงอย่าตำหนิหรือแม้แต่มองไปที่นักเรียนที่พยายามขัดจังหวะในขณะที่ท่านกำลังสอน จงยื่นมือของท่านออกไป (แสดงว่า “หยุด”) หรือชูนิ้วชี้ (แสดงว่า “อีกครูเดียว”) สื่อความหมายให้ผู้ขัดจังหวะทราบ โดยไม่มีการละความสนใจไปจากนักเรียนที่ท่านกำลังพูดด้วย พยายามติดตามทุกประโยค และเมื่อท่านออกคำสั่ง จงให้นักเรียนรอท่าน ก่อนที่ท่านจะตอบคำถามของนักเรียน

ครูใหม่มีแนวโน้มว่าจะมีปัญหาในเรื่องของจังหวะความเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการพูดช้า หรือพูดเร็วเกินไป ลักษณะทั้งสองอย่างนี้ก่อให้เกิดปัญหา เพราะการพูดเร็วเกินไป = สับสน, ความสับสน = น่าเบื่อ, ความเบื่อหน่าย = พฤติกรรมที่ไม่ดี การพูดช้าเกินไปก็ไม่ดีเช่นกัน เพราะความยืดเยื้อ = ความน่าเบื่อ และความน่าเบื่อหน่าย = พฤติกรรมที่ไม่ดี

จังหวะที่เหมาะสม เกิดมาจากการมีความรู้สึกไวต่อจังหวะความเร็วความช้าของชั้นเรียน แล้วเลื่อนขึ้นไปถึงขั้นที่ค่อนข้างจะเร็วกว่าจังหวะของชั้นเรียนเล็กน้อย (เหมือนนักเล่นกระดานโดคัสลินที่ขึ้นไปถึงยอดคัสลิน) เทคนิคที่ดีที่สุดที่จะช่วยให้การสอนมีจังหวะความเร็ว-ช้าที่เหมาะสม อาจจะเป็นการถามคำถามไปด้วยในขณะสอน การตอบคำถามของนักเรียนจะช่วยให้ได้จังหวะที่เหมาะสมกับการสอนเป็นกลุ่ม การตั้งคำถามยังช่วยให้มีเวลาว่างจากการสอน ในช่วงเวลาว่างนั้น จงมองไป

รอบ ๆ และสังเกตดูว่าท่านปล่อยให้มีคนนั่งเบี๊ยะอยู่ในชั้นเรียนบ้างหรือไม่ สังเกตดูแล้วจึงดำเนินการต่อไป

นอกจากนี้ การตั้งคำถามมิใช่เพียงช่วยให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ แต่ยังช่วยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วย คำถามที่ว่า “พืชและซากไม้ผุมีอะไรเหมือนกันบ้าง” ทำให้นักเรียนคิด แต่การที่บอกว่า “จงระดมความคิดและเขียนสิ่งที่พืชและซากไม้ผุเหมือนกันมา 5 อย่าง” จะช่วยให้นักเรียนคิด และได้ลงมือปฏิบัติในแนวสร้างสรรค์ ทั้งจะช่วยทำให้ลงมือปฏิบัติได้สนุกสนานยิ่งขึ้น การบอกให้นักเรียนทำอะไรสักอย่าง คือการชักจูงให้นักเรียนเข้ามา ร่วมทำงานอย่างสนุกสนาน

ข้อแนะนำ : ในกิจกรรมส่วนใหญ่ เช่น การระดมความคิดนี้ จงอย่าคอยจนกว่านักเรียนส่วนมากหรือทุกคนทำงานเสร็จแล้ว จึงจะดำเนินการต่อไป เพราะถ้าทำเช่นนั้น คนที่ทำงานเสร็จก่อนจะรู้สึกเบื่อ และอาจจะแสดงอาการเบื่อหน่ายออกมา จงกวาดสายตาดูให้รอบห้องเรียน เมื่อนักเรียนจำนวนครึ่งหนึ่งของชั้นเรียนทำงานเสร็จ จงบอกนักเรียนที่ เหลือหยุดงานที่ทำอยู่ และครูก็สอนต่อไปได้เลยโดยไม่ต้องคอย จากนั้น ให้บรรดานักเรียนแลกเปลี่ยนผลที่ได้จากการระดมความคิดกับคู่ของตน (การทำเช่นนี้จะช่วยให้พวกที่ยังทำงานไม่เสร็จ สามารถทำงานได้ทันพวกที่ ทำงานเสร็จก่อน และไม่มีเวลาเสียเวลารอคอยกัน) ต่อจากนั้นให้ดำเนินการต่อ โดยกำหนดช่วงเวลาของการแลกเปลี่ยนความคิดกันว่า “ครูจะให้ เวลา 3 นาทีสำหรับการระดมความคิด นักเรียนพร้อมหรือยัง ถ้าพร้อม แล้วก็เริ่มได้เลย”

จงรักษาคำพูด - ท่านไม่จำเป็นต้องบอกให้นักเรียนหยุดทำงาน เมื่อครบเวลา 3 นาที แต่เมื่อท่านบอกว่าหมดเวลา ก็ต้องทำตามทีบอก

จริงๆ อย่ายอมทำตามคำพูดคัดค้านที่บอกว่า “ยังทำไม่เสร็จเลยครับ/ค่ะ”
จงให้นักเรียนเหล่านี้หาเวลาอื่นมาทำงานต่อให้เสร็จ

เมื่อท่านบอกนักเรียนให้รายงานการระดมความคิดและการ
แลกเปลี่ยนความคิดเห็น จงกำหนดให้นักเรียนกลุ่มหนึ่งเป็นผู้กล่าวรายงาน
ให้เพื่อนนักเรียนคนอื่นๆ ในชั้นฟัง ท่านไม่จำเป็นจะต้องพูดอย่างเป็นทางการว่า “เอาละ ขอให้ทุกคนเงียบ กลุ่มของจอห์นกำลังจะ ... เซอร์ลีย์
นี่ครูกำลังคอยอยู่นะ” ยังมีคำพูดต่างๆ ในทำนองเดียวกันนี้อีกมากที่ท่าน
ไม่จำเป็นจะต้องใช้ ท่านไม่จำเป็นจะต้องบอกให้ทุกคนเงียบก่อนที่จะ
ดำเนินการต่อไป เมื่อนักเรียนได้ยืนเพื่อนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งกล่าวรายงาน
พวกเขาก็จะเงียบเอง นั่นแสดงว่า การเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ในห้องเรียน
ไม่จำเป็นว่าทุกครั้งท่านจะต้องพูดเอง !

ขอให้ย้อนกลับไปดูยุทธวิธีทั้ง 12 ประการ

เลือกยุทธวิธีมา 1 อย่าง และนำไปปฏิบัติเป็นเวลาหนึ่งสัปดาห์

ถ้าท่านมีครูพี่เลี้ยง ครูประจำชั้นร่วม หรือเพื่อนร่วมงานที่ไว้
วางใจได้ จงขอให้คนคนนั้นช่วยสังเกตการสอนของท่าน ขอคำแนะนำ
เพื่อการพัฒนาตัวท่านเอง เพื่อให้ตัวท่านเองเกิดความชำนาญในยุทธวิธี
ที่ท่านต้องใช้

บทที่ 5

การจัดการชั้นเรียน ให้ดำเนินอย่างราบรื่น มิติด้านการจัดการ

ครู

หลายคนมีความเห็นว่า มิติด้านการจัดการเป็นเรื่องเดียวกันกับการจัดการชั้นเรียน แต่ที่จริงแล้ว มิติด้านการจัดการประกอบด้วยการวางแผนงานประจำที่มีใช้การสอน ซึ่งมีความสำคัญยิ่ง เพราะช่วยให้ชั้นเรียนดำเนินไปได้อย่างไร้ปัญหา นอกจากนั้น คำว่า *การจัดการ* ยังช่วยอธิบายเรื่องสำคัญ คือ วิธีการจัดการกับพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งเป็นเรื่องที่รวมคำถามต่างๆ อยู่ด้วย เช่น คำถามที่ว่าครูวางแผนอย่างไร - คือการวางพื้นฐาน - เพื่อให้ให้นักเรียนมีพฤติกรรมเอื้อสังคม ครูจะส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อสังคมได้อย่างไร และคำถามสุดท้าย คือ ครูควรจัดการอย่างไรกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และครูจะแก้ไขพฤติกรรมต่อต้านสังคมของนักเรียนได้อย่างไร

ครูตอบคำถามเหล่านี้ได้ด้วยการเข้าไปจัดทำมิติด้านการจัดการ โดยการแทรกแซงเชิงป้องกัน เชิงสนับสนุน และเชิงแก้ไข การเข้าไปแทรกแซงทั้งสามแบบ จะรวมไปถึงการป้องกันซึ่งเป็นการดำเนินการก่อนที่จะเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การสนับสนุนซึ่งเป็นการสร้างและคงไว้ซึ่งพฤติกรรมเอื้อสังคมของนักเรียน และ (สิ่งที่ตอบคำถามสุดท้าย) การแก้ไขซึ่งเป็นการดำเนินการเมื่อเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมขึ้น ถึงแม้ว่าในอดีต ครูจะเข้าไปจัดการในเชิงแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียนมากที่สุด แต่การเข้าไปแทรกแซงเชิงป้องกันและสนับสนุนนั้นเป็นเครื่องมือในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพเหนือกว่ามาก

เนื้อหาที่จะกล่าวต่อไปนี้ ช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการแทรกแซงเชิงจัดการ ข้าพเจ้าได้จัดทำข้อแนะนำไว้เป็นลำดับขั้น เพื่อให้ท่านสามารถนำเนื้อหาแต่ละส่วนไปใช้ได้ โดยเขียนไว้ให้ในส่วนท้ายของเนื้อหาแต่ละตอน

การแทรกแซงเชิงป้องกัน : ปฏิบัติก่อนเกิดเหตุการณ์

ในการป้องกันนั้น ครูต้องเริ่มด้วยการตรวจสอบดูสถานการณ์ทั้งหมด สิ่งแรกสุดที่ครูต้องทำคือควรพิจารณากระบวนการขั้นพื้นฐานในโรงเรียน เช่น ตรวจสอบดูนโยบายของโรงเรียนว่ามีข้อกำหนดให้ครูทำอะไรบ้าง ในสภาพของโลกปัจจุบันที่มีปัญหาหลายเสียดิต การทำร้ายเด็ก และโรคเอดส์ เขตการศึกษาท้องถิ่นมีนโยบายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเหล่านี้ไว้อย่างไร (รวมถึงเรื่องอื่น ๆ ด้วย) ท่านควรจะศึกษานโยบายของโรงเรียน รวมทั้งนโยบายที่เกี่ยวข้องกับทัศนศึกษา เรื่องของกรณีฉุกเฉิน การฝึกซ้อมในกรณีเกิดอัคคีภัย การเข้าโรงเรียน และการให้ออกจากโรงเรียน

ในปัจจุบันโรงเรียนส่วนใหญ่มีโปรแกรมการป้องกันเหตุการณ์รุนแรงในโรงเรียน โปรแกรมเหล่านี้ครอบคลุมเรื่องของหลักสูตรการป้องกันการสอนโดยตรง หรือการจัดอบรมนักเรียนที่รวมเนื้อหาเรื่อง “กิจกรรมบำบัด” อยู่ด้วย ผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องก็มีผู้ให้คำปรึกษา (counselor) นักสังคมสงเคราะห์ หรือนักจิตวิทยา การป้องกันความรุนแรงโดยทั่วไปมักจะเกี่ยวข้องกับเรื่อง “การทบทวน การปรับปรุง การควบคุมดูแล” การปฏิบัติและวิธีดำเนินการทางวินัยของโรงเรียน (United States Department of Education, 1998, หน้า 24) ในทุกกรณี ครูยังคงเป็นกุญแจสำคัญในกระบวนการป้องกันความรุนแรงในโรงเรียน

ในระดับชั้นเรียน การป้องกันคือการวางพื้นฐาน ท่านจะต้องรู้จักนักเรียนก่อนที่จะพบตัวนักเรียน จงอ่านประวัติของนักเรียน และควรจะมีแฟ้มเกี่ยวกับนักเรียนแต่ละคน อ่านประวัติคร่าวๆ และสำรวจดูนักเรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษ จงเรียนรู้ว่านักเรียนกลุ่มนี้ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกแบบใด แล้วให้การดูแล หาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาทางความประพฤติและพฤติกรรมต่อต้านสังคมที่นักเรียนเคยมีในอดีต จงมองหาสิ่งที่เป็นส่วนดีด้วยว่าจะสามารถยกเรื่องของนักเรียนคนใดมาบอกนักเรียนคนอื่น ๆ ให้ถือเป็นแบบอย่างด้านพฤติกรรมเอื้อสังคม จงคิดถึงกระบวนการในชั้นเรียนที่ท่านต้องการสร้างให้เกิดขึ้น ในแต่ละวัน ท่านจะให้นักเรียนทำอะไรบ้าง (นอกเหนือไปจากกิจกรรมทางการเรียน) ท่านจะทำอะไรบางอย่างที่จะช่วยให้นักเรียนรู้สึกปลอดภัยในห้องเรียน ความปลอดภัยในเชิงจิตวิทยามีหรือไม่ ท่านจะทำอะไรบางอย่างเพื่อสร้างพื้นฐานการส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อสังคมของนักเรียน ท่านพร้อมหรือไม่ที่จะเผชิญหน้ากับนักเรียนที่อาจจะดูหมิ่นหรือท้าทายพฤติกรรมเอื้อสังคมอย่างเปิดเผย

โดยทั่วไป การป้องกัน หมายถึงการตัดสินใจไว้ล่วงหน้า ในประเด็นปัญหาที่สำคัญและเป็นพื้นฐาน เช่นเรื่องเกี่ยวกับการสัญจรในโรงเรียน เรื่องของห้องต่างๆ ในโรงเรียน (สถานที่สำหรับรับประทานอาหารกลางวัน สำหรับใช้เวลาพัก สำหรับใช้ในชั่วโมงพิเศษ) เรื่องของห้องเรียน (สำหรับให้เรียนเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล) และการเข้าออกห้องเรียน (ห้องน้ำ สำนักงาน และอื่นๆ) การจัดการชั้นเรียนในเชิงป้องกัน ยังต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ อีกหลายประการ รายการตรวจสอบในภาคที่ 3 ที่จะกล่าวต่อไปนี้จะจัดเตรียมรายการตรวจสอบรวบยอด ที่เจาะจงสิ่งที่ครูจะปฏิบัติการเชิงป้องกันให้ได้ผลดี

การแทรกแซงเชิงสนับสนุน : เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นแล้ว

นอกเหนือจากการวางพื้นฐาน ครูยังต้องส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีด้วย เนื้อหาในตอนต้น ได้กล่าวถึงวิธีการที่ครูดูแลการทำงานของนักเรียนว่าจะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนเรื่องพฤติกรรมเอื้อสังคมได้อย่างไร ในมิติด้านการจัดการ บทบาทของครูที่เข้าไปช่วยสนับสนุนก็ยังมีลักษณะเหมือนเดิม คือ ครูร่วมมือกับนักเรียนในการสร้างความเข้าใจพื้นฐาน (เกี่ยวกับข้อกำหนดและมารยาท) คำว่า การสนับสนุน หมายถึงการให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติพฤติกรรมเอื้อสังคม และยังหมายถึงความถึงการให้ครูเป็นตัวแบบ และคอยช่วยเหลือนักเรียนอย่างแข็งขัน เพื่อให้เกิดพฤติกรรมเอื้อสังคมที่มีคุณค่า

การบอกนักเรียนในโรงเรียนประถมและมัธยมทุกระดับชั้นให้ทำอะไรบางอย่างนั้น ยังไม่เป็นการเพียงพอ - เพราะการที่นักเรียนจะประสบความสำเร็จได้นั้น นักเรียนจะต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง สิ่งที่จะ

กล่าวถึงต่อไปนี้ ถ้าครูนำไปปฏิบัติ ก็คิดว่าพอที่จะช่วยได้ คือ การที่ครูเดินไปรอบๆห้อง คอยสบตาเด็ก หรือเดินเข้าไปใกล้นักเรียน และทำท่าทางในเชิงให้กำลังใจ เช่น พยักหน้า หรือเพียงแค่คอยเตือนเด็ก ถ้าครูพูดสิ่งต่อไปนี้กับเด็ก ก็เท่ากับมิได้ปฏิบัติหน้าที่ของครู คำพูดแบบนั้นคือ “ครูจะไม่พูดเตือนเธออีก เพราะครูต้องการจะปฏิบัติกับเธอเหมือนกับเธอเป็นผู้ใหญ่แล้ว” นักเรียนยังไม่ใช่ว่าเป็นผู้ใหญ่ แต่นักเรียนเป็นมนุษย์เหมือนพวกเรา และพวกเราเองก็ยังคงต้องได้รับคำเตือนบ้างเหมือนกัน (ถ้ากรรมการขนส่งไม่ส่งใบเตือนมา ท่านจะยังจำได้หรือไม่ว่า จะต้องไปต่ออายุใบขับขี่) พวกเราที่เป็นครูคงจะไม่สามารถคาดหวังเอาเองว่า เมื่อเราบอกอะไรไปครั้งหนึ่งแล้ว สิ่งนั้นจะเป็นเรื่องที่คนอื่นจำได้แน่นอนทันที การเตือนนักเรียน มิใช่มุ่งแต่จะเตือนเรื่องส่งการบ้าน แต่ยังคงครอบคลุมด้วยว่าครูมีภาระรับผิดชอบที่จะต้องส่งเสริมความต้องการที่จะประสบความสำเร็จของนักเรียน – เป็นความสำเร็จอย่างแท้จริง – ในโรงเรียน (DiGiulio, 1978)

การแทรกแซงเพื่อแก้ไข : หลังจากเกิดเหตุการณ์

ไม่ว่าท่านจะช่วยสนับสนุนเพียงใด และไม่ว่าท่านจะเตรียมการป้องกันไว้ก่อนล่วงหน้าได้ดีสักแค่ไหน ก็ยังมีช่วงเวลาที่นักเรียนจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขพฤติกรรม – นั่นคือการตอบสนองของครูที่มีต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม แม้แต่ครูที่ดีที่สุด ก็ยังมีนักเรียนที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคมเป็นครั้งคราว ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน เมื่อสภาพเช่นนี้เกิดขึ้น ท่านจะปฏิบัติอย่างไรเพื่อตอบสนองพฤติกรรมเหล่านั้น ครูที่มีประสบการณ์จะจัดการอย่างไรบ้าง

ก่อนอื่น ข้าพเจ้าขออธิบายกว้างๆ เกี่ยวกับกระบวนการที่ใช้ตอบโต้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ต่อจากนั้นข้าพเจ้าจะกล่าว

เจาะจงถึงวิธีการที่ครูสามารถนำไปใช้ได้ ครูผู้ดำเนินการให้ชั้นเรียนมีลักษณะเชิงบวก ล้วนมีความเชื่อเหมือนกันอยู่ 3 ประการ ซึ่งเป็นแนวทางของการปฏิบัติการตอบสนองความประพฤติที่ไม่เหมาะสม – สิ่งที่ครูทำเมื่อเผชิญกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน มีลักษณะ 3 ประการ ดังนี้ คือ

ความต่อเนื่อง ครูจะดำเนินการด้านการเรียนการสอนต่อไป ไม่นำนักเรียนคนอื่นเข้ามาาร่วมด้วย ไม่หยุดชะงัก และไม่ทำให้นักเรียนคนอื่น ๆ ต้องหันเหความสนใจไปจากงานที่กำลังทำอยู่

ความมีประสิทธิภาพ ครูจะเจาะจงจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้อย่างง่ายดาย คือ ครูจะไม่เสียเวลาไปกับการหาตัวผู้กระทำความผิด หาตัวพยาน หรือทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่

ความมีศักดิ์ศรี ครูจะยังคงรักษาศักดิ์ศรี – ทั้งของตนเองและของนักเรียน ครูจะไม่ลบหลู่ศักดิ์ศรีของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นด้วยการดูถูกหรือการทำทนาย เพราะครูตระหนักดีว่าการพูดจาถากถางจะทำให้สถานการณ์เลวร้ายลงไปอีก ครูจะหลีกเลี่ยงการใช้วิธีทำโทษนักเรียนอย่างรุนแรงเพื่อมิให้คนอื่นเอาเป็นเยี่ยงอย่าง ครูรักษาศักดิ์ศรีของตนเองไว้ด้วยการไม่ทำให้เป็นเรื่องตลกในชั้นเรียน

หลักการทั้งสามประการข้างต้นนี้ ล้วนชี้ให้เห็นว่า เมื่อต้องมีการตอบสนองพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ครูที่มีความชำนาญจะทำการตอบสนองในระดับที่น้อยที่สุด ขอให้เปรียบเทียบความรุนแรงของการตอบสนองที่ครูมีต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมว่าเป็นเสมือนขั้นบันได ระดับการตอบสนองของครูจะมากหรือน้อย ก็ขึ้นอยู่กับลักษณะความรุนแรง

ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ระดับการตอบสนองพฤติกรรม ไม่เหมาะสมนั้น เปรียบเสมือนการขึ้นบันได เพราะเมื่อเริ่มต้นก็ต้องใช้ระดับต่ำที่สุด แล้วจึงค่อยขยับขึ้นไปเรื่อยๆ สภาพนี้คล้ายกับแพทย์ที่จะไม่ทำการผ่าตัดหรือเขียนใบสั่งยาถ้าคนไข้สามารถฟื้นฟูสุขภาพได้ด้วยการนอนพักฟื้นเท่านั้น ในทำนองเดียวกัน ถ้าการช่วยเหลือสามารถช่วยแก้ไข พฤติกรรมความผิดเล็กๆ น้อยๆ ที่ไม่เหมาะสมได้ การตะโกนเรียกชื่อนักเรียน หรือการลงโทษนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชาย ก็คงเป็นการกระทำที่มากเกินไป (เป็นทั้งตัวทำลายและทำให้เหินห่างด้วย)

แต่ที่กล่าวมาก็ได้หมายความว่า ครูจะต้องมีการตอบสนอง พฤติกรรมทุกอย่างที่ไม่ดีของนักเรียน ในบรรดาการตอบสนองทั้งหมด การไม่แสดงการตอบสนองเลย ก็จัดได้ว่าเป็นการปฏิบัติระดับที่ต่ำสุด – คือการไม่ให้ความสนใจต่อพฤติกรรมที่ดี(และที่ไม่ดี) – ซึ่งจัดว่าเป็นวิธีการ อันมีค่าที่ครูเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม ตัวอย่างเช่น ครูไม่ควรสนใจ พฤติกรรมไม่เหมาะสม ซึ่งไม่ได้ทำให้เกิดอันตราย หรือไม่ทำให้นักเรียนคนอื่น ๆ เสียสมาธิ (เช่น การเคาะดินสอกับโต๊ะ หรือนั่งเหม่อลอยอยู่ชั่วขณะหนึ่ง) แต่ก็มีข้อว่า เมื่อครูไม่รู้อาจจะจัดการอย่างไรดีกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ของนักเรียน ครูก็จะละเลยและไม่ปฏิบัติอะไรทั้งสิ้น

ขั้นบันไดการตอบสนองของครูที่ข้าพเจ้ากล่าวถึงนี้ ยังรวมไปถึง การตอบสนองโดยการไม่ใช้คำพูด การใช้อารมณ์ขัน การใช้คำพูด และ การใช้ภาษาท่าทาง

การตอบสนองโดยไม่ใช้คำพูด (Nonverbal Responses)

บันไดขั้นแรก (ขั้นต่ำสุด) คือการตอบสนองอย่างเงียบๆ ใช้เพียง การสื่อสารทางสายตาในการตอบสนอง บันไดขั้นถัดไป – คือ การตอบสนอง

แบบเป็นสัญญาณให้รู้ – โดยครูใช้สายตาสื่อสารกับนักเรียน และต้องแน่ใจว่านักเรียนเห็น ซึ่งจะกระทำได้ด้วยการใช้ท่าทาง เช่น ใช้มือชี้ ลั่นศีรษะ หรือทำหน้าบึ้ง ท่าทางที่ข้าพเจ้าชอบทำคือชูนิ้วชี้ขึ้นโบกไปมา (หมายความว่า “ไม่”) หรือชี้นิ้วลง (หมายความว่า “ลงมือทำงาน”) จงแน่ใจว่าการปฏิบัติเช่นนี้เป็นสิ่งที่ทำกับเฉพาะบุคคล (ระหว่างตัวท่านกับนักเรียนคนใดคนหนึ่ง) และไม่ได้ทำอย่างเปิดเผย (ให้ทั้งชั้นเห็น)

การตอบสนองอย่างใกล้ชิด เป็นขั้นที่สูงกว่าการใช้สายตาและท่าทาง จงเคลื่อนตัวเข้าไปใกล้นักเรียนที่ประพฤติตนไม่เหมาะสม โดยไม่ทำให้นักเรียนคนอื่นหันมาสนใจท่าน วิธีนี้ช่วยได้มากเมื่อท่านไม่สามารถทำให้นักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมหันมามองท่านได้ เช่นเมื่อท่านคอยสบตา กับนักเรียนคนนั้นแต่เขาไม่หันมามอง

การใช้สัญญาณและการเดินเข้าไปใกล้ ๆ เป็นวิธีการตอบสนองที่ดีที่สุด เพราะเป็นการปฏิบัติเป็นรายบุคคล มีนักเรียนเพียงหนึ่งคนหรือสองคนที่ครูต้องการสื่อสารด้วยเท่านั้นที่จะเห็นการตอบสนองนี้ อีกทั้งยังไม่เป็นการรบกวนนักเรียนทั้งชั้น เป็นการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ ช่วยรักษาคำตักเตือนของนักเรียน เสริมคำตักเตือนของท่านเอง และประหยัดแรงงาน ประสพผลสำเร็จมากด้วยการออกแรงเพียงเล็กน้อย จงพยายามใช้วิธีเหล่านี้ แล้วท่านจะไม่ต้องกลับบ้านอย่างเหนื่อยล้าทุกคืน

การตอบสนองด้วยอารมณ์ขัน (Humor Responses)

สิ่งที่อยู่กึ่งกลางระหว่างการตอบสนองด้วยการพูดและการไม่พูดนี้ ข้าพเจ้าเรียกว่า “การตอบสนองด้วยอารมณ์ขัน” วิธีการนี้เป็น การตอบสนองแบบพิเศษของครูที่ต้องระมัดระวัง แต่ถ้าท่านใช้แล้ว ก็จะได้ประโยชน์มาก ท่านสามารถทำได้ด้วยการยิ้มแบบธรรมดา หรือ

พูดให้ข้อคิดเห็นอย่างช้าๆ เพียงเท่านี้ท่านก็สามารถลดความยุ่งยากที่อาจเกิดขึ้นได้ ทั้งท่านยังได้ช่วยปูพื้นฐานที่จะช่วยลดปัญหาอันอาจเกิดขึ้นในอนาคต ข้าพเจ้าเคยได้รับรายงานว่า “โทนี่” มี “ปัญหาด้านพฤติกรรม” ในห้องเรียนอื่น จึงถูกย้ายมาที่ห้องของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจัดให้นั่งโต๊ะติดกับโต๊ะของข้าพเจ้า (ข้าพเจ้าเรียกว่า “การบำบัดรักษาด้วยการจัดหาที่นั่งใหม่”) โทนี่นั่งติดกับข้าพเจ้า และคอยติดตามดูข้าพเจ้าอยู่ทุกอิริยาบถ เช่น เขาจะสังเกตเห็นว่า ครูใหญ่เดินเอาเช็คมาให้ข้าพเจ้าเมื่อใด เมื่อเห็นเหตุการณ์นี้ โทนี่จะถามข้าพเจ้าด้วยแววตาเป็นประกายว่า “ครูครับ วันเงินเดือนออกใช้ไหม” ข้าพเจ้าก็จะยิ้มและเอาเช็คไปเก็บ ต่อมาเมื่อโทนี่ผละจากงานที่ทำอยู่ แล้วเดินไปหาเพื่อนๆ ในห้องเรียน ข้าพเจ้าก็จะเดินไปที่โต๊ะของเขา และชี้ไปที่งานซึ่งโทนี่วางทิ้งไว้ที่โต๊ะของเขาและกระซิบว่า “สักวันหนึ่งก็จะถึงวันเงินเดือนออกของเธอบ้าง” และข้าพเจ้าก็จะกล่าวเสริมว่า “และจำไว้ละ ต้องแบ่งให้ครูครึ่งหนึ่ง ตกกลใหม่” อารมณ์ขันเล็กๆ น้อยๆ เช่นนี้ช่วยให้โทนี่กลับไปนั่งทำงานโดยที่ข้าพเจ้าไม่ต้องเสียเวลาพูดตำหนิ คำว่า “วันเงินเดือนออก” กลายเป็นรหัสหมายความว่า “กลับไปทำงานได้แล้ว โทนี่”

อารมณ์ขันที่แสดงออกอย่างเปิดเผย และแสดงออกต่อหน้านักเรียนทั้งชั้น ก็มีผลช่วยได้เหมือนกัน โดยเฉพาะเมื่อจะเริ่มการอภิปราย เคยมีเหตุการณ์ที่นักเรียนของข้าพเจ้า ได้มีส่วนร่วมเห็นเหตุการณ์ช่วงสุดท้ายที่มีการชกต่อยกันที่สนามในโรงเรียน ในตอนที่พวกเด็กผู้ชายชกต่อยกันและมีเนื้อตัวเปื้อนไปด้วยเลือด ถูกพาตัวเดินผ่านห้องของข้าพเจ้าเพื่อไปที่ห้องทำงานของครูใหญ่ ข้าพเจ้าก็ส่ายศีรษะและพูดกับนักเรียนว่า “ถ้าพวกเธอคิดจะชกต่อยกัน อย่างน้อยก็ต้องให้ได้เงินด้วยนะ” ฮูลิโอพูดเสริมขึ้นมาว่า “อ้อ แล้วก็ต้องให้แน่ใจว่าจะได้เหรียญ

รางวัลด้วยนะพรคพวก” ทั้งนักเรียนและข้าพเจ้าต่างก็หัวเราะ และทำให้เกิดการอภิปรายในชั้นเรียนขึ้น แทนที่จะกล่าวอ้างถึงศีลธรรมว่าการต่อสู้กันเป็นเรื่องชั่วร้าย หรือยอมรับว่าการต่อสู้ช่วยแก้ไขความขัดแย้ง ข้าพเจ้าได้ใช้วิธีการพูดประชดช่วยนำไปสู่การอภิปรายและการสอนในชั้นเรียน

ข้าพเจ้ายังจำบทสนทนาส่วนที่เหลือได้ว่ามีดังนี้

“ครูครับ ที่จริงแล้วเรื่องที่เกิดขึ้น เป็นเพราะพวกนักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งมาก่อกวนพวกนี้นะครับ”

“ใช่ครับ เมื่ออาทิตย์ที่แล้ว ผมก็ชกกับเฮกเตอร์ ที่จริงแล้วผมไม่ได้อยากสู้กับเขาเลย แต่ทุกคนทำให้ผมต้องสู้”

“เธอพูดว่า ‘ทำให้เธอต้องสู้’ มีคนที่ทำให้เธอไปชกต่อยกันได้ด้วยหรือ”

“ทำได้ง่ายมากครับ เพียงแต่พวกเขาทำให้เรารู้สึกว่า เราเป็นคนไม่เอาไหนเท่านั้น ทั้งที่จริงๆ แล้ว เราไม่ได้เป็นอย่างนั้น พวกเขาเรียกผมว่า ‘ไอ้ขี้ขลาด’ นี่ครับ”

“แล้วเธอจะทำยังไงล่ะถ้าหากว่าเธอไม่ต้องการสู้ เชนนี่”

“ก็อยู่ห่างจากพวกเด็กร้ายๆ ...”

“เธออย่าไปอยู่ใกล้เฮกเตอร์สิ”

“คุณครูรู้ไหมครับว่า คุณครูจะทำอะไรได้บ้าง ครูก็อย่าให้เด็กคนอื่น ๆ ต่อยกันสิครับ”

“ที่พูดมานี้ช่วยอธิบายหน่อยซิ เดวิด”

“ครับ ตอนที่ครูอยู่ในกลุ่มพวกเด็กที่อยากจะชกต่อยกัน ก็อย่าปล่อยให้พวกเด็กกลุ่มนี้ไปยุเด็กคนอื่น ๆ ให้มาสู้กับพวกที่อยากต่อยสิครับ”

“ไม่ยากหรือที่จะทำแบบนั้น”

“ก็ยากครับ เอ้อ แต่ที่จริงก็ไม่ยากหรอกครับ ครูเพียงแต่บอก

ให้พวกเขาถอยไป ถ้ายังทำให้เลิกต่อยกันไม่ได้ ครูก็เดินเข้าไปอยู่ตรงกลาง เด็กสองคน พวกเด็กนะ จริงๆ แล้วเขาก็ไม่อยากจะต่อยกันหรอกครับ แต่เขาก็ไม่อยากจะเสียหน้าที่เป็นฝ่ายถอย ถ้าครูเข้าไปช่วยห้าม พวกเขาก็จะไม่มี การสู้กันครับ”

“ฟังดูแล้วเข้าทำดินะ มาร์กละ เธอจะช่วยอะไรได้บ้าง”

ในห้องเรียนต้องไม่มีการพูดเยาะเย้ยถากถางกัน ไม่ควรใช้อารมณ์ขันมาพูดเยาะเย้ยคนอื่น สิ่งที่ต้องระวังอีกประการหนึ่ง คือ ต้องไม่ใช้การตอบสนองด้วยอารมณ์ขันในสถานการณ์ที่เป็นอันตราย หรือในสถานการณ์ที่จะควบคุมไม่ได้ เพราะการใช้อารมณ์ขันในสถานการณ์เช่นนั้น อาจทำให้การสื่อสารผิดพลาดได้ แต่การตอบสนองด้วยอารมณ์ขันในช่วงจังหวะและเวลาที่เหมาะสมจะช่วยจัดการให้เกิดชั้นเรียนเชิงบวกที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง และสื่อสารกันได้โดยที่ยังรักษาคำศักดิ์ศรีของมนุษย์ไว้ด้วย

การตอบสนองด้วยคำพูด (Verbal Responses)

การตอบสนองด้วยคำพูดเป็นการกระทำที่มีพลังเหนือกว่าการตอบสนองเป็นส่วนตัวแบบไม่ใช่คำพูด การใช้คำพูดเป็นรูปแบบที่มักจะใช้กับนักเรียนที่ไม่มีปฏิกิริยาตอบสนองวิธีการที่ไม่ใช่คำพูด และมักจะใช้กันเมื่อต้องอาศัยการดำเนินการอย่างรวดเร็วและ/หรือต้องใช้การบังคับ เช่น เมื่อมีพฤติกรรมไม่ดีที่รบกวนนักเรียนคนอื่น ๆ แต่จงอย่าใช้อารมณ์ขันในสถานการณ์เช่นนี้ การจะทำให้ได้รับผลสำเร็จจะต้องใช้คำพูดเข้าไปจัดการ และจะต้องทำให้ชัดเจนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

การตอบสนองด้วยคำพูดในขั้นต้นนั้น ครูจะไม่พูดให้ทุกคนได้ยิน แต่พูดเจาะจงกับนักเรียนที่ครูมุ่งจะสื่อสารด้วย ครูอาจใช้การกระซิบ (เช่นพูดว่า “จอห์น ตรงนี้ต้องทำให้เสร็จนะ”) พร้อมกับทำท่าทางประกอบ

หรืออาจปรึกษากันเป็นส่วนตัวที่โต๊ะของครูหรือโต๊ะของนักเรียน พูดเสียงเบา – เพื่อกันมิให้คนอื่นเข้ามาร่วมวงด้วย – แต่ต้องพูดอย่างหนักแน่น และต้องแน่ใจว่า นักเรียนคนนั้นฟังอยู่จริงๆ ที่กำลังก้มหน้า อย่าพูดในขณะที่นักเรียนกำลังหยอกล้อกับคนอื่น หรือกำลังเล่นของเล่น หรือกำลังทำสิ่งใดๆ ก็ตามที่แสดงว่านักเรียนไม่ได้สนใจฟังครู จึงมีความอดทน และถ้าเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับนักเรียนคนอื่น ๆ จึงพูดเฉพาะกับบุคคลที่เราจะสื่อสารด้วย แต่ต้องพูดให้ชัดเจนว่า “ครูจะคอยให้เธอวางของเล่นลงก่อนเพื่อเธอจะได้ยินสิ่งที่ครูพูด” แล้วเตือนนักเรียนให้นึกถึงมาตรฐานที่คาดหวังว่าจะมีในชั้นเรียน

การตอบสนองด้วยคำพูดในขั้นที่สูงขึ้นมาอีก คือ การพูดในที่สาธารณะ แต่เจาะจงไปที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ต้องพูดเสียงดังเพื่อให้ นักเรียนส่วนใหญ่หรือทุกคนได้ยิน ครูหลายคนทำผิดพลาดเมื่อเริ่มต้นปฏิบัติขั้นนี้ เพราะการตอบสนองด้วยคำพูดในขั้นต้นก็เพียงพอที่จะจัดการกับพฤติกรรมไม่ดีได้แล้ว เช่น เมื่อพูดว่า “ราเชล – โต๊ะเธอนี้รกเป็นประจำ เก็บกระดาษพวกนี้เสีย ทำเดี๋ยวนี้ละ” ครูที่ทำเช่นนั้นสูญเสียพลังงานอย่างไร้ประโยชน์ ทั้งกระทำการที่ทำลายศักดิ์ศรีของราเชลด้วย ถึงแม้ราเชลจะฝืนยิ้มให้เพื่อนรอบๆ ตัวเธอเพื่อกลบเกลื่อนความอาย สิ่งที่เลวร้ายที่สุดคือครูลุกขึ้นมาตอบสนองเร็วเกินไป การบ่าวประกาศให้ทุกคนได้ยิน จะทำให้ครูแทบไม่มีโอกาสที่จะเข้าไปจัดการกับพฤติกรรมไม่เหมาะสมต่างๆ ที่อาจร้ายแรงยิ่งกว่านี้ ครูไม่จำเป็นต้องประกาศพฤติกรรมของราเชลออกมาเช่นนั้น แต่ครูสามารถทำให้ราเชลสนใจได้ในขณะที่คนอื่น ๆ ในชั้นกำลังทำงานอยู่ ครูควรทำเพียงแค่อำเดินไปที่กระดานบนพื้นห้อง และทำปากพูดแบบไม่ส่งเสียงออกมากว่า “กรุณา” หรือ “กระ-ดาษ” วิธีดังกล่าวนี้ข้าพเจ้าเคยใช้ได้ผลมาแล้วกับนักเรียนหลายคนที่แสดงท่าทางท้าทาย

และถ้าท่านต้องใช้ท่าทางในการสื่อสาร ก็ต้องทำให้ชัดเจนและจริงจังให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

การที่ครูพูดกับนักเรียนทั้งชั้น คือ การใช้คำพูดตอบสนองอย่างเปิดเผย และเจาะจงสื่อสารกับทุกคนในชั้นเรียน ครูส่วนใหญ่ที่ใช้วิธีการเช่นนี้ในการสอนต้องระวังการใช้น้ำเสียง เพราะการส่งเสียงตะคอกไม่เคยให้ผลดี การพูดกับนักเรียนทั้งชั้นด้วยน้ำเสียงที่จริงจังและราบเรียบ จะช่วยสื่อสารความไม่พอใจของท่านได้ เช่น เมื่อมีเสียงดังมากในห้องเรียน การจัดการเชิงป้องกัน จะได้ผลดีกว่าการแสดงปฏิกิริยาตอบสนอง การปฏิบัติการณ์ก่อนเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ จะได้ผลดีกว่าการเข้าไปแก้ไขหลังจากที่เกิดพฤติกรรมเหล่านั้นแล้ว ในกรณีที่มีเสียงดังมาก การตอบสนองของครูที่ดีที่สุดควรเป็นแบบป้องกัน ครูควรพูดด้วยน้ำเสียงราบเรียบ และไม่เคร่งเครียด (ให้สายตาของนักเรียนทุกคนมองดูครู) แล้วพูดว่า “เสียงดังมากนะ จำสิ่งที่เราเคยอภิปรายกันได้ไหมว่า เสียงที่ดังมาก ทำให้คิดอะไรไม่ออก ลองช่วยกันอีกซิ พยายามไม่ส่งเสียงดัง”

เก็บเสียงดังของท่านเอาไว้สอนดีกว่า ควรใช้เสียงเพื่อการป้องกัน มากกว่าใช้เพื่อการตอบสนอง

การตอบสนองทางร่างกาย (Physical Responses)

สิ่งที่ครูทุกคนควรปฏิบัติ คือ อย่าแตะต้องตัวนักเรียนเป็นอันขาด หรือถ้าจะแตะต้องตัวนักเรียน ก็ให้ทำน้อยที่สุด เราอาจจะตบเบาๆ หรือเขย่ามือนักเรียน หรือจับมือเด็กเล็ก แต่ต้องหลีกเลี่ยงการสัมผัสร่างกายที่มากเกินไป (เช่น การกอดรัด อุ้มตัวเด็กเล็ก เล่นซี้มา และอื่นๆ)

ครูผู้ชายยังต้องระวังเป็นพิเศษ (โดยทั่วไป ทั้งที่ครูแสดงอาการกอดรัดเด็กอย่างบริสุทธิ์ใจ ผู้คนจะรู้สึกไม่พอใจสภาพที่ครูผู้ชายแสดงท่าทางรักใคร่หรือพึงพอใจเด็ก แต่กลับจะไม่รู้สึกต่อต้าน ถ้าผู้ปฏิบัติเป็นครูผู้หญิง) ถ้ามีความเข้าใจผิดเกิดขึ้น ครูอาจจะถูกกล่าวหาว่าลวนลามเด็ก การไม่สัมผัสตัวเป็นหลักปฏิบัติที่ดีสำหรับครูทุกคน นักเรียนระดับประถมอายุน้อยและไม่อาจรู้ว่าตนตกอยู่ในสภาพใดเมื่อมีผู้ใหญ่ซึ่งมิใช่ญาติพี่น้องมาแสดงความรักใคร่ สิ่งที่ปลอดภัยที่สุดสำหรับครูทุกคน – ทั้งหญิงและชาย – คือควรหลีกเลี่ยงการสัมผัสร่างกาย ยกเว้นการแตะต้องร่างกายเพียงเล็กน้อย หลักการปฏิบัติดังกล่าวมานี้ ควรใช้กับนักเรียนระดับมัธยมด้วย

ครูต้องหลีกเลี่ยงการสัมผัสร่างกายที่มิใช่การแสดงความรัก การลงโทษด้วยการเขียนตีไม่ช่วยอะไร มีแต่จะทำให้สถานการณ์เลวร้ายยิ่งขึ้น การเขียนตียังเป็นการสอนที่ผิด เพราะเท่ากับสอนว่าต้องใช้ความรุนแรงตอบสนองความรุนแรง และถ้าท่านลงโทษด้วยการเขียนตีแล้ว ท่านก็ต้องใช้วิธีนี้อยู่ตลอดเวลาในโรงเรียนเพื่อจะให้นักเรียนเชื่อฟัง มลรัฐส่วนมากออกกฎหมายห้ามลงโทษเด็กด้วยการเขียนตี แต่ไม่ว่าจะมีกฎระเบียบเช่นนี้อยู่หรือไม่ และถึงแม้พฤติกรรมของเด็กจะเลวสักเพียงใด ก็อย่าเขียนตีเด็ก ข้าพเจ้ามีอาชีพเป็นนักการศึกษามา 30 ปี และเป็นพ่อมา 25 ปี ยังไม่เคยพบหรือได้ยินแม้แต่สักครั้งเดียวว่า เมื่อครูหรือพ่อแม่ตีเด็กแล้วจะได้ผลดี ทั้งที่มีการอ้างเหตุผลของการตีว่า “เพื่อประโยชน์ของเด็กเอง”

ช่วงวิกฤติ : ปฏิริยาตอบสนองเมื่อมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาร้ายแรง

การเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับกรณีที่ต้องเผชิญกับปัญหาร้ายแรงของนักเรียน ย่อมมีประโยชน์เช่นเดียวกับการเตรียมการสอน ท่านควร

พูดคุยกับครูที่เคยสอนเด็กเหล่านี้มาก่อน ถามครูเหล่านั้นว่า ควรใช้วิธีการแบบใดที่เหมาะสมกับซาร่า สิ่งใดที่ไม่เหมาะสมกับเจสัน จงวางแผนไว้ล่วงหน้าว่าท่านจะมีปฏิกิริยาตอบสนองพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอย่างไรบ้าง

ต่อไปนี้เป็นยุทธวิธีตอบสนองเชิงเอื้อสังคมที่มีประโยชน์บางประการที่ข้าพเจ้ารวบรวมมาจากครูที่มีประสบการณ์ซึ่งเคยเผชิญกับพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนมาก่อน ข้าพเจ้าเคยใช้ยุทธวิธีเหล่านี้หลายอย่างได้ผลดีมาแล้ว ถ้าไม่นำไปตัดทอนเสียให้เป็นอย่างอื่น วิธีการเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในทุกระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับชั้น 5-8 (middle school) และระดับมัธยมศึกษา

การพูดกับนักเรียน : ควรใช้สรรพนามแทนตัวครูว่า “ฉัน” (หรือ “ครู”) แล้วจึงบอกสิ่งที่ต้องการสื่อสาร เช่น “ครูผิดหวังที่...(เจาะจงพูดถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน) ครูจะไม่ปล่อยให้เกิดเรื่องอย่างนี้ขึ้น” สภาพที่ปฏิบัตินี้ คือ “ขั้นตอนต่อไป” ที่นำมาปฏิบัติเมื่อนักเรียนยังมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมอยู่ (ดูที่กล่าวไว้ข้างต้น) ทั้งที่ใช้ยุทธวิธีส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีของนักเรียนไปแล้ว การพูดตามแบบดังกล่าวมีประโยชน์ เพราะนักเรียนจะ – ได้รับอนุญาตและสามารถ – กลับไปทำงานต่อได้

อย่าใช้ : เมื่อนักเรียนโกรธ หรือแสดงท่าทางว่าไม่สนใจ หรือไม่ยอมสนใจคำพูดของท่านที่แสดงความไม่เห็นด้วย

การสูญเสียสิทธิพิเศษในห้องเรียน (กรณีพิเศษ เวลาว่างหรือเวลาพัก งานที่อยากจะทำ) สิ่งเหล่านี้มีประโยชน์เมื่อนักเรียนรู้ข้อกำหนด ผลลัพธ์ และสิ่งที่จะเกิดจากการไม่สนใจเรื่องของการข้อกำหนด (จากการอธิบายในชั้นเรียน) ขอบเขต จะต้องแจ้งให้ชัดเจน กระชับ

และเจาะจง ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วว่า วิธีสอนเรื่องข้อกำหนดได้ดีที่สุดคือการอภิปราย การบอกกล่าว และการพูดกับนักเรียน บอกให้นักเรียนรับรู้ว่าการนักเรียนไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ที่เป็นเรื่องของข้อกำหนด ทั้งที่ได้รับการตักเตือนให้ปฏิบัติแล้ว - จะมีผลตามมา - คือนักเรียนจะไม่สามารถรับสิทธิพิเศษในชั้นเรียน

อย่าใช้ : ถ้าไม่มีการพูดตกลงกันชัดเจนในเรื่องผลของการละเมิดข้อกำหนดในห้องเรียน จงอย่านำเรื่องสิทธิพิเศษเหล่านี้มาใช้เป็นอาวุธหรือเป็นเครื่องมือลงโทษ เพราะถ้าท่านทำเช่นนั้น ท่านก็มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดปฏิกิริยาต่อต้านในท่านเองว่า “ฉันก็ไม่ได้ต้องการเวลาหยุดพักนี้ !”

การกีดกันไม่ให้เข้าชั้นเรียนเป็นผลอย่างหนึ่งจากพฤติกรรมการตอบสนองนักเรียนที่ไม่ปฏิบัติตามพฤติกรรมเอื้อสังคม เป็นผลที่มีพลังอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกับชั้นเรียนที่ส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อสังคม ถ้านำมาใช้บ้างนานๆ ครั้งก็จะมีประสิทธิภาพมาก แต่ก็ทำให้เกิดความไม่พอใจขึ้นมาด้วย และการกีดกันนักเรียนออกไป ยังเป็นการตัดโอกาสที่นักเรียนทั้งหญิงและชาย จะได้เรียนรู้พฤติกรรมอันเหมาะสมที่จะปฏิบัติในชั้นเรียน นักเรียนต้องรู้ (จากการอภิปรายกันมาแล้วในชั้นเรียนก่อนหน้านี้ ในเรื่องเกี่ยวกับข้อตกลงพื้นฐาน และข้อกำหนด) โดยรู้ว่าการละเลยข้อกำหนดใด รู้เรื่องจำนวนเวลาที่เสียไปเมื่อถูกกีดกันออกไป และรับรู้ว่าจะต้องทำอะไรบ้างในช่วงที่ตนเองขาดหายไปจากชั้นเรียน

อย่าใช้ : ดังที่กล่าวมาแล้ว คือ อย่าใช้ในกรณีที่นักเรียนจะขาดโอกาสมีส่วนร่วมอภิปรายในชั้นเรียน หรือเมื่อนักเรียนเองกลับคิดว่าการถูกกีดกันออกไปจากห้องเรียนนั้นเท่ากับตนเองได้รับ

รางวัล อย่าใช้ในกรณีที่ไม่มีสถานที่ที่ปลอดภัยมั่นคง หรือไม่มี
การให้คำแนะนำแก่เด็กนักเรียนในระหว่างการถูกให้ออกจากกลุ่มเรียน
และจงตระหนักด้วยว่า ขั้นตอนเหล่านี้มักจะใช้กันบ่อยในโรงเรียน
มัธยม บางครั้งก็ใช้กันมากเกินไปจนถึงขั้นที่นักเรียนอาจไม่รู้ว่ตัว
นักเรียนเองกำลังถูกลงโทษ

กิจกรรมการคิดไตร่ตรอง เช่น ให้นักเรียนเขียนพฤติกรรมที่ไม่
เหมาะสมของตนเอง การเขียนบททวนเรื่องของตนเองมีประโยชน์
สำหรับนักเรียนระดับประถมปลาย ระดับชั้น 5-8 และระดับ
มัธยมศึกษา กิจกรรมเช่นนี้ส่งเสริมการตรวจสอบตนเอง และจัด
อยู่ในกลุ่มเครื่องมือที่ดีที่สุดในบรรดากลุ่มเครื่องมือที่ไม่ใช้ความรุนแรง
ซึ่งครูสามารถนำมาใช้ส่งเสริมการมีวินัยในตนเอง

อย่าใช้ : กับเด็กเล็ก

การกักกันมิให้เข้าร่วมกลุ่ม การกักตัวไว้ (ให้อยู่ต่อหลังเลิกเรียน)
จัดเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ในเชิงบวกอย่างแท้จริงถ้านักเรียน
มีโอกาสพบครูเป็นส่วนตัวในช่วงที่ถูกกักตัวไว้ นักเรียนจะสามารถ
เปิดเผยตัวตนได้ (ไม่ทำท่าทางทะเลาะ เพื่อเป็นการกลบเกลื่อน) ไม่มี
การปกปิดตามแบบที่นักเรียนปฏิบัติเมื่อมีคนอื่นอยู่ด้วย เวลาอาหาร
กลางวันเป็นอีกช่วงเวลาหนึ่งที่เหมาะจะใช้กับการกระทำเช่นนี้
การแยกตัวนักเรียนออกมาจากคนอื่น และให้นั่งอยู่ข้างนอกราว
หนึ่งหรือสองชั่วโมงมิใช่วิธีการที่ได้ผล แต่เป็นการเสียเวลา และ
ทำให้ความไม่พอใจกลับฝังรากลึกลงไปอีก

อย่าใช้ : ถ้ายังไม่มีกรอบการอธิบายกันเรื่องข้อตกลงพื้นฐานและ
ข้อกำหนด อย่ากักตัวนักเรียนไว้ถ้ายังไม่ได้ทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง

ของนักเรียนมาก่อนแล้ว ต้องรู้ให้แน่นอนว่า นักเรียนจะเดินทางกลับบ้านเวลาใดและกลับอย่างไร การกักตัวนักเรียนไว้ มักจะใช้กันบ่อยมากเกินไปในโรงเรียนมัธยม ถ้าโรงเรียนของท่านใช้วิธีกักตัวนักเรียนไว้ จงร่วมมือกับเพื่อนร่วมงานของท่านในการพยายามทดลองหาแนวปฏิบัติแบบอื่นๆ มาใช้แทน

การติดต่อกับพ่อแม่ เป็นเรื่องสำคัญกว่าและเป็นเรื่องจำเป็น ถึงแม้ว่าท่านจะไม่คาดหวังว่าพ่อแม่จะสามารถเข้ามาช่วยแก้ไข ปัญหาความประพฤติของเด็กได้มากนัก แต่การที่พ่อแม่ได้ตระหนักถึงปัญหาและต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ก็นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นต่อการวางแผนจัดการของท่าน จงให้พ่อแม่เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มแรก และเตรียมตัวท่านเองให้พร้อมด้วยการจัดลำดับเค้าโครงแผนการ พ่อแม่จะคาดหวังให้มีการปฏิบัติแบบเจาะจงลงไปเลยว่า ต้องทำอะไรบ้าง เพราะพ่อแม่รู้ดีอยู่แล้วว่า ลูกของตนเองมีพฤติกรรมไม่ดียังไร

อย่าใช้ : โดยทั่วไป ไม่มีสถานการณ์ใดๆ ที่ไม่มีพ่อแม่เข้ามาเกี่ยวข้อง ต้องระวังกลุ่มพ่อแม่ที่อาจรับฟังคำพูดของท่าน แล้วกลับไปทำร้ายเด็ก อย่าคิดขอร้องพ่อแม่ให้ลงโทษเด็กที่มีพฤติกรรมไม่ดีที่โรงเรียน จงช่วยให้พ่อแม่ได้เห็นว่าคุณเป็นผู้ควบคุมสถานการณ์ และกำลังร่วมมือกับพ่อแม่หาทางแก้ไข

แผ่นรายงานประจำวัน รายงานนี้มีประโยชน์สำหรับพฤติกรรมไม่ดีที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องหรือเกิดขึ้นซ้ำซาก เพราะให้ข้อมูลย้อนกลับสนับสนุนการคิดไตร่ตรอง และถ้าใช้อย่างเหมาะสม ก็ยังช่วยให้นักเรียนได้ตรวจสอบความประพฤติของตัวเองด้วย ในการทำบันทึก

ท่านต้องให้นักเรียนสร้างตารางในกระดาษ มีช่องให้ท่านเซ็นชื่อที่มุมด้านขวาซึ่งใส่วันที่ไว้ ช่องถัดไปทางขวามือ ให้เขียนไว้อย่าง ว่า พฤติกรรมของนักเรียนที่ท่านกำลังติดตามอยู่นั้นดีขึ้นอย่างไรบ้าง ส่วนช่องสุดท้าย ให้ผู้ปกครองเซ็นชื่อ การเขียนรายงานต้องให้นักเรียนเป็นคนเริ่มเขียนก่อน ให้นำกลับไปบ้านทุกวันเพื่อให้ผู้ปกครองเซ็นชื่อ และนำกลับมาโรงเรียนในเช้าวันรุ่งขึ้น ทำตามขั้นตอนดังกล่าวนี้ ในช่วงวันเวลาที่กำหนดไว้ คือช่วงหนึ่งสัปดาห์ถึง 10 วัน ท่านอาจจะเพิ่มเนื้อที่ให้มีช่องสำหรับ “ความคิดเห็นของผู้ปกครอง” วิธีการนี้จะนำไปใช้กับนักเรียนระดับมัธยมก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องให้มีลายเซ็นของผู้ปกครอง

อย่าใช้ : เนื่องจากมีสถานการณ์บางอย่างที่พ่อแม่ไม่ควรเข้ามายุ่งเกี่ยว ก่อนจะทำรายงานประจำวัน ท่านต้องติดต่อกับผู้ปกครองก่อน

ครูหลายคนเคยประสบความสำเร็จในการใช้ยุทธวิธีให้เรียนรู้ด้วยตนเอง ยุทธวิธีนี้จะทำให้นักเรียนกำหนดแนวทางการตอบสนองไว้ก่อนว่าจะปฏิบัติอย่างไรเมื่อต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่มักจะรวมเข้ากับพฤติกรรมไม่ดี แนวทางที่มักจะปฏิบัติกัน คือ นักเรียนใช้วิธีการสอนตนเองเข้ามาแทนที่พฤติกรรมไม่ดี เช่น นักเรียนที่ขี้อายในโรงอาหาร (ตามแรงยุของเพื่อน) จะได้รับการสั่งสอนเกี่ยวกับสิ่งที่ควรทำเมื่อมีการยุ่งกัน วิธีนี้อาจเป็นเรื่องง่ายๆ เหมือนการลุกไปใช้ห้องอาบน้ำหรือพูดกับคนที่ยุว่า “ตอนนี้ฉันหิวมาก” หรือ “ฉันไม่จำเป็นต้องทำตามที่เขาบอกนี่” วิธีการสอนตัวเองมีประโยชน์สำหรับนักเรียน ทั้งพวกเด็กโตและเด็กเล็ก

อย่าใช้ : กับนักเรียนที่ไม่ค่อยจะคิดวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเอง ลองพูดคุยกับนักเรียนก่อน เพื่อดูว่านักเรียนมีความคิดลึกซึ้งมากน้อยเพียงใด

การทำสัญญาจะใช้ได้ดีกับนักเรียนโต และใช้ได้กับพฤติกรรมต่างๆ นับตั้งแต่การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน (การคอยจ้องหะที่จะพูดในชั้นเรียน การยกมือ) ไปจนถึงการทำงานทางวิชาการ (การส่งงาน การทำการบ้านให้เสร็จ) ครูและนักเรียน (บางครั้งก็มีผู้ปกครองด้วย) เป็นผู้ร่างสัญญา ซึ่งควรจะเจาะจงให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ มีการเจาะจงเรื่องพฤติกรรมที่ได้รับการยอมรับ เรื่องนักเรียนจะได้รับความเชื่อถืออย่างใดบ้าง ถ้ามีพฤติกรรมเหล่านี้ สัญญาที่ทำนี้ ควรจะมีกำหนดเวลา – เพราะถ้านานเกินไป (นานเป็นสัปดาห์และเป็นเดือน) จะทำให้นักเรียนบางคนไม่สามารถปฏิบัติได้จนตลอดอายุสัญญา แต่ก็ต้องให้เวลามากพอที่นักเรียนจะสร้างพฤติกรรมใหม่ได้สำเร็จ

อย่าใช้ : การทำข้อตกลงพื้นฐาน หรือการประนีประนอมในเรื่องของข้อกำหนดหรือมารยาท จงระวังอย่าให้เกิดข้อตกลงว่า “ถ้าฉันไม่ต้อยใครเลยเป็นเวลา 1 สัปดาห์ ฉันก็ไม่ต้องทำการบ้าน” การไม่ทำร้ายผู้อื่นไม่ใช่พฤติกรรมที่มนุษย์จะนำมาเป็นข้อตกลงกัน

การให้ครูใหญ่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องด้วย จัดว่ามีความสำคัญต่อการจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่ดีอย่างยิ่ง ครูใหญ่ไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชาย ล้วนเป็นบุคคลผู้มีส่วนสนับสนุนที่สำคัญ และควรจะได้รับการบอกกล่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ถึงแม้ว่าครูใหญ่ควรจะได้รับการบอกกล่าวเรื่องพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมาตั้งแต่เริ่มแรก แต่ก็ไม่ควรให้ครูใหญ่มาเป็นผู้สั่งการบังคับ

อย่าใช้ : ห้องทำงานประจำของครูใหญ่เป็นกิจวัตร หรือเพื่อทำ
สิ่งที่ไม่จำเป็นนัก ความเป็นผู้นำของท่านจะดูไม่น่าเชื่อถือถ้าท่าน
ยังต้องพึ่งครูใหญ่ (หรือใครก็ตาม) ให้เข้ามาช่วยจัดการชั้นเรียน

พฤติกรรมไม่เหมาะสมขั้นที่รุนแรงกว่า : ท่านอาจจะตกอยู่ใน
สถานการณ์ที่จำเป็นจะต้องจัดการกับเรื่องรุนแรง ในช่วงเวลานั้น ท่านจะ
ต้องใช้หัวคิด มิใช่ใช้อารมณ์ เพื่อเข้าไปจัดการกับสถานการณ์ที่อาจจะทำให้
ท่านไม่มีเหตุผลและขาดความเยือกเย็น จงมีความเยือกเย็นและคุมสติให้อยู่

การจัดการกับกรณีที่มีการทะเลาะวิวาท การใช้ร่างกายตอบสนอง
ในระดับที่สูงที่สุด คือ การเข้าแยกมิให้มีการชกต่อยกัน หรือเข้า
ป้องกันตนเองหรือนักเรียนคนอื่นให้พ้นจากการถูกรังแก ในกรณีที่มี
การต่อสู้กันอยู่ ถ้าเสียงของท่านไม่ดังพอที่จะแยกคู่ต่อสู้ออกจาก
กันได้ การก้าวเข้าไปยืนขวางเด็กที่ต่อสู้กันอาจเป็นหนทางเดียวที่
ท่านต้องใช้เพื่อช่วยป้องกันการบาดเจ็บของนักเรียน แต่จงระวัง
การใช้ร่างกายเข้าไปขวาง ถ้าหากว่าร่างกายของท่านเล็กกว่าหรือ
อ่อนแอกว่า แต่ถ้ามีการทะเลาะวิวาทกัน ให้ร้องขอความช่วยเหลือ
อย่างต่อเนื่องให้คู่ต่อสู้ได้ยินชัดเจน เสียงต้องหนักแน่น แต่อย่าส่ง
เสียงหวีดร้อง กันตัวนักเรียนที่ไม่เกี่ยวข้องให้ออกไปนอกพื้นที่
เพราะถ้าไม่มีคนมุงดูจะทำให้สถานการณ์คลี่คลายได้ง่ายขึ้น ถ้าท่าน
เป็นผู้ถูกทำร้าย ท่านก็มีสิทธิ์ที่จะปกป้องตนเอง แต่ต้องไม่ใช่แรง
มาก เช่น ไม่กระหน่ำตีเด็กให้ยอมแพ้ วิธีที่ดีที่สุดสำหรับเหตุการณ์นี้
คือวางแผนกับเพื่อนร่วมงานของท่านที่อยู่ใกล้ๆ ให้มาช่วยท่าน
ท่านอาจจะวางแผนร่วมกับนักเรียนที่ท่านไว้วางใจและเชื่อถือได้
โดยสั่งไว้ก่อนว่าให้ไปพาคุณสมิทที่อยู่ห้องถัดไป (หรือครูใหญ่) มา

ทันที ถ้าหากว่าท่านไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ หรือถ้าท่านเข้าไปติดพันอยู่ในเหตุการณ์นั้น

การดำเนินการเมื่อถูกข่มขู่หรือถูกทำร้าย ถ้ามีนักเรียนใช้ปืน มีด หรืออาวุธอย่างใดอย่างหนึ่งมาขู่ท่าน พยายามอย่าใช้กำลังเข้าไปแย่งอาวุธ ไม่ควรทำท่าว่าท่านจะเข้าไปควบคุมนักเรียน ไม่สั่งให้นักเรียนคนอื่นๆ เข้าไปขัดขวาง แต่จงใช้เสียง - และนี่คืออีกกรณีหนึ่งที่ท่านต้องใช้เสียงที่หนักแน่นและชัดเจน แต่ไม่หวีดร้อง - ทำให้นักเรียนเข้าใจว่า ท่านต้องการให้นักเรียนคนนั้น ซึ่งอาจจะเป็นหญิงหรือชายก็ได้ เกิดความเข้าใจว่า ท่านต้องการให้เขาทำอะไร จงพูดซ้ำๆ ไม่มีการข่มขู่ ใช้คำพูดที่เป็นการชี้แนะซ้ำแล้วซ้ำอีก พูดให้เหมือนแผ่นเสียงตกร่อง

ต้องแน่ใจก่อนว่า มีการข่มขู่ว่าจะทำร้ายท่านจริง (ท่านจะต้องดำเนินการเมื่อได้รับข่าวลือว่านักเรียนอาจจะมีปืนหรือมีด แต่ไม่จำเป็นว่าท่านจะต้องปฏิบัติราวกับว่าท่านกำลังถูกจับตัวไว้หรือกำลังถูกทำร้าย) ถ้าท่านได้ข่าวว่านักเรียนพกอาวุธ (หรือเพียงแค่ท่านสังเกตเห็นสิ่งที่มีรูปทรงคล้ายอาวุธอยู่ในเสื้อผ้าของนักเรียน) จงอย่าทำทายนักเรียนหรือรีบวิ่งเข้าไปบอกให้นักเรียนมอบอาวุธให้ท่าน จงคอยจับตาดูนักเรียนคนนั้นอย่างใจเย็น และในเวลาเดียวกันก็ให้รีบขอความช่วยเหลือจากครูใหญ่ ผู้ให้คำปรึกษา หรือผู้บริหารอื่นๆ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ

การวางแผนก่อนจะเกิดเหตุการณ์จัดว่าเป็นแนวคิดที่ดี โรงเรียนมัธยมบางแห่งมีวิธีดำเนินการสำหรับเรียกเจ้าหน้าที่ (เช่น ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าฝ่ายปกครอง ฯลฯ) หรือตำรวจได้อย่างรวดเร็ว

และมีประสิทธิภาพ โดยไม่มีการข่มขู่นักเรียนหรือทำให้นักเรียนที่มีอาการเกิดความโกรธแค้น ถ้าหากว่าท่านอยู่ในโรงเรียนระดับประถมหรือระดับ 5-8 ซึ่งยังไม่มีแผนวางแผนไว้ล่วงหน้า จงนำเรื่องนี้เสนอในที่ประชุมของคณะทำงาน และวางแผนกับเพื่อนร่วมงานที่จะดำเนินการในภาวะวิกฤต โรงเรียนบางแห่งจัดดำเนินการภายหลังการเกิดเหตุวุ่นวาย - การเตรียมการว่าทีมงานของโรงเรียนจะจัดการเหตุการณ์วุ่นวายที่ไม่คาดฝันนั้นอย่างไร ให้อ่านคู่มือเกี่ยวกับนโยบายของเขตการศึกษาท้องถิ่น และพูดคุยกับผู้ทำงานที่มีประสบการณ์และผู้บริหาร เพื่อจะได้ทราบว่ามีการบวนการเพื่อแก้ไขเหตุการณ์ร้ายหรือไม่ และถ้ามีอยู่แล้ว มีรายละเอียดว่าอย่างไรบ้าง (หนังสือที่มีประโยชน์ เหมาะที่จะใช้เป็นคู่มือเพื่อจัดการกับความรุนแรงและการต่อสู้ในกลุ่มนักเรียนคือหนังสือของ Wolfgang, 1998)

กล่าวโดยสรุป ถ้าท่านต้องเผชิญกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง และมีแนวโน้มว่าจะก่อให้เกิดอันตราย จงทำดังนี้

อย่าคิดที่จะติดตามทำโทษนักเรียนที่มีอาการ หรือนักเรียนที่มีอาการคลุ้มคลั่ง และมีท่าทางที่เห็นได้ชัดว่ากำลังโกรธแค้นหรือเพิ่งจะพบกับความผิดหวัง

อย่าตีเด็ก ถึงแม้ว่านักเรียนจะทำทายนานอย่างเปิดเผย (“เอาเลย ดีซี”) เพราะการตีไม่ช่วยให้ท่านแก้ปัญหาได้ ท่านจะไม่เสียหน้า ถ้าท่านปฏิเสธการต่อสู้กับนักเรียนที่มาทำทายนาน เพราะการรักษาอารมณ์ให้สงบไว้คือการทดสอบการเป็นผู้จัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ การพูดว่า “จอห์น ครูไม่จำเป็นจะต้องตีเธอ” มิใช่แสดงว่าท่านยอมแพ้ แต่กลับเป็นสิ่งที่แสดงคุณลักษณะของท่าน

และความเป็นผู้มีวิชาชีพ (professionalism) ของตัวท่าน ท่านไม่สามารถจะสอนพฤติกรรมเอื้อสังคมให้กับนักเรียนได้ ถ้าท่านยังใช้รูปแบบของพฤติกรรมแนวต่อต้านสังคมกับนักเรียน

จงอย่าพยายามที่จะใช้เพียงคำพูดกับนักเรียนทั้งหญิงและชาย ที่ไม่สามารถควบคุมตนเองและมีแนวโน้มว่าจะทำร้ายตนเองหรือผู้อื่น ในกรณีที่ร้ายแรงเช่นนี้ โดยส่วนใหญ่แล้ว จงใช้การควบคุมร่างกาย และ/หรือพานักเรียนออกไปนอกห้องเรียน อย่าตีหรือทำร้ายนักเรียนในขณะที่เข้าไปขัดขวางหรือพาออกไป จงแน่ใจว่าท่านจะไม่ทำร้ายนักเรียน และท่านจะไม่ปล่อยให้นักเรียนคนนั้นมาทำร้ายท่านเช่นกัน ถ้ารูปร่างและน้ำหนักตัวท่านเล็กกว่านักเรียนมาก จงขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่คนอื่นทันที

ให้ตระหนักไว้เสมอว่า การวางแผนการจัดการชั้นตอนไว้ก่อนย่อมเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง การตอบโต้ของครูที่จัดได้ว่าดีที่สุดและเชี่ยวชาญมากที่สุดยังมีประสิทธิภาพน้อยกว่าการปฏิบัติการของครู การป้องกันและสนับสนุนก่อนเกิดเหตุการณ์จริงดีกว่ารอให้เกิดเหตุการณ์แล้วจึงมีการตอบสนองและการแก้ไข นักวิจัยและนักการศึกษาชื่อ เปโดรโนเกรา (Pedro Noguera, 1995) กล่าวสรุปไว้อย่างดีว่า

ข้าพเจ้าทราบมาว่า โรงเรียนในเมืองใหญ่ ซึ่งคนเข้าไปจะรู้สึกปลอดภัยนั้น ไม่มีเครื่องมือตรวจหาโลหะ หรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่พกอาวุธ ครูใหญ่ก็ไม่ถือไม้ตีสูกเบสบอล แต่โรงเรียนประเภทนี้มีจิตสำนึก มีความรับผิดชอบอย่างแรงกล้าต่อชุมชนและต่อส่วนรวม นักเรียนจะเห็นว่าโรงเรียนเหล่านี้เป็น

เขตแดนอันศักดิ์สิทธิ์ ที่ไม่ควรจะมีอาชญากรรมและความรุนแรง มาทำให้สถานที่แปดเปื้อน และทั้งยังมีความสำคัญต่อนักเรียน จนนักเรียนไม่ยอมเสี่ยงที่จะถูกตัดขาดความสัมพันธ์กับโรงเรียน โรงเรียนลักษณะเช่นนี้มีอยู่น้อย แต่การที่ยังมีโรงเรียนประเภทนี้อยู่ ก็เป็นพยานหลักฐานแสดงว่า โรงเรียนที่มีความสับสนวุ่นวาย และมีความรุนแรง ยังมีโอกาสที่จะเลือกมีรูปแบบอื่นๆ ได้ (หน้า 206)

ภาคที่ 3

แผนสู่ความสำเร็จ

บทที่ 6

การจัดเตรียมชั้นเรียน

ถึง

แม้ว่าพวกเราเคยเห็นการสอนที่ดีมาแล้ว แต่ก็คงมีเพียงไม่กี่คนที่เคยเห็นการเตรียมการสอนที่ดี ครูเก่งเพราะมีความพากเพียรทำงานจนทำได้ดี มิใช่เก่งแต่เฉพาะช่วงเวลาทำการสอน การเตรียมตัวดีก่อนจะเข้าห้องเรียนทำให้ครูเก่ง ครูเก่งรู้ว่าการเตรียมตัวเป็นสิ่งจำเป็น การสอนให้จบเนื้อหาได้อย่างรวดเร็วมิใช่การสอนที่ดี แต่กลับเป็นการหลอกลวงนักเรียน ทำให้เวลาที่ใช้สอนสูญเปล่า เพราะครูจะมัวแต่ใช้เวลาคิดว่าจะสอนเนื้อหาอะไรต่อไป

เนื่องจากพวกเราไม่ค่อยทราบว่ามีอะไรอยู่เบื้องหลังการปฏิบัติงานของครู ข้าพเจ้าจึงจัดทำแผนการโดยละเอียด (blueprint) นี้ เพื่อช่วยให้เห็นว่าครูเก่งต้องเตรียมการสอนอย่างไร สิ่งที่จะกล่าวต่อไปนี้มีใช้การนำเสนอผลสำเร็จของแผน แต่มีเนื้อหาเกี่ยวกับงานพื้นฐานด้านการเตรียมการสอน เป็นงาน

ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพห้องเรียน การสอน และหน้าที่ด้านการจัดการของครู

มีรายการตรวจสอบอยู่ 3 ชุด คือ การเตรียมการขั้นต้น ขั้นต่อเนื่อง และโปรแกรมที่จัดไว้สำหรับการทำงานวันแรก งานเตรียมการขั้นต้นนั้นจะเริ่มได้ดีที่สุดในช่วงเวลาก่อนสอนอย่างน้อย 1 เดือน หรือในระยะเวลาใกล้เคียงกันนี้ (อาจเป็นช่วงเวลาระหว่างการปิดเรียนในฤดูร้อนหรือฤดูหนาว) งานเตรียมการในขั้นต่อมา ต้องจัดอย่างน้อยที่สุดประมาณหนึ่งหรือสองสัปดาห์ก่อนเริ่มสอน รายการที่ 3 ซึ่งเป็นรายการสุดท้าย เป็นงานสำหรับวันแรกของการเปิดเรียน ขอให้ตรวจสอบรายการตรวจสอบประมาณสองสามวันก่อนเริ่มเรียนวันแรก และในวันแรก ให้นำรายการดังกล่าวมาโรงเรียนด้วย เพื่อใช้เป็นสิ่งช่วยเตือนความจำ

ครูที่มีประสบการณ์อาจจะมองเห็นงานบางอย่างในระยะเตรียมการขั้นแรก (รายการตรวจสอบชุดที่ 1) ได้ชัดเจน แต่ก็อาจมองข้ามงานอีกหลายอย่างไป เช่น แม้ครูที่มีประสบการณ์มากที่สุดต้องคุ้นเคยกับนโยบายของโรงเรียนที่เกี่ยวกับสุขภาพและความปลอดภัยของนักเรียน ครูทุกคนทั้งครูเก่าและครูใหม่ ต่างมีกฎเกณฑ์ ซึ่งน่าจะอยู่เบื้องหลังการเตรียมการ นั่นคือการจัดทำสิ่งแวดล้อมและโปรแกรมทางการศึกษาที่ปลอดภัยสำหรับนักเรียน – จัดเป็นสถานการณ์ที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเอื้อสังคม

ในรายการตรวจสอบต่อไปนี ขอให้ท่านนำมาใช้ตรวจสอบขอบข่ายงานแต่ละอย่าง โดยทำเครื่องหมายที่ช่อง “ทำแล้ว” (๕) ซึ่งอยู่ทางด้านซ้ายมือ (สำหรับหัวข้อที่ท่านเคยปฏิบัติมาแล้ว) มีหลายหัวข้อที่ไม่มีคำตอบที่ถูกต้องเลย ถ้าท่านได้ทำงานแล้ว และตัดสินใจได้แล้วว่าจะทำอย่างไร ก็ให้ทำเครื่องหมายที่ช่องนี้ แต่ในกรณีที่ท่านยังไม่เคยทำมาก่อน ก็ให้ทำ

เครื่องหมายไว้ เพื่อให้เห็นได้อย่างรวดเร็วว่า ยังมีหัวข้ออะไรบ้างที่ท่านต้องให้ความสนใจ

ให้ทำเครื่องหมายที่ช่อง “ยังไม่ได้ปฏิบัติ” (👉) ตรงส่วนงานที่ต้องมีการติดตามผล หรือเป็นงานที่ท่านยังไม่เข้าใจดีนัก หรือเป็นงานที่ท่านจะต้องตรวจสอบก่อนโรงเรียนเปิดเทอม ถึงแม้ว่าควรจะมีการทบทวนรายการตรวจสอบชุดแรกนี้ (ให้ได้ผลดีที่สุด) ในช่วงราวหนึ่งเดือนก่อนโรงเรียนเปิด ครูที่มีประสบการณ์ยังสามารถใช้รายการตรวจสอบนี้ได้ในช่วงระหว่างการปฏิบัติงาน โดยนำมาตรวจสอบซ้ำอีกว่ามีการข้ามสาระที่กล่าวไว้ในรายการที่ใช้ตรวจสอบหรือไม่ ส่วน “บันทึก” (Notes) ที่มีให้ตอนท้ายของรายการตรวจสอบ เพื่อให้ท่านสามารถบันทึกสิ่งที่ต้องมีการติดตามผล

รายการตรวจสอบชุดที่ 1 : การเตรียมการ

ด้านกายภาพ

สภาพพื้นฐานของห้องเรียน / การตรวจสอบโรงเรียน

ไปเยี่ยมโรงเรียน นำปากกาและดินสอไปด้วย แนะนำตัวกับ เลขานุการโรงเรียน (school secretary) ครูใหญ่ และผู้ดูแล โรงเรียน (custodian) บุคคลเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อความสำเร็จในวิชาชีพของท่าน

รับมอบกุญแจ – สำหรับไขเข้าโรงเรียน ห้องเรียน รวมทั้ง กุญแจตู้ต่างๆ และตู้เก็บเอกสาร

เข้าไปในชั้นเรียนหรือบริเวณที่ท่านจะใช้สอน ทดลองใช้ กุญแจไขประตูห้องเรียน ตู้เก็บของและตู้เก็บเอกสาร เมื่อ ท่านเข้าไปในห้องที่ท่านจะใช้ จงสังเกตความรู้สึกที่ท่านมี ต่อสภาพห้องนั้น สังเกตว่าห้องเรียนนั้นทำให้ท่านเกิดความรู้สึกสบายใจหรือหดหู่ใจ

นับจำนวนโต๊ะเรียน เก้าอี้และโต๊ะทำงาน – ดูว่ามีจำนวนเพียงพอ สำหรับนักเรียนหรือไม่ อย่าเริ่มต้นเปิดเทอมด้วยการมีสถานที่ ไม่เพียงพอให้เด็กนั่งเรียน นั่งทำงาน หรือใช้พักผ่อน พึงระวัง ว่าโต๊ะนักเรียน เก้าอี้ และโต๊ะทำงานมีอยู่หลายขนาด ตรวจสอบ ว่าเฟอร์นิเจอร์ในห้องเรียนของท่านมีสภาพเหมาะสมกับวัย ของนักเรียนหรือไม่ ตัวอย่างเช่น ถ้าท่านจะสอนนักเรียน เกรด 5 จงแน่ใจว่าท่านไม่ได้ใช้โต๊ะสำหรับนักเรียนเกรด 2

และเด็กชั้นอนุบาล ไม่ว่าท่านจะสอนเกรดไหน ขนาดเก้าอี้ก็ต้องเหมาะสมกับตัวเด็ก และควรจะมีโต๊ะเก้าอี้ขนาดใหญ่สำหรับนักเรียนที่ตัวสูงและมีน้ำหนักมาก ถ้าท่านไม่แน่ใจให้จัดเตรียมโต๊ะเก้าอี้ขนาดใหญ่ไว้ก่อนดีกว่าจัดเตรียมขนาดเล็กเกินไป (ตรวจสอบขาโต๊ะและขาเก้าอี้ - ความสูงของโต๊ะและเก้าอี้บางชนิด ปรับระดับได้ง่าย ใช้เพียงไขควงก็ได้) จัดเตรียมโต๊ะนักเรียน/โต๊ะทำงานและเก้าอี้ให้เป็นระเบียบตามแบบที่ต้องการ การเตรียมโต๊ะเก้าอี้ อาจทำก่อนโรงเรียนเปิด

สำรวจว่ามีตู้เก็บของเหล่านี้หรือไม่ ได้แก่ ตู้เก็บของสำหรับเก็บอุปกรณ์ต่างๆ ตู้เก็บสิ่งของของท่าน ตู้เก็บเสื้อคลุมและหมวกของนักเรียน

หน้าต่าง : ตรวจสอบบานเกล็ด และหน้าต่างทุกบานว่ายังใช้การได้ดีหรือไม่ ตรวจสอบตราว่าต้องซ่อมแซมและทำความสะอาดหน้าต่างบานใดบ้าง

แสงสว่าง : ลองปิดไฟ - ตรวจสอบว่ามีแสงสว่างตามธรรมชาติเพียงพอหรือไม่ เมื่อเปิดไฟ - ต้องใช้แสงสว่างเท่าใดจึงจะเพียงพอ (ถ้าสภาพห้องมีความเย็น แสงฟลูออเรสเซนต์จะมีแสงสลัวกว่าแสงปกติ หรืออาจจะไม่สว่างพอ ให้ทดลองดูว่าเมื่ออากาศร้อนขึ้น สภาพแสงสว่างเป็นอย่างไร

ความร้อน/ความเย็น : มีเครื่องมือควบคุมความร้อนหรือเครื่องวัดอุณหภูมิในห้องเรียนหรือไม่ เครื่องวัดอุณหภูมิทำงานได้ดีหรือไม่ (ทดลองเปิดหน้าต่างสักครู່หนึ่งเพื่อทดสอบเครื่อง)

กลิ่น : มีกลิ่นเหม็นในห้องเรียนหรือไม่ ถ้ามี ให้สำรวจหาที่มาของกลิ่น

ความปลอดภัย : มีสภาพที่สื่อให้เห็นความไม่ปลอดภัยหรือไม่ เช่น กระจกร้าว/กระจกแตก รอยแตกที่พื้นห้องหรือฝ้าผนัง ตัวฉนวนที่โผล่ออกมา สายไฟที่ไม่มีสิ่งห่อหุ้มหรือหลุดออกมา ตะปูที่โผล่ออกมา หรือตะขอแขวนเสื้อคลุมของนักเรียนหรือของครูที่อยู่ในระดับสายตา มีสิ่งที่เป็นฉนวนห่อหุ้มที่ท่อนหรือกำแพงตรงไหนบ้างที่หลวมหรือหลุดลุ่ยออกมา ถ้ามีสภาพเหล่านี้อยู่ตรงที่ใด ให้ตรวจสอบดูว่า โรงเรียนมีสภาพปลอดภัยจากอันตรายที่อาจเกิดจากแรงเหวี่ยงไฟฟ้าหรือไม่ ถึงแม้ว่าจะไม่มีแรงเหวี่ยงอยู่ การที่ฉนวนหุ้มมีสภาพหลุดลุ่ยอยู่ก็เป็นอันตราย ให้ตรวจสอบดูที่เพดานว่ายังมีสภาพดีหรือไม่ มีรอยร้าวหรือรอยโป่งพองตรงไหนบ้าง โรงเรียนบางแห่ง (โดยเฉพาะที่อยู่ในเขตของชุมชนที่มีรายได้ต่ำ) มีอายุมากกว่า 100 ปี และท่านอาจจะเป็นคนแรกในรอบหลายๆ ปีที่เป็นผู้ตรวจสอบสภาพห้องเรียน !

ทางออก : มีประตูทางออกจากห้องเรียนอยู่อย่างน้อยสองประตูหรือไม่ (ตึกเก่ามักจะมีทางออกเพียงทางเดียว) ให้ตรวจสอบกุญแจ (lock) ที่ประตู ดูสภาพว่านักเรียนของท่านจะมีโอกาสถูกขังอยู่ภายในหรือภายนอกห้องโดยบังเอิญได้หรือไม่

เฟอร์นิเจอร์ : จงตรวจสอบดูสภาพเฟอร์นิเจอร์สำหรับท่านและนักเรียนของท่าน สำรวจตู้เก็บเอกสาร โต๊ะนักเรียน โต๊ะทำงาน เก้าอี้ ช่างวางของ ตู้หนังสือ ทดลองใช้มือจับที่ส่วนต่างๆ และทดสอบด้วยการเขย่าเบาๆ ดูว่ามีส่วนใด

แตกหักบ้าง (ตรวจดูว่าชั้นวางหนังสือติดอยู่กับผนังหรือไม่ เพราะมีนักเรียนที่ชอบปีนป่ายชั้นหนังสือเหมือนกับไต่บันได)
เครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ : มีเครื่องโสตทัศนูปกรณ์อะไรบ้างในห้อง มีสภาพใช้งานได้ดีหรือไม่

ทางเดินในโรงเรียน : ทดลองเดินให้ทั่วโรงเรียน ตรวจสอบหาทางออกที่ใกล้ห้องเรียนของท่านที่สุด ตรวจสอบเส้นทางไปโรงอาหาร โรงพลศึกษา ห้องสมุด สำนักงาน ห้องพยาบาล
สภาพภายนอก : ตรวจสอบสถานที่สำหรับใช้เวลาพัก มีอะไรบ้างที่อาจก่อปัญหาได้ (ต้นไม้ สิ่งที่น่าปีนได้ และสิ่งอื่นๆ)
ตรวจสอบบริเวณที่สามารถจะใช้เป็นที่หลบซ่อนผู้ใหญ่ที่มีหน้าที่ดูแลนักเรียนได้ ดูว่ามีที่ใดบ้างที่นักเรียนใช้หลบฝนได้
ขอรับรองให้มีการซ่อมแซมหรือบำรุงรักษาบริเวณที่จำเป็น (ไม่ต้องคอยจนถึงสัปดาห์ก่อนโรงเรียนเปิด)

ป.ล. ท่านมีที่จอดรถหรือไม่

บันทึก

ด้านการสอน

การเตรียมการสอนขั้นพื้นฐาน

รับสำเนาคู่มือเกี่ยวกับนโยบายของคณะกรรมการการศึกษา
คณะกรรมการท้องถิ่นหรือคณะกรรมการของโรงเรียนจาก
เลขานุการ หรือครูใหญ่ของโรงเรียน ท่านอาจจะคิดว่าเรื่องนี้
ไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับงานของท่าน แต่ถ้ามีอุบัติเหตุหรือการ
ฟ้องร้องทางกฎหมาย ศาลจะพิจารณาเกี่ยวโยงไปถึงนโยบาย
ของคณะกรรมการของท้องถิ่นหรือของโรงเรียน โรงเรียน
บางแห่งมีนโยบายที่หลากหลาย ซึ่งจะมีผลกระทบต่องาน
ของท่าน เช่น นโยบายการเลือกหนังสือ การลงโทษด้วยการ
เขียนดี นโยบายเรื่องปริมาณการบ้านและงานที่มอบหมาย
ให้ทำ การให้ของขวัญตามเทศกาลต่างๆ และนโยบายอื่นๆ
ในกรณีที่มีการสอบถามหรือมีปัญหาขึ้นมา การอ้างว่าไม่รู้
นโยบายของโรงเรียนไม่ช่วยให้ท่านพ้นความรับผิดชอบไปได้
จงอ่านคู่มือเรื่องนโยบาย ถ้าท่านมีคำถามหรือไม่เห็นด้วยกับ
นโยบายใด จงพูดกับครูใหญ่หรือหัวหน้า

รับเอกสารอื่นๆ เช่น ตารางของครู/นักเรียน กระบวนการ
การมาเรียน/การขาดเรียน แนวปฏิบัติในการออกจากห้องเรียน
/ไปห้องน้ำ กระบวนการในกรณีฉุกเฉินหรือการปิดเรียนอย่าง
กะทันหัน (เช่น กรณีที่มีอากาศแปรปรวน) และกฎระเบียบ
ของโรงเรียน ต้องอ่านคู่มือครู และ/หรือคู่มือผู้ปกครอง
อย่างละเอียด

ตรวจสอบดูว่าชั้นเรียนของท่านจะมีนักเรียนจำนวนเท่าใด

เตรียมสมุดสำหรับเขียนแผน สมุดบันทึกการเข้าชั้นเรียน และสมุดลงคะแนน (ก่อนจะซื้อ ควรสอบถามก่อนว่าโรงเรียน จัดเตรียมไว้ให้หรือไม่) ถึงแม้ว่าผู้บริหารโรงเรียนจะไม่ ตรวจสอบสมุดแผนงานของครู ท่านก็ควรจัดทำแผนงานเอง และนำแผนนั้นไปปฏิบัติ

การจัดหาอุปกรณ์ อย่างน้อยที่สุดต้องจัดไว้ให้มีจำนวน เพียงพอสำหรับการทำงานในช่วงเดือนแรก หรือในช่วงเวลา ใกล้เคียงกัน อุปกรณ์ที่จำเป็น คือ ชอล์ก แปรงลบกระดาน ดินสอ ตะกร้าใส่ขยะ เทป ที่เย็บกระดาษ ปากกาสีเขียว และ กระดาษ สำรองดูว่าท่านต้องการอุปกรณ์อะไรอีกบ้าง นำสำเนาหนังสือเรียนและอุปกรณ์ของนักเรียนกลับไปบ้าน เพื่อท่านจะได้ทำความคุ้นเคยกับสื่ออุปกรณ์เหล่านี้

ตรวจสอบดูว่าท่านต้องสอนอะไรบ้าง ดูหลักสูตรทั้งหมด ของโรงเรียน พิจารณาว่าท่านจะนำมาประยุกต์ใช้กับตัวท่าน และนักเรียนของท่านได้อย่างไรบ้าง นำหลักสูตรและสิ่ง ต่างๆ ที่มีอยู่มาแบ่งออกเป็นหน่วยสำหรับการใช้เป็นรายปี (จัดเป็นกลุ่มการสอนใหญ่ ๆ) สำหรับครูระดับประถมศึกษา ตรวจสอบการใช้ครั้งละหนึ่งวิชา (ท่านสามารถจะผสมผสาน การสอนเข้าไปได้ในภายหลัง) ตัวอย่างเช่น คณิตศาสตร์ ของเกรด 4 ก็ให้แบ่งการสอนในปีนั้นออกเป็นหน่วย โดย แบ่งเป็นเรื่อง คณิตศาสตร์พื้นฐาน เรขาคณิต การแก้โจทย์ การวัด และ เศษส่วน

ด้านการจัดการ

การเตรียมกระบวนการขั้นพื้นฐานในโรงเรียน/ห้องเรียน

อ่านนโยบายของโรงเรียน ให้ความสนใจเป็นพิเศษในเรื่องของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังต่อไปนี้

- จะดำเนินการอย่างไรในกรณีที่มีนักเรียนเจ็บป่วยหรือได้รับบาดเจ็บ
- จะปฏิบัติอย่างไรกับนักเรียนที่มีปัจจัยเสี่ยงเพราะมีปัญหาทางสุขภาพ (เช่น โรคเลือดออกไม่หยุด โรคเอ็ดส์) จงทำงานร่วมกับพยาบาล นักจิตวิทยาของโรงเรียนหรือครูที่ปรึกษา เพื่อตรวจนักเรียนที่มีปัจจัยเสี่ยงเหล่านี้ และต้องเข้าใจให้ถ่องแท้ว่า จะต้องทำอะไรบ้างในกรณีฉุกเฉิน (เช่น ขั้นตอนการขอความช่วยเหลือจาก 911)
- ถ้าสงสัยว่าเด็กถูกทารุณ จะรายงานต่อใคร
- ถ้าท่านสงสัยว่ามีเรื่องของสิ่งเสพติดประเภทยาและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ท่านควรจะปรึกษาใคร
- ท่านจะทำการอย่างไรกับยาตามใบสั่งที่พ่อแม่ให้มา

เขียนรายการเกี่ยวกับกระบวนการสำคัญๆ ในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท่านต้องเรียนรู้ขั้นตอนที่เกี่ยวกับทัศนศึกษากิจกรรมฉุกเฉิน การฝึกป้องกันอัคคีภัย ประดูทางออกที่ใช้เวลาอาหารกลางวันและให้เด็กออก หาความรู้เรื่องสนามเด็กเล่น/ขั้นตอนการหยุดพักและพื้นที่ที่ใช้ และสถานที่เก็บอุปกรณ์เขียนรายการเหล่านี้ติดไว้ด้านหลังสมุดแผนงานของท่าน -

ใช้ปากกาขีดเน้นข้อความสำคัญเพื่อให้เห็นได้ชัดเจน และถึงแม้ว่าท่านจะเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ท่านก็ยังคงควรทำเครื่องหมายไว้ สำหรับกรณีที่ท่านไม่อยู่ ครูที่มาทำหน้าที่แทนท่านจะได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลเหล่านี้

เลือกครูพี่เลี้ยง หรือครูร่วมงานในโรงเรียนของท่าน เมื่อมีปัญหา ท่านจะปรึกษาและสอบถามหัวหน้าระดับชั้น (grade leader) (หรือครูที่มีประสบการณ์คนอื่นๆ) ได้หรือไม่ สิ่งนี้จะเป็นข้อได้เปรียบที่สำคัญสำหรับท่าน ไม่ว่าท่านจะเป็นครูใหม่หรือครูที่มีประสบการณ์

จัดบันทึก (บันทึกถาวร) ไว้ให้นักเรียนของท่าน ควรจะมีแฟ้มให้นักเรียนทุกคนในชั้นของท่าน โดยทั่วไปแฟ้มนี้จะรวมบันทึกเรื่องสุขภาพและผลการเรียนไว้ด้วยกัน บางครั้งก็จะมีบันทึกเกี่ยวกับสังคมด้วย จัดแฟ้มพิเศษเป็นแบบแฟ้มชั่วคราวให้นักเรียนใหม่ที่เข้าเรียนกลางปี

อ่านบันทึกของนักเรียนอย่างคร่าวๆ เพื่อหานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งนักเรียนที่มีสภาพพิการทางกาย นักเรียนอัจฉริยะ/ผู้มีความสามารถพิเศษ ผู้ที่มีประวัติทางด้านปัญหาสุขภาพและความประพฤติ และนักเรียนที่จำเป็นจะต้องจัดสภาพให้เป็นกรณีพิเศษเพราะนับถือศาสนาแตกต่างไปจากนักเรียนอื่นๆ ตรวจสอบหานักเรียนที่พ่อแม่มีข้อกำหนดไว้ในเรื่องสิทธิการเป็นผู้ปกครองว่าใครเป็นผู้มีสิทธิ์ - และไม่มีสิทธิ์ - มารับหรือพานักเรียนออกนอกโรงเรียน

เขียนรายชื่อของนักเรียนทุกคนลงในสมุดบันทึกการเข้าชั้นเรียน (attendance book) ใส่รูปธงตรงชื่อของนักเรียน

ที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ และตรงชื่อของนักเรียนที่มี การเจาะจงชื่อของผู้ปกครองที่ได้รับสิทธิ์ในการดูแล รวมทั้ง นักเรียนที่มีปัญหาด้านความประพฤติหรือด้านสุขภาพ ใน กรณีที่เป็นความลับ ควรทำเครื่องหมายในช่องต่อจากชื่อ และต้องแน่ใจว่าท่านมีกุญแจไขรหัสความหมายไว้ให้ตัวท่าน เอง (และครูที่เข้ามาทำงานแทนท่าน)

นับรายชื่อนักเรียนว่าท่านมีนักเรียนทั้งหมดกี่คน เพื่อจำนวน นักเรียนไว้ที่จำนวนที่รวมเป็นเลข 5 เพื่อความปลอดภัย ตัวอย่างเช่น ถ้าชั้นของท่านมีนักเรียนจำนวน 21 คน ก็ให้ใช้ ตัวเลขจำนวน 25 เป็นจำนวนนักเรียนที่ท่านจะต้องรับผิดชอบ (เป็นการเผื่อจำนวนไว้สำหรับนักเรียนที่อาจจะมาเข้าเรียน ในวันเปิดเรียน) ถึงแม้ว่าท่านจะมีรายชื่อนักเรียนอยู่แล้ว ก็ ให้เผื่อจำนวนเพิ่มไว้ (ข้าพเจ้าทราบดีว่า ในกรณีนี้จะใช้วิธี การคำนวณย่อมเป็นไปได้ แต่ก็ไม่มีครูคนไหนจะได้นักเรียน มาจำนวนน้อยกว่าเดิม - ครูทุกคนมักจะมีจำนวนนักเรียน เพิ่มขึ้นตั้งแต่วันที่โรงเรียนเปิด)

เก็บหนังสือและอุปกรณ์ที่ท่านไม่จำเป็นต้องใช้ - อย่าใช้พื้นที่ อันมีค่าของชั้นวางของในห้องเรียนมาใช้เก็บของที่จำเป็น รวบรวมกิจกรรมสำหรับการนำเข้าสู่บทเรียน รวมทั้งกิจกรรม ที่เหมาะสมกับวัยและเพื่อช่วยการละลายพฤติกรรม

เริ่มคิดเรื่องของรูปแบบบรรยากาศของชั้นเรียนที่ท่าน ต้องการสร้าง (อย่าละเลยความคิดที่ท่านเห็นว่าเป็นเรื่อง อุดมคติมากเกินไป) ทบทวนเรื่องลำดับขั้นความต้องการ ของเอเบรฮัม มาร์สโลว์ (Abraham Maslow, 1970)

ความต้องการในระดับล่าง (เช่น เรื่องอาหาร ความปลอดภัย การยอมรับ และอื่นๆ) ต้องได้รับการตอบสนองก่อนความต้องการในระดับที่สูงขึ้นไป

เขียนเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียนไว้หลายๆ เป้าหมาย เช่นว่าท่านจะช่วยนักเรียนให้มีความรู้สึกลดภัยในห้องเรียนได้อย่างไร

ให้คิดถึงเรื่องความปลอดภัยในเชิงจิตวิทยา – ท่านจะยืนหยัดต่อต้านพฤติกรรมหยาบคายที่นักเรียนปฏิบัติต่อเพื่อนนักเรียนด้วยกันหรือไม่ ท่านจะคิดหาวิธีการอย่างไรในการสร้างข้อตกลงพื้นฐาน

ท่านจะสร้างจิตสำนึกในชั้นเรียนได้อย่างไร จิตสำนึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มจะเกิดขึ้นได้อย่างไร ความน่าเชื่อถือของท่านในฐานะที่เป็นครูจะบ่งบอกถึงความแตกต่างระหว่างความสำเร็จและความล้มเหลว – นั่นคือสิ่งสำคัญ มีหลายวิธีที่ท่านสามารถทำให้นักเรียนเชื่อถือท่าน และเพิ่มความเชื่อถือนั้นให้มั่นคงยิ่งขึ้นไปได้อีก ท่านคิดว่าวิธีเหล่านี้มีอะไรบ้าง

บันทึก :

.....

.....

.....

.....

.....

รายการตรวจสอบชุดที่ 2 : การเตรียมการในช่วงสองสัปดาห์ก่อนเริ่มสอน

ด้านกายภาพ

ที่นั่งและพื้นที่สำหรับใช้ทำงาน : จัดโต๊ะนักเรียนและเฟอร์นิเจอร์สำหรับการเริ่มเรียนวันแรก ใช้วิธีการสอนและแนวทางการสอนของท่านช่วยในการตัดสินใจว่าท่านต้องการจะจัดแบบใด (ถ้าท่านยังไม่แน่ใจ ให้จัดเป็นกลุ่มรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีโต๊ะนักเรียนให้กลุ่มละ 4-6 ตัว)

ให้นักถึงสภาพการกวาดสายตามองไปรอบห้องดังนี้ : เมื่อยืนใกล้โต๊ะทำงานของท่าน เมื่อเดินไปที่กระดาน เดินไปที่หน้าต่าง แล้วเดินออกไปทางประตู ตรงแต่ละจุดที่กล่าวมามีอะไรบ้างที่มาขวางสายตาทำให้มองไม่เห็นนักเรียน และในทางกลับกัน นักเรียนทุกคนมองเห็นท่านหรือไม่

ช่องทางการเคลื่อนไหว : ให้นักภาพการเคลื่อนไหวของนักเรียนในห้องเรียน นักเรียนเคลื่อนไหวได้สะดวกหรือไม่ มีบริเวณแคบที่ทำให้นักเรียนต้องเบียดเสียดกระทบกระทั่งกันหรือไม่ ติดตามผลการเสนอขอซ่อมหรือเปลี่ยนอุปกรณ์

สำหรับโรงเรียนประถม ให้ตรวจสอบอุปกรณ์ที่ใช้ในเวลาหยุดพัก มีอุปกรณ์อะไรบ้างที่นักเรียนใช้ในช่วงพัก อุปกรณ์เหล่านั้นเก็บไว้ที่ไหน

มีที่ว่างบริเวณฝาผนังหรือป้ายประกาศให้ท่านใช้แสดงผลงานเด่นของนักเรียนหรือไม่

ตรวจสอบซ้ำอีกว่ามีสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตรายหรือไม่
ท่านเข้าใจขั้นตอนที่ต้องปฏิบัติในการฉีกฉีกเงินหรือยัง เข้าใจดี
ทุกขั้นตอนหรือไม่ จดไว้หรือเปล่า

การตกแต่งสถานที่ ต้องจัดห้องเรียนให้มีสภาพสดชื่นและ
น่าเรียน ป้ายติดประกาศที่มีสภาพเก่าทรุดโทรมและว่างเปล่า
จะทำให้หดหู่ใจ เมื่อท่านยังไม่มีผลงานของนักเรียนมาติด
แสดง ก็ควรใช้ติดสิ่งของและภาพที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ท่านจะ
พูดถึง เพราะการใช้ป้ายประกาศและฝาผนังติดสิ่งที่ท่านซื้อ
มาเก็บสะสมไว้ ก็ยิ่งดีกว่าปล่อยให้ป้ายประกาศและฝาผนัง
ว่างเปล่า

ด้านการสอน

เตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมสำหรับวันแรก ถ้าเป็นนักเรียนระดับ
อนุบาลถึงเกรด 2 ให้เตรียมป้ายชื่อ แผ่นบัตรคำ หรือ แถบ
คาดศีรษะที่ทำด้วยกระดาษหนา

สำรวจดูแฟ้มสะสมงาน หรือแฟ้มเอกสารว่าท่านจะดึงอะไร
มาใช้ในชั้นเรียนได้บ้าง สำรวจหาการวางแผนบทเรียนที่ดีๆ
/แผนการเกี่ยวกับหน่วยการเรียนรู้ที่ท่านเคยเขียนไว้สำหรับ
ใช้สอนนักเรียน และนำมารวมไว้ในแผนการสอนสำหรับ
ปีการศึกษานี้

ถ่ายสำเนาบัญชีรายชื่อนักเรียนในชั้นของท่าน เป็นบัญชี
รายชื่อที่แจกแจงภาระหน้าที่และลำดับขั้นตอนการทำงานของ
นักเรียน ใส่รายชื่อนักเรียนเรียงตามลำดับตัวอักษรไว้ทาง

ช่วยมือของแผ่นกระดาษ แล้วถ่ายสำเนาไว้ ท่านสามารถใช้ฉบับสำเนาติดตามการทำการบ้านของนักเรียน การเก็บเงินค่าเดินทาง ใบอนุญาต และสิ่งต่างๆ ได้ ถ้าท่านมีเครื่องคอมพิวเตอร์ ให้ใส่รายชื่อนักเรียนเก็บไว้ เพื่อช่วยประหยัดเวลาในการทำงาน เช่น การประเมินผลนักเรียน และการให้คะแนน

ทบทวนความคาดหวังในการสอน และสร้างเกณฑ์ในการตัดสิน

เรื่องการมีส่วนร่วม : ท่านคาดหวังให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง

การเรียนรู้ทั้งแบบรายเดี่ยวและแบบเรียนร่วมกัน : ให้ทดลองใช้ระบบ “1 ใน 3” – ซึ่งแต่ละส่วนจะมีลักษณะการทำงานดังนี้คือ 1 ใน 3 ของนักเรียนทำงานเดี่ยว 1 ใน 3 ของนักเรียนทำงานร่วมกับเพื่อน และ 1 ใน 3 ของนักเรียนทำงานแบบเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

ด้านการช่วยเหลือ : เมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือเพื่อจะทำงานให้เสร็จ นักเรียนคนนั้นควรขอความช่วยเหลืออย่างไร ควรจะถามเพื่อนสนิทหรือไม่ หรือควรจะถามครู จงให้นักเรียนใช้แผ่นบัตรคำที่เขียนว่า กรุณาช่วยด้วย หรือใช้ธงสีแดง

ท่านคาดหวังให้นักเรียนใช้การยกมือเพื่อขออนุญาตพูดและต้องรอให้ท่านอนุญาตก่อนหรือไม่ นักเรียนควรจะปฏิบัติตนอย่างไร ต้องยกมือขออนุญาตก่อนทุกกรณีหรือไม่

ด้านขั้นตอนการทำงาน : นักเรียนต้องทำอะไรบ้างเมื่อทำงานเสร็จแล้ว นักเรียนต้องส่งงานอย่างไร (จะให้ส่งเมื่อท่านบอกหรือให้ใส่ไว้ที่แฟ้มของนักเรียน หรือวางในตะกร้าของท่าน) นักเรียนที่ทำงานเสร็จแล้วควรจะทำอะไรในขณะที่เพื่อนคนอื่น ๆ ยังคงทำงานอยู่ จะให้ทำงานต่อไป หรือจะให้ไปที่ศูนย์การเรียนรู้/ศูนย์กิจกรรมพิเศษ จงคิดแผนภูมิกิจกรรมสำหรับให้นักเรียนได้ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ ท่านจะได้ชี้ให้ดูเมื่อนักเรียนเดินมาบอกท่านว่า “ทำงานเสร็จแล้ว ครูจะให้ทำอะไรต่อ”

งานที่ส่งช้า : ท่านจะรับหรือไม่ ถ้ายอมรับ จะให้ส่งได้ช้าเพียงใด ถ้ามิฉะนั้นท่านมีเหตุผลอะไรจึงไม่ยอมรับงานที่ส่งช้า ถ้าท่านยอมให้นักเรียนส่งงานช้า ท่านมีเงื่อนไขอะไรบ้าง นักเรียนทำงานเสร็จช้ากว่ากำหนด : ในขณะที่คนอื่น ๆ ทำงานเสร็จแล้ว นักเรียนคนที่ส่งช้าควรจะทำอย่างไร จะให้นางานกลับไปทำเป็นการบ้าน หรือจะให้นักเรียนทำให้เสร็จในช่วงพัก หรือนักเรียนต้องทำงานที่ค้างอยู่ให้เสร็จในช่วงเวลาว่างของวันนั้น

การบ้าน : ท่านจะมีการบ้านให้เด็กทำตอนกลางคืนหรือไม่ ท่านจะทำการบ้านที่นักเรียนนำมาส่งในวันรุ่งขึ้น ท่านจะเก็บการบ้านมาตรวจ หรือจะมอบหมายให้นักเรียนตรวจงานกันเอง ถ้านักเรียนทำการบ้านไม่เสร็จ ท่านจะทำอย่างไร

กิจกรรมอิสระที่โต๊ะเรียน (คืองานที่นักเรียนทำที่โต๊ะเรียน และมักจะเป็นงานเดี่ยว) : กิจกรรมนี้มักจะเป็นงานที่มอบหมาย

ให้ทำหลังจบบทเรียน เป็นการฝึกตัดทักษะที่เพิ่งเรียนมาใหม่ บางครั้งเป็นการฝึกซ้ำๆ กิจกรรมประเภทนี้ ต้องทำในที่เงียบสงบ อย่าสอนหรือจัดกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวมาก ในขณะที่กำลังทำกิจกรรมประเภทนี้

การประเมินผล : ท่านจัดให้มีการทดสอบบ่อยเพียงใด ท่านมีเทคนิคการประเมินผลแบบต่างๆอย่างไรบ้าง และจัดการประเมินผลด้วยวิธีการต่อไปนี้บ้างหรือไม่ เช่น การใช้วิธีการประชุม การใช้แบบทดสอบการปฏิบัติ การประเมินผลงาน โครงการ และการประเมินตามสถานการณ์

ด้านการจัดการ

เวลาที่ใช้เพื่อการตัดสินใจ ให้ตัดสินใจในสิ่งต่อไปนี้คือ

วัสดุอุปกรณ์ของนักเรียน : นักเรียนจะใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างไร ใช้เป็นรายบุคคล หรือเป็นรายกลุ่ม

การขาดเรียน : โรงเรียนมีนโยบายอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องการขาดเรียน ต้องมีการแจ้งให้ทราบหรือไม่

การมาสาย : โรงเรียนมีนโยบายอย่างไร ท่านคาดหวังจะให้ นักเรียนทำอย่างไรเมื่อมาเข้าห้องเรียนสาย จะให้เรียนเพื่อตามคนอื่นให้ทัน หรือจะให้ทำงานร่วมกับเพื่อนสนิท หรือให้เข้ามาร่วมกลุ่มทันที

การดำเนินการในโรงเรียน : (เช่น สนามเด็กเล่น ที่พัก ที่ประชุม) ให้เขียนสิ่งเหล่านี้ไว้ ตัวท่านและชั้นของท่านจะจัดการสิ่งเหล่านี้อย่างไร

การบันทึก (บันทึกรายงาน สมุดบันทึกคะแนน รายงานความก้าวหน้า วิธีการแจ้งผลแก่นักเรียนและผู้ปกครอง)

การเคลื่อนไหวในโรงเรียน

ในแต่ละวันท่านจะพบนักเรียนที่ไหน (นักเรียนจะมาพบท่านที่ห้อง หรือท่านจะไปพบนักเรียนเอง)

เวลาอาหารกลางวัน : ท่านจะรับประทานอาหารที่ไหน

เวลาพัก : จะพักที่ไหน ถ้าอากาศไม่ดี ท่านจะอย่างไร

ในช่วงโม่งพิเศษ : การพบกันในช่วงเวลานี้จะจัดที่ไหนและทำในรูปแบบใด (เช่น ดนตรี ศิลปะ)

การเข้า-ออกจากห้องเรียน

การเข้า-ออกห้องเรียนของนักเรียนแต่ละคน

การออกจากห้องเรียนไปคนเดียว : ต้องขอใบอนุญาตของโรงเรียนหรือไม่ ต้องมีสมุดเซ็นออกหรือไม่

ห้องน้ำ : นักเรียนจะไปห้องน้ำอย่างไร ต้องขออนุญาตทุกครั้งหรือไม่ หรือให้ออกไปได้ง่ายๆ จะต้องมียืนไปด้วยหรือไม่ ต้องมีการเซ็นออกจากห้องหรือไม่

การเข้า-ออกห้องเรียนของนักเรียนทั้งชั้น

ต้องเข้าแถวหรือไม่ ถ้าเข้าแถว จะใช้แถวอะไร เข้าแถวตามระดับความสูง หรือให้เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงแยกกันยืนคนละแถว จะกำหนดจุดที่ยืนเข้าแถวหรือจะให้ยืนตรงไหนก็ได้

ขั้นตอนการเตรียมอาหารกลางวัน ชั่วโมงพิเศษ กิจกรรม การฝึกซ้อมในกรณีเกิดอัคคีภัย การกลับบ้าน การหยุดพัก การดำเนินการให้นักเรียนเข้าห้องในตอนเริ่มเรียน เมื่อเลิก ทำกิจกรรม หรือหลังเวลาพัก หลังอาหารกลางวัน และเมื่อ มีการฝึกซ้อมป้องกันอัคคีภัย หลังโรงเรียนเลิก จะปล่อยให้กลับบ้านกันอย่างไร

การเคลื่อนไหวในห้องเรียน

การเหลาดินสอที่ทำอยู่เป็นประจำจะปฏิบัติอย่างไร วาง ตะกร้าทิ้งขยะอย่างไร ศูนย์การเรียนรู้อยู่ที่ไหน การทำงาน ร่วมมือกันเป็นกลุ่มเป็นอย่างไร

งานของนักเรียน

สำหรับชั้นเรียนระดับประถม ให้ตกลงใจเรื่องงานในห้องเรียน ว่ามีงานอะไร จัดแบ่งงานกันอย่างไร ใครเป็นคนทำ จะให้ ทำเวลาใดหรือช่วงไหนของวัน

งานที่เจาะจง : มีการรดน้ำต้นไม้ ทำความสะอาดสถานที่ ควบคุมดูแลสำนักงาน การแจก/เก็บวัสดุอุปกรณ์ อาหารว่าง งานตามปฏิทิน

ที่นั่งของนักเรียนและพื้นที่ทำงาน

ที่นั่ง : เมื่อนักเรียนเข้าห้องเรียน นักเรียนจะรู้ได้อย่างไรว่าจะนั่งที่ไหน ท่านเป็นผู้กำหนดที่นั่งหรือไม่ นักเรียนเลือก ที่นั่งได้เองหรือไม่

บันทึก

รายการตรวจสอบชุดที่ 3 : การเตรียมการวันแรก

ถ้าท่านตรวจสอบงานตามที่กล่าวไว้ในชุดที่ 1 และ ชุดที่ 2 (ดังกล่าวไว้ข้างต้น) ครบถ้วนแล้ว ชุดสุดท้ายนี้จะเป็นชุดที่แม้จะไม่ง่าย แต่ก็สนุกงานส่วนใหญ่ของชุดนี้จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับสถานที่และการจัดการในวันแรก ท่านต้องใส่รายละเอียดเกี่ยวกับการสอน เช่น เนื้อหา (ท่านจะสอนบทเรียนเกี่ยวกับอะไร) และเจาะจงลงไปในส่วนที่ใช้กับโรงเรียนและสถานการณ์การสอนของท่าน

พิมพ์ชื่อของท่านบนแผ่นป้ายว่า “ครูบรูกล์” (เขียนแบบตัวติดกันก็ได้สำหรับนักเรียนระดับสูง) แจ้งว่าเป็นกลุ่มเรียน “ชั้น 2 - 1” เขียนให้อ่านได้ง่ายเพราะนักเรียนจะเลียนแบบท่าน

สำหรับนักเรียนในระดับประถม ให้ฝึกการเข้าห้องเรียน ถ้านักเรียนเดินเข้าห้องอย่างไม่มีระเบียบ ให้ฝึกการเดินเข้าห้องใหม่ บอกให้นักเรียนยืนเข้าแถวก่อนออกจากห้อง แล้วจึงทำสัญญาณให้เดินออกจากห้อง บอกนักเรียนให้ “เดินไปหยุดที่แผ่นป้ายติดประกาศอันแรกที่ตรงทางเดิน แล้วให้กลับหลังหัน” ต่อจากนั้นให้นักเรียนเดินกลับมาเข้าห้องใหม่

ปรุมนิเทศให้นักเรียนรู้จักห้องเรียน ครู ชื่อของครู และเพื่อนๆ ท่านจะให้นักเรียนแนะนำตัวเองหรือไม่

พูดคุยกันเรื่องความคาดหวัง - ของนักเรียน ของท่าน และทั้งของท่านและของนักเรียน ชี้แจงให้ชัดเจนว่าห้ามขอต่อรองในเรื่องใดบ้าง

ดำเนินการปฐมนิเทศต่อว่า นักเรียนจะแขวนเสื้อคลุม/ เสื้อผ้าที่ไหน จะเก็บหนังสือส่วนตัวและกระเป๋าหนังสือ อย่างไร จะรับประทานอาหารกลางวันและอาหารว่างที่ไหน พูดคุยกันเรื่องงานขึ้นต้นของนักเรียนว่าใครจะทำอะไร ทำเมื่อไร ทำที่ไหน มีการเลือกนักเรียนทำงานอย่างไร พื้นที่ส่วนตัว กำหนดว่าบริเวณส่วนตัวของแต่ละคน (โต๊ะนักเรียน หรือโต๊ะทำงาน) อยู่ตรงไหน แจ้งให้ทราบถึงส่วนที่เป็นบริเวณของท่าน

เรื่องข้อกำหนด ต้องบอกนักเรียนให้ชัดเจนในเรื่องข้อกำหนด เบื้องต้นและข้อกำหนดที่สำคัญ เช่น “ในขณะที่คนอื่นพูด ให้ฟังอยู่เงียบๆ” แจ้งเรื่องเกี่ยวกับข้อกำหนดไว้ให้ชัดเจนตั้งแต่เดี๋ยวนี้ เพื่อที่ต่อไปท่านจะได้พูดคุยเรื่องการเสริมสร้างความเข้าใจพื้นฐาน ถ้าท่านมีความสับสน ถูกขัดจังหวะและเกิดความไม่เรียบร้อยในช่วงการพูดคุยกันเป็นครั้งแรก ให้หยุด (เพราะวันที่ 2 ก็จะไม่ดีขึ้น มีแต่จะยิ่งเลวลง) ให้เริ่มต้นใหม่ พูดเรื่องข้อกำหนดอีกครั้งให้ชัดเจน ถ้าจำเป็นต้องเริ่มใหม่ ก็ให้ทำใหม่ การทำงานหนักและการยินยอมของท่าน จะทำให้ได้ผลไปตลอดช่วงปีการศึกษา

เมื่อเข้าใจเรื่องข้อกำหนดที่สำคัญๆ แล้ว จงนำการฝึกอภิปรายแบบสั้นๆ อาจเป็นการขยายเรื่องที่เริ่มเอาไว้ คือ “ให้ฟังในขณะที่คนอื่นกำลังพูด” “ตัวอย่างเช่น พวกเรามีสภาพเหมือนกัน เป็นครอบครัวอย่างไร = มีการแบ่งปันกัน ... รู้จักเอื้อเฟื้อผู้อื่น” เริ่มสร้างจริยธรรมในชั้นเรียน : เช่น อธิบายว่าทุกคนมีสภาพเหมือนกันเป็นครอบครัวเดียวกันได้อย่างไร อธิบายให้นักเรียน

ฟังว่าคุณสมบัติอะไรจะช่วยให้เราประสบความสำเร็จ เช่น การแบ่งปันกัน ความอดทน การมีน้ำใจต่อผู้อื่น การช่วยคนอื่นถ้าทำได้ และเรื่องอื่นๆ แนวคิดในเรื่องจริยธรรมที่มาร่วมกันจะมีค่าอย่างยิ่งในชั้นเรียนระดับมัธยม

การสอน : ในเช้าวันแรก ให้สอนบทเรียนหนึ่งบทเรียน มีเนื้อหาที่ช่วยให้นักเรียนมีความคุ้นเคยกับครูและชั้นเรียนใหม่

ชะลองานลง : ให้หยุดกิจกรรมทุกอย่างเป็นเวลา 15 นาที ก่อนที่จะมีเสียงกริ่ง/สัญญาณให้ออกจากห้อง จัดห้องให้เรียบร้อย แล้วให้นักเรียนฝึกการเข้าแถวเพื่อเดินออกจากห้อง การฝึกเพียงครั้งเดียวก็น่าจะเพียงพอ แต่ถ้ายังทำได้ไม่ดีนัก ก็ต้องสอนใหม่ ให้นักเรียนเตรียมตัวคอยฟังสัญญาณ (กริ่งหรือสิ่งอื่นๆ) เพื่อที่ว่าเมื่อมีเสียงกริ่งดัง นักเรียนก็จะเข้าแถวได้ตั้งแต่ครั้งแรก

๐ ยิ้มไว้ ! คุณทำสำเร็จแล้ว !

บันทึก:

บทที่ 7

การฝึกไตร่ตรอง เพื่อพัฒนาการสอน

ความ

สามารถของมนุษย์ในการคิดเกี่ยวกับ
สิ่งต่างๆ ที่ได้เกิดขึ้น เป็นความสามารถ
ด้านการรู้คิดที่เกิดขึ้นในวัยทารก เมื่อเราเติบโตขึ้น เราได้นำ
ความสามารถดังกล่าวนี้ไปใช้กับเรื่องของอนาคต เท่ากับว่าเรา
ไตร่ตรองสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วและวางแผนว่าอะไรจะเกิดขึ้นต่อไป
การไตร่ตรองนี้เป็นส่วนสำคัญของการสอน (และเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง
ในการจัดการชั้นเรียน) อันที่จริง ครูส่วนใหญ่ใช้เวลาทำกิจกรรม
การประเมินผลมากกว่าอาชีพอื่นๆ และใช้เวลาในวิชาชีพของตน
ทำการประเมินผลมากกว่าทำอย่างอื่น แต่ที่น่าแปลกก็คือตัวครู
เองกลับไม่ค่อยใช้เวลาไตร่ตรองหรือคิดทบทวนเรื่องงานของ
ตนเองมากนัก

การไตร่ตรองคือการคิดอย่างเป็นระบบถึงสิ่งที่เกิดขึ้น
ในชั้นเรียน การไตร่ตรองทำกันหลังการสอน และก่อนการ
เตรียมงาน การไตร่ตรองคือการตั้งคำถามว่า “มีอะไรที่ได้อยู่แล้ว

ต้องเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง คราวหน้าจะพัฒนาอย่างไรดี” ในโรงเรียน ครูไม่ค่อยมีเวลาไตร่ตรอง เพราะครูมีความเครียดและได้รับความกดดันหลายอย่าง งานหลายอย่างที่คุณครูต้องทำที่โรงเรียน ทำให้ครูไม่ค่อยมีเวลาใคร่ครวญเรื่องที่ปฏิบัติไปแล้ว อย่างไรก็ตาม การไตร่ตรองเป็นรากฐานของการเปลี่ยนแปลง ถ้าเราต้องการจะทำหน้าที่ของคุณครูให้ดีที่สุดเท่าที่เราจะสามารถทำได้ เราจะต้องพัฒนาทั้งทักษะการสอนและทักษะการจัดการชั้นเรียนในเชิงสร้างสรรค์

การไตร่ตรอง เป็นแรงผลักดันให้เราทำการพัฒนาและปรับปรุงให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การเป็นครูในเมืองแถบที่นักเรียนมีฐานะยากจน ทำให้ข้าพเจ้ามักจะถามตัวเองว่า “ฉันจะพัฒนาการสอนนักเรียนพวกนี้อย่างไรดี” “จะใช้เทคนิคอะไรถึงจะได้ผล” “ความคิดแบบไหนที่ใช้ไม่ได้ผลเลย” การไตร่ตรองเหล่านี้เปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าได้ทดลองหรือปฏิบัติสิ่งใหม่ๆ หรือสิ่งที่แตกต่างไปจากเดิม

การลองทำ (trying) เป็นคำหลักสำหรับกรณีนี้ ถ้าจะทำให้ได้ผลดี การไตร่ตรองจะต้องมีใช่เพียงแค่คำพูด แต่ต้องเป็นการกระทำการเปลี่ยนแปลงจริงทางกายภาพหรือทางรูปธรรมต้องเกิดขึ้นหลังการไตร่ตรอง มิฉะนั้นการไตร่ตรองก็จะกลายเป็นเพียงแบบฝึกหัดที่ทำด้วยความตั้งใจดีบทหนึ่ง

วงจรการไตร่ตรองในรอบปีการศึกษา : การไตร่ตรองที่ทำทันทีและการไตร่ตรองแบบครบถ้วน

งานวิจัย (และสามัญสำนึก) ช่วยให้เราเห็นว่า การประเมินตนเองที่ดีที่สุดคือการประเมินอย่างเป็นระบบ อย่างเป็นระบบ คือ การปฏิบัติเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ - เมื่อเสร็จสิ้นการสอนบทเรียนใหม่หนึ่งบท

หรือเมื่อโรงเรียนเลิกตอนเย็น (ซึ่งพวกเราส่วนใหญ่ทำกันอยู่แล้วอย่างไม่เป็นทางการ - แต่มักจะทำได้ด้วยการใช้วิธีการคาดคะเน) เรามีการไตร่ตรองอย่างไม่เป็นทางการเมื่อเสร็จการสอนว่า เราทำอะไรบ้างที่ได้ผลดี อะไรบ้างที่ทำแล้วไม่ได้ผลดี ครูควรจะมีการไตร่ตรองเป็นระยะๆ ในช่วงรอบปีการศึกษา (และแม้แต่ในช่วงปิดเรียน)

การไตร่ตรองนั้นมีชนิดใดบ้าง? ครูที่ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ รายงานว่ามีที่จำเป็นอยู่สองชนิด คือ การไตร่ตรองทันที (immediate reflection) และ การไตร่ตรองแบบครบถ้วน (comprehensive reflection) แบบที่ทำทันที หมายถึง การย้อนคิดถึงเหตุการณ์ที่ผ่านไปทั้งวันหรือตลอดสัปดาห์หรือตลอดเดือน และถามตัวเองว่ามีอะไรดี อะไรไม่ดี และเราจะทำอย่างไรกับสิ่งเหล่านั้น การไตร่ตรองแบบครบถ้วน จะมีรูปแบบมากขึ้น - เพราะมีลำดับรายการด้านกายภาพ ด้านการสอน และด้านการจัดการ ทั้งยังมีการตั้งคำถามเพื่อการประเมินผลว่าเราปฏิบัติแต่ละอย่างได้ดีเพียงใด ขั้นตอนการไตร่ตรองทันทีมีดังต่อไปนี้ คือ

การไตร่ตรองทันที

ในรอบปีการศึกษามีช่วงเวลาสำคัญอยู่ 4 ช่วง ที่ครูต้องดำเนินการไตร่ตรองทันที คือ

1. เมื่อเสร็จงานวันแรก
2. ปลายสัปดาห์แรก
3. สัปดาห์สุดท้ายของเดือนธันวาคม *
4. เมื่อจบปีการศึกษา

[*ช่วงเวลาลำดับที่ 4 จะแตกต่างกันไป ถ้าโรงเรียนของท่านมีกำหนดการเป็นรอบปี (a year-round schedule)]

ต่อไปนี้เป็นโครงร่างของการไตร่ตรองแบบที่ทำทันที

เมื่อเสร็จสิ้นวันแรก

สิ่งดี :

ข้อพิสูจน์ :

สิ่งไม่ดี :

ข้อพิสูจน์ :

การปฏิบัติ (สิ่งที่ฉัน ตั อ ง เปลี่ยนแปลงในวันพรุ่งนี้) :

วันที่เสร็จสิ้นการสอนวันแรก การไตร่ตรองทันที จะมีโครงร่าง
ดังนี้คือ :

เมื่อเสร็จสิ้นงานวันแรก

สิ่งดี : ฉันสร้างสภาพชั้นเรียนที่ปลอดภัย นักเรียนมีใจจดจ่อ
รอคอยวันพรุ่งนี้ พวกเด็กนักเรียนชอบฉัน

ข้อพิสูจน์ : นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในระหว่างการอภิปราย
กลุ่ม และการร่วมมือนี้จะดำเนินต่อเนื่องไปจนถึงช่วงพัก พวกนักเรียน
ไม่มีทำที่ว่าติดขัดกับการทำกิจวัตรใหม่ๆ

สิ่งไม่ดี : ชั่วโมงเรียนคณิตศาสตร์มีสภาพเหมือนกับมีระเบิดลง

ข้อพิสูจน์ : ฉันรีบร้อนสอนเนื้อหา นักเรียนหลายคนยังไม่เข้าใจ
แนวคิด ดูแล้วนักเรียนมีท่าทีมีนงง และมีคำถามอีกหลายคำถามที่ฉันยัง
ไม่มีเวลาให้คำอธิบาย

การปฏิบัติ (สิ่งที่ฉัน ตั อ ง เปลี่ยนแปลงในวันพรุ่งนี้) :
สอนให้ช้าลง ตัดทอนเนื้อหาหลายตอนที่ฉันเองอยากสอน ให้นเวลามักเรียน
ได้มีโอกาสถามมากขึ้น

ตอนท้ายสัปดาห์แรกของการสอน ให้ท่านไตร่ตรองทันทีเป็นครั้งที่ 2 ให้ทำตามรูปแบบง่ายๆ ดังต่อไปนี้

ปลายสัปดาห์แรก

สิ่งดี :

ข้อพิสูจน์ :

สิ่งไม่ดี :

ข้อพิสูจน์ :

การปฏิบัติ (สิ่งที่ฉัน ตั้ อ ง เปลี่ยนแปลงในวันจันทร์) :

ในการไตร่ตรองทันทีครั้งแรกของท่าน ให้เลือกสิ่งที่ปฏิบัติไปแล้ว มาสองสามประการที่เป็น “สิ่งดี” แต่ให้เลือก “สิ่งไม่ดี” มาเพียงข้อเดียว ถ้าท่านเลือกสิ่งไม่ดีที่ทำไว้มากกว่าหนึ่งอย่าง ท่านจะไม่สามารถสร้างจุดสนใจได้ เพราะการมีประเด็นหลากหลายเกินไป จะทำให้ท่านไม่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงสำคัญๆ ได้ การไตร่ตรองเป็นไปในแนวทางเดียวกับด้านการจัดการชั้นเรียน แต่ถ้างานประจำไม่ราบรื่น (เพราะนักเรียนมัวแต่ได้เถียงกันเรื่องงาน พูดถึงความไม่ยุติธรรม และเรื่องต่างๆ) ให้ไตร่ตรองและให้ยกประเด็นเรื่องที่ไตร่ตรองนั้นมาปฏิบัติ

สภาพสัปดาห์แรกของข้าพเจ้านั้น มีลักษณะดังต่อไปนี้

ปลายสัปดาห์แรก

สิ่งดี : โดยส่วนใหญ่แล้วทุกอย่างเป็นไปได้ด้วยดี ดูเหมือนนักเรียนจะชอบฉัน คำศัพท์เป็นเรื่องท้าทายสำหรับนักเรียน

ข้อพิพาท : นักเรียนทำการบ้าน ดูเหมือนนักเรียนทำงานที่ทำในห้องได้ทัน ฉันแบ่งอาหารกลางวันของเธอให้ฉันรับประทาน เมื่อฉันพูดว่าฉัน “หิวบ่อย”

สิ่งไม่ดี : เสียงดัง ความประพฤติไม่เหมาะสม

ข้อพิพาท : นักเรียนหลายคนเล่นกันมากเกินไปในขณะที่ฉันกำลังทำงานอยู่กับนักเรียนที่เข้ากลุ่มการอ่าน

การปฏิบัติ (สิ่งที่ฉัน ตัด ออกจากเปลี่ยนแปลงในวันจันทร์) : ต้องทำให้พวกนักเรียนเข้าใจว่าฉันกำลังทำงานอยู่กับนักเรียนกลุ่มอื่น และไม่สามารถจะดูแลทุกคนได้หมดในเวลาเดียวกัน พูดให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่ส่งเสียงดังในเวลาที่ให้อ่านเป็นกลุ่ม

ในวันสุดท้ายของสัปดาห์แรกที่ทำการสอน การไตร่ตรองทันทีแสดงให้เห็นว่าทุกอย่างดำเนินไปด้วยดี แต่ก็ยังมีบางประเด็นที่กำลังเริ่มก่อตัวเป็นปัญหา อันที่จริงแล้ว “การปฏิบัติ” ที่ข้าพเจ้าได้ทำไป ไม่ช่วยแก้ปัญหาได้ดังอย่างที่ข้าพเจ้าหวังไว้ “การพูดกับพวกนักเรียน” เป็นเรื่องสำคัญ แต่ต้องใช้การไตร่ตรองภายหลัง (และการรับทราบข้อมูลจากเพื่อนร่วมงานที่ทำงานดี) เข้ามาช่วยจัดการกับความวุ่นวายในเวลาที่ได้ให้นักเรียนอ่าน

รูปแบบต่อไปนี้ (ซึ่งเหมือนของเดิม) เป็นการไตร่ตรองทันทีเป็นครั้งที่ 3

ปลายเดือนธันวาคม

สิ่งดี :

ข้อพิสูจน์ :

สิ่งไม่ดี :

ข้อพิสูจน์ :

การปฏิบัติ (สิ่งที่ฉัน ตั อ ง เปลี่ยนแปลงในปีใหม่) :

ราวช่วงวันหยุดคริสต์มาส ข้าพเจ้ารู้สึกเหน็ดเหนื่อย งานที่ “ฉันทำไม่ได้ดี” ยังคงเป็นการทำงานกับกลุ่มการอ่าน ข้าพเจ้าพูดกับพวกนักเรียนมาก จนถึงขั้นโมโหมักเรียนด้วย แต่ไม่มีประโยชน์อะไร ข้าพเจ้าขอให้ครูที่ทำงานในห้องถัดไปเข้ามาสังเกตการณ์ เขาก็มีน้ำใจ สละเวลาที่เขาใช้เพื่อเตรียมการสอนให้ข้าพเจ้าถึงสองคาบ หลังการสอนเราไปนั่งที่ห้องพักครู เขายังช่วยข้าพเจ้าวางแผนการทำงานสำหรับเดือนมกราคม ยังไม่สายเกินไปที่ข้าพเจ้าจะเริ่มต้นใหม่

ข้อพิสูจน์ (สำหรับครูที่มาช่วยสังเกตการณ์) ที่เห็นได้ชัดเจน คือ นักเรียนผู้ก่อความวุ่นวาย จะเป็นพวกที่ทำงานเสร็จก่อน พวกนี้ไม่มีอะไรจะทำ จึงเริ่มแกล้งเพื่อน แล้วส่งเสียงตะโกน ต่อจากนั้น ก็เล่นผลักรันไปมา จนถึงขั้นที่ข้าพเจ้าต้องเข้าไปขัดขวาง

สิ่งที่ข้าพเจ้าปฏิบัติคือให้งานที่ (ก) มีลักษณะท้าทายพอสมควร - ไม่ใช่บทอ่านที่ง่าย ๆ และงานที่ (ข) ต้องใช้เวลานาน ไม่สามารถจะทำให้เสร็จได้ภายในเวลา 5 นาที ทั้งต้องเป็นงานที่มีความหมายและซับซ้อน นอกจากนั้น นักเรียนต้องทำงานที่เป็นรูปธรรม - ต้องทำเอง - ทำทันทีที่เสร็จงานการอ่านเป็นกลุ่ม

ในหน้าต่อไป ข้าพเจ้าได้เตรียมใบงาน (worksheet) 4 แผ่น
สำหรับใช้กับการไตร่ตรองโดยทันที ใบงานแต่ละแผ่นนำไปใช้จับจุดสำคัญ
ของการไตร่ตรองแต่ละขั้น (เมื่อเสร็จสิ้นวันแรก ปลายสัปดาห์แรก ปลาย
เดือนธันวาคม และปลายปีการศึกษา) จงจำไว้ว่า ถ้าสถานการณ์ของท่าน
มีลักษณะที่ทำให้ปฏิบัติงานได้ยาก (เหมือนกับสภาพที่ข้าพเจ้าประสบ)
จงหาคนมาช่วยไตร่ตรอง ซึ่งอาจเป็นเพื่อนร่วมงาน หรือผู้บริหารที่มี
ประสบการณ์ทางการสอนและไม่ใช่คนช่างตำหนิตเดียวน จัดระดมความคิด
เพื่อหาแผนปฏิบัติการ และถ้าจำเป็น ก็ใช้การปรับแผนปฏิบัติการที่มีอยู่แล้ว
จงทำงานเป็นช่วงสั้น ๆ - มองไปที่วันพรุ่งนี้ และคิดแผนปฏิบัติการสำหรับ
วันพรุ่งนี้ออกมาให้ได้ จัดการกับปัญหาเพียงปัญหาเดียว ดูปัญหาที่ใหญ่
ที่สุด อย่าปล่อยให้ตัวท่านเองรู้สึกว่าคุณมั่งงายเกินไป จัดการให้ตัว
ท่านเองทำงานไปทีละวัน ก่อนที่จะเริ่มงานเป็นรายสัปดาห์หรือรายเดือน
แต่อย่าละเลยปัญหาที่ท่านประสบ อย่าปล่อยให้ปัญหาลี้คลาไคลไปเอง !

การไตร่ตรองทันทีครั้งแรก : เมื่อเสร็จสิ้นวันแรก

สิ่งดี :

ข้อพิสูจน์ :

สิ่งไม่ดี :

ข้อพิสูจน์ :

การปฏิบัติ (สิ่งที่ฉัน ตัด ออกจากเปลี่ยนแปลงในวันพรุ่งนี้) :

การไตร่ตรองทันทีครั้งที่ 2 : ปลายสัปดาห์แรก

สิ่งดี :

ข้อพิสูจน์ :

สิ่งไม่ดี :

ข้อพิสูจน์ :

การปฏิบัติ (สิ่งที่ฉัน ตั้ อ ง เปลี่ยนแปลงในวันจันทร์) :

การไตร่ตรองทันทีเป็นครั้งที่ 3 : ปลายเดือนธันวาคม

สิ่งดี :

ข้อพิสูจน์ :

สิ่งไม่ดี :

ข้อพิสูจน์ :

การปฏิบัติ (สิ่งที่ฉัน ตัด ออกจากปีใหม่) :

การไตร่ตรองทันทีเป็นครั้งที่ 4 : ตอนปลายปีการศึกษา

สิ่งดี :

ข้อพิสูจน์ :

สิ่งไม่ดี :

ข้อพิสูจน์ :

การปฏิบัติ (สิ่งที่ฉัน ตั้ อ ง เปลี่ยนแปลงในวันแรกของการ
เปิดเรียน) :

การไตร่ตรองแบบครบถ้วน

นอกจากจะใช้เวลาในการไตร่ตรองทันทีแล้ว ยังจำเป็นต้องมีการใช้เวลาในการพิจารณาภาพรวม การไตร่ตรองทันทีจะมุ่งที่เรื่องภายใน (เช่น “วันนี้ฉันทำงานเป็นอย่างไร”) แต่สำหรับการไตร่ตรองแบบครบถ้วน ขอให้ท่านดูแต่ละมิติของการจัดการชั้นเรียนในเชิงบวก (มิติด้านกายภาพ ด้านการสอน และด้านการจัดการ) และพิจารณาด้วยว่า “ฉันปฏิบัติแต่ละมิติได้ดีเพียงใด”

ข้าพเจ้าได้นำเนื้อหาเกี่ยวกับยุทธวิธีและทักษะการจัดการชั้นเรียนเชิงบวก ตามที่ได้กล่าวไว้ในภาคที่ 1 และที่ 2 มาจัดเป็นชุดสำหรับการไตร่ตรองแบบครบถ้วน ภาคแรกเป็นรายการเกี่ยวกับสภาพต่างๆ ไป ภาคที่ 2 เป็นรายการที่เกี่ยวกับมิติด้านกายภาพ ด้านการสอน และด้านการจัดการ

ข้าพเจ้าขอแนะนำให้ครูทำการไตร่ตรองแบบครบถ้วนปีละครั้ง หรือสองครั้ง อาจจะทำการหลังเปิดเทอมเล็กน้อยครั้งหนึ่ง และทำตอนโรงเรียนใกล้จะปิดเทอมอีกครั้งหนึ่ง

การไตร่ตรองแต่ละครั้ง ท่านต้องทบทวนเนื้อหาแต่ละรายการด้วยตนเอง หรืออาจจะให้ครูพี่เลี้ยง หรือเพื่อนร่วมงานที่ท่านไว้วางใจมาร่วมพิจารณาของท่าน ขอให้ท่านย้อนกลับไปดูภาคที่ 2 หรือภาคที่ 3 เพื่อทบทวนความทรงจำ จงตัดสินใจว่าควรสนใจจุดใด แล้วหยิบยกหัวข้อมาหนึ่ง หรือสองหัวข้อ โดยเลือกมาจากรายการที่รอกความเห็นไว้ว่า “พอใช้” หรือ “ยังไม่ดี” แล้วหาแนวปฏิบัติสำหรับแต่ละหัวข้อ เขียนแผนการปฏิบัติของท่าน แล้วนำไปติดไว้ที่ทำงาน – ติดไว้ที่โต๊ะครู แล้วนำมาใช้เวลาทำงานพยายามชักจูงครูพี่เลี้ยง/เพื่อนสนิท ให้เข้ามามีส่วนร่วมในแผนของท่าน อยู่เสมอๆ

รายการตรวจสอบสำหรับการไตร่ตรองแบบครบถ้วน

ดี พอใช้ ยังไม่ดี

รายการตรวจสอบสภาพทั่วไป

1. ฉันให้ความกระจ่างเรื่องข้อตกลงพื้นฐานหรือยัง
2. เรื่องเกี่ยวกับข้อกำหนดชัดเจนหรือไม่
3. มีการฝึกมารยาทหรือไม่
4. ฉันเน้นเรื่องความร่วมมือมากกว่าการแข่งขันหรือไม่
5. ฉันสร้างความเข้าใจแล้วหรือยังว่าการยกย่องนับถือมิใช่เป็นเรื่องที่จะมาเจรจาขอต่อรองกันได้
6. คำนึงถึงคุณค่าของความสำเร็จ (ของครู นักเรียน คนอื่น ๆ) หรือไม่
7. ครอบคลุมถึงนักเรียนทุกคนหรือไม่
8. ฉันเน้นเรื่องความปลอดภัยหรือไม่

รายการตรวจสอบมิติด้านกายภาพ

1. ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ อยู่ในสภาพดีหรือไม่
2. สภาพแวดล้อมของสถานที่ดีหรือไม่

ดี พอใช้ ยังไม่ดี

.. ..

3. สภาพห้องเรียนดูสบายและมีความปลอดภัยหรือไม่

รายการตรวจสอบมิติด้านการเรียนการสอน
ในขณะที่ฉันสอน :

1. ฉันบอกวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนหรือไม่
2. ฉันสร้างความกระตือรือร้นได้หรือไม่
3. นักเรียนได้รับคำชี้แจงเกี่ยวกับงานที่ต้องทำหรือไม่
4. นักเรียนของฉันประสบความสำเร็จหรือไม่

การใช้ยุทธวิธี :

1. ระดับความยากง่ายที่ฉันสอนเหมาะสมหรือไม่ จำง่ายไปหรือไม่ ยากเกินไปหรือไม่
2. ฉันแบ่งการสอนเป็นการเรียนรู้ส่วนย่อยทีละส่วนหรือไม่
3. ฉันใช้แบบรูปหรือการเชื่อมโยงในบทเรียนแต่ละบทหรือไม่
4. มีการตรวจสอบงานของนักเรียนหรือไม่
5. ให้นเวลามากพอสำหรับการทำงานหรือไม่

ดี พอใช้ ยังไม่ดี

๐ ๑ ๒

6. การสอนของฉันช่วยส่งเสริมการร่วมมือกันหรือไม่

7. ฉันตระหนักถึงความสามารถของนักเรียนที่ไม่ใช่เรื่องทางวิชาการหรือไม่

8. นักเรียนมีความรับผิดชอบการเรียนรู้หรือไม่

9. นักเรียนสนใจงานของตนเองหรือไม่

10. ก. ฉันให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีประโยชน์แก่นักเรียนหรือไม่

ข. ข้อมูลย้อนกลับของฉันเป็นปัจจุบันและมีรายละเอียดด้วยหรือไม่

11. ก. ฉันตั้งคำถามได้ดีหรือไม่

ข. ฉันตอบสนองคำถามของนักเรียนได้ดีหรือไม่

12. ก. การสอนดำเนินไปได้ราบรื่นหรือไม่

ข. จังหวะการสอนเหมาะสมหรือไม่

รายการตรวจสอบมิติด้านการจัดการ

เมื่อพบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ฉัน ...

1. ยังคงดำเนินการต่อไปหรือไม่

2. บอกให้นักเรียนทราบและจัดการได้รวดเร็วและไม่ยุ่งยากหรือไม่

ดี พอใช้ ยังไม่ดี

3. รักษาศักดิ์ศรี – ทั้งของตัวฉันและนักเรียน หรือไม่

เมื่อจำเป็นต้องมีการตอบสนอง ฉันใช้ ...

1. การไม่ตอบสนองหรือไม่
2. การตอบสนองโดยใช้สัญญาณหรือไม่
3. การตอบสนองด้วยการสัมผัสร่างกายหรือไม่
4. การตอบสนองด้วยอารมณ์ขันหรือไม่
5. การตอบสนองด้วยคำพูดเป็นการส่วนตัวหรือไม่

ฉันหลีกเลี่ยง ...

1. การตอบสนองอย่างรุนแรงให้ทุกคนเห็นหรือไม่
2. การตอบสนองด้วยการทำให้ร่างกาย
เจ็บปวดหรือไม่

เมื่อเผชิญกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาร้ายแรง

ฉันใช้วิธีการอะไรในบรรดาวิธีการต่อไปนี้

1. พูดกับนักเรียน ใช้ “คำพูดในการสื่อสาร
ว่า – ตัวครู”
2. ทอดถอนสิทธิพิเศษในชั้นเรียนกลับคืน
3. ให้นักเรียนออกจากห้องเรียน
4. ใช้กิจกรรมให้นักเรียนไตร่ตรอง
5. กักตัวไม่ให้เข้าร่วมกลุ่ม

ดี พอใช้ ยังไม่ดี

๐ ๑ ๒

6. นำพ่อแม่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย
7. ใช้ใบรายงานรายวัน (หรือรายสัปดาห์)
8. ใช้ยุทธวิธีการสอนด้วยตนเอง
9. ทำสัญญา
10. นำครูใหญ่ และ/หรือ ผู้ชำนาญด้านต่างๆ
เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

ถ้าเผชิญกับสถานการณ์ที่อาจเป็นอันตราย
ฉันทปฏิบัติ (หรือจะปฏิบัติ) ดังนี้

1. ห้ามตนเองไม่ให้ตินักเรียน
2. ขอความช่วยเหลือ
3. หลีกเลี่ยงการมีปฏิกริยาโต้ตอบอย่างรุนแรง
พลันแล่น และคอยให้อารมณ์สงบลงก่อนที่จะทำงานต่อ

บันทึก:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บทสรุป

การเป็นครูสอนตัวเองที่ดีที่สุด

ข้าพเจ้า

ไม่ต้องการให้ใครเห็นการสอน
ของข้าพเจ้าในปีแรก (ขอบคุณ
พระเจ้า ที่สมัยนั้นไม่มีเครื่องวิดีโอ) ข้าพเจ้าไม่ได้ตีเด็กคนใด
ไม่ได้กระทำการใดๆ ที่ก่อความเสียหาย และข้าพเจ้าทำงาน
หนักจริงๆ แต่ในช่วงเวลานั้นข้าพเจ้ามีสภาพที่ยังห่างไกล
จากการเป็นครูที่ดี ในสมัยนั้นข้าพเจ้าต้องอาศัยบุคคลิกภาพเข้า
มาช่วยการจัดชั้นเรียน - ข้าพเจ้าอยากให้เด็กชอบข้าพเจ้า
เพราะข้าพเจ้าเองก็ชอบเด็กๆ แต่ทว่าข้าพเจ้าต้องสะเทือนใจ
เมื่อบรรดานักเรียน - พวกที่ข้าพเจ้าชอบ - เริ่มมีปฏิกิริยา
และมีท่าทางต่างๆ ที่ทำให้ข้าพเจ้าในฐานะครูใหม่ที่ไร้ประสบการณ์
รู้สึกขมขื่น ข้าพเจ้ารับเอาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน
นั้นมาคิดว่าเป็นเรื่องส่วนตัวระหว่างข้าพเจ้ากับนักเรียน ข้าพเจ้า
เชื่อว่าแท้จริงแล้วระยะเวลาสองสามปีแรกของการสอนคือ
ช่วงเวลาที่คุณได้เรียนรู้วิธีการสอนอย่างแท้จริง การเรียนรู้เรื่อง
การสอนมิได้เกิดขึ้นในวิทยาลัยหรือในช่วงเวลาของการฝึกสอน
ช่วงเวลาเหล่านั้นมีความสำคัญเพียงช่วยวางรากฐาน แต่เราจะ
ได้เรียนรู้เรื่องการสอนเมื่อลงมือปฏิบัติจริง เราจะเรียนรู้การ
จัดการชั้นเรียนได้ด้วยการลงมือปฏิบัติ มิใช่จากการพูดกันถึง
วิธีปฏิบัติ

ดังที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้วว่า ปาฟลอราเป็นตัวแทน
ที่ข้าพเจ้ายึดถือ และเป็นแรงบันดาลใจให้ข้าพเจ้าอยากจะเป็น

ครู แต่หลังจากการสอนในช่วงสองปีแรกของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าก็ต้องการ
สิ่งอื่นๆ นอกเหนือจากแรงบันดาลใจเพื่อทำงานให้ดี ข้าพเจ้าต้องการให้
เพื่อนร่วมงานบอกข้อมูลย้อนกลับเป็นรูปธรรม ข้าพเจ้าเชิญเพื่อนร่วมงาน
- อ่อนวอนพวกเขา - ให้มาที่ห้องของข้าพเจ้าในช่วงเวลาว่างเพื่อสังเกต
การสอนของข้าพเจ้า ให้พวกเขาสังเกตว่าทำไมข้าพเจ้าจึงมีความยุ่งยาก
ในการจัดการชั้นเรียน พวกที่มาสังเกตการณ์มีอะไรที่จะเสนอแนะข้าพเจ้า
บ้าง พวกเพื่อนร่วมงานไม่เพียงแต่จะให้ข้อมูลย้อนกลับ แต่ยังเชิญข้าพเจ้า
ให้เข้าไปดูห้องเรียนของเขาบ้าง ข้าพเจ้าได้เห็น - ได้เลียนแบบ - ได้
แลกเปลี่ยนวิธีการและกิจกรรมที่ใช้ได้ผลกับบรรดาเด็ก ๆ ในเขตยากจน
และเขตที่มีปัญหา ซึ่งเป็นเด็กกลุ่มเดียวกับที่ข้าพเจ้าสอน

ในราวปีที่ 3 และปีที่ 4 ของการสอน ข้าพเจ้าดีขึ้นมาก ในปีที่ 5
ข้าพเจ้าได้รับรางวัลคือได้รับการว่าจ้างให้ทำงานประจำ และได้รับการ
ประเมินผลว่าทำงานได้ยอดเยี่ยม แต่การพัฒนาที่เด่น คือ การที่ข้าพเจ้า
ได้เริ่มสอนพฤติกรรมเอื้อสังคม กระบวนการอ่านของกลุ่มพวกเราสูงขึ้น
แต่ข้าพเจ้าเห็นว่าทักษะที่ข้าพเจ้าได้ด้านการสอนพฤติกรรมเอื้อสังคมเป็น
สิ่งที่มีค่ายิ่งกว่า ข้าพเจ้ายังจำเรื่องของชั้นเรียนเกรด 6 ของโรงเรียนใน
พื้นที่ยากจนในเมืองใหญ่ได้ การจัดการชั้นเรียนนั้นค่อนข้างจะยุ่งยาก
(นักเรียนชั้นนี้สนุกสนานกับการที่ไม่ต้องทำตามกฎระเบียบมานานหลายปี)
ในตอนนั้นถึงแม้ว่าข้าพเจ้ามี “พลังดึงดูดความสนใจ” (ที่พวกครูใหม่ทุกคน
มีในราวช่วงสัปดาห์แรกที่โรงเรียนเปิด) แต่ข้าพเจ้าก็ยังพยายามทำ
ให้นักเรียนเข้าใจการที่ต้องมีความยกย่องนับถือกันในห้องเรียนด้วย ข้าพเจ้า
อธิบายว่า ข้าพเจ้าคาดหวังให้นักเรียนรู้จักยกย่องนับถือคนอื่น ซึ่งรวมถึง
การยกย่องนับถือตนเองด้วย เรื่องนี้เป็นสิ่งที่จะเจรจาต่อรองไม่ได้ ข้าพเจ้า
ยังอุทิศเวลาอีกมากในชั้นเรียน ให้มีการอภิปรายเรื่องเกี่ยวกับข้อกำหนด

ของการยกย่องนับถือกัน (เช่น นักเรียนจะไม่หยิบบางอย่างจากโต๊ะคนอื่นก่อนได้รับอนุญาต) ข้าพเจ้ายังได้แนวคิดมาจากนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องของมารยาทที่มาจากการรู้จักยกย่องนับถือผู้อื่น (เช่น ครูต้องไม่ทำให้พวกนักเรียนรู้สึกว่าคุณเองไร้ค่า ถ้านักเรียนทำข้อสอบได้ไม่ดี หรือลืมทำการบ้านมาส่ง) ในช่วงสองสัปดาห์แรกที่โรงเรียนเปิด เราใช้เวลามากในการหาตัวอย่างเกี่ยวกับเรื่องการมีความยกย่องนับถือกันและกัน

ตัวอย่างต่อไปนี้ เป็นบทสนทนาจากเกรต 6 ของข้าพเจ้า

“ครูดีจูลิโอ ครับ/คะ ปัญหาของพวกคุณครูก็คือ ครูไม่มีความยกย่องนับถือเด็กๆ”

“ใช่ครับ ครูต้องการให้เด็กรู้จักยกย่องนับถือบุคคลอื่น แต่ครูกลับไม่ทำตัวให้นายยกย่องนับถือ”

“ไมค์ แล้วจะให้ครูทำยังไง ถึงสมควรจะให้เด็กยกย่องนับถือ”

“ก็ทำทำดีๆ กับนักเรียน แล้วก็ทำตัวแบบมนุษยธรรมดา นะครับ”

“แมตต์ ตัวครูนี้ควรทำยังไงที่จะแสดงให้เห็นว่าครูก็ยกย่องนับถือนักเรียน”

“ไม่ยากเลยครับ ครูดีจูลิโอ ก็ทำดีกับพวกเราและไม่เอาแต่ตำหนิ ไม่กล่าวโทษพวกเราในสิ่งที่พวกเราไม่ได้ทำ อย่างครูลอฟทินในเกรต 5 นะครับ พวกเราไม่เคยทำอะไรถูกเลย ครูกล่าวหาพวกเราได้ทุกอย่าง - บอกว่าเอาดินสอของครูไปบ้าง ทำตัวเย็บกระดามของครูหักบ้าง - ครูกล่าวหาพวกเราตลอดเลย”

“ครูมีคนโปรดด้วยครับ/คะ”

“ฟังดูแล้วก็คือการยกย่องนับถือหมายถึงรู้จักใส่ใจกับความรู้สึกของคนอื่น ใช่ไหม”

“ครับ/ค่ะ ถ้าครูทำตัวน่ายกย่องนับถือ นักเรียนก็จะยกย่องนับถือครูเอง”

“ครูขอเล่าเรื่องจริงสักเรื่องหนึ่งนะ ครั้งหนึ่งครูเคยเห็นดินสอตกอยู่ที่พื้น นักเรียนคนหนึ่งก็เก็บมาให้ครู - สมมุติเด็กคนนี้ชื่อ ‘แจ็ก’ - แจ็กมาบอกว่าเป็นดินสอของตัวเอง พอแอนน์ขอคืนดินสอคืน แจ็กก็ไม่ยอมคืนให้ แต่กลับพูดว่า ‘ใครเจอ - ก็เป็นของคนนั้นซิเพื่อน ใครเจอก็เป็นของคนนั้น’ ”

“แจ็กอาจจะไม่รู้ก็ได้ว่าเป็นดินสอของใคร”

“แต่เมื่อแอนน์บอกแล้วว่าเป็นของแอนน์ แจ็กควรจะทำอย่างไร”

“เขาควรจะไปถามคนอื่น ๆ ดูก่อน เพราะแอนน์อาจจะโกหกก็ได้ครับ/ค่ะ”

“แจ็กควรจะทำอย่างนั้น แต่นักเรียนยังจำเรื่องการยกย่องนับถือได้ไหม สิ่งที่แจ็กควรทำ ซึ่งเป็นเรื่องการรู้จักยกย่องนับถือกัน จะเป็นยังไงนะ ซาร่าล่ะ คิดว่ายังไง”

สิ่งสำคัญนอกเหนือจากการพูดกันเรื่องการยกย่องนับถือคือการที่เรามีการฝึกปฏิบัติกันด้วย ข้าพเจ้าชักจูงนักเรียนให้มาฝึกการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการมารวมกลุ่มกันรับประทานอาหารกลางวัน ฝึกการขอยืมดินสอคนอื่น และรู้จักวิธีการตั้งคำถามในชั้นเรียน พวกเราใช้เวลามากในเรื่องพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเอื้อสังคม

การที่ทุกคนมีพื้นฐานความรู้ร่วมกันในเรื่องความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการยกย่องนับถือตนเองและผู้อื่น ทำให้นักเรียนรู้จักคิดมากขึ้น และเลิกคิดอยู่แต่การที่จะเอาของผู้อื่นไปใช้แต่ฝ่ายเดียว นักเรียนได้รู้จักการเอื้อสังคมมากขึ้น เพราะสามารถนำแนวคิดเรื่องการยกย่องนับถือไปใช้กับ

สถานการณ์อื่น ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ไม่มีกฎเกณฑ์ ให้เห็นชัดเจน ช่วยให้ไม่ต้องใช้ป้ายติดตามบริเวณที่พักผ่อน หรือในห้องเรียน เพื่อบอกนักเรียนว่า “ห้ามทิ้งขยะ” เพราะนักเรียนได้รับเอาการยกย่องนับถือสิ่งแวดล้อมมาอยู่ในตน ทั้งยังสามารถนำติดตัวออกไปนอกอาณาเขตห้องเรียนด้วย และเมื่อข้าพเจ้าพานักเรียนเกรด 6 ออกไปทัศนศึกษานอกโรงเรียน พวกนักเรียนก็ได้รับคำชมในเรื่องความมีมารยาทและมีความประพฤติที่ดีแน่นอนทีเดียว ก่อนที่เราจะออกเดินทาง เราได้พูดกันว่าเราจะไปที่ไหน เราจะไปดูและไปทำอะไรและจะปฏิบัติตนอย่างไร ปฏิบัติอย่างไรเพื่อความปลอดภัย ข้าพเจ้าไม่เคยชมชุ่่นักเรียน หรือก่อนที่จะออกเดินทางก็ไม่ต้องบอกกฎเกณฑ์ใหม่ๆ เกี่ยวกับเรื่องการออกนอกสถานที่ หรือไม่ต้องกล่าวย่ำว่าการทิ้งขยะลงบนพื้นรถไต้ดินของนครนิวยอร์ก หรือการทิ้งขยะบนพื้นโรงเพาะชำพืชที่สวนพฤกษศาสตร์นครบรุกลิน เป็นเรื่องไม่สมควรทำ

ข้าพเจ้าคาดหวังว่านักเรียนของข้าพเจ้า ซึ่งในตอนนั้นก็เป็นผู้ใหญ่แล้ว จะยังคงทิ้งขยะในที่รองรับอยู่

และจะยังช่วยเปิดประตูให้คนอื่น

ทั้งยังพูด “ขอบคุณ”

และ ...

ใครจะรู้บ้างว่าอิทธิพลของเราจะสิ้นสุดลงเมื่อใด นักเรียนคนหนึ่งซึ่งเคยเรียนอยู่ในกลุ่มนักเรียนที่ข้าพเจ้าเคยสอนในระยะแรกๆ (สมมุติว่าชื่อ “โอเซ”) มีพฤติกรรมที่ชอบก่อความวุ่นวายและชอบต่อต้านสังคม ทั้งครูและนักเรียนล้วนพยายามเลี่ยงการอยู่กับเขา แม่ของเขาพยายามอย่างมากที่จะแก้ไขโอเซ แต่โอเซก็ยังมีพฤติกรรมที่ชอบก่อความวุ่นวายที่บ้านด้วย ข้าพเจ้าซื้อขลุ่ยพลาสติกสีดำมาให้กับโปรแกรมดนตรีของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนเกรด 4 เรียนเรื่องบันไดเสียงตัวโน้ตและทำนอง

ดนตรีแบบง่าย ๆ โอเซเข้าเล่นขลุ่ยทันที แม้ว่าคะแนนการอ่านและคณิตศาสตร์ของเขาจะต่ำมาก แต่ก็ดูเหมือนว่าเขาจะมีความถนัดในการใช้สายตาอ่านโน้ตและเล่นดนตรีตามตัวโน้ตได้ทันที ข้าพเจ้าจึงเปิดโอกาสให้เขาได้เล่นเดี่ยวในชั้นเรียนบ้างตามแต่โอกาสจะอำนวย

อีกหลายปีต่อมา เมื่อข้าพเจ้าไปเที่ยวนครนิวยอร์ก ข้าพเจ้าได้พบกับแม่ของโอเซโดยบังเอิญ เธอต้อนรับข้าพเจ้าอย่างอบอุ่น ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีอย่างยิ่งเมื่อเธอบอกว่าโอเซได้รับคัดเลือกให้ไปเล่นแคลริเน็ต (clarinet) มือหนึ่งในวง New York City's All-City Orchestra นับตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา ความสำเร็จของโอเซเป็นสิ่งเตือนใจให้ข้าพเจ้าได้ระลึกว่าเด็กทุกคนมีศักยภาพอยู่มาก ถ้าให้แนวทางแก่เด็กแล้ว เด็กจะสามารถนำไปใช้ในเชิงสร้างสรรค์ในทางที่เอื้อแก่สังคม

ก่อนที่ท่านจะสอนอะไรให้แก่นักเรียน ท่านจะต้องสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ที่นักเรียนรู้สึกปลอดภัยมั่นคงเสียก่อน ซึ่งหมายความว่าท่านต้องใช้อำนาจของท่านอย่างชาญฉลาด และใช้อำนาจนี้เพื่อการจัดการชั้นเรียนในทางบวก - จัดในแบบที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมเอื้อสังคม

การจัดการชั้นเรียนเชิงบวก เริ่มจากการพิจารณาถึงสภาพทางกายภาพ การสอน และการจัดการ ภายในขอบข่ายของสิ่งเหล่านี้ ท่านต้องคิดถึงคำในทางปฏิบัติคือคำว่า การเตรียมการ และ การไตร่ตรอง

ถึงแม้ว่าท่านจะเป็นครูที่มีประสบการณ์มากที่สุดคนหนึ่ง ท่านก็ยังจะต้องศึกษาค้นคว้าเรื่องของนักเรียนของท่านอย่างต่อเนื่อง มองหาความแข็งแกร่งของนักเรียน ทำให้ความแข็งแกร่งนี้เด่นชัดออกมา ให้โอกาสที่ความสามารถของนักเรียนแต่ละคนจะได้เปล่งประกายออกมา ความรู้พื้นฐานเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด แต่ท่านก็ต้องส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จด้วย นอกเหนือไปจากการให้ได้อ่าน เขียน ทำคณิตศาสตร์ เวลาที่ท่านพูด

จงใช้คำถามที่เร้าความสนใจ ถามคำถามที่เอื้อให้นักเรียนได้พบความสำเร็จ แม้จะเป็นเพียงการตอบคำถาม จงให้นักเรียนได้ใช้สิ่งที่นักเรียนรู้อาสาสอนท่าน สิ่งที่ท่านทำลงไปแม้จะดูเล็กน้อยแต่จะมีผลให้เกิดความแตกต่างอย่างใหญ่หลวงต่อความสำเร็จของนักเรียน และนักเรียนที่ประสบความสำเร็จ จะเป็นสิ่งที่จัดการได้ง่ายที่สุดในการดำเนินการด้านการจัดการชั้นเรียน !

การสอนเป็นงานที่ยาก แต่ผลตอบแทนของการทำงานได้ดีเป็นสิ่งมีคุณค่าที่วิชาชีพอื่นไม่มี การเตรียมงาน การไตร่ตรอง และการทำงานอย่างตั้งอกตั้งใจ จะทำให้ท่านได้เป็นทั้ง “ครูที่ดีที่สุดของตัวเอง” และเป็นครูที่ดีที่สุดตามศักยภาพที่ท่านมี ! ขอให้ท่านได้เริ่มต้นตั้งแต่วันนี้เถิด

สังคมของเรากำลังต้องการอย่างยิ่ง

แหล่งข้อมูล

ตารางการจัดการชั้นเรียน

เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม

ตาราง

ในหน้าต่อไปนี้ แสดงความสัมพันธ์
ระหว่างประเภทและเวลาของการ

เข้าไปแทรกแซง และมิติของการจัดการชั้นเรียน ตารางนี้ช่วยให้ครูได้เห็นธรรมชาติของการจัดการชั้นเรียนได้ดี การเข้าไปแทรกแซงเชิงป้องกันและเชิงสนับสนุนจัดได้ว่าเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการปฏิบัติ จึงเป็นการจัดการที่มีผลให้เกิดพฤติกรรมเอื้อสังคม ที่ได้ผลดีกว่าการเข้าไปแก้ไข ซึ่งเป็นลักษณะของการมีปฏิภริยาในทางด้านสังคม และเป็นสิ่งที่ทำภายหลังจากเกิดเหตุการณ์

มิติการจัดการชั้นเรียน		
ประเภทและเวลา ของการแทรกแซง	ด้านกายภาพ	ด้านการจัดการ
การป้องกัน (ก่อน : “ก่อนปฏิบัติ”)	ชั้นเรียนที่มีลักษณะน่าเรียน; และบรรยากาศชั้นเรียน ในเชิงบวก	กระบวนการพื้นฐานใน ห้องเรียน; โปรแกรมการแก้ไข ความขัดแย้ง; การตั้งข้อกำหนด
การสนับสนุน (ในระหว่างเหตุการณ์ : “ปฏิบัติการ”)	การจัดที่นั่งให้ร่วมกันทำงาน; จัดแสดงผลงานของนักเรียน ให้เห็นเด่นชัด	การเคลื่อนไหวของครู (สบตา ใช้ท่าทาง); การตรวจสอบการทำงาน ของนักเรียน
การแก้ไข (ภายหลัง : “ปฏิบัติยอดเยี่ยม”)	บริเวณที่ใช้เวลาพัก; จัดให้อยู่เงียบๆ / เขตส่วนตัว ในหรือนอกห้องเรียน	ยุทธวิธีนิยาม; ยุทธวิธีการสอนตัวเอง; การแยกออกนอกห้องเรียน

บรรณานุกรม

- Armstrong, T. (1996). *Multiple intelligences in the classroom*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Balikci, A. (1970). *The Netsilik Eskimo*. Garden City, NY: The Natural History Press.
- Bloom, B. S. (1980). The new direction in education research: Alterable variables. *Phi Delta Kappan*, 61, 382-385.
- Bryan, J., & Walbek, N. (1970). Preaching and practicing generosity: Children's actions and reactions. *Child Development*, 41, 329-353.
- Buka, S., & Earls, F. (1993). Early determinants of delinquency and violence. *Health Affairs*, 12(2), 46-64.
- DiGiulio, R. (1978, April). The "guaranteed" behavior improvement plan. *Teacher*, pp. 22-26.
- DiGiulio, R. (1994). *Successful Vermont teachers describe their classroom practices*. Unpublished manuscript, Johnson State College, Department of Education, Johnson, Vermont.
- Durkheim, E. (1961). *Moral education* (I. K. Wilson & H. Schnurer, Trans.). New York: Free Press. (Original work published 1925)
- Eisenberg, N., & Mussen, P. (1989). *The roots of prosocial behavior in children*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Elkind, D. (1987). *Miseducation: Preschoolers at risk*. New York: Knopf.
- Fliegel, S. (1993). *Miracle in East Harlem*. New York: Times Books.
- Gardner, H. (1983). *Frames of mind*. New York: Basic Books.
- Gardner, H. (1993). *Multiple intelligences: The theory in practice*. New York: Basic Books.

- Gilliard, D.K. & Beck, A.J. (1998, August). *Prisoners in 1997* [On-line]. United States Department of Justice, Office of Justice Programs. (Report No. NCJ-170014). Available: <http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/>
- Hartshorne, H., & May, M. (1930). *Studies in deceit*. New York: Macmillan.
- Hoffman, M. L. (1979). Development of moral thought, feeling, and behavior. *American Psychologist*, 34, 958-966.
- Hyman, I., & Perone, D. (1998). The other side of school violence: Educator policies and practices that may contribute to student misbehavior. *Journal of School Psychology*, 36(1), 7-27.
- Joubert, J. (1928). *Pensées and letters of Joseph Joubert*. (H. Collins, Trans. and Ed.). New York: Brentano's.
- Kohn, A. (1993). Rewards versus learning: A response to Paul Chance. *Phi Delta Kappan*, 73, 783-787.
- Marshall, M. (1998, May 27). Empower-rather than overpower. *Education Week on the Web* [On-line]. Available: <http://www.edweek.org/htbin/fastweb?getdoc+view4>
- Maslow, A. (1970). *Motivation and personality*. New York: Harper & Row.
- McLuhan, M., & Fiore, Q. (1967). *The medium is the message*. New York: Bantam.
- Mercy, J. A., Rosenberg, M. L., Powell, K. E., Broome, C.V. & Roper, W.L. (1993). Public health policy for preventing violence. *Health Affairs*, 12(2), 7-29.
- Metropolitan Life Insurance Company. (1986). *The Metropolitan Life survey of former teachers in America*. New York: Author.
- Metropolitan Life Insurance Company. (1993). *The Metropolitan Life survey of the American teacher 1993: Violence in America's public schools*. New York: Author.
- Murray, W. (1994, July / August). Have we got a design for you! *Instructor*, pp. 59-62.

- National Institute of Mental Health. (1982). *Television and behavior: Ten years of scientific progress and implications for the eighties*, Vol. 1. (DHHS Publication No. ADM 82-1195). Washington, DC: U.S. Government Printing Office.
- National Television Violence Study* (Vols. 1-3). (1996-1998). Thousand Oaks, CA: Sage.
- New Hampshire Board of Education. (1853). *Seventh annual report upon the common schools of New Hampshire*. Concord, NH: Butter-field & Hill.
- Noguera, P. A. (1995). Preventing and producing violence: A critical analysis of responses to school violence. *Harvard Educational Review*, 65(2), 206.
- Reimer, J., Paolitto, D. P., & Hersh, R. H. (1983). *Promoting moral growth*. New York: Longman.
- Schuster, K. (1997, March 30). School suspends trio. *The New Haven Register*, pp. A1, A8.
- Sergiovanni, T. (1994). *Building community in schools*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Shweder, R. A., Turiel, E., & Much, N. C. (1981). The moral intuitions of the child. In J. H. Flavell and L. Ross (Eds.), *Social cognitive development* (pp. 288-305). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Skiba, R., & Peterson, R. (1999). The dark side of zero tolerance: Can punishment lead to safe schools? *Phi Delta Kappan*, 80, 372-376, 381-382.
- Slavin, R. (1990). *Cooperative learning*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Slavin, R. (1994). *A practical guide to cooperative learning*. Boston: Allyn & Bacon.
- Stanford, B. (1995). Conflict resolution and the story of our lives: Teaching English for violence prevention. *English Journal*, 84(5), 38-42.
- United States Department of Education. (March, 1998). *Violence and discipline problems in United States public schools: 1996-1997* (NCES No. 98-030). Washington, DC: National Center for Education Statistics.

- Wang, M. C., Haertel, G. D., & Walberg, H. J. (1993/1994). What helps students learn? *Educational Leadership*, 51(4), 74-79.
- Whitmire, R. (1994, January 11). Study finds early steps critical to halting violence. *Burlington Free Press*, p. 10A.
- Witty, P. (1950). Children's, parents' and teachers' reactions to television. *Elementary English*, 27(6), 349-355, 396.
- Wolfgang, C. H. (1998). *Solving discipline problems*. Boston: Allyn & Bacon.
- Zuckerman, D., & Zuckerman, B. (1985). Television's impact on children. *Pediatrics*, 75, 233-240.

หนังสืออ่านเพิ่มเติม

- Armstrong, T. (1996). *Multiple intelligences in the classroom*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Brubacher, J., Case, C., & Reagan, T. (1994). *Becoming a reflective educator: How to build a culture of inquiry in the schools*. Thousand Oaks, CA: Corwin.
- DeVries, R., & Zan, B. (1994). *Moral classrooms, moral children*. New York: Teachers College Press.
- Durkheim, E. (1973). *Moral education*. New York: Free Press.
- Eisenberg, N., & Mussen, P. (1989). *The roots of prosocial behavior in children*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Elkind, D. (1987). *Miseducation: Preschoolers at risk*. New York: Knopf.
- Gardner, H. (1993). *Frames of mind*. New York: Basic Books.
- Ginott, H. G. (1997). *Teacher and child: A book for parents and teachers*. New York: Simon & Schuster.
- Harmin, M. (1994). *Inspiring active learning: A handbook for teachers*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Kohn, A. (1995). *Punished by rewards*. Boston: Houghton Mifflin.
- Krishnamurti, J. (1953). *Education and the significance of life*. New York: Harper & Row.
- Lickona, T. (1992). *Educating for character*. New York: Bantam.
- Lightfoot, S. L. (1978). *Worlds apart: Relationships between families and schools*. New York: Basic Books.

- Ryan, K. (Ed.). (1992). *Character development in schools and beyond*. Washington, DC: Council for Research in Values & Philosophy.
- Slavin, R. (1994). *A practical guide to cooperative learning*. Boston: Allyn & Bacon.
- Smilovitz, R. (1995). *If not now, when? Education not schooling*. Kearney, NE: Morris.
- Zehm, S., & Kottler, J. (1993). *On being a teacher: The human dimension*. Thousand Oaks, CA: Corwin.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษาโครงการแปลหนังสือเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษา

นายกมล สดประเสริฐ

ประธานคณะกรรมการจัดทำหนังสือแปล

นายวิจิตร จันทรากุล

ประธานคณะกรรมการจัดทำหนังสือแปล

สาขาการศึกษา

ผู้แปล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญใจ ผลโชค

ผู้ตรวจ

รองศาสตราจารย์ทองสุข เกตุโรจน์

บรรณาธิการที่ปรึกษา

นางสาวจินตนา ไบกาชุย

บรรณาธิการอำนวยการ

นางสาวอุษณีย์ วัฒนพันธ์

บรรณาธิการ

นางสาวนงศิริ โชติรัตน์

ออกแบบปก/รูปเล่ม

นายไพฑูรย์ บุญphanนท์

นางสาวนงศิริ โชติรัตน์

สถานที่พิมพ์

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

เพ็ญใจ ผลโภาค

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8

การศึกษา

- 2513 ศศ.บ. (วรรณคดีและภาษาต่างประเทศ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 2520 M.A. (English), Colorado State University (ทุน Fulbright)
- 2539 Diploma in TESOL (Bond U., Australia) (ทุน AIDEP)
- 2535 Certificate in Research in Language Education, RELC, Singapore (ทุน SEAMEO)

การศึกษาดูงาน

- พ.ศ. 2531 Education Trip / Conference on World Education for Asian and African Educators (U.S.A) (ทุน USIS)
- พ.ศ. 2526 Asian Theatre Workshop (Japan) (ทุนของ ThaiDhrra)
- พ.ศ. 2525 Asian Theatre Workshop (Philippines) (ทุนของ ThaiDhrra)

งานปัจจุบัน

- อาจารย์ประจำโปรแกรมภาษาต่างประเทศ สถาบันราชภัฏสงขลา

ประวัติการทำงาน

- หัวหน้าฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ สถาบันราชภัฏสงขลา
- รองหัวหน้าศูนย์ภาษา สถาบันราชภัฏสงขลา
- ประธานศูนย์ภาษา วิทยาลัยครูสงขลา
- หัวหน้าภาควิชาภาษาอังกฤษ สถาบันราชภัฏสงขลา

ห้องเรียนคือสังคมเล็กๆ ของนักเรียน พวกเขาใช้เวลาส่วนใหญ่
อยู่ในนั้น ห้องเรียนเป็นสถานที่ที่นักเรียนได้เรียนรู้ พัฒนาสติปัญญา
ความคิด อารมณ์ รวมทั้งมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ห้องเรียนจึงเป็นสถานที่
ที่เหมาะสมที่สุดที่จะสอนพฤติกรรมเอื้อสังคม - พฤติกรรมที่เป็นประโยชน์
ทั้งต่อส่วนตัว ต่อผู้อื่น และต่อสังคมทั่วไป - ให้แก่นักเรียน ดังนั้นจึง
เป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของครูในการจัดชั้นเรียนให้เป็นสถานที่ที่
เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นสถานที่ที่นักเรียนรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย และมี
อิสระที่จะพูดและกระทำสิ่งต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งก่อให้เกิด
พฤติกรรมเอื้อสังคมที่พวกเขาจะนำไปประยุกต์ใช้นอกชั้นเรียน
ต่อไป

หนังสือแปลเรื่อง *ห้องเรียนสร้างสรรค์* เล่มนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการ
การจัดชั้นเรียนเชิงบวกซึ่งเป็นระบบการจัดชั้นเรียนที่ช่วยสร้าง
พฤติกรรมเอื้อสังคมในเด็กได้ดีที่สุด โดยใช้กระบวนการที่ให้ความคิด
ทางบวก ช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์ได้ดีกว่าการจัดชั้นเรียนเชิงลบที่มี
การลงโทษ สารในเล่มประกอบด้วยประเด็นสำคัญที่ทำให้การจัด
ชั้นเรียนเชิงบวกประสบผลสำเร็จ อาทิเช่น มิติสำคัญในการจัด
ชั้นเรียนเชิงบวก การจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและ
สร้างสรรค์ เป็นต้น ด้วยความมุ่งหวังให้ครูทั้งหลายได้นำแนวทางนี้
ไปประยุกต์ใช้ได้จริงในการจัดชั้นเรียนของตนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อ
ประโยชน์ในการสร้างเด็กและเยาวชนให้มีพฤติกรรมเอื้อสังคมต่อไป